

พ.ศ. 122057

ปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคาม

ชูดานันท์ จันทะปลาขาว
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2559
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นางชุตานันท์ จันทะปลาขาว แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ เยี่ยมแสง)

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย)

(อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์)

กรรมการ
(ผู้ทรงคุณวุฒิ)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ)

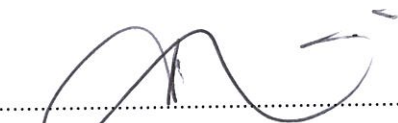
กรรมการ
(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ อุบลเลิศ)

กรรมการและเลขานุการ
(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรวาท ทองบุ)
คณบดีคณะครุศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนธิ ตีเมืองชัย)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ..... เดือน 11 ค.ศ. 2559 พ.ศ. ....

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ชื่อเรื่อง : ปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ
โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม
ผู้วิจัย : ชุตานันท์ จันทะปลาขาว   ปริญญา : ค.ม. (การบริหารจัดการการศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษา :   ผศ.ดร.จำเนียร พลหาญ   อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
                            ผศ.ดร.วรวรรณ อุบลเลิศ   อาจารย์ที่ปรึกษาาร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2559

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม 2) เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน จำแนกตามสถานภาพ ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน การวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับปฐมวัย และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 217 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67 – 1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.33–0.72 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ F – test และระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับปฐมวัย และคณะกรรมการสถานศึกษา รวม 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยการตีความและสรุปผล

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านการบริการนักเรียน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพ ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน พบว่า บุคลากรที่มีสถานภาพ ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัันมีปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม สรุปได้ว่า 3.1) ด้านการจัดประสบการณ์และการเรียนการสอน โรงเรียนควรจัดประสบการณ์และการเรียนการสอนโดยให้เด็กพัฒนาผ่าน การเล่น การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหวให้เด็กได้เรียนรู้โดยการค้นคว้า สืบค้น สำรวจ สังเกต และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง 3.2) ด้านครูผู้สอน ครูผู้สอนควรแสดงบทบาทในการเป็นตัวแทนของพ่อแม่ในการให้ดูแลเด็กก่อนวัยเรียน โดยส่งเสริมบุคลิกภาพ ให้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอน 3.3) ด้านสื่อการเรียนการสอน โรงเรียนควรมีการเลือกวัสดุ อุปกรณ์สำหรับเด็กต้องแน่ใจว่าวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ปลอดภัย สะอาดอยู่ในสภาพดี มีความเหมาะสมกับความสามารถตามวัยและความสนใจของเด็ก 3.4) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม โรงเรียนควรมีการจัดสภาพแวดล้อม อาคารเรียนจะต้องมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเท ใต้เงา ฝ้า มีขนาดมาตรฐาน เหมาะสมและมีจำนวนเพียงพอ กับเด็ก 3.5) ด้านการบริการนักเรียน โรงเรียนควรจัดให้มีบริการด้านให้คำปรึกษา/แนะแนวโดยให้มีการประชุม ระหว่างผู้ปกครองและครูอย่างน้อยเดือนละครั้ง และ 3.6) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง โรงเรียนควรมีการแจ้งข่าวสารให้ผู้ปกครองได้ทราบเป็นระยะเพื่อสร้างความเข้าใจก่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีระหว่างกัน

TITLE: Problems of the Operation and Guidelines on Development of Providing Early Childhood Education in Private Schools under Mahasarakham Office of Primary Education Service Areas

AUTHOR: Chudanant Chantaplakhao **DEGREE :** M.Ed. (Educational Management)

ADVISORS: Asst.Prof.Dr.Chumnian Pollaharn Major Advisor
Asst.Prof.Dr.Worawan Ubonlert Co - advisor

RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY, 2016

ABSTRACT

The research aimed to 1) study the state of problems of the operation of providing early childhood education of private schools under Maha Sarakham Office of Primary Education Service Areas, 2) compare the state of problems of the operation of providing early childhood education of private schools, classified by status of the personnel, size of the school, and work experience of the personnel, and 3) study guidelines on development of providing early childhood education of private schools. The research was divided into 2 phases. Phase 1 was the study of the problems of the operation of providing early childhood education of private schools. The sample comprised educational institution administrators, teachers who taught in the early childhood education, and basic education institution committee members, totally 217 persons, obtained through multistage random sampling. The instrument was a 5-level rating scale questionnaire with the index of item-objective congruence from 0.67 to 1.00, the discrimination from 0.33 to 0.72 and the total reliability of 0.96. The analysis of data was to find percentage, the mean, and standard deviation. The hypothesis testing employed F-test. Phase 2 was the study of guidelines on development of providing early childhood education of private schools. The target group comprised educational institution administrators, teachers who taught in the early childhood education level, and basic education institution committee members,

totally 10 persons. The instrument used was a structured interview form. The descriptive data were analyzed with interpretation and conclusion.

The results are as follows: 1) The state of problems of the operation of providing early childhood education of private schools under Maha Sarakham Office of Primary Education Service Areas, on the whole, was in the moderate level. Ranked in descending order, the top 3 problems are student service, instructional media, and instructional activity organization. 2) The comparison of the state of problems of the operation of providing early childhood education of private schools, classified by status and size of the school, and work experience, revealed that the personnel having a different status, from a school of a different size, and having a different work experience, had no difference in their problems of the operation of providing early childhood education of private schools under Maha Sarakham Office of Primary Education Service Areas. 3) The guidelines on development of providing early childhood education of private schools under Maha Sarakham Office of Primary Education Service Areas are concluded as follows: 3.1) on the aspect of organizing experience and instruction, the school should organize experience and instruction to develop the students through playing, using the 5 senses, provide for the children to learn through studying, retrieving, surveying, observing, and solving problems by themselves; 3.2) on the aspect of the teacher, the teacher should play the role of a parent in taking care of the early childhood children by promoting personality as being an important component of organizing instruction; 3.3) on the aspect of instructional media, the school should choose materials and equipment for the children and make sure that the materials and equipment are safe, clean, in good condition and are suitable for the ability and interest of the children of this age; 3.4) on the aspect of arranging the surroundings, the school buildings must be firm and safe. The classrooms are well lighted, well ventilated, having enough standard-sized desks and chairs and they are suitable for the children; 3.5) on the aspect of student service, the school should provide counseling/ guidance, holding at least a meeting a month for parents and teachers, and 3.6) on the aspect of relationship

between the school and the parents, the school should keep the parents informed regularly to create good understanding and collaboration.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณา และความเมตตา จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ อุบลเลิศ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม อาจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ เยี่ยมแสง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และ อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ (ผู้ทรงคุณวุฒิ) ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา คำแนะนำและแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดีผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ต.ดร.อรัญ ชูยกระเดื่อง และอาจารย์อนุสรณ์ ภูสินแก่น ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนได้เครื่องมือเก็บ รวบรวมข้อมูลที่มีคุณภาพสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการ สถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 217 คน ที่ได้ตอบแบบสอบถาม จนส่งผลให้การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นไปตามเป้าหมาย สำเร็จลุล่วงและประสบผลสำเร็จได้ในที่สุด

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่และครูบาอาจารย์ ตลอดจนญาติพี่น้องที่ให้กำลังใจ ช่วยเหลือ สนับสนุนมาโดยตลอด คุณค่าและประโยชน์จากวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณ บิดามารดา ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้การอบรมสั่งสอน ให้มีความรู้มีสติปัญญา ส่งผลให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

ชูดานันท์ จันทะปลาขาว

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ค
ABSTRACT	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ฌ
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญแผนภาพ	ฐ
สารบัญตารางภาคผนวก	ฑ
สารบัญภาพภาคผนวก	
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย	4
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิด และทฤษฎีการบริหาร	11
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546	18
แนวคิดการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	64
แนวคิดการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน	70
บริบทสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม	109
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	113

หัวข้อเรื่อง	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	122
ระยะที่ 1 ศึกษาปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม	122
ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม	132
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	134
ระยะที่ 1 ศึกษาปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม	134
ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม	143
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	168
สรุปผลการวิจัย	168
อภิปรายผล	171
ข้อเสนอแนะ	177
บรรณานุกรม	159
ภาคผนวก ก ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ยรายข้อ จำแนกตามตำแหน่งและ ขนาดสถานศึกษา	187
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	227
ภาคผนวก ค คุณภาพของแบบสอบถาม	240
ภาคผนวก ง หนังสือขออนุมัติ	254
ภาคผนวก จ ภาพประกอบการวิจัยระยะที่ 2	260
ประวัติผู้วิจัย	264

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	คุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็กอายุ 3 - 5 ปี 21
2	โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 23
3	สัดส่วนเวลาในการพัฒนาเด็กแต่ละวัน 35
4	การจัดกิจกรรมประจำวัน 36
5	แสดงรายชื่อโรงเรียนเอกชนในจังหวัดมหาสารคาม 79
6	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 124
7	จำนวนและร้อยละสถานภาพส่วนตัวจำแนกตามสถานภาพ ขนาดสถานศึกษา และ ประสบการณ์ในการทำงาน 135
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม โดยรวม และรายด้าน 136
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 137
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม ด้านสื่อการเรียนการสอน 139
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม ด้านครูผู้สอน 141
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม ด้านการจัดสภาพแวดล้อม 142
13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม ด้านการบริการ 143

14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	145
15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้าน	147
16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน	149
17	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม จำแนกตามประสิทธิภาพในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน ..	151
18	แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานภาพ	153
19	การทดสอบรายคู่ปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม ด้านการบริการนักเรียน จำแนกตามสถานภาพ	154
20	แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	155
21	แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยภาพรวม จำแนกตามประสิทธิภาพในการทำงาน	156
22	ความถี่ของข้อเสนอแนะการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม	157

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

หน้า

1	กรอบแนวคิดการวิจัย	6
---	--------------------------	---

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่	หน้า
1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำแนกตามสถานภาพ	188
2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม ด้านสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามสถานภาพ	191
3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม ด้านครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ	194
4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม ด้านการจัดสภาพแวดล้อม จำแนกตามสถานภาพ	196
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม ด้านการบริการนักเรียน จำแนกตามสถานภาพ	198
6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามสถานภาพ	200
7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำแนกตามขนาดของ สถานศึกษา	202
8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม ด้านสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา	205

9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม ด้านครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา	208
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม ด้านการจัดสภาพแวดล้อม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา	209
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม ด้านการบริการนักเรียน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา	211
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามขนาดของ สถานศึกษา.....	213
13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำแนกตามประเภท การทำงาน	215
14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม ด้านสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามประเภทการทำงาน	217
15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม ด้านครูผู้สอน จำแนกตามประเภทการทำงาน	220
16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม ด้านการจัดสภาพแวดล้อม จำแนกตามประเภทการทำงาน ..	221

17	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม ด้านการบริการนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน	223
18	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน	225
19	แสดงค่าการประเมิน ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามสำหรับ ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน	219
20	แสดงค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	227

สารบัญภาพภาคผนวก

ภาพภาคผนวกที่

หน้า

1	สัมภาษณ์ดร.สุวิมล สุขศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนรุ่งอรุณวิทย์	261
2	สัมภาษณ์นางสาวประพรรณศรี ศุภสารัมภ์ ผู้อำนวยการโรงเรียน อนุบาลเอี่ยมสุข	261
3	สัมภาษณ์นางสาวปะการัง แขนงแก้ว ครูผู้สอนระดับปฐมวัย	262
4	สัมภาษณ์นางสาวอลิสสา ชาติพันธ์จันทร์ ครูผู้สอนระดับปฐมวัย	262
5	สัมภาษณ์ นายวัชรินทร์ วิชโย กรรมการสถานศึกษา	263

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยจะเจริญก้าวหน้าและพัฒนาในด้านต่าง ๆ ต้องอาศัยกำลังคนในประเทศ เป็นปัจจัยสำคัญ และกำลังคนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาหาความรู้ ความคิด ความประพฤติ เจตคติ ค่านิยม เพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข อันจะส่งผลให้การพัฒนาประเทศ ทำได้อย่างราบรื่นและรวดเร็ว การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นความคาดหวังของสังคมโดยหวังว่าการจัดการศึกษา มุ่งเน้นพัฒนาเด็กให้เติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 1 : มาตรา 6 ได้บัญญัติไว้ว่า ว่าการจัดการศึกษา จะต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553 : 142) โดยเฉพาะการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นวัยที่เหมาะสมในการพัฒนาให้เกิดความพร้อมทั้งด้านความรู้และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่มีพัฒนาการเจริญเติบโตด้านสมองสูงกว่าวัยอื่น ๆ ดังนั้น การจัดการศึกษาระดับนี้ควรได้รับการพัฒนา อย่างถูกวิธี และเป็นระบบ

กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายการปฏิรูปการศึกษารอบ 2 ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย คือ มาตรการหลัก : ส่งเสริมบทบาทของครอบครัวและสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ในการพัฒนาบุตรหลานในทุกระดับประเภทการศึกษา โดยมีมาตรการคือ การพัฒนาและเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยก่อนเข้าเรียนประถมศึกษา โดยเฉพาะการให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งผู้เตรียมตัวเป็นพ่อแม่ เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการตามวัยอย่างมีคุณภาพ และมีความพร้อมในการศึกษาและเรียนรู้ในระดับสูงขึ้น ซึ่งในส่วนนี้ กระทรวงศึกษาธิการมีแนวทางที่จะปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อทำให้ระบบการศึกษาเชื่อมโยงกัน และมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงทันกับสังคมโลก โดยมีเป้าหมายชัดเจนในการพัฒนาคนสร้างพลเมืองยุคใหม่ ปลูกฝังให้เป็นพลเมืองดี เคารพ กตัญญู มีวินัยต่อตนเอง ดังนั้นเมื่อจะสร้างคนตาม

คุณลักษณะนี้ จะต้องเริ่มสร้างตั้งแต่ระดับปฐมวัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ให้ความสำคัญ และตระหนักถึงการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วซึ่งหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นการจัดการศึกษาระยะเริ่มแรก เพื่อวางรากฐานชีวิตของเด็กไทยให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ มีพัฒนาการอย่างสมวัย ดังปรัชญาการศึกษาปฐมวัยที่กำหนดไว้ว่า “การศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิด ถึง 5 ปี บนพื้นฐานของการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพภายใต้บริบทของสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม” (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 12)

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กทุกคน เพราะเป็นการเตรียมตัวในระยะต้นของชีวิตก่อนที่จะเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา การศึกษาระดับนี้มุ่งจัดให้เด็กวัย 3-5 ปี ซึ่งเป็นวัยสำคัญในการวางรากฐานของชีวิต เพราะเป็นช่วงที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตลอดจนบุคลิกภาพอันเป็นพัฒนาการต่อเนื่องมาจากวัยทารก ดังนั้นเด็กวัย 3-5 ปี จึงควรได้รับการเตรียมความพร้อมในทุกด้านของการพัฒนาและให้เป็นไปอย่างถูกต้องทิศทางและต่อเนื่อง เพื่อเป็นพื้นฐานไปในอนาคต ในวงการศึกษปัจจุบันยอมรับว่า การให้การอบรมเลี้ยงดู และการเตรียมความพร้อมเพื่อไปสู่การเรียนรู้อย่างถูกวิธีจะทำให้เด็กได้มีการพัฒนาที่ดีทั้งทาง ด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม สติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะมีผลทำให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีและมีคุณภาพ เป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ ครูปฐมวัยมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับเด็กในช่วงวัยนี้ จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการเตรียมความพร้อมให้เหมาะสม เพื่อจะนำไปพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทุก ๆ ด้านให้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล เพื่อจะได้เป็นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ต่อไป (กฤษณา สมะวรรณะ. 2547 : 8)

การศึกษาปฐมวัยที่จัดให้เด็กที่มีอายุระหว่างแรกเกิด ถึง 5 ปี เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการจัดการศึกษาของมนุษย์ เด็กวัยนี้เป็นวัยเริ่มต้นของชีวิต ถือว่าเป็นวัยทองของชีวิต เพราะเป็นวัยที่มีพัฒนาการทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา เจริญเติบโตในอัตราสูงสุด โดยเฉพาะในด้านระบบประสาทและสมองจะเติบโตได้ถึงร้อยละ 80 ของผู้ใหญ่ เป็นระยะที่เกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด เป็นวัยสดใส มองโลกสวยงาม มีความสงสัยใคร่รู้ มีจินตนาการกว้างไกลทั้งเป็นช่วงชีวิตที่กำลังสร้างบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยพื้นฐานของตนเอง ซึ่งจะติดตัวต่อเนื่องไปจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เด็กวัยนี้เป็นวัยที่ต้องการพึ่งพาผู้ใหญ่

หากได้รับการอบรมเลี้ยงดู ส่งเสริมอย่างถูกต้อง และได้รับการตอบสนองขั้นพื้นฐานอย่างเพียงพอ เท่ากับได้วางรากฐานที่ดี ๆ ให้กับเด็กปฐมวัยที่จะมีความสุขในชีวิตข้างหน้า และเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศชาติในอนาคต (รัตติพร ภาธรธวานนท์. 2550 : 5)

สถานศึกษาเอกชนจึงเป็นสถานศึกษาที่สามารถจัดการศึกษาในระบบปฐมวัยได้และสถานศึกษาเอกชนมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีคณะกรรมการบริหารประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ผู้รับใบอนุญาต ผู้แทนผู้ปกครองผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมาตรา 45 ได้กำหนดให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด โดยรัฐต้องกำหนดนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเอกชนในด้านการศึกษากำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษา ของรัฐของเขตพื้นที่หรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รับฟังความคิดเห็นของเอกชนและประชาชนประกอบการพัฒนาด้วย มาตรา 46 กำหนดให้รัฐต้องให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุนการลดหย่อนหรือการยกเว้นภาษี และสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ ในทางการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชนตามความเหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการให้สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐานและสามารถพึ่งตนเองได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2557 : 26-28)

ผลการรายงานการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ประจำปีการศึกษา 2554 – 2555 ประสบปัญหาหลายประการ ได้แก่ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มักสอนโดยยึดเนื้อหาและหนังสือ ครูเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนแต่ละคนไม่ได้รับการส่งเสริมให้เรียนรู้เต็มศักยภาพ 2) ด้านสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนยังสอนตามหนังสือมากกว่าคิดถึงมาตรฐานคุณภาพและความพร้อมของเด็กนักเรียนขาดการสนับสนุนด้านสื่อเทคโนโลยีที่ส่งเสริมความสนใจของผู้เรียน 3) ด้านครูผู้สอน ขาดการประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรมเกี่ยวกับกับความรับผิดชอบในหน้าที่ 4) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมสภาพพื้นที่โรงเรียนยังไม่มีมีการปรับปรุงทัศนียภาพให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน เครื่องเล่นชำรุดไม่พร้อมสำหรับการใช้งาน 5) ด้านการบริการนักเรียน บ้านของนักเรียนอยู่ห่างไกลโรงเรียนมีการบริหารด้านการรับส่งจำกัดทำให้ผู้ปกครองบางคนไม่กล้าส่งลูกมาเรียน และ 6) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนยังขาดการจัดกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ โดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากชุมชนค่อนข้างน้อยซึ่งอาจเกิดจากการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง ผู้ปกครองไม่ได้รับการประสานงานอย่างแท้จริง จากสภาพปัญหาดังกล่าวโรงเรียนเอกชนในพื้นที่ได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาให้ดีขึ้นโดยเฉพาะการส่งเสริมให้ครูผู้สอนเข้ารับการอบรมด้านการจัดประสบการณ์ การเขียน

แผนการจัดการสอน ครูร่วมกันวางแผนการสอนมากขึ้น ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม มีการระดมทุนเพื่อสนับสนุนสื่อ และพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น จัดกรรับส่งนักเรียนให้เพียงพอต่อความต้องการ การบริการด้านอาหารให้ถูกหลักโภชนาการ ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและรับฟังความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจจากชุมชน สนับสนุนการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. 2555 : 13)

สำหรับในปี พ.ศ. 2558 ผลการรายงานการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม พบว่า ยังประสบปัญหาหลายประการ อาทิ ในด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ยังมีเด็กอายุ 3-5 ปี บางกลุ่มยังไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมในการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา เนื่องจากผู้ปกครองนักเรียนมีฐานะยากจน ทั้งถิ่นฐานไปทำงานต่างถิ่น และผู้ปกครองไม่ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมในการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามมีปัญหาในการจัดการศึกษามีปัญหาด้านงบประมาณ คือ การได้รับงบประมาณสนับสนุนทางด้านการจัดการศึกษา ยังไม่เพียงพอ และการจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางล่าช้า ปัญหาด้านการบริหารงานบุคลากร คือ ขาดการพัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะครูผู้ดูแล เด็กยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาปฐมวัย ขาดบุคลากรที่รับผิดชอบดูแลในด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโดยตรง ขาดการนิเทศติดตาม ซึ่งส่งผลทำให้ครูผู้ดูแลเด็กมีปัญหาทางด้านวิชาการมากที่สุด ได้แก่ การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ การจัดทำวิจัยในชั้นเรียน การจัดหาสื่อ วัสดุ และจัดทำหลักสูตร ไม่สอดคล้อง และตรงกับความต้องการ ขาดความรู้เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือ และความเข้าใจอย่างแท้จริงเกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการเด็ก นอกจากนี้สถานเลี้ยงเด็กและสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัย จัดระบบการเลี้ยงดูยังไม่เหมาะสม ใช้กฎระเบียบบังคับเด็กเป็นการขัดขวางต่อการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของเด็ก มีการสอนหนังสือและให้การบ้านมากมาย ทำให้เด็กเครียดและไม่มีเวลาวิ่งเล่นตามประสาเด็กส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพของเด็ก ในอนาคตผู้ที่ตั้งสถานอบรมเลี้ยงดูเด็กและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องผ่านการฝึกอบรมในการเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกต้อง เช่น จิตวิทยาวัยเด็ก การเรียนปนเล่น บทบาทสมมุติ การเป็นพี่เลี้ยงที่ให้ความรักแก่เด็กเหมือนพ่อแม่ ไม่บังคับข่มขู่หรือลงโทษเด็กโดยไม่เหมาะสม เพื่อให้เด็กมีอิสระเหมือนอยู่บ้าน สถานศึกษาต้องเน้นการออกกำลังกาย การให้เด็กเล่นตามประสาเด็ก การเรียนรู้สิ่งแวดล้อม ไม่เน้นการสอนหนังสือและไม่ควรให้การบ้านเด็กหรือจัดสอนพิเศษอย่างเด็ดขาด ซึ่งผู้บริหารและ

คณะครูผู้รับผิดชอบได้ดำเนินการแก้ไขอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. 2558 : 13)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การดำเนินงานระดับปฐมวัยของโรงเรียน เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ยังมีปัญหาที่ต้องดำเนินการแก้ไขไม่เป็นไปตามแนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเอกชนที่เหมาะสม 6 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) สื่อการเรียนการสอน 3) ครูผู้สอน 4) การจัดสภาพแวดล้อม 5) การบริการนักเรียน และ 6) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2554 : 12) ซึ่งผู้บริหารและครูต้องร่วมกันรับผิดชอบในการดำเนินงานจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามแนวทางที่เหมาะสม ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา เอกชนซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษา ปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ว่ามีปัญหาใดบ้างที่ต้องแก้ไข ซึ่งจำเป็นจะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว เริ่มตั้งแต่ การวางแผน การกำหนดนโยบาย การดำเนินงานที่จะส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา ที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้นเพื่อที่จะสามารถพัฒนาการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1. สภาพปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม อยู่ในระดับใด
2. ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่มีสถานภาพ ขนาดสถานศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม แตกต่างกันอย่างไร
3. ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัยมีแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ตามสถานภาพขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ ในการทำงานต่างกัน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

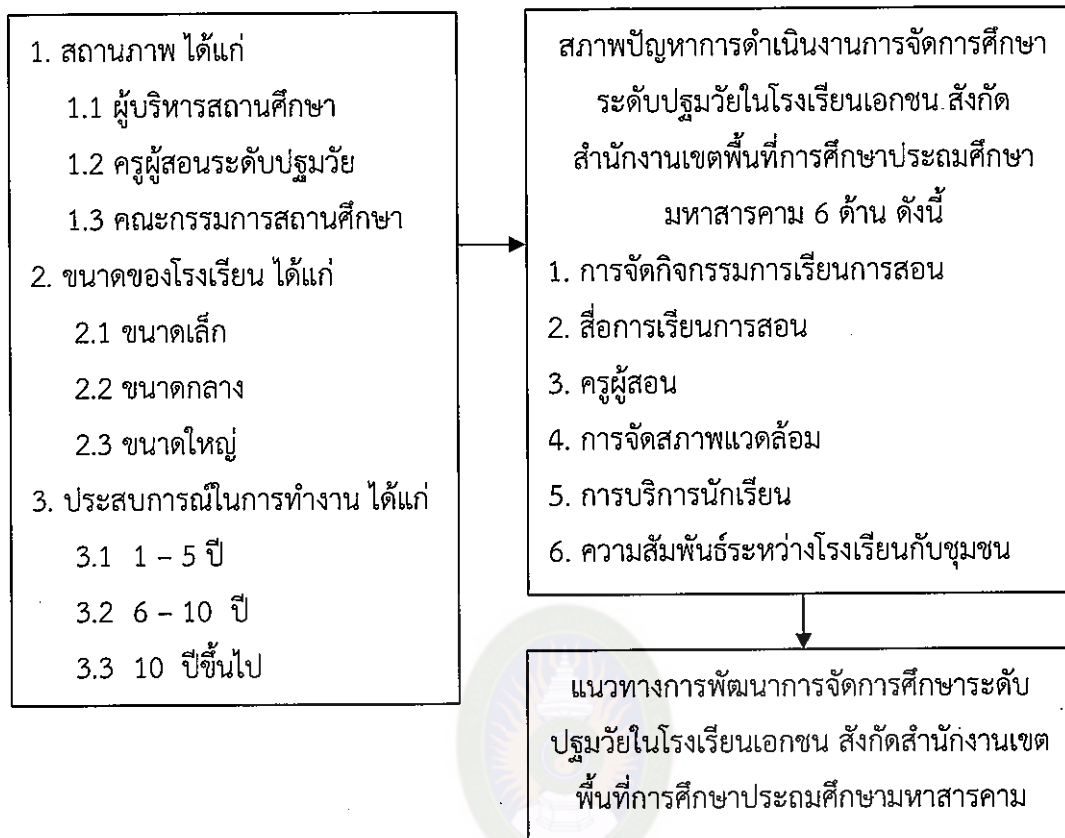
ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับปฐมวัยและคณะกรรมการสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาด และประสบการณ์ในการทำงานต่างก็มีสภาพปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เนื้อหาขอบข่ายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2554 : 12) ใน 6 ด้าน คือ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) สื่อการเรียนการสอน 3) ครูผู้สอน 4) การจัดสภาพแวดล้อม 5) การบริการนักเรียน และ 6) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งสามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ใช้เนื้อหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2554 : 12) ใน 6 ด้าน คือ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) สื่อการเรียนการสอน 3) ครูผู้สอน 4) การจัดสภาพแวดล้อม 5) การบริการนักเรียน และ 6) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับปฐมวัย และคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2558 จาก 27 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม. 2558 : 10) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 108 คน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย 150 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 243 คน รวมทั้งสิ้น 501 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับปฐมวัย และคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2558 มีจำนวนทั้งสิ้น 217 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน และการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนบุคลากรในแต่ละโรงเรียน (บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 44) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 47 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 65 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 105 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 สถานภาพ ประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) ครูผู้สอนระดับปฐมวัย
- 3) คณะกรรมการสถานศึกษา

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน ประกอบด้วย

- 1) ขนาดเล็ก
- 2) ขนาดกลาง
- 3) ขนาดใหญ่

3.1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน ประกอบด้วย

- 1) 1 – 5 ปี
- 2) 6 – 10 ปี
- 3) 11 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม คือ สภาพปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ

- 3.2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 3.2.2 สื่อการเรียนการสอน
- 3.2.3 ครูผู้สอน
- 3.2.4 การจัดสภาพแวดล้อม
- 3.2.5 การบริการนักเรียน
- 3.2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

4. ขอบเขตด้านพื้นที่

โรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม
ที่มีการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จำนวน 27 โรงเรียน

5. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการทำวิจัยครั้งนี้ คือ ภาคเรียนที่ 1 / 2559

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน
เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย
จำนวน 3 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 2 คน รวม 10 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มี
ประสบการณ์ และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา มีผลงานเป็นที่
ประจักษ์ ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นครูแกนนำในโรงเรียนที่เป็นต้นแบบการสอนระดับปฐมวัย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เป็นต้น เพื่อทำหน้าที่ในการขอ
ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยระยะนี้เป็นการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ
โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2558
โดยพิจารณาตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ใน 6 ด้าน คือ

- 2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 2.2 สื่อการเรียนการสอน
- 2.3 ครูผู้สอน
- 2.4 การจัดสภาพแวดล้อม
- 2.5 การบริการนักเรียน

2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ที่มีการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยจำนวน 5 โรง โดยสุ่มแบบเจาะจงตามคุณสมบัติของสถานศึกษาที่มีคุณภาพ

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการทำวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ภาคเรียนที่ 1/2559

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง อุปสรรค ที่ส่งผลให้การจัดการศึกษาก่อนภาคบังคับให้กับเด็กที่มีอายุ 3 - 5 ปี ตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน 6 ด้าน ไม่ประสบผลสำเร็จ ดังนี้

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้นักเรียนมีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง การปรับปรุงกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพและสนองความต้องการของชุมชน การปลูกฝังให้นักเรียนมีระเบียบวินัย การสอนเน้นให้นักเรียนกล้าแสดงออก และมีความมั่นใจ มีการปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมโดยการปฏิบัติจริง การติดตามพัฒนาการของนักเรียนอย่างใกล้ชิด การสอนมีการฝึกทักษะการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เช่น การใช้สายตา การใช้มือ และการสนับสนุนให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นได้เหมาะสมตามวัย

ด้านสื่อการเรียนการสอน หมายถึง การใช้สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนเป็นสื่อที่หาได้ง่ายใช้สะดวกและเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน สื่อที่ใช้มีความปลอดภัยและช่วยสร้างความสนใจให้นักเรียนอยากรู้ อยากเห็นสื่อที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา กิจกรรม และการจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อม สามารถใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น การจำ สี ขนาด และการนับจำนวน ฯลฯ สื่อมีปริมาณเพียงพอทุกกิจกรรม การเลือกสื่อเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก การใช้สื่อการเรียนการสอนต้องให้ครูได้ผ่านการฝึกอบรมมาก่อน มีการกำกับดูแลการใช้อุปกรณ์ สื่อตลอดเวลา

ด้านครูผู้สอน หมายถึง การจัดวางตัวครูในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการเรียนการสอนได้เหมาะสม ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการเรียนการสอนมีความรับผิดชอบและมีการดูแลเอาใจใส่นักเรียนของท่าน ครูในโรงเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีได้เหมาะสมครูมีอารมณ์ดี ใจเย็น รับผิดชอบเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก จำนวนครูเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ครูผู้สอนผ่านการฝึกอบรม

ก่อนทำการสอน ครูมีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ทักทายผู้ปกครองถามทุกข์สุขและรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมให้มีลักษณะเหมือนอยู่ที่บ้าน การจัดอาคารเรียนมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน มีความแข็งแรง สะอาด มีระเบียบเรียบร้อย สีเย็นตา แสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวกและมีบรรยากาศการเรียนรู้อบอุ่น และสิ่งแวดลอมมีความสวยงาม ร่มรื่นปลอดภัย การจัดห้องเรียนและห้องประกอบถูกสุขลักษณะ การจัดมุมพักผ่อนเพื่อให้เด็กได้ใช้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ การดูแลรักษาความสะอาดของอาคารสถานที่เช่น ห้องน้ำ ห้องเรียน ห้องอาหาร โต๊ะและเก้าอี้มีลักษณะเหมาะสมกับวัยของนักเรียน

ด้านการบริการนักเรียน หมายถึง การจัดอาหาร น้ำดื่ม ให้นักเรียนอย่างทั่วถึง และสะอาด ถูกหลักอนามัย การจัดสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้สำหรับการบริการเพียงพอ เป็นสัดส่วน การติดตามนักเรียนที่เจ็บป่วย ขาดเรียนทางโทรศัพท์และเยี่ยมนักเรียนที่ป่วยนอนพักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล บริการตรวจสุขภาพร่างกาย ตรวจสอบการรับภูมิคุ้มกันของนักเรียนโดยกุมารแพทย์ปีละครั้ง การบันทึกสุขภาพประจำตัวนักเรียน การสอนให้นักเรียนรู้จักระวังตนเองให้ปลอดภัยจากการเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ การกำหนดให้มีครูเวรหน้าประตูคอยรับ-ส่งนักเรียนอย่างเพียงพอ สภาพของยานพาหนะตลอดจนความปลอดภัยในการจัดบริการรถรับ-ส่งนักเรียน และมาตรการในการช่วยเหลือและป้องกันอุบัติเหตุแก่นักเรียน

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การที่โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเป็นอย่างดี การให้การสนับสนุนร่วมปรึกษาหารือกันเป็นประจำ การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรม การส่งข่าวสารข้อมูลประชาสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การปฐมนิเทศก่อนเปิดภาคเรียนที่เหมาะสม การจัดให้ผู้ปกครองและครูพบปะเพื่อปรึกษาหารือเป็นประจำ การชี้แจงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กอย่างถูกต้องสมเหตุสมผล

การพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย หมายถึง แนวทางวิธีการ หลักการที่จะสนับสนุนให้การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเกิดประสิทธิภาพสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อสถานศึกษาเอกชน

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หมายถึง กลุ่มบุคคลผู้ทำหน้าที่ในการดำเนินงานของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้ได้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ผู้รักษาการแทนในสถานศึกษาที่เปิดสอนในระดับปฐมวัย โรงเรียนของเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

ครูผู้สอนระดับปฐมวัย หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนและได้รับการบรรจุแต่งตั้งจากโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

คณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ หรือมีส่วนร่วม ให้ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีพื้นที่เขตบริการครอบคลุมทั้งเขต 1 ถึงเขต 3

สถานศึกษาเอกชน หมายถึง โรงเรียน หรือสถานศึกษาที่จัดกิจกรรมการศึกษาที่เอกชนหรือคณะบุคคลเป็นผู้จัด โดยใช้ทรัพยากรของภาคเอกชน และจัดขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์อันจำกัดเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบสภาพปัญหาการดำเนินงานระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม
2. ได้ทราบแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม
3. ได้ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษาเอกชนในการพัฒนางานด้านการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ผู้วิจัยได้ศึกษา
เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำเสนอเป็นลำดับ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีการบริหาร
2. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
3. แนวคิดการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
4. แนวคิดการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน
5. บริบทสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

มหาสารคาม

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยภายในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดและทฤษฎีการบริหาร

1. ความหมายของการบริหาร

การบริหารเป็นส่วนสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของหน่วยงานเพราะการบริหาร
เป็นกระบวนการในการจัดสรรทรัพยากร และทำให้คนสามารถปฏิบัติงานตามภารกิจขององค์กร
ไปสู่วัตถุประสงค์และเป้าหมาย การเรียนรู้เรื่องการบริหารจะช่วยให้องค์กรสามารถกำหนด
วัตถุประสงค์ เป้าหมายของงาน บุคลากรตลอดจนกลไกการดำเนินงานอย่างเหมาะสมการบริการ
เป็นการใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการนำเอาทรัพยากรการบริหารมาประกอบกันตามกระบวนการ
บริหารให้บรรลุ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้มีนักวิชาการให้ความหมายของ
การบริหาร ดังนี้

ถวิล เกื้อกุลวงศ์ (2550 : 12) กล่าวไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การจัดการของ
สถาบันต่าง ๆ ซึ่งออกแบบไว้เพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดการสอน และการเรียน ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือ
ในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน แต่ไม่ใช่ดำเนินการเอง ดังนั้นบุคลากรทุกคนที่อยู่ในระบบ

ของโรงเรียนต้องร่วมมือกันเพื่อการบรรลุจุดประสงค์ กิจกรรมการบริหารต่าง ๆ จำต้องออกแบบ เพื่อให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนด้วย

สมาน อัครวภูมิ (2551 : 52) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การจัดการของสถาบันต่าง ๆ ซึ่งออกแบบไว้เพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดการสอน และการเรียน ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน แต่มิใช่ดำเนินการเอง ดังนั้นบุคลากรทุกคนที่อยู่ในระบบของโรงเรียนต้องร่วมมือกันเพื่อการบรรลุจุดประสงค์ กิจกรรมการบริหารต่าง ๆ จำต้องออกแบบ เพื่อให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนด้วย

จำเนียร พลหาญ (2553 : 3) ได้ให้ความหมายของการบริหาร คือ การที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาในสังคม โดยใช้ทรัพยากรการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพจากทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อให้คนในสังคม เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

Sergiovanni. J.T. (1980 : 5) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

Hersey, P. and Blanchard II. (1982 : 3) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การบริหารงานที่ปฏิบัติโดยอาศัยผู้อื่นให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

Shermerthorn, W. E. (1996 : 4) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะของการทำงานให้สำเร็จ โดยใช้บุคคลอื่นให้เป็นผู้กระทำส่วนอีกความหมาย หมายถึง กระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ และการควบคุม กำลังความพยายามของสมาชิกในองค์การ และใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อความสำเร็จของเป้าหมายขององค์การที่ได้กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะ เทคนิค พฤติกรรมในการสั่งการเพื่อให้บุคคลอื่นร่วมมือดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ที่บุคคลดังกล่าวตั้งเป้าหมายไว้เมื่อพิจารณาในเชิงระบบแล้วจะเห็นได้ว่า การบริหารเป็นเรื่องของขั้นตอนระหว่างทรัพยากร กระบวนการและผลผลิตสำหรับทรัพยากรนั้น อาจครอบคลุมไปถึง คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ การจัดการ ส่วนผลผลิตนั้นย่อมมุ่งตรงไปที่ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ คุณภาพ หรือผลกำไร ทั้งนี้ผลผลิตจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการ หรือวิธีที่จะนำมาใช้ในการบริหาร

2. หลักการบริหาร

การบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมาย ผู้บริหารต้องมี หลักการบริหารวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาได้วางหลักการบริหารการศึกษาไว้ดังนี้

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545 : 14 - 16) ระบุว่าปัจจุบันการบริหารองค์กรภาครัฐและเอกชนนิยมใช้หลักการบริหารจัดการที่ดี (GOOD GOVERNANCE) หรือนักวิชาการบางคนเรียกว่า หลักธรรมาภิบาลบ้าง หลักธรรมบ้าง ซึ่งเป็นหลักการบริหารที่ดีได้กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ระเบียบดังกล่าวพยายามสะท้อนภาพการบริหารที่ดีในองค์กรซึ่งเริ่มจากการเรียกร้องของธนาคารโลกให้ประเทศผู้กู้เงินกำหนดรูปแบบการบริหารที่ดี ให้เป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยประกันว่าผู้บริหารได้ดำเนินการบริหารด้านความรับผิดชอบและนำไปสู่เป้าหมายความสำเร็จขององค์กรอย่างแท้จริง เป้าหมายดังกล่าวรวมไปถึงความรับผิดชอบ การเปิดเผยโปร่งใส การมีส่วนร่วมหลักธรรมาภิบาลตามระเบียบตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวนี้ ได้ระบุหลักการไว้ 6 ประการ สามารถใช้ได้ทั้งหน่วยงานภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชน ดังนี้

1. หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมายและกฎข้อบังคับเหล่านี้ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายในกฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

2. หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นความถูกต้องดีงามโดยร่วมกันธรรมาภิบาล ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดหลักการนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยันอดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันคนในชาติ โดยการปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

4. หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาความสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยแรงความคิดเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ

5. หลักความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ เพื่อให้รับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างและกล้าที่จะยอมรับผลงานการกระทำของตน

6. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า

สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันในเวทีโลก และรักษา

ทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า บริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคน ร่วมมือกัน ดำเนินการเพื่อพัฒนาเยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมหนึ่ง ๆ ในทุกๆ ด้าน และบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ

3. กระบวนการบริหาร

กระบวนการบริหารเป็นแนวทางเทคนิค หรือวิธีการที่ผู้บริหารใช้ปฏิบัติการกิจ ให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมาย มีผู้เสนอกระบวนการบริหารไว้ดังนี้

Gulick, L. and Urwick L. (1973 : 48-47) ได้สรุปกระบวนการบริหาร ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 7 ประการ เรียกรย่อ ๆ ว่า “Posdcorb” ดังนี้

1. การวางแผนการดำเนินการ (P = Planning)
2. การจัดโครงสร้าง (O = Organization)
3. การจัดบุคลากร (S = Staffing)
4. การวินิจฉัยสั่งการ (D = Directing)
5. การประสานงาน (Co = Coordinating)
6. การรายงาน การประชาสัมพันธ์ (R = Reporting)
7. การจัดงบประมาณ (B = Budgeting)

Robbins, S. P. and Coulter, M. (2003 : 7) กล่าวถึงทฤษฎีการบริหารตามแนวคิดของ อองรี ฟาโยล (Henri Fayol) ใน 5 ด้าน ได้แก่

ด้านที่ 1 ด้านการวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดเป้าหมาย และกลยุทธ์ ตลอดจนแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงาน

ด้านที่ 2 ด้านการจัดองค์กร (Organizing) หมายถึง การกำหนดภาระงานที่ จะต้องปฏิบัติกำหนดบุคคลที่จะปฏิบัติ ตลอดจนวิธีในการปฏิบัติงาน

ด้านที่ 3 ด้านการสั่งการ (Commanding) หมายถึง การกำหนดให้ปฏิบัติงานตามแผนงานที่วางไว้ล่วงหน้าในการปฏิบัติงาน

ด้านที่ 4 ด้านการให้ความร่วมมือ (Coordinating) หมายถึง การปฏิบัติงาน โดยพร้อมเพรียงกันทุกฝ่าย และเป็นไปในทิศทางเดียวกันในการดำเนินงาน

ด้านที่ 5 ด้านการควบคุม (Controlling) หมายถึง การประเมินผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการใช้การเสริมแรงเพื่อกระตุ้นการปฏิบัติงาน

Bateman and Snell (2004 : 405) กล่าวถึงทฤษฎีการจูงใจในการปฏิบัติงานของ มาสโลว์ (Maslow) ภายใต้สมมติฐาน ดังนี้ คือ

1. มนุษย์มีความต้องการและเป็นความต้องการที่ไม่สิ้นสุดขณะความต้องการได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นก็จะเข้ามาแทนที่ไม่มีวันสิ้นสุด
  2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมอีกต่อไป ความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นที่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมที่ต้องการ
  3. ความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้นตอนความสำคัญเรียงลำดับจากความต้องการขั้นพื้นฐานจนถึงความต้องการสุดยอด 5 ประการ คือ
    - 3.1 ความต้องการทางกาย
    - 3.2 ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง
    - 3.3 ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของหรือความต้องการทางสังคม
    - 3.4 ความต้องการความสำเร็จ เกียรติยศ ชื่อเสียง
    - 3.5 ความต้องการความสำเร็จ ตามความรู้สึกรู้สึกนึกคิด และทางความสำเร็จ
- การได้รับการยกย่อง การเจริญเติบโต และความเจริญก้าวหน้าในงาน

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า กระบวนการการบริหาร คือ วิธีการที่ผู้บริหารใช้ปฏิบัติการ ให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมาย โดยการวางแผน การจัดองค์กรการจัดสรรคนการนำ การปฏิบัติ การควบคุมงาน การรายงานผล การจัดสรรงบประมาณ

4. ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

สมยศ นาวีการ (2547 : 307-308) ได้กล่าวถึงทฤษฎีทางการบริหาร ERG ของ Alderfer's ERG Theory ว่า การจูงใจในการทำงานของบุคลากรให้เกิดมีต่อองค์กร การที่จะสร้างแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรให้เกิดมีต่อองค์กรนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องตอบสนองความต้องการของพนักงานหรือบุคลากรเรียงตามลำดับชั้น ดังนี้

1. ความต้องการการดำรงชีวิตอยู่ (Existence Needs) ความต้องการดำรงชีวิตอยู่ คือ ความต้องการทางร่างกาย และความปลอดภัย ความต้องการเหล่านี้เปรียบเทียบกับความต้องการระดับต่ำที่ได้ถูกกล่าวถึงภายในทฤษฎีของมาสโลว์ เช่น ความต้องการรายได้ สวัสดิการ และสภาพแวดล้อมในการทำงาน เป็นต้น
2. ความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs) ความต้องการความสัมพันธ์ คือ ความต้องการทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในสถานที่ทำงาน ความต้องการความสัมพันธ์จะเหมือนกับความต้องการทางสังคมของมาสโลว์

3. ความต้องการการเจริญเติบโต (Growth Needs) ความต้องการการเจริญเติบโต คือ ความต้องการภายในเพื่อการพัฒนาส่วนบุคคล ความต้องการของบุคคลที่จะเจริญเติบโต พัฒนาและใช้ความสามารถของพวกเขาอย่างเต็มที่ ด้วยการแสวงหาโอกาสและการเอาชนะความท้าทายใหม่ ๆ ความต้องการเหล่านี้จะถูกตอบสนองด้วยการมีส่วนร่วมของบุคคลภายในสภาพแวดล้อมของงานความต้องการการเจริญเติบโตจะตรงกับความต้องการเกียรติยศ ชื่อเสียง และความต้องการความสมหวังในชีวิตของมาสโลว์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 53) กล่าวถึงกระบวนการบริหารงานกลุ่มคุณภาพในรูปแบบวงจรเดมมิ่ง (Deming Cycle) ว่า เป็นกระบวนการสำคัญของคิวซีมี 4 ขั้นตอน คือ

1. P = Plan หมายถึง การวางแผน
2. D = Do หมายถึง การปฏิบัติ
3. C = Check หมายถึง การตรวจสอบ
4. A = Action หมายถึง การปรับปรุงแก้ไข

โดยมีหลักการ คือ

1. เป็นกิจกรรมที่เห็นว่าสามารถทำสำเร็จได้โดยง่าย
2. เป็นกิจกรรมที่เห็นว่าปฏิบัติแล้วสร้างความพึงพอใจให้กับบุคลากร
3. เป็นกิจกรรมที่เห็นว่าจะสามารถพัฒนาตัวบุคลากรและหน่วยงานให้มี

ความก้าวหน้า นอกจากนี้ ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารงานกลุ่มคุณภาพในรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งคุณภาพทั้งองค์กร (Total Quality Management : TQM) นับเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ ผู้บริหารจัดการกับสภาพความเปลี่ยนแปลงที่ประสบอยู่ตลอดเวลา สามารถใช้ เป็นเครื่องมือสร้างความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานทางการศึกษากับ หน่วยงานอื่นเพื่อประโยชน์ ในการสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นต่อการพัฒนาโปรแกรมทางการศึกษา สามารถกำหนดจุดเน้นที่ชัดเจนในการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาสังคม โดยมีรูปแบบการบริหารมุ่งคุณภาพทั้งองค์กร ดังนี้คือ

3.1 มุ่งลูกค้า (Customer Focus) เด็กนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนเป็นลูกค้ารายใหญ่ เป็นหน้าที่ของผู้ให้บริการที่ต้องเข้าใจความต้องการของลูกค้า แล้วนำมากำหนด เป็นทิศทางในการจัดการบริหารที่เหมาะสม

3.2 ทุกคนมีส่วนร่วม (Total Involvement) ทุกคนต้องให้ความร่วมมือในการจรรโลงคุณภาพของสถานศึกษาเป็นความรับผิดชอบของทุกคนที่เกี่ยวข้องและมุ่งเพื่อให้เห็นผลอย่างจริงจัง

3.3 ตรวจวัดความก้าวหน้า (Measurement) ผู้บริหารต้องมีข้อมูลในการตรวจสอบผลการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยมีมาตรการในการตรวจวัดความ ก้าวหน้าของการดำเนินงานตามมาตรฐานอย่างชัดเจน

3.4 มีความผูกพัน (Commitment) ผู้บริหารทุกระดับจะต้องมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและทุกคนมีความผูกพันสนับสนุนสร้างพลัง พัฒนาคุณภาพด้วย

3.5 ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) การจัดการในสถานศึกษา หรือองค์กรทั่วไป ต่างมุ่งที่จะทำวันพรุ่งนี้ให้ดีกว่าเมื่อวานหรือวันนี้ ดังนั้นต้องคอยสอดส่องดูแลเพื่อป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และในขณะเดียวกันก็ต้องแก้ไขปัญหา อุปสรรค เพื่อพัฒนาหรือจัดทำให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง จึงจะสามารถผลักดันให้องค์กรเป็นไปตาม ที่มุ่งหวัง

กล่าวโดยสรุป ในการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพ มีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก แต่การจะนำทฤษฎีใดมาประยุกต์ใช้นั้น ต้องคำนึงถึงสถานะแวดล้อมในการทำงานด้วย เช่น ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ความครอบคลุมกระบวนการทำงานในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดเป้าหมาย การกำหนดภาระงานที่จะต้องปฏิบัติ การกำหนดให้ปฏิบัติงานตามแผนงานที่วางไว้ล่วงหน้าในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานโดยพร้อมเพรียงกันทุกฝ่าย และเป็นไปในทิศทางเดียวกันในการดำเนินงานและการประเมินผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการใช้การเสริมแรงเพื่อกระตุ้นการปฏิบัติงาน ซึ่งหากปฏิบัติได้ตามนี้ ก็น่าจะสามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี) มีสาระสำคัญดังนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2547 : 5-27)

1. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผนวกกับแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย 4 ประการ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม ทำให้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยทั้งนี้ ผู้รับผิดชอบจะต้องดำเนินการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษากำหนดปรัชญาการศึกษา ทำให้สถานศึกษาทราบแนวคิด หลักการพัฒนาเด็กปฐมวัย อายุ 3 - 5 ปี ปฐมวัยของตน และนำไปสู่การปฏิบัติ ให้เด็กปฐมวัยมีมาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดในจุดหมายของหลักสูตร ดังนั้น หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 จึงได้กำหนดการศึกษาปฐมวัยไว้ ดังนี้

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี บนพื้นฐานการอบรม เลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพภายใต้บริบทของสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิต ให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

สรุปได้ว่า แนวคิดการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมี 4 แนวคิด ทำให้สถานศึกษาทราบแนวคิดและหลักในการพัฒนาเด็กปฐมวัย คือ เด็กตั้งแต่แรกเกิดครูจะต้องทำการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติ การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาให้เด็กแรกถึง 6 ปี เด็กต้องได้รับการ อบรม เลี้ยงดู และส่งเสริมการเรียนรู้ตามศักยภาพของเด็ก เพื่อเตรียมความพร้อมให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต

2. หลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

เป็นหลักสำคัญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาหลักการของหลักสูตรให้เข้าใจในการจัดประสบการณ์ให้เด็กอายุ 3 - 5 ปี จึงต้องยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษา โดยคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็กทั้งปกติและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งการสื่อสารและการเรียนรู้ หรือเด็กที่มีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่ผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส เพื่อให้เด็กพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุล โดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายบูรณาการผ่านการเล่น และกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรง ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เหมาะสมกับวัย ความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคคลกรที่มีความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการสูงสุด ตามศักยภาพ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุขเป็นคนที่และคนเก่งของสังคม และสอดคล้องกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา สภาพเศรษฐกิจ สังคม โดยความร่วมมือจากบุคคล ครอบครัว และชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานบันทางศาสนา สถานประกอบการและสถาบัน สังคมอื่น หลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มีดังนี้ (สำนักวิชาการมาตรฐานการศึกษา. 2547 : 30-32)

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการที่ครอบคลุม เด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ยึดการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรมไทย

3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์เรียนรู้ให้สามารถ ดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมี

ความสุข

5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา ในการพัฒนาเด็กสรุปเป็นการจัดประสบการณ์ให้เด็กตั้งแต่อายุ 3-5 ปี ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดกิจกรรมต้องมีหลากหลายบูรณาการผ่านการเล่นเป็นกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าเหมาะสมกับวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคล จะต้องจัดหาผู้เลี้ยงหรือครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเพื่อให้เด็กแต่ละคนมีโอกาสในการพัฒนาตนเอง ตามศักยภาพ และนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้อย่างมีความสุข เต็มที่เป็นผู้ใหญ่ที่ดีและเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติต่อไป

3. จุดหมายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ - จิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล กำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐาน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (สำนักวิชาการมาตรฐานการศึกษา. 2547 : 33-36)

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัย
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพดี และมีความสุข
4. มีคุณธรรม และมีจริยธรรม
5. ชื่นชม และแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตน เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิด และแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

สรุป จุดหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี มุ่งพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกายให้เด็กมีร่างกายแข็งแรงเจริญเติบโต มีอารมณ์ร่าเริงแจ่มใส แสดงออกทางศิลปะได้ สามารถเล่นและทำงานร่วมกับเพื่อนได้อย่างมีความสุข มีความคิด และแก้ปัญหาได้เหมาะสม มีทักษะในการแสวงหาความรู้ และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

4. คุณลักษณะตามวัย

สำนักวิชาการมาตรฐานการศึกษา (2547 : 37-39) ได้ศึกษาคุณลักษณะตามวัย เป็นความสามารถตามวัย หรือพัฒนาการตามธรรมชาติ เมื่อเด็กมีอายุตามวัยนั้น ๆ ผู้สอนจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจ คุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3-5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ขณะเดียวกันต้องสังเกตแต่ละคน ซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูล ไปช่วยในการพัฒนาเด็กให้เต็มความสามารถ ด้านพัฒนาการในแต่ละช่วงอายุ เร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ ที่กำหนดไว้และพัฒนาการจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ถ้าสังเกตพบว่าเด็กไม่มีความก้าวหน้า อย่างชัดเจน ต้องพาเด็กไปพบหมอ เพื่อช่วยเหลือ และแก้ไขได้ทันช่วงที่ คุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3-5 ปี มี ดังนี้

ตารางที่ 1 คุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็กอายุ 3 - 5 ปี

เด็กอายุ 3 ปี	เด็กอายุ 4 ปี	เด็กอายุ 5 ปี
พัฒนาการด้านร่างกาย	พัฒนาการด้านร่างกาย	พัฒนาการด้านร่างกาย
1. ลูกบอลด้วยมือและลำตัว	1. กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้	1. กระโดดขาเดียวไปข้างหน้า
2. เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้	2. รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสอง	อย่างต่อเนืองได้
3. เขียนรูปร่างและหยุด	3. เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้	2. รับลูกบอลที่กระดอนขึ้น
โดยไม่ล้ม	4. เขียนรูปร่างสี่เหลี่ยมตามแบบได้	จากพื้นได้ด้วยมือทั้งสอง
4. รับวงกลมตามแบบได้	5. ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้	3. เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้
ใช้กรรไกรมือเดียวได้	6. กระดาษการเฉยไม่ขอบอยู่เฉย	อย่างคล่องแคล่ว
5. วาดและระบายสีอิสระได้	7. แสดงออกทางอารมณ์ได้	4. เขียนรูปร่างสามเหลี่ยมตาม
6. แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก	เหมาะสมกับบางสถานการณ์	แบบได้
7. ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจ	8. เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถ	5. ตัดกระดาษตามแนวเส้น
และได้คำชม	และผลงานของตนเองและผู้อื่น	โค้งที่กำหนด
8. กลัวการพลัดจากผู้เลี้ยงดู	9. ชอบทำทนายผู้ใหญ่	6. ใช้ก้ามเนื้อเล็กได้ดี เช่น
ใกล้ชิดน้อยลง	10. ต้องการให้มีคนฟังคนสนใจ	ติดกระดาษ ผูกเชือกกรอง เท้าฯ

เด็กอายุ 3 ปี	เด็กอายุ 4 ปี	เด็กอายุ 5 ปี
		ยึดตัว คล่องแคล่ว
<p>พัฒนาการด้านสังคม</p> <p>1. รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง</p> <p>2. ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น)</p> <p>3. เล่นสมมติได้</p> <p>4. รู้จักรอคอย</p>	<p>พัฒนาการด้านสังคม</p> <p>1. แต่งตัวได้ด้วยตนเอง</p> <p>ไปห้องส้วมได้เอง</p> <p>2. เล่นร่วมกับผู้อื่นได้ รอคอยตามลำดับก่อน - หลัง</p> <p>3. แบ่งของให้คนอื่น</p> <p>4. เก็บชอบเล่นเข้าที่</p>	<p>พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ</p> <p>1. แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม</p> <p>2. ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น</p> <p>3. ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง</p> <p>น้อยลง</p>
	 <p>มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY</p>	<p>พัฒนาการด้านสังคม</p> <p>1. ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง</p> <p>2. เล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่นได้</p> <p>3. พบผู้ใหญ่ รู้จักไหว้ ทำความเคารพ</p> <p>4. รู้จักขอบคุณ เมื่อรับของจากผู้ใหญ่</p> <p>5. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย</p>

เด็กอายุ 3 ปี	เด็กอายุ 4 ปี	เด็กอายุ 5 ปี
<p>พัฒนาการด้านสติปัญญา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สำรวจสิ่งต่าง ๆ ที่เหมือนกันและต่างกันได้ 2. บอกชื่อของตนเองได้ 3. ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา 4. สนทนาโต้ตอบ / เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ ได้ 5. สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ 6. ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองง่าย ๆ และแสดงท่าทางเลียนแบบได้ 7. รู้จักใช้คำถาม “อะไร” 	<p>พัฒนาการด้านสติปัญญา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าได้ 2. บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้ 3. พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำแนะนำ 4. สนทนาโต้ตอบ / เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง 5. สร้างผลงานตามความคิดของตนเองโดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น 6. รู้จักใช้คำถาม “ทำไม” 	<p>พัฒนาการด้านสติปัญญา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บอกความแตกต่างของกลิ่น สี เสียง รส รูปร่าง จำแนกและจัดหมวดหมู่สิ่งของได้ 2. บอกชื่อ นามสกุล และอายุของตนเองได้ 3. พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง 4. สนทนาโต้ตอบ/เล่าเป็นเรื่องราวได้ 5. สร้างผลงานตามความคิดของตนเองโดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น

สรุป คุณลักษณะตามวัย คือ พัฒนาการตามธรรมชาติ เมื่อเด็กมีอายุตามวัยนั้น ๆ ครูผู้สอนจะต้องเข้าใจพัฒนาการตามธรรมชาติ ของเด็กอายุ 3-5 ปี เพื่อจะนำไปจัดประสบการณ์ให้กับเด็กแต่ละวัยได้อย่างเหมาะสม แต่จะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาเด็ก ถ้าเห็นเด็กมีพัฒนาการผิดปกติ จะต้องพาไปพบแพทย์เพื่อหาทางแนวทางแก้ไข

5. โครงสร้างของหลักสูตร

ในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรประกอบด้วย

ตารางที่ 2 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546		
ช่วงอายุ	อายุต่ำกว่า 3 ปี	
	อายุ 3 - 5 ปี	
สาระการเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ 1. ด้านร่างกาย 2. ด้านอารมณ์และจิตใจ 3. ด้านสังคม 4. ด้านสติปัญญา	สาระที่ควรเรียนรู้ 1. เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก 2. เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่ แวดล้อมเด็ก 3. ธรรมชาติรอบตัวเด็ก 4. สิ่งต่างรอบตัวเด็ก
ระยะเวลาเรียน	ขึ้นอยู่กับอายุที่เริ่มเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูและรับการศึกษา	

5.1 การจัดชั้นหรือกลุ่มเด็ก ให้ยึดอายุเป็นหลัก อาจเรียกชื่อต่างกันตามไป ตามหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล เช่น กลุ่มเด็กที่มีอายุ 4 ปี อาจเรียกชื่ออนุบาลปีที่ 1 กลุ่มเด็กที่มีอายุ 5 ปี อาจเรียกชื่ออนุบาลปีที่ 2 หรือเด็กเล็ก

5.2 ระยะเวลาเรียน ใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ ให้กับเด็ก 1 - 2 ปี การศึกษา โดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษา หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

5.3 สาระการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ใช้เป็นสื่อกลาง ในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ซึ่งจำเป็นต่อพัฒนาการเด็ก ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้ สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ความรู้ สำหรับเด็ก อายุ 3-5 ปี เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัวเด็ก และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็กที่มีโอกาสใกล้ชิด หรือ ปฏิสัมพันธ์ ในชีวิตประจำวัน และเป็นสิ่งที่เด็กสนใจ จะไม่นั่นเนื้อหา การท่องจำ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทักษะ หรือกระบวนการ จำเป็นต้องบูรณาการทักษะที่สำคัญ และจำเป็นสำหรับเด็ก เช่น ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะทางสังคม ทักษะการคิด ทักษะการใช้ภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็น ขณะเดียวกันควรปลูกฝังให้เด็กเกิดเจตคติที่ดี มีค่านิยมที่พึงประสงค์ เช่น ความรู้สึกที่ ต่อตนเองและผู้อื่น รักการเรียน รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และมีคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมกับวัย เป็นต้น ครูผู้สอน อาจนำสาระการเรียนรู้ ในลักษณะหน่วยการสอน แบบบูรณาการ หรือเลือกใช้วิธีการที่สอดคล้องกับปรัชญา และหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยสาระการเรียนรู้กำหนดออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

5.3.1 ประสบการณ์สำคัญ

ประสบการณ์สำคัญเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาให้เด็กเกิดทักษะที่สำคัญสำหรับการสร้างองค์ความรู้โดยให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ กับวัตถุ สิ่งของบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมไปพร้อมกันด้วย ประสบการณ์สำคัญมี ดังนี้

1) ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ได้แก่

1.1) การทรงตัว และการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อใหญ่

1.1.1) การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ และการเคลื่อนไหวเคลื่อนที่

1.1.2) การเคลื่อนไหวพร้อมอุปกรณ์

1.1.3) การเล่นเครื่องเล่นสนาม

1.2) การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็ก

1.2.1) การเล่นเครื่องเล่นสัมผัส

1.2.2) การเขียนภาพ และการเล่นกับสี

1.2.3) การปั้น และประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ

1.2.4) การต่อของ การบรรจุ การเท การแยกชิ้นส่วน

1.3) การรักษาสุขภาพ

การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย

1.4) การรักษาความปลอดภัย ได้แก่ การรักษาความปลอดภัยของ

ตนเอง และผู้อื่นในกิจวัตรประจำวัน

2) ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ

2.1) ดนตรี MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.1.1) การแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี

2.1.2) การเล่นดนตรีง่าย ๆ

2.1.3) การร้องเพลง

2.2) สุนทรียภาพ

การชื่นชม และสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม

2.3) การเล่น

2.3.1) การเล่นอิสระ

2.3.2) การเล่นเป็นรายบุคคล การเล่นเป็นกลุ่ม

2.3.3) การเล่นในห้องเรียน และการเล่นนอกห้องเรียน

2.4) คุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ การปฏิบัติตามหลักศาสนาที่นับถือ

- 4.3.2) การจัดคู่ การจำแนก และการจัดกลุ่ม
- 4.3.3) การเปรียบเทียบ เช่น ยาว/ สั้น ขรุขระ/เรียบ
- 4.3.4) การเรียงลำดับสิ่งต่าง ๆ
- 4.3.5) การตั้งสมมติฐาน
- 4.3.6) การทดลองสิ่งต่าง ๆ
- 4.3.7) การสืบค้นข้อมูล
- 4.3.8) การอธิบายสิ่งต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

4.4) จำนวน

- 4.4.1) การเปรียบเทียบจำนวน มากกว่า น้อยกว่า เท่ากัน
- 4.4.2) การนับสิ่งต่าง ๆ
- 4.4.3) การจับคู่หนึ่งต่อหนึ่ง
- 4.4.4) การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจำนวนหรือปริมาณ

4.5) มิติสัมพันธ์ (พื้นที่/ ระยะเวลา)

- 4.5.1) การต่อเข้าด้วยกัน การแยกออก การบรรจุ และการเทออก
- 4.5.2) การสังเกตสิ่งต่าง ๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่างกัน
- 4.5.3) การอธิบายในเรื่องตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน
- 4.5.4) การอธิบายในเรื่องทิศทางการเคลื่อนที่ของคนและสิ่งต่าง ๆ
- 4.5.5) การสื่อความหมายของมิติสัมพันธ์ ด้วยภาพวาด ภาพถ่าย

และรูปภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

4.6) เวลา

- 4.6.1) การเริ่มต้นและการหยุดการกระทำ โดยสัญญาณ
- 4.6.2) การเปรียบเทียบเวลา เช่น ตอนเช้า ตอนเย็น เมื่อวานนี้
- 4.6.3) การเรียงลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ
- 4.6.4) การสังเกตความเปลี่ยนแปลงของฤดู

พຽງນີ້

สรุป ประสพการณ์สำคัญ คือ การทำให้เด็กเกิดทักษะที่สำคัญสำหรับการสร้างองค์ความรู้ โดยให้เด็กเกิดปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเด็ก รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมไปด้วย

5.2 สาระที่ควรเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นเรื่องในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา ครูสามารถกำหนดรายละเอียด ขึ้นเอง ให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญ ที่ระบุไว้ข้างต้น ทั้งนี้ อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อม ในชีวิตจริงของเด็ก สาระที่เด็กอายุ 3 - 5 ปี ควรเรียนรู้ มีดังนี้

5.2.1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรรู้จักชื่อ นามสกุล รูปร่าง หน้าตา รู้จักอวัยวะต่าง ๆ วิธีรักษาความสะอาด ปลอดภัย การรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ เรียนรู้ที่จะเล่นและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองคนเดียว หรือกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และแสดงมารยาทที่ดี

5.2.2 เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคล และสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรมีโอกาสรู้จัก และรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องราวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน รวมทั้งบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้อง หรือมีโอกาสใกล้ชิด และมีปฏิสัมพันธ์ ในชีวิตประจำวัน

5.2.3 ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรจะได้เรียนรู้สิ่งที่มีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของโลกที่แวดล้อมเด็กตามธรรมชาติ เช่น ฤดูกาล กลางวัน กลางคืน

5.2.4 สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรจะได้รู้สี ขนาด รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก ผิวสัมผัสของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ การสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน

สรุป สาระที่ควรเรียนรู้ คือ เรื่องราวที่อยู่รอบตัวเด็กที่นำมาจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กโดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม มีอยู่ 4 หัวข้อหลัก คือ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคล และสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก

6. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษา เป็นแหล่งของการแสวงหาความรู้ จึงต้องมีหลักสูตรเป็นของตนเอง คือ หลักสูตรสถานศึกษาจึงประกอบด้วยประสบการณ์ แต่ละแห่งวางแผน หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยเป็นหลักสูตรที่เกิดจากการที่สถานศึกษานำสภาพต่าง ๆ ที่เป็นปัญหา จุดเด่น เอกลักษณ์ของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ มากำหนดเป็นสาระและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เด็กบนพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลาง เพิ่มเติม สาระตามความถนัด ความสนใจของเด็กปฐมวัย โดยความร่วมมือของสถานศึกษาและชุมชน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย หรือจุดหมาย (มาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์)

เพื่อนำไปออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพเพื่อพัฒนาเด็ก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2547 : 31-49)

6.1 ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยมีขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

6.1.1 ศึกษาทำความเข้าใจเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และเอกสารหลักสูตรอื่นๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน และปัญหา ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

6.1.2 ร่วมกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยโดยมีข้อเสนอแนะเป็นแนวทาง จัดทำตามหัวข้อ ดังนี้

วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย หรือจุดหมาย (มาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์)

วิสัยทัศน์ สถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ ซึ่งเป็นการคิดไปข้างหน้า เป็นอนาคตที่พึงประสงค์ เป็นภาพที่พึงปรารถนาในอนาคตที่วางอยู่บนพื้นฐานความจริง มีเอกลักษณ์เป็นของสถานศึกษาของตน ทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องก่อให้เกิดศรัทธา/ความคิดในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งนี้ การกำหนดวิสัยทัศน์กับนโยบาย ควรเป็นการกำหนดร่วมกัน ระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา แสดงวิสัยทัศน์ที่ปรารถนาให้สถานศึกษาเด็กปฐมวัยพัฒนาเด็กวิสัยทัศน์ที่ดีต้องมีความชัดเจน สอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา และมีระยะเวลาที่แน่นอน

ภารกิจ หรือพันธกิจ สถานศึกษาปฐมวัย จำเป็นต้องกำหนดงานหลักที่สำคัญ หรือวิธีดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ ในระยะเวลาที่แน่นอน

เป้าหมายเป็นการกำหนดความคาดหวังด้านคุณภาพที่เกิดกับผู้เรียน และการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับจุดหมาย หรือมาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (หลักสูตรแกนกลาง) และวิสัยทัศน์สถานศึกษา กำหนด การกำหนดเป้าหมายสามารถกำหนดได้ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

จุดหมายหรือมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นการกำหนดความคาดหวังที่จะเกิดขึ้นกับเด็กหลังจากจบหลักสูตรแล้ว จุดหมายเป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรเป็น 2 อย่าง คือ

1. การกำหนดจุดหมาย หรือมาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จะกำหนดโดยนำจุดหมายของหลักสูตรแกนกลาง มากำหนดเป็นจุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษาโดยตรง และสถานศึกษาอาจกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นอีกด้วย

2. มาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในหลักสูตรสถานศึกษา จำเป็นต้องนำมาวิเคราะห์ และกำหนดตัวบ่งชี้สภาพที่พึงประสงค์ในแต่ละชั้นปีให้ชัดเจน

6.2 โครงสร้างหลักสูตร

6.2.1 สารการเรียนรู้รายปี

1) สารการเรียนรู้รายปีสถานศึกษาสามารถทำได้ โดยยึดจุดหมายหรือ มาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (หลักสูตรแกนกลาง) เป็น หลักในการกำหนดสารการเรียนรู้รายปี

2) สารการเรียนรู้ ประกอบด้วย สารที่ควรเรียนรู้และประสบการณ์ สำคัญ ผู้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องวางแผนล่วงหน้าว่าเด็กแต่ละช่วงวัย ควรจะเรียนรู้ อะไร และด้วยประสบการณ์สำคัญใดบ้าง เพื่อให้บรรลุมาตรฐานคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ตามที่สถานศึกษากำหนด โดยอาศัยความรู้ความเข้าใจในคุณลักษณะตามวัย/พัฒนาการของเด็ก ปฐมวัย หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย และประสบการณ์ของผู้สอน มากำหนดสารที่ควรเรียนรู้ รายปีแยก ตามช่วงอายุ 3-5 ปี ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับระดับอายุที่สถานศึกษาจัดอยู่และกำหนด ประสบการณ์สำคัญที่คาดว่าจะควรได้เรียนรู้สาระต่าง ๆ ผ่านประสบการณ์สำคัญนั้น ๆ ทั้งนี้ ผู้จัดทำหลักสูตรควรตรวจสอบสารที่ควรเรียนรู้อีกครั้ง ว่าครอบคลุมหัวข้อเรื่องที่ระบุไว้ในหลักสูตร แล้วหรือไม่ และทำเช่นเดียวกับประสบการณ์สำคัญ

3) เมื่อได้โครงสร้างหลักสูตรเป็นรายปีแล้วก่อนนำไปจัดประสบการณ์ใน ห้องเรียน ควรนำสารการเรียนรู้รายปี วิเคราะห์ไว้พร้อมกันมาตรฐานคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ หรือตัวบ่งชี้ในแต่ละพัฒนาการมาจัดเป็นหน่วยการจัดประสบการณ์ตลอดปี ในกรณีที่สถานศึกษา ใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์แบบหน่วย เพื่อสะดวกในการจัดประสบการณ์แต่ละสัปดาห์ เมื่อมี หน่วยการจัดประสบการณ์ตลอดปีแล้ว เป็นหน้าที่ของครู ในแต่ละชั้นเรียนจัดทำแผนการจัด ประสบการณ์ของตนซึ่งจะนำไปสู่รายละเอียดของการสอน ในแต่ละชั้น

6.2.2 กำหนดเวลาเรียน

1) เวลาเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยขึ้นอยู่กับสถานศึกษา แต่ละแห่ง ส่วนใหญ่ จัด 2 ภาคเรียน : 1 ปีการศึกษา หรือ 200 วัน : 1 ปีการศึกษา ในแต่ละวันจะใช้เวลา ประมาณ 5-6 ชั่วโมง

2) เมื่อสถานศึกษาปฐมวัยกำหนดโครงสร้างหลักสูตรแต่ละช่วงอายุอัน ประกอบด้วยมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ สารการ เรียนรู้รายปี และเวลาเรียนแล้ว เพื่อให้เด็กบรรลุจุดหมาย หรือมาตรฐานคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ ตามที่หลักสูตรกำหนด ครูควรคำนึงถึงพัฒนาการตามวัยของเด็กเป็นสำคัญเพราะ

ประสบการณ์ที่เด็กได้รับบางอย่างอาจใช้เวลามาตรฐานบางข้ออาจไม่ปรากฏชัดเจนในช่วงอายุ 3-5 ปี นอกจากนี้สาระที่ควรเรียนรู้ทั้ง 4 เรื่องในแต่ละครั้ง ควรยึดหลักการเรียนรู้เรื่องที่อยู่ใกล้ตัวเด็กก่อน ควรประกอบด้วยสาระที่ควรเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง และสาระที่ควรเรียนรู้ อันเกิดจากความสนใจของเด็กปฐมวัย ครูไม่ควรวางแผนไว้ล่วงหน้า ดังนั้น สถานศึกษาปฐมวัยจึงสามารถยืดหยุ่นสาระที่ควรเรียนรู้ นอกเหนือที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางได้ และควรให้เด็กเรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญตามที่หลักสูตรกำหนด โดยจัดในรูปกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละวัน

6.2.3 การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย มีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ครูต้องพิจารณาถึงแนวการจัดประสบการณ์ที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด โดยคำนึงถึงพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม สติปัญญา รวมทั้งความสนใจ ความสามารถ และสภาพแวดล้อมของเด็กปฐมวัยเป็นหลักในการกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์ และแผนการจัดประสบการณ์

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยควรกำหนดการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยแต่ละช่วงอายุให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ ระดับพัฒนาการ และลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งนี้เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า มีโอกาสลงมือกระทำ เคลื่อนไหว สังเกต สำรวจ ทดลอง เล่น สืบค้น แก้ปัญหา ด้วยตนเอง ครูต้องกำหนดการจัดประสบการณ์ให้เห็นเป็นรูปธรรมในหลักสูตรสถานศึกษาของตน

การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

เป็นหน้าที่ของผู้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย กำหนดสภาพทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ที่ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับเด็ก ครูสามารถเขียนแผนการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนของสถานศึกษาปฐมวัย พร้อมทั้งเขียนคำอธิบายประกอบ ซึ่งแผนผังสภาพแวดล้อมสามารถจัดทำได้หลายรูปแบบ โดยคำนึงถึงการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางด้านจิตภาพ ถือว่ามีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หลักสูตรสถานศึกษาควรเขียนให้เห็นเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูจะได้ยึดเป็นหลักปฏิบัติในสถานศึกษาของตน

6.4 สื่อและแหล่งเรียนรู้

การจัดการศึกษาปฐมวัยต้องอาศัยสื่อ และแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้พัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร ครูในระดับปฐมวัย ควรเตรียมสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่อยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งอื่น ๆ เน้นสื่อที่เหมาะสมกับวัยพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งบริบทของสังคม และวัฒนธรรมมาใช้เกิดประโยชน์

การประเมินพัฒนาการสถานศึกษาปฐมวัยมีหน้าที่จัดทำแนวปฏิบัติในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยให้ทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน โดยให้สอดคล้องกับการประเมินพัฒนาการที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งให้หลักการ ดังนี้

1. การประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน และนำผลมาพัฒนาเด็ก
2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
3. สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกัน กับการปฏิบัติกิจกรรม

ประจำวัน

4. ประเมินอย่างเป็นระบบมีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือ และจัดบันทึก

ไว้เป็นหลักฐาน

5. ประเมินตามสภาพจริง ด้วยวิธีการหลากหลาย เหมาะกับเด็กรวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้านไม่ใช้การทดสอบ

วิธีการประเมินที่เหมาะสมที่สุด และเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย คือ การสังเกต และการบันทึกข้อมูลเก็บไว้ในรูปแบบต่าง ๆ แบบบันทึก แบบสังเกต แบบมาตรวัดประมาณค่า เป็นต้น ควรเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ อาจทำในรูปแบบแฟ้มผลงานทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการกำหนดร่วมกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการทำหลักสูตรสถานศึกษา

การบริหารจัดการหลักสูตรกำหนดวิธีการนำหลักสูตรไปใช้ ตลอดจนการส่งเสริม สนับสนุนเพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาบรรลุผล เด็กมีคุณภาพมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดสรุป การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การนำสภาพต่าง ๆ ที่เป็นปัญหา จุดเด่น เอกลักษณะของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ นำมาบูรณาการ เป็นสาระการเรียนรู้ และออกหน่วยการเรียนรู้ให้เด็กบนพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลางแกนกลาง เพิ่มเติมสาระตามความถนัด ความสนใจของเด็กปฐมวัย โดยความร่วมมือของสถานศึกษาและชุมชน

7. การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีหลักการ และแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้ (สำนักวิชาการมาตรฐานการศึกษา. 2547 : 50-66)

7.1 หลักการจัดประสบการณ์

7.1.1 จัดประสบการณ์การเล่น และการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็ก โดยองค์รวม
อย่างต่อเนื่อง

7.1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่าง
ระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

7.1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญทั้งกระบวนการและผลผลิต

7.1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่ง
ของการจัดประสบการณ์

7.1.5 ให้ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

7.2 แนวทางการจัดประสบการณ์

7.2.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คิดเหมาะสมกับอายุ
วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการเพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

7.2.2 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือเด็ก
ได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง
และคิดแก้ปัญหา ด้วยตนเอง

7.2.3 การจัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและ
สาระการเรียนรู้

7.2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และ
นำเสนอความคิด ครูเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

7.2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้
สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้การกระทำ
กิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน

7.2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ที่
หลากหลาย และมีอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

7.2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้
ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์
เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

7.2.8 การจัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่
เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

7.2.9 ให้ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

7.2.10 จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวกับพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรอง และใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

7.3 การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ครูและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัด และขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

7.3.1 การจัดกิจกรรมประจำวัน

- 1) กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน
- 2) กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็ก และกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาที่ต่อเนื่อง นานเกินกว่า 20 นาที
- 3) จัดกิจกรรมเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้งใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที
- 4) การจัดกิจกรรมมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องเรียน และกิจกรรมนอกห้องเรียน กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ และกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่ม และครูเป็นผู้ริเริ่ม กิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้ กิจกรรมที่ออกกำลัง ควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ออกกำลังมากนัก เพื่อให้เด็กไม่ได้เหนื่อยเกินไป

7.3.2 ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

การเลือกกิจกรรมประจำวันที่นำมาจัดในแต่ละวันต้องให้ครอบคลุมในสิ่งต่อไปนี้

- 1) การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่าง ๆ จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็ก โดยให้เด็กเล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี
- 2) การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เล่นเครื่องเล่น

สัมผัส เล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในเรื่องการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส้อม ใช้อุปกรณ์ ศิลปะ เช่น สี เทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว

3) การพัฒนาอารมณ์ - จิตใจ และการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ชื่อสัตย์ ประหยัดเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อแบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย และศาสนาที่นับถือ จึงควรกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่น ให้เด็กได้มีการตัดสินใจ ได้รับการตอบสนอง ความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสอำนวย

4) การพัฒนาสังคมนิสัยเพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น ควรจัดให้เด็ก ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น การรับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่ายและทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกา ข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

5) การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้ง กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ รายบุคคล

6) การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กมีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลาย ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และ บุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

7) การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็ก พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก และเห็นความสวยงามของสิ่ง ต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรี เพื่อเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหว และจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ เช่น แท่งไม้ รูปทรง ต่าง ๆ

7.3.3 รูปแบบการจัดกิจกรรมประจำวันการจัดกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับ ความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงาน ที่สำคัญครูต้อง คำนึงถึงการจัดกิจกรรม ให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน สัดส่วนในการพัฒนาเด็กแต่ละวัน เป็นดังนี้

ตารางที่ 3 สัดส่วนเวลาในการพัฒนาเด็กแต่ละวัน

รายการพัฒนา	อายุ 3 ปี ชั่วโมง : วัน (ประมาณ)	อายุ 4 ปี ชั่วโมง : วัน (ประมาณ)	อายุ 5 ปี ชั่วโมง : วัน (ประมาณ)
การพัฒนาทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวัน (รวมทั้งการช่วยตนเองในการแต่งกาย การ รับประทานอาหารและการนอนพักผ่อน)	3	2 1/2	2 1/4
การเล่นเสรี	1	1	1
การคิดและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	1	1	1
กิจกรรมด้านสังคม (การทำงานกับผู้อื่น)	1/2	3/4	1
กิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่	3/4	3/4	3/4
กิจกรรมที่มีการวางแผนโดยผู้สอน	3/4	1	1
เวลาโดยประมาณ	7	7	7

ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547 : 55)

หมายเหตุ ในการจัดกิจกรรมประจำวัน

1. สัดส่วนของเวลาในแต่ละวันที่เสนอไว้สามารถยืดหยุ่นได้ ขึ้นอยู่กับครู และสภาพการณ์ โดยยึดหลักการจัดกิจกรรมประจำวันประกอบ

2. ตัวอย่างข้อรายการพัฒนาที่นำเสนอให้ความสำคัญกับทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ เนื่องจากการศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาขั้นแรกที่ช่วยให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน ซึ่งเด็กช่วงอายุ 3 ปี ต้องใช้เวลาในการทำกิจวัตรประจำวัน และเมื่อเด็กอายุมากขึ้น เวลาที่ให้จะน้อยลง เพราะเด็กเกิดทักษะในการช่วยเหลือตนเอง แต่กิจกรรมด้านสังคม เด็กที่อายุน้อยยังยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง ดังนั้น การใช้เวลาในช่วงอายุ 3 ปี จึงให้เวลาน้อย และเพิ่มขึ้นเมื่อเด็กอายุมากขึ้น ทั้งนี้ เพราะเด็กต้องการเวลาในการเล่น ทำกิจกรรมร่วมกับคนอื่น เป็นการฝึกให้เด็กอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

3. การเล่นเสรีเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัย ช่วยให้เด็กรู้จักเลือกตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ในแต่ละวัน เด็กทุกวัยควรมีโอกาสเล่นเสรี 1 ชั่วโมง/วัน

3.1 กิจกรรมที่ต้องวางแผนโดยครู จะช่วยให้เกิดทักษะ หรือความคิดรวบยอดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เช่นครูต้องการให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับผลไม้ ครูต้องวางแผนกิจกรรมล่วงหน้า เวลาที่ใช้ในแต่ละวันกำหนดไว้ 20 นาที ในเด็ก

อายุ 3 ปี มิได้หมายถึงครูสอนต่อเนื่อง 45 นาทีใน 1 กิจกรรม เพื่อให้เด็กเกิดความคิดรวบยอด ครูต้องพิจารณาว่าเด็กมีช่วงความสนใจสั้น จะต้องจัดแบ่งเวลาให้เหมาะสม

3.2 ตารางกิจกรรมประจำวันต่อไปนี้เป็นแนวทางจัดกิจกรรมต่าง ๆ ครูสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมประจำวันตามความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

ตารางที่ 4 การจัดกิจกรรมประจำวัน

แบบที่ 1	แบบที่ 2
08.00-08.30 รับเด็ก	08.30-09.00 รับเด็ก เคารพธงชาติสวดมนต์
08.30-08.45 เคารพธงชาติสวดมนต์	มนต์
08.45-09.00 ตรวจสอบสุขภาพไปห้องน้ำ	09.00-09.30 กิจกรรมดนตรีและจังหวะ
09.00- 09.20 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ	09.30- 10.30 กิจกรรมเสรี
09.20-10.20 กิจกรรมสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม	10.30-10.40 พัก(รับประทานอาหารว่างเช้า)
10.20-10.30 พัก (ของว่างเช้า)	10.40-11.20 กิจกรรมกลางแจ้ง
10.30-10.45 กิจกรรมในวงกลม	11.20-11.30 พัก(ล้างมือ ล้างเท้า)
10.45-11.30 กิจกรรมกลางแจ้ง	11.30-11.50 กิจกรรมเสริมประสบการณ์
11.30-12.00 พัก(รับประทานอาหารกลางวัน)	11.50-13.00 พัก(รับประทานอาหารกลางวัน)
12.00-14.00 นอนพักผ่อน	13.00-15.00 นอนพักผ่อน
14.00-14.20 เก็บที่นอน ล้างหน้า	15.00-15.10 เก็บที่นอน ล้างหน้า
14.20-14.30 พัก(ของว่างบ่าย)	15.10-15.30 พัก(รับประทานอาหารว่างบ่าย)
14.30-14.50 เกมการศึกษา	15.30-15.50 เล่านิทาน
14.50-15.00 เตรียมตัวกลับบ้าน	15.50-16.00 เตรียมตัวกลับบ้าน

ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547 : 56)

หมายเหตุ กิจกรรมที่จัดให้เด็กในแต่ละวันอาจใช้ชื่อเรียกแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงาน

1. กิจกรรมเสรี/การเล่นตามมุม

กิจกรรมเสรี/การเล่นตามมุม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระ ตามมุมเล่นหรือ มุมประสบการณ์หรือศูนย์การเรียนรู้ ที่จัดไว้ในห้องเรียน เช่น มุมบล็อก มุมหนังสือ มุม

วิทยาศาสตร์ หรือมุขธรรมชาติศึกษา มุมบ้าน มุมร้านค้า เป็นต้น มุมต่าง ๆ เหล่านี้เด็กมีโอกาเลือกเล่นได้อย่างเสรีตามความสนใจและความต้องการของเด็ก ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม หนึ่ง กิจกรรมเสรีนอกจากให้เด็กเล่นตามมุมแล้ว อาจให้เด็กเลือกทำกิจกรรมที่ผู้สอนจัดเสริมขึ้น เช่น เกมการศึกษา เครื่องเล่นสัมผัส กิจกรรมสร้างสรรค์ประเภทต่าง ๆ

การจัดกิจกรรมเสรี/การเล่นตามมุม อาจจัดได้หลายลักษณะ เช่น

1. จัดกิจกรรมเสรี โดยเปิดโอกาสให้เด็กเลือกทำกิจกรรมสร้างสรรค์ และเล่นตามมุมในระยะเวลาเดียวกันอย่างอิสระ
2. จัดกิจกรรมเสรี โดยเน้นให้เด็กเลือกทำกิจกรรมสร้างสรรค์อย่างน้อย 1-2 อย่างหรือ
3. จัดกิจกรรมเสรี โดยการจัดมุมศิลปะ หรือศูนย์ศิลปะให้เป็นส่วนหนึ่งของมุมเล่น หรือศูนย์การเรียนรู้
4. หากมุมใดมีจำนวนเด็กในมุมมากเกินไป ผู้สอนควรให้เด็กมีโอกาสคิดแก้ปัญหา หรือผู้สอนชักชวนให้แก้ปัญหาในการเลือกเล่นมุมใหม่
5. การเลือกเล่นมุม การเล่นมุมเดียวเป็นระยะเวลาสั้น อาจทำให้เด็กขาดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านอื่น ผู้สอนควรชักชวนให้เด็กเลือกมุมอื่น ๆ ด้วย
6. สื่อ เครื่องเล่นในแต่ละมุม ควรมีการสับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมเป็นระยะเพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย เช่น เก็บหนังสือนิทานบางเล่มที่เด็กหมดความสนใจ และนำหนังสือนิทานใหม่มาไว้แทน

2. กิจกรรมสร้างสรรค์

กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยเด็กให้แสดงทางอารมณ์ ความรู้สึกความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยใช้ศิลปะ เช่น การเขียนภาพ การปั้น การฉีก - ปะ การตัด - ปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์ หรือวิธีการอื่นที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์ และเหมาะสมกับพัฒนาการ เช่น การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดาษพับหุ้ม

การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ควรจัดให้เด็กทำทุกวัน โดยอาจจัดวันละ 3 - 4 กิจกรรม ให้เด็กเลือกทำอย่างน้อย 1-2 กิจกรรม ตามความสนใจ

2.1 ข้อเสนอแนะ

2.1.1 การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ควรพยายามหาวัสดุท้องถิ่นมาใช้ก่อนเป็นอันดับแรก

2.1.2 ก่อนให้เด็กทำกิจกรรม ต้องอธิบายวิธีใช้วัสดุที่ถูกต้องให้เด็กทราบพร้อมทั้งสาธิตให้ดูจนเข้าใจ เช่น การใช้พู่กันหรือกาว จะต้องปาดพู่กัน หรือกาวนั้นกับขอบภาชนะที่ใส่เพื่อไม่ให้กาวหรือสีไหลเลอะเทอะ

2.1.3 ให้เด็กทำกิจกรรมสร้างสรรค์ประเภทใดประเภทหนึ่งร่วมกันในกลุ่มย่อย เพื่อฝึกให้เด็กรู้จักวางแผน และการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น

2.1.4 แสดงความสนใจในงานของเด็กทุกคน ไม่ควรมองผลงานเด็กด้วยความขบขันและควรนำผลงานของเด็กทุกคนหมุนเวียนจัดแสดงป้ายนิเทศ

2.1.5 หากพบว่าเด็กคนใดสนใจทำกิจกรรมอย่างเดียวตลอดเวลา ควรกระตุ้นเร้าและจูงใจให้เด็กเปลี่ยนทำกิจกรรมอื่นบ้าง เพราะกิจกรรมสร้างสรรค์แต่ละประเภทพัฒนาเด็กแต่ละด้านแตกต่างกัน และเมื่อเด็กทำตามที่แนะนำได้ ควรได้แรงเสริมทุกครั้ง

2.1.6 เก็บผลงานชิ้นที่แสดงความก้าวหน้าของเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลสังเกตพัฒนาการของเด็ก

3. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

การเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง ซึ่งจังหวะและดนตรีที่ใช้ประกอบ ได้แก่ เสียงตบมือ เสียงเพลง เสียงเคาะไม้ เคาะเหล็ก รำมะนา กลอง มาประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เด็กวันนี้ ร่างกายกำลังอยู่ในระหว่างการพัฒนา การใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายยังไม่ผสมผสาน หรือประสานสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์ การเคลื่อนไหวของเด็กมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ลักษณะการเคลื่อนไหว

3.1.1 ช้า ได้แก่ การคืบ คลาน

3.1.2 เร็ว ได้แก่ การวิ่ง

3.1.3 นุ่มนวล ได้แก่ การไหว้ การบิน

3.1.4 ชิ่งชิ่ง ได้แก่ การกระต๊อบเท้าตัง ๆ ตีกลองตัง ๆ

3.1.5 ร่าเริงมีความสุข ได้แก่ การตบมือ หัวเราะ

3.1.6 เศร้าโศกเสียใจ ได้แก่ สีหน้า

3.2 ทางทิศทางการเคลื่อนไหว

3.2.1 เคลื่อนไหวไปข้างหน้าและข้างหลัง

3.2.2 เคลื่อนไหวไปข้างซ้ายและข้างขวา

3.2.3 เคลื่อนตัวขึ้นและลง

3.2.4 เคลื่อนไหวรอบทิศ

3.3 รูปแบบการเคลื่อนไหว

3.3.1 การเคลื่อนไหวพื้นฐาน ได้แก่ การเคลื่อนไหวตามธรรมชาติของเด็ก

มี 2 ประเภท

1) การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ ได้แก่ ตบมือ ผงกศีรษะ ขยิบตา ชันเข่า เคาะเท้า เคลื่อนไหวมือและแขน มือและนิ้วมือ เท้าและปลายเท้า

2) การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ ได้แก่ คลาน คืบ เดิน วิ่ง กระโดด ควมม้า ก้าวกระโดด

3.3.2 การเลียนแบบ มี 4 ประเภท

1) เลียนแบบท่าทางสัตว์

2) เลียนแบบท่าทางตาม

3) เลียนแบบเครื่องยนต์กลไก และเครื่องเล่น

4) เลียนแบบปรากฏการณ์ธรรมชาติ

5) การเคลื่อนไหวตามบทเพลง ได้แก่ การเคลื่อนไหวหรือท่าทางทางประกอบเพลง เช่น เพลงไก่ เพลงข้ามถนน

6) การทำท่าทางกายบริหารประกอบเพลง ได้แก่ การทำท่าทางกายบริหารตามจังหวะ และทำนองเพลง หรือคำคล้องจอง

7) การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การเคลื่อนไหวที่ให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ท่าทางขึ้นเอง อาจชี้หน้าด้วยการป้อนคำถามเคลื่อนไหวโดยใช้อุปกรณ์ประกอบ เช่น ห่วงหวาย แถบผ้า ริบบิ้น ถุงทราย

8) การเล่นหรือการแสดงท่าทางตามคำบรรยาย เรื่องราว ได้แก่ กาเคลื่อนไหว หรือแสดงท่าทางตามจินตนาการจากเรื่องราว หรือคำบรรยายที่ผู้สอนเล่า

9) การปฏิบัติตามคำสั่งและข้อตกลง ได้แก่ การเคลื่อนไหวหรือท่าทางตามสัญญา หรือคำสั่งตามที่ได้ตกลงได้ก่อนเริ่มกิจกรรม

10) การฝึกทำท่าทางเป็นผู้นำ ผู้ตาม ได้แก่ การเคลื่อนไหวหรือท่าทางจากความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเอง แล้วให้เพื่อนปฏิบัติตามกิจกรรม

3.3.3 ข้อเสนอแนะ

1) ควรเริ่มกิจกรรมจากการเคลื่อนไหวที่เป็นอิสระ และมีวิธีการที่ไม่ยุ่งยากมากนัก เช่น ให้เด็กได้กระจายอยู่ภายในห้อง หรือบริเวณที่ฝึก และให้เคลื่อนไหวไปตามธรรมชาติของเด็ก

2) ควรให้เด็กได้แสดงออกด้วยตนเองอย่างอิสระ และเป็นไปตามความนึกคิดของเด็กเอง ผู้สอนไม่ควรชี้แนะ

3) ควรเปิดโอกาสให้เด็กคิดหาวิธีเคลื่อนไหวทั้งที่ต้องเคลื่อนที่และไม่ต้องเคลื่อนที่เป็นรายบุคคล เป็นคู่ เป็นกลุ่ม ตามลำดับและกลุ่มไม่ควรเกิน 5 - 6 คน

4) ควรใช้สิ่งของที่อยู่กับตัวเด็ก เศษวัสดุต่าง ๆ เช่น กระดาษหนังสือพิมพ์ เศษผ้า ท่อนไม้ เข้ามาช่วยในการเคลื่อนไหวและให้จังหวะ

5) ควรกำหนดจังหวะสัญญาณนัดหมายในการเคลื่อนไหวต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนท่าทาง หรือหยุดให้เด็กทราบเมื่อทำกิจกรรมทุกครั้ง

6) ควรสร้างบรรยากาศอย่างอิสระ ช่วยให้เด็กรู้สึกอบอุ่น เฟลิดเฟลิน และรู้สึกสบาย สนุกสนาน

7) ควรจัดให้มีเกมการเล่นบ้าง เพื่อช่วยให้เด็กสนใจมากขึ้น

8) กรณีเด็กไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรม ผู้สอนไม่ควรใช้วิธีบังคับ ควรให้เวลาและโน้มน้าวให้เด็กสนใจเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ

9) หลังจากเด็กได้ออกกำลังเคลื่อนไหวร่างกายแล้วต้องให้เด็กพักผ่อน โดยนอนเล่นบนพื้นห้อง นั่งพัก หรือเล่นสมมติเป็นตุ๊กตา อาจเปิดเพลงจังหวะช้า ๆ เบา ๆ ที่สร้างความรู้สึกให้เด็กอยากพักผ่อน

4. กิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรมในวงกลม

กิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรมในวงกลม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่กิจกรรมที่จัดมุ่งฝึกให้เด็กได้มีโอกาสฟัง พูด สังเกต คิดแก้ปัญหาใช้เหตุผลและฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน โดยจัดกิจกรรมด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น สนทนา อภิปราย สาธิต ทดลอง เล่านิทาน เล่นบทบาทสมมติ ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง ศึกษา นอกสถานที่เชิงวิทยากรมาให้ความรู้

4.1 การจัดกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ สามารถจัดได้หลากหลายวิธี เช่น

4.1.1 การสนทนา อภิปราย เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางการภาษาในการพูด การฟัง รู้จักแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสื่อที่ใช้อาจเป็นของจริง ของจำลอง รูปภาพ สถานการณ์จำลอง ฯลฯ

4.1.2 การเล่านิทาน เป็นการเล่าเรื่องต่าง ๆ ส่วนมากจะเป็นเรื่องที่เน้นการปลูกฝังให้เกิดคุณธรรม จริยธรรม วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ดีขึ้น ในการเล่านิทานสื่อที่ใช้ อาจเป็นรูปภาพ หนังสือนิทาน หุ่น การแสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่อง

4.1.3 การสาธิต เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เด็กได้สังเกตและเรียนรู้ตามขั้นตอนของกิจกรรมนั้น ๆ ในบางครั้งผู้สอนอาจให้เด็กอาสาสมัครเป็นผู้สาธิตร่วมกับผู้สอนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น การเพาะเมล็ด การเป่าลูกโป่ง การเล่นเกมการศึกษา

4.1.4 การทดลอง/ปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เพราะได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ได้สังเกตการเปลี่ยนแปลง ฝึกการสังเกต การคิดแก้ปัญหาและส่งเสริมให้เด็กมีความอยากรู้อยากเห็น และค้นพบด้วยตนเอง เช่น การประกอบอาหารการทดลองวิทยาศาสตร์ง่าย ๆ การเลี้ยงหนอนผีเสื้อ การปลูกพืช

4.1.5 การศึกษานอกสถานที่ เป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอีกรูปแบบหนึ่งด้วยการพาเด็กไปทัศนศึกษาที่ต่าง ๆ รอบสถานศึกษาหรือนอกสถานศึกษาเพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์แก่เด็ก

4.1.6 การเล่นบทบาทสมมติ เป็นการให้เด็กเล่นสมมติตนเองเป็นตัวละครต่าง ๆ ตามเนื้อเรื่องในนิทานหรือเรื่องราวต่าง ๆ อาจใช้สื่อประกอบการเล่นสมมติเพื่อสร้างความสนใจและก่อให้เกิดความสนุกสนาน เช่น หุ่นสมมติกระดาษ ที่คาดศีรษะรูปคน และสัตว์รูปแบบต่าง ๆ เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ของจริงชนิดต่าง ๆ

4.1.7 การร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง เป็นการจัดให้เด็กได้แสดงออกเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาและจังหวะ เกมที่นำมาเล่น ไม่ควรเน้นการแข่งขัน

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ควรยึดหลักการจัดกิจกรรมที่เน้นให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง และมีโอกาสค้นพบด้วยตนเองให้มากที่สุด

4.2.2 ผู้สอนควรยอมรับความคิดเห็นที่หลากหลายของเด็ก และให้โอกาสเด็กได้ฝึกคิด

4.2.3 อาจเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แทนผู้สอน เช่น พ่อแม่ ตำรวจ หมอ จะช่วยให้เด็กสนใจและสนุกสนานยิ่งขึ้น

4.2.4 ในขณะที่เด็กทำกิจกรรม หรือหลังทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ผู้สอนควรให้ใช้คำถ้อยคำที่เปิดที่ชวนให้เด็กคิด ไม่ควรใช้คำถามที่มีคำตอบ “ใช่” “ไม่ใช่” หรือมีคำตอบให้เด็กเลือกและผู้สอนควรใจเย็นให้เวลาเด็กคิดคำตอบ

4.2.5 ช่วยระยะเวลาที่จัดกิจกรรมสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความสนใจของเด็กและความสามารถของกิจกรรมนั้น ๆ เช่น กิจกรรมทัศนศึกษา นอกสถานที่ การประกอบอาหาร การปลูกพืช อาจใช้เวลานานกว่าที่กำหนดไว้

5. กิจกรรมกลางแจ้ง

กิจกรรมกลางแจ้งเป็นกิจกรรมที่จัดให้มีโอกาสออกไปนอกห้องเรียนเพื่อออกกำลังกาย เคลื่อนไหวร่างกายและแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก กิจกรรมกลางแจ้งที่ผู้สอนควรจัดให้เด็กได้เล่น เช่น

5.1 การเล่นเครื่องเล่นสนาม

เครื่องเล่นสนาม หมายถึง เครื่องเล่นที่เด็กอาจปีนป่าย หมุน โยก ซึ่งทำออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น

- 5.1.1 เครื่องเล่นสำหรับปีนป่าย หรือตาข่ายสำหรับปีนเล่น
- 5.1.2 เครื่องเล่นสำหรับโยกหรือไกว เช่น ม้าไม้ ชิงช้า ม้านั่งโยก กระดานหก
- 5.1.3 เครื่องเล่นสำหรับหมุน เช่น ม้าหมุน พวงมาลัยรถสำหรับ หมุนเล่น
- 5.1.4 ราวโหนขนาดเล็กสำหรับเด็ก
- 5.1.5 ต้นไม้สำหรับเดินทรงตัว หรือไม้กระดานแผ่นเดียว
- 5.1.6 เครื่องเล่นประเภทล้อเลื่อน เช่น รถสามล้อ รถลากจูง

5.2 การเล่นทราย

ทรายเป็นสิ่งที่เด็ก ๆ ชอบเล่น รวมทั้งทรายแห้ง ทรายเปียก นำมาก่อเป็นรูปต่าง ๆ ได้และสามารถนำวัสดุอื่นมาประกอบการเล่นตกแต่งได้ เช่น กิ่งไม้ ดอกไม้ เปลือกหอย พิมพ์ขนม ที่ตักทรายได้ปกป้องทรายจะอยู่กลางแจ้ง โดยอาจจัดให้อยู่ใต้ร่มเงาของต้นไม้ หรือสร้างหลังคา ทำชอปกัน เพื่อมิให้ทรายกระจัดกระจาย บางโอกาสอาจพรมน้ำให้ชื้นเพื่อเด็กจะได้ก่อเล่น นอกจากนี้ ควรมึวิธีการปิดกั้นมิให้สัตว์เลี้ยงลงไปทำความสกปรกในบ่อทรายได้

5.3 การเล่นน้ำ

เด็กทั่วไปชอบเล่นน้ำ การเล่นน้ำนอกจากสร้างความพอใจและความคลายเครียดให้เด็กแล้วยังทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อีกด้วย เช่น เรียนรู้ทักษะการสังเกต จำแนก เปรียบเทียบปริมาณ อุปกรณ์ที่ใส่น้ำอาจเป็นที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะหรืออ่างน้ำวางบนขาตั้งที่มั่นคง ความสูงพอที่เด็กจะยืนได้พอดี และควรมีผ้าพลาสติกกันเสื้อผ้าเปียกให้เด็กใช้คลุมระหว่างเล่น

5.3.1 การเล่นสมมติในบ้านตุ๊กตาหรือบ้านจำลอง

เป็นบ้านจำลองสำหรับให้เด็กเล่น จำลองแบบจากบ้านจริง ๆ อาจทำด้วยเศษวัสดุประเภทผ้าใบ กระสอบป่าน ของจริงที่ไม่ใช่แล้ว เช่น หม้อ เต้า ขาม อ่าง เตา ริด เครื่องครัว ตุ๊กตาสมมติเป็นบุคคลในครอบครัว เสื้อผ้าผู้ใหญ่ที่ไม่ใช่แล้วสำหรับผลัดเปลี่ยนมีการตกแต่งบริเวณใกล้เคียงให้เหมือนบ้านจริง ๆ บางครั้งอาจจัดเป็นร้านขายของ สถานที่ ทำการต่าง ๆ เพื่อให้เด็กเล่นสมมติตามจินตนาการของเด็กเอง

5.3.2 การเล่นในมุมช่างไม้

เด็กต้องการการออกกำลังในการเคาะ ตอก กิจกรรมเล่นในมุมช่างไม้นี้จะช่วยในการพัฒนากล้ามเนื้อให้แข็งแรง ช่วยฝึกการใช้มือและการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา นอกจากนี้ยังฝึกให้รักงาน และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย

5.3.3 การเล่นกับอุปกรณ์กีฬา

เป็นอุปกรณ์กีฬาทำให้เด็กเล่นอย่างอิสระใช้ประกอบเกมการเล่นที่ให้อิสระแก่เด็กให้มากที่สุด ไม่ควรเน้นการแข่งขันเพื่อมุ่งหวัง แพ้ - ชนะ อุปกรณ์กีฬาที่นิยมนำมาให้เด็กเล่น เช่น ลูกบอล ห่วงยาง หนังสติ๊ก

5.3.4 การเล่นเกมการละเล่น

กิจกรรมการเล่นการละเล่นที่จัดให้เด็กเล่น เช่น เกมการละเล่นของไทย เกมการละเล่นของท้องถิ่น เช่น มอญซ่อนผ้า รีรีข้าวสาร แมง โพงพาง การละเล่นเหล่านี้ ต้องใช้บริเวณที่กว้าง การเล่นอาจเล่นเป็นกลุ่มเล็ก/กลุ่มใหญ่ก็ได้ ก่อนเล่นผู้สอนอธิบายกติกาและสาธิตให้เด็กเข้าใจ ไม่ควรนำเกมการละเล่นที่มีกติกายุ่งยากและเน้นการแข่งขันแพ้ชนะ มาจัดกิจกรรมให้เด็กวัยนี้ เพราะเด็กจะเกิดความเครียดและสร้างความรู้สึกไม่ดีต่อตนเอง

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 หมั่นตรวจตราเครื่องเล่นสนาม และอุปกรณ์ประกอบให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัย และใช้การได้ที่อยู่เสมอ

5.2.2 ให้โอกาสเด็กเลือกเล่นกลางแจ้งอย่างอิสระทุกวัน อย่างน้อย วันละ 30 นาที

5.2.3 ขณะเด็กเล่นกลางแจ้ง ผู้สอนต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อระมัดระวังความปลอดภัยในการเล่น หากพบว่าเด็กแสดงอาการเหนื่อย อ่อนล้าควรให้เด็กหยุดพัก

5.2.4 ไม่ควรนำกิจกรรมพลศึกษาสำหรับเด็กระดับประถมศึกษามาใช้สอนกับเด็กระดับปฐมวัยเพราะยังไม่เหมาะสมกับวัย

5.2.5 หลังจากเลิกกิจกรรมพลศึกษาสำหรับเด็กระดับประถมศึกษามาใช้สอนกับเด็กระดับปฐมวัยเพราะยังไม่เหมาะสมกับวัย

6. เกมการศึกษา

เกมการศึกษาเป็นเกมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีกฎเกณฑ์กติกา ง่าย ๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียว หรือเล่นเป็นกลุ่มได้ ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผล และเกิดเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับสำหรับเด็กวัย 3 - 5 ปี เช่น เสนอเกมจับคู่ แยกประเภท จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ โดมิโน ลีोटโต ภาพตัดต่อ ต่อตามแบบ

6.1 ข้อเสนอแนะ

การสอนเกมการศึกษาในระยะแรก ควรเริ่มสอนโดยใช้ของจริง เช่น การจับคู่ ครอบง้อมแบ่งที่เหมือนกัน หรือการเรียงลำดับครอบง้อมแบ่งตามลำดับ สูง - ต่ำ การเล่นเกมการศึกษาในแต่ละวัน อาจจัดให้เล่นทั้งเกมการศึกษาชุดใหม่ และเกมการศึกษาชุดเก่า

6.1.1 ผู้สอนอาจให้เด็กหมุนเวียนเข้ามาเล่นเกมการศึกษากับผู้สอนทีละกลุ่มหรือเล่นทั้งชั้นตามความเหมาะสม

6.1.2 ผู้สอนอาจเด็กที่เล่นได้แล้วมาช่วยแนะนำกติกาการเล่นในบางโอกาสได้

6.1.3 การเล่นเกมการศึกษา นอกจากใช้เวลาในช่วงกิจกรรมเกมการศึกษาตามตารางกิจกรรมประจำวันแล้วอาจให้เด็กเลือกเล่นอิสระในช่วงเวลากิจกรรมเสรีได้

6.1.4 การเก็บเกมการศึกษาที่เล่นแล้ว อาจเก็บใส่กล่องเล็ก ๆ หรือใส่ถุงพลาสติก หรือใช้ยางรัดแยกแต่ละเกม แล้วจัดใส่กล่องใหญ่รวมไว้เป็นชุด

7. การเขียนแผนการจัดประสบการณ์

การสอนระดับปฐมวัยนั้นไม่สอนเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบกิจกรรมบูรณาการให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่น ดังนั้น การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาครบทุกด้าน บรรลุจุดหมายตามหลักสูตรนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ และรู้หลักการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2547 : 67-73)

7.1 จุดประสงค์ของการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

7.1.1 เพื่อให้ผู้สอนวางแผนล่วงหน้าในการจัดกิจกรรมร่วมกับเด็กได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

7.1.2 เพื่อให้ผู้สอนนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้ในการจัดกิจกรรมประจำวันให้บรรลุผลตามจุดหมายที่กำหนดไว้

7.2 การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร ผู้สอนควรดำเนินตามขั้นตอน ต่อไปนี้

7.2.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยอย่างละเอียด จนเกิดความเข้าใจว่าจะพัฒนาเด็กอย่างไร เพื่อให้บรรลุตามจุดหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ นอกจากนี้ ควรศึกษาเอกสารเกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อให้มีความเข้าใจยิ่งขึ้น เช่น คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยข้อมูลพัฒนาการเด็ก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นต้น

7.2.2 วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา ความสัมพันธ์ของมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (จุดหมาย) ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ของเด็ก 3 - 5 ปี ผู้สอนต้องวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ของเด็ก 3 - 5 ปี เพื่อนำพิจารณาสาระการเรียนรู้

7.2.3 วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาในส่วนที่เป็นสาระการเรียนรู้ซึ่งกำหนดไว้ 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นประสบการณ์สำคัญ และส่วนที่เป็นสาระที่ควรเรียนรู้ โดยผู้สอนจะต้องวิเคราะห์ และเลือกนำมากำหนดหน่วยการจัด

7.2.4 กำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนต้องกำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งมีหลากหลาย รวมทั้งศึกษาแนวคิดจากนวัตกรรมที่ผู้สอนต้องการใช้สอดแทรกลงในการจัดประสบการณ์ สำหรับรูปแบบที่นิยมใช้จัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัย คือ หน่วยการจัดประสบการณ์ ผู้สอนสามารถกำหนดหน่วยจัดประสบการณ์เป็นรายสัปดาห์ บางสัปดาห์อาจใช้หน่วยจัดประสบการณ์ตามความสนใจของเด็ก โดยพิจารณาข้อมูลหลักสูตรสถานศึกษา ตัวเด็ก สภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม ประกอบ ทั้งนี้ สามารถยืดหยุ่นตามความเหมาะสม สำหรับการจัดประสบการณ์แบบหน่วย ผู้สอนต้องกำหนดหัวเรื่องโดยใช้เป็นแกนกลางในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก การกำหนดหัวเรื่องสามารถทำได้ 3 วิธี คือ

วิธีที่ 1 เด็กเป็นผู้กำหนด วิธีนี้ผู้สอนจะเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้กำหนดหัวเรื่องได้ตามความสนใจของเด็ก เช่น ขณะที่เดินผ่านแปลงดอกไม้ เด็กๆ แสดงความสนใจผีเสื้อที่กำลังเกาะดอกไม้และต้องการที่จะเรียนรู้เรื่องผีเสื้อ ดังนั้น ผู้สอนจึงนำเรื่องผีเสื้อมาเป็นหัวเรื่องในการจัดทำหน่วยการจัดประสบการณ์

วิธีที่ 2 ผู้สอนและเด็กร่วมกันกำหนด วิธีนี้เป็นวิธีที่กำหนดร่วมกันระหว่างผู้สอนกับเด็ก โดยผู้สอนกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็น แล้วนำเรื่องที่สนใจมากำหนดเป็นหน่วยการจัดประสบการณ์ เช่น ผู้สอนอ่านนิทานเกี่ยวกับ “ช้าง” ให้เด็กฟัง และมีการสนทนา อภิปรายเกี่ยวกับเรื่องช้าง ในที่สุดผู้สอนกับเด็กจึงตัดสินใจร่วมกันกำหนดเรื่อง “ช้าง” เป็นหน่วยการจัดประสบการณ์

วิธีที่ 3 ผู้สอนเป็นผู้กำหนด วิธีนี้ผู้สอนจะเป็นผู้วางแผนกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์ และสาระการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยไว้ล่วงหน้า โดยพิจารณาจากโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ที่จัดทำไว้ หน่วยการจัดประสบการณ์นี้สามารถปรับและยืดหยุ่นได้ตามความสนใจของเด็ก เช่น ผู้สอนกำหนดหัวเรื่อง “ยุง” ไว้ล่วงหน้าแล้ว แต่ปรากฏว่าเด็กอยาก

รู้เรื่อง “ผีเสื้อ” ผู้สอนสามารถยืดหยุ่นเปลี่ยนเรื่องนั้นมาเป็น “ผีเสื้อ” ได้และนำเรื่อง “ยุง” ไปจัดประสบการณ์ในโอกาสต่อไป

การกำหนดหัวเรื่องหน่วยการจัดประสบการณ์ ควรเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก ตรงตามความต้องการและความสนใจของเด็ก สอดคล้องกับสภาพและการดำเนินชีวิตประจำวันของเด็ก ผนวกคุณธรรมและจริยธรรมเข้าไปได้อย่างผสมกลมกลืน

7.2.5 เขียนแผนการจัดประสบการณ์ ผู้สอนควรพิจารณาเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้สอนนำไปใช้ได้จริงและเกิดประโยชน์ต่อเด็กปฐมวัยที่ผู้สอนรับผิดชอบทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

1) นำหน่วยการจัดประสบการณ์มากำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้ เมื่อได้หน่วยการจัดประสบการณ์แล้ว ผู้สอนกำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้ให้เข้ากับหัวเรื่องหน่วยการจัดประสบการณ์ สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญ และสาระที่ควรเรียนรู้ ซึ่งสาระที่ควรเรียนรู้ในหลักสูตรนั้นเป็นสาระที่ไม่ได้กำหนดรายละเอียดของเนื้อหาให้ ทั้งนี้ เพื่อประสงค์ให้สามารถยืดหยุ่นได้โดยง่ายสะดวกต่อการปรับให้เหมาะสมกับความสนใจและสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก

2) สังเกต หรือระดมความคิดจากเด็ก ผู้สอนอาจสนทนากับเด็ก เพื่อจะได้ทราบว่าเด็กมีประสบการณ์เดิมในหัวเรื่องนั้นมากน้อยเพียงใด เด็กอยากทราบอะไรเพิ่มเติม และผู้สอนควรตรวจสอบหลักสูตรเพื่อเติมสิ่งที่เด็กควรเรียนรู้ในหน่วย หรือหัวเรื่องนั้น ๆ

3) เขียนแผนการจัดประสบการณ์ เมื่อได้ขอบข่ายสาระที่เด็กต้องการรู้และสาระที่ผู้สอนคิดว่าเด็กควรรู้เพิ่มแล้ว ผู้สอนต้องเขียนแผนการจัดประสบการณ์ โดยคำนึงถึงมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ ในเด็กแต่ละกลุ่มอายุ ที่ผู้สอนรับผิดชอบ ประสบการณ์สำคัญที่คาดว่าจะเกิด สื่อ กิจกรรมและการประเมิน

8. การประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3 - 6 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติ ที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ ให้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุง การวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร การประเมินพัฒนาการควรยึดหลัก ดังนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2547 : 84-96)

1. ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้าน และนำผลมาพัฒนาเด็ก
2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดทั้งปี

3. สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
4. ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือ และจัดบันทึกไว้

เป็นหลักฐาน

5. ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีหลากหลายเหมาะกับเด็ก รวมทั้งใช้

แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน ไม่ควรใช้การทดสอบ

สำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสม และควรใช้กับเด็กอายุ 3 - 5 ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ

1. ขั้นตอนการประเมินพัฒนาการ

- 1.1 ศึกษาและทำความเข้าใจพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงอายุทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จึงจะทำให้ดำเนินการประเมินพัฒนาการได้อย่างถูกต้อง และตรงกับความเป็นจริง

- 1.2 การวางแผนเลือกใช้วิธีการ และเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับใช้บันทึก และประเมินพัฒนาการ เช่น แบบบันทึกพฤติกรรมเหมาะที่จะใช้บันทึกพฤติกรรมของเด็ก การบันทึกรายวันเหมาะกับการบันทึกกิจกรรม หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นชั้นเรียนทุกวัน การบันทึกเลือกของเด็กเหมาะสมสำหรับใช้บันทึกลักษณะเฉพาะหรือปฏิกิริยาที่เด็กมีต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เป็นต้น ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะเลือกใช้เครื่องมือประเมินพัฒนาการให้เหมาะสม เพื่อจะได้ผลของพัฒนาการที่ถูกต้องตามต้องการ

- 1.3 ดำเนินการประเมิน และบันทึกพัฒนาการ หลังจากที่ได้วางแผนและเลือกเครื่องมือที่จะใช้ประเมิน และบันทึกพัฒนาการแล้ว ก่อนจะลงมือประเมินและบันทึกจะต้องอ่านคู่มือ หรือคำอธิบายวิธีการใช้เครื่องมือ นั้น ๆ อย่างละเอียด แล้วจึงดำเนินการตามขั้นตอนที่ปรากฏในคู่มือ และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรต่อไป

- 1.4 การประเมิน และสรุป การประเมิน และสรุปนั้นต้องดูจากผลการประเมินหลาย ๆ ครั้งมิใช่เพียงครั้งเดียว หรือนำเอาผลจากการประเมินเพียงครั้งเดียวมาสรุป การประเมินเพียงครั้งเดียวมาสรุป อาจทำให้เกิดพลาดได้ ผลการประเมินดูได้จากผลที่ปรากฏในเครื่องมือประเมิน และบันทึกพัฒนาการ เช่น การประเมินใช้กล้ามเนื้อใหญ่ของเด็กอายุ 3 ปี ปรากฏว่า ยังเดินขึ้นบันไดสลับเท้าไม่ได้ก็ต้องพัฒนาการกล้ามเนื้อใหญ่ยังไม่แข็งแรงเหมาะสมกับวัยต้องจัดกิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ส่วนขาต่อไป

- 1.5 รายงานผล เมื่อได้ผลจากการประเมิน และสรุปพัฒนาการของเด็กแล้ว ผู้สอนจะต้องตัดสินใจว่าจะรายงานข้อมูลไปยังผู้ใด เพื่อจุดประสงค์อะไร และจะต้องใช้รูปแบบใด

สำหรับรายงาน เช่น ต้องรายงานผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง เพื่อให้ทราบว่าการกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่สถานศึกษาจัดให้เด็กนั้น ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กแต่ละคนอย่างไรเป็นไปตามจุดประสงค์หรือไม่ เพื่อจะได้วางแผนช่วยเหลือเด็กได้ตรงตามความต้องการต่อไปโดยสถานศึกษาจะมีสมุดรายงานประจำตัวเด็ก ผู้สอนใช้สมุดรายงานนั้นเป็นเครื่องมือหรือแบบรายงานผู้ปกครองได้ และถ้าผู้สอนมีข้อเสนอแนะหรือจะขอความร่วมมือจากผู้ปกครองเกี่ยวกับการส่งเสริมการเด็กก็อาจจะเขียนเพิ่มเติมลงไปนในสมุดรายงาน และต้องคำนึงไว้เสมอไม่ว่าจะใช้แบบรายงานใด ข้อมูลควรจะมีคามหมายเกิดประโยชน์แก่เด็กเป็นสำคัญการบันทึกข้อความลงในสมุดรายงานประจำตัวเด็ก ผู้สอนควรใช้ภาษาในทางสร้างสรรค์มากกว่าในทางลบ

1.6 การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน ผู้สอนต้องตระหนักว่าการทำงานร่วมกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเป็นเรื่องสำคัญมาก ผู้สอนควรยกย่องผู้ปกครองที่พยายามมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเด็ก ผู้สอนจะต้องต้อนรับผู้ปกครองที่มาสถานศึกษาขอบคุณสำหรับความร่วมมือ เขียนจดหมายถึงผู้ปกครองเพื่อรายงานเรื่องเด็ก พุดคุยด้วยตนเอง หรือโทรศัพท์ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้ปกครองรู้สึกถึงความสำคัญของตนเอง และต้องการที่จะมีส่วนร่วมกับผู้สอนในการพัฒนาเด็กของตน

การติดต่อสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองควรจะเป็นการติดต่อสื่อสาร 2 ทาง คือ จากสถานศึกษาไปสู่บ้าน และจากบ้านมายังสถานศึกษาการจัดประสบการณ์ กระตุ้นให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นที่มีประโยชน์ต่อการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก เพราะผู้ปกครองจะให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับตัวเด็ก ซึ่งผู้สอนสามารถนำไปเป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาเด็กทุกคนได้เป็นอย่างดี สำหรับการติดต่อกับผู้ปกครองอาจทำได้หลายวิธี เช่น การติดต่อด้วยวาจา ได้แก่ การสนทนาด้วยตนเอง ทางโทรศัพท์ การเยี่ยมบ้าน การประชุมผู้ปกครอง การติดต่อด้วยวิธีอื่น เช่น ป้ายติดประกาศ วารสาร ข่าวสาร ผู้รับฟังความคิดเห็น เป็นต้น นอกจากนี้ อาจให้ผู้ปกครองอาสาสมัครมาช่วยงานผู้สอนในสถานศึกษา เช่น เล่านิทาน ร้องเพลง และอ่านหนังสือให้เด็กฟัง ช่วยสังเกตเด็ก บันทึกพัฒนาการและอื่น ๆ อีกมากมายที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่เด็ก ซึ่งสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการทำงานกับผู้สอนเป็นอย่างยิ่ง

2. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็ก

ในการสรุปผลการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยแต่ละครั้ง ควรใช้วิธีการประเมินอย่างหลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด วิธีการที่เหมาะสมและนิยมใช้ในการประเมินเด็กปฐมวัย มีด้วยกันหลายวิธี ดังต่อไปนี้

2.1 การสังเกตและการบันทึก การสังเกต มีอยู่ 2 แบบ คือ การสังเกตอย่างมีระบบ ได้แก่ การสังเกตอย่างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนตามแผนที่วางไว้ และอีกแบบหนึ่ง คือ การ

สังเกตแบบไม่เป็นทางการ เป็นการสังเกตในขณะที่เด็กทำกิจกรรมประจำวันและเกิดพฤติกรรมไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น และผู้สอนจดบันทึกไว้ การสังเกตเป็นวิธีการที่ผู้สอนใช้

2.2 การสนทนา สามารถใช้การสนทนาทั้งเป็นกลุ่ม หรือรายบุคคลเพื่อประเมินความสามารถการแสดงความคิดเห็นพัฒนาการด้านการใช้ภาษาของเด็กและบันทึกผลการสนทนาลงในแบบบันทึกผลการสนทนาลงในแบบบันทึกพฤติกรรม หรือบันทึกรายวัน

2.3 การสัมภาษณ์ ด้วยวิธีพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคล และควรจัดในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดความเครียดและวิตกกังวล ผู้สอนควรใช้คำถามที่เหมาะสมเปิดโอกาสให้เด็กได้คิด และตอบอย่างอิสระ จะทำให้ผู้สอนสามารถประเมินความสามารถทางสติปัญญาของเด็ก และค้นพบศักยภาพในตัวเด็กได้โดยบันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์

2.4 การรวบรวมผลงานที่แสดงออกถึงความก้าวหน้าแต่ละด้านของเด็กเป็นรายบุคคล โดยจัดเก็บรวบรวมไว้ในแฟ้มผลงาน ซึ่งเป็นวิธีการรวบรวมและจัดระบบข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวเด็กโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ รวบรวมเอาไว้อย่างมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนแสดงการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการแต่ละด้าน นอกจากนี้ยังรวมเครื่องมืออื่น ๆ เช่น แบบสอบถาม ผู้ปกครอง แบบสังเกตพฤติกรรม แบบบันทึกสุขภาพอนามัย ฯลฯ เอาไว้ในแฟ้มผลงาน เพื่อให้ผู้สอนจะได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็กอย่างชัดเจนและถูกต้อง การเก็บผลงานของเด็กจะไม่ถือว่าเป็นการประเมินผล ถ้างานแต่ละชิ้นถูกรวบรวมไว้โดยไม่ได้รับการประเมินจากผู้สอนและไม่มี การนำผลมาปรับปรุงการสอนของผู้สอน ดังนั้น จึงเป็นแต่การเก็บสะสมผลงานเท่านั้น เช่น แฟ้มผลงานขีดเขียน งานศิลปะ จะเป็นเพียงแคแฟ้มผลงานเด็กถ้าไม่มีการประเมิน แฟ้มผลงานนี้จะเป็นเครื่องมือการประเมินต่อเมื่องานที่สะสมแต่ละชิ้นถูกใช้ในการบ่งบอกความก้าวหน้า ความต้องการของเด็กและเป็นการเก็บสะสมอย่างต่อเนื่องที่สร้างสรรค์โดยผู้สอนและเด็ก

ผู้สอนสามารถใช้แฟ้มผลงานอย่างมีคุณค่าสื่อสารกับผู้ปกครอง เพราะการเก็บผลงานเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในแฟ้มผลงานเป็นข้อมูลให้ผู้ปกครองสามารถเปรียบเทียบความก้าวหน้าที่ถูกของตนมีเพิ่มขึ้นจากผลงานชิ้นแรกกับชิ้นต่อ ๆ มา ข้อมูลในแฟ้มผลงานประกอบด้วย ตัวอย่างผลงานการขีดเขียน การอ่าน และข้อมูลบางประการของเด็กที่ผู้สอนเป็นผู้บันทึก เช่น จำนวนเล่มของหนังสือที่เด็กอ่าน ความถี่ของการเลือกอ่านที่มุมหนังสือ ในช่วงเวลาเลือกเสรี กาเปลี่ยนแปลงอารมณ์ ทักษะคิด เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้จะสะท้อนภาพของ ความงดงามในเด็กแต่ละคน ได้ชัดเจนกว่า การประเมินโดยใช้การให้เกรดผู้สอนจะต้องชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบถึงที่มาของการเลือกชิ้นงานแต่ละชิ้นงานที่สะสมในแฟ้มผลงาน เช่น เป็นชิ้นงานที่ดีที่สุดในช่วงระยะเวลาที่เลือกชิ้นงานนั้น เป็นชิ้นงานที่แสดงความต่อเนื่องของงานโครงการ ผู้สอนควรเชิญผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการคัดสรรชิ้นงานที่บรรจุในแฟ้มผลงานของเด็ก

ข้อควรพิจารณาในการเลือกเก็บข้อมูลไว้ในแฟ้มผลงาน มีดังนี้

1. ข้อมูลที่แสดงถึงระดับพัฒนาการความสำเร็จเกี่ยวกับกิจกรรมที่เด็กกระทำซึ่งได้มาจากเครื่องมือการประเมิน
2. ข้อมูลที่รวบรวมจากผลงานต่าง ๆ ของเด็ก อาจให้เด็กช่วยเลือกเก็บด้วยตัวเด็กเอง หรือ ผู้สอนกับเด็กร่วมกันเลือก
3. ข้อมูลของเด็กที่ได้จากผู้ปกครอง

2.5 การประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก ตัวชี้ของการเจริญเติบโตในเด็กที่ใช้ทั่ว ๆ ไป ได้แก่ น้ำหนัก ส่วนสูง เส้นรอบศีรษะ ฟัน และการเจริญเติบโตของกระดูกแนวทางการประเมินการเจริญเติบโต การประเมินเจริญเติบโต โดยการชั่งน้ำหนัก และวัดส่วนสูงเด็กแล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติ ในกราฟแสดงน้ำหนักตามเกณฑ์อายุของกระทรวง สาธารณสุข ซึ่งใช้สำหรับติดตามการเจริญเติบโตโดยรวม วิธีการใช้กราฟ มีดังนี้

เมื่อชั่งน้ำหนักเด็กแล้ว นำน้ำหนักมาจุดเครื่องหมายกากบาทลงบนกราฟ และอ่านการเจริญเติบโตของเด็ก โดยดูเครื่องหมายกากบาทว่าอยู่ในแถบสีใด อ่านข้อความที่อยู่บนแถบสีนั้น ซึ่งแบ่งภาวะโภชนาการเป็น 3 กลุ่ม คือ น้ำหนักอยู่ในเกณฑ์ปกติ น้ำหนักมากเกินไป เกินเกณฑ์ น้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์ ข้อแนะนำสำหรับผู้ปกครองและผู้สอน คือ ควรดูแลน้ำหนักเด็กอย่าให้เบี่ยงเบนออกจากเส้นปะ มิเช่นนั้นเด็กมีโอกาสน้ำหนักมากเกินไปหรือน้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์ได้

ข้อควรคำนึงในการประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก

1. เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านการเจริญเติบโต บางคนรูปร่างอ้วน บางคนผอม บางคนร่างใหญ่ บางคนร่างเล็ก
2. ภาวะโภชนาการเป็นตัวสำคัญที่เกี่ยวข้องกับขนาดของรูปร่างแต่ไม่ใช่สาเหตุเดียว
3. กรรมพันธุ์ เด็กอาจมีรูปร่างเหมือนพ่อ หรือแม่คนใดคนหนึ่งถ้าพ่อหรือแม่เตี้ย ลูกอาจเตี้ย และพวกนี้อาจมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย และมักจะเป็นเด็กที่ทานอาหารได้น้อย
4. ช่วงครึ่งหลังของขวบปีแรก น้ำหนักเด็กจะขึ้นช้า เนื่องจาก ห่วงเล่นมากขึ้น และความอยากอาหารลดลง

9. การจัดสภาพแวดล้อม

การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาปฐมวัย มีความสำคัญต่อเด็กเนื่องจากธรรมชาติของเด็กในวัยนี้สนใจที่จะเรียนรู้ ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบ

ๆ ตัว ดังนั้น การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็ก จึงมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม และการเรียนรู้ของเด็ก เด็กสามารถเรียนรู้จากการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า จึงจำเป็นต้องจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของหลักสูตร เพื่อส่งผลให้บรรลุจุดหมายในการพัฒนาเด็ก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2547 : 97-103)

9.1 การจัดสภาพแวดล้อมจะต้องคำนึงถึงสิ่ง ต่อไปนี้

9.1.1 ความสะอาด ความปลอดภัย

9.1.2 ความมีอิสระอย่างมีขอบเขตในการเล่น

9.1.3 ความสะดวกในการทำกิจกรรม

9.1.4 ความพร้อมของอาคารสถานที่ เช่น ห้องเรียน ห้องน้ำห้องส้วม

สนามเด็กเล่น

9.1.5 ความเพียงพอ เหมาะสมในเรื่องขนาด น้ำหนัก จำนวน สีของสื่อ และ
เครื่องเล่น

9.1.6 บรรยากาศในการเรียนรู้ การจัดที่เล่น และมุมประสบการณ์ต่าง ๆ

9.2 สภาพแวดล้อมในห้องเรียน

หลักสำคัญในการจัดต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด เป้าหมายของการพัฒนา ความเป็นระเบียบ ความเป็นตัวของเด็กเอง ให้เกิดความรู้สึกรอบอุ่น มั่นใจและมีความสุข ซึ่งอาจจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมกับการประกอบกิจกรรมตามหลักสูตร ดังนี้

9.2.1 พื้นที่อำนวยความสะดวกสำหรับเด็กและผู้สอน

9.2.2 ที่แสดงผลงานของเด็ก อาจจัดเป็นแผ่นป้าย หรือที่แขวนผลงาน

9.2.3 ที่เก็บแฟ้มผลงานของเด็ก อาจจัดทำเป็นกล่องหรือจัดใส่แฟ้มรายบุคคล

9.2.4 ที่เก็บเครื่องใช้ส่วนตัวเด็ก อาจทำเป็นช่องตามจำนวนเด็ก

9.2.5 ที่เก็บเครื่องใช้ของผู้สอน เช่น อุปกรณ์การสอน ของส่วนตัวผู้สอน

9.2.6 ป้ายนิเทศตามหน่วยการสอนหรือสิ่งที่เด็กสนใจ

9.3 พื้นที่ปฏิบัติกิจกรรม และการเคลื่อนไหว ต้องกำหนดให้ชัดเจน ควรมีพื้นที่ที่เด็กสามารถจะทำงานได้ด้วยตนเอง และทำกิจกรรมด้วยกันในกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ เด็กสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระกิจกรรมหนึ่งไปยังกิจกรรมหนึ่งโดยไม่รบกวนผู้อื่น

9.4 พื้นที่จัดมุมเล่น หรือมุมประสบการณ์ สามารถจัดได้ตามความเหมาะสมขึ้นอยู่กับสภาพของห้องเรียน จัดแยกส่วนที่ใช้เสียงต่างและเงียบออกจากกัน เช่น มุมบล็อก อยู่ห่างจากมุมหนังสือ มุมบทบาทสมมติอยู่ติดกับมุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์อยู่ในกลุ่มมุมศิลปะ ฯลฯ ที่

สำคัญจะต้องมีของเล่น วัสดุอุปกรณ์ในมุมอย่างเพียงพอต่อการเรียนรู้ของเด็ก การเล่นใน มุมเล่นอย่างเสรี มักถูกกำหนดไว้ในตารางกิจกรรมประจำวัน เพื่อให้โอกาสเด็กได้เล่นอย่างเสรีประมาณวันละ 60 นาที การจัดมุมเล่นต่าง ๆ ผู้สอนควรคำนึงถึง สิ่งต่อไปนี้

9.4.1 ในห้องเรียนควรมีมุมเล่นอย่างน้อย 3 - 5 มุม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นที่ของห้อง

9.4.2 ควรมีการผลัดเปลี่ยนสื่อของเล่นตามมุมบ้าง ตามความสนใจของเด็ก

9.4.3 ควรจัดให้มีประสบการณ์ที่เด็กได้เรียนรู้ไปแล้วปรากฏอยู่ในมุมเล่น เช่น เด็กเรียนรู้เรื่องผีเสื้อ ผู้สอนอาจจัดให้มีการเลี้ยงหนอน หรือมีผีเสื้อสตัฟฟ์ ใส่กล่องไว้ให้เด็กดูในมุมธรรมชาติศึกษาหรือมุมวิทยาศาสตร์ ฯลฯ

9.4.4 ควรเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดมุมเล่น ทั้งนี้ เพื่อจูงใจให้เด็กรู้สึกเป็นเจ้าของ อยากเรียนรู้ อยากเข้าเล่น

9.4.5 ควรเสริมสร้างวินัยให้กับเด็ก โดยมีข้อตกลงร่วมกันว่าเมื่อเล่นเสร็จแล้วจะต้องจัดเก็บอุปกรณ์ทุกอย่างเข้าที่ให้เรียบร้อย

9.5 มุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ที่ควรจัดให้ มีดังนี้

9.5.1 มุมบล็อก เป็นมุมที่จัดเก็บบล็อกไม้ต้นที่มีขนาดและรูปทรงต่าง ๆ กัน เด็กสามารถนำมาเล่นต่อประกอบกันเป็นสิ่งต่าง ๆ ตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง มุมบล็อก เป็นมุมที่ควรจัดให้อยู่ห่างจากมุมที่ต้องการความสงบ เช่น มุมหนังสือ ทั้งนี้ เพราะเสียงจากการเล่นก่อสร้างบล็อก อาจทำลายสมาธิเด็กที่อยู่ในมุมหนังสือได้ นอกจากนี้ยังควรอยู่ห่างจากทางเดินผ่าน หรือทางเข้าออกของห้องเพื่อไม่ให้เกิดขวางทางเดินหรือเกิดอันตรายจากการเดินสะดุดไม้บล็อก การจัดเก็บไม้บล็อกเหล่านี้ ควรจัดวางไว้ในระดับที่เด็กสามารถหยิบมาเล่น หรือการนำเก็บด้วยตนเองได้อย่างสะดวก ปลอดภัย

9.5.2 มุมหนังสือ ห้องเรียนควรมีที่เงียบสงบ สำหรับให้เด็กได้ดูรูปภาพ อ่านหนังสือนิทาน ฟังนิทาน ผู้สอนควรได้จัดมุมหนังสือให้เด็กได้คุ้นเคยกับตัวหนังสือ และได้ทำกิจกรรม สงบ ๆ ตามลำพังหรือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ มุมหนังสือ เป็นมุมที่ต้องการความสงบควรจัดห่างจากมุมที่มีเสียง เช่น มุมบล็อก มุมบทบาทสมมติ ฯลฯ และควรจัดบรรยากาศจูงใจให้เด็กได้เข้าไปใช้เพื่อเด็กจะได้คุ้นเคยกับตัวหนังสือ และปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก

9.5.3 มุมบทบาทสมมติ เป็นมุมที่จัดขึ้นเพื่อให้เด็กมีโอกาสได้นำเอาประสบการณ์ที่ได้รับจากบ้าน หรือชุมชนมาเล่นแสดงบทบาทสมมติ เลียนแบบบุคคลต่าง ๆ ตามจินตนาการของตนเอง เช่น เป็นพ่อแม่ในมุมบ้าน เป็นหมอในมุมหมอ เป็นพ่อค้าแม่ค้าในมุมร้านค้า ฯลฯ การเล่นดังกล่าวเป็นการปลูกฝังความสำนึกถึงบทบาททางสังคมที่เด็กได้พบเห็นในชีวิตจริง มุมบทบาทสมมตินี้ ควรอยู่ใกล้มุมบล็อก และอาจจัดให้เป็นสถานที่ต่าง ๆ นอกเหนือจากการจัดเป็นบ้าน

โดยสังเกตการเล่นและความสนใจของเด็กกว่ามีการเปลี่ยนแปลงบทบาทการเล่นจากบทบาทเดิม ไปสู่รูปแบบการเล่นอื่นหรือไม่ อุปกรณ์ที่นำมาจัดก็ควรเปลี่ยนไปตามความสนใจของเด็กเช่นกัน ดังนั้นมุมบทบาทสมมติจึงอาจจัดเป็นบ้าน ร้านอาหาร ร้านขายของ ร้านเสริมสวย โรงพยาบาล เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันอุปกรณ์ที่นำมาจัดให้เด็กต้องไม่เป็นอันตรายและมีความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

9.5.4 มุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมธรรมชาติศึกษา เป็นมุมเล่นที่ผู้สอนจัดรวบรวม สิ่งของต่าง ๆ หรือสิ่งที่มีในธรรมชาติมาให้เด็กได้สำรวจ สังเกต ทดลอง ค้นพบด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้กับเด็ก เป็นมุมที่ต้องการความสงบ คล้าย มุมหนังสือจึงจัดไว้ใกล้กันได้ และเพื่อช่วยให้เด็กสนใจในสิ่งที่นำมาแสดง ของที่จัดวางไว้จึงควรอยู่ในระดับที่เด็กหยิบ จับ ดูวัสดุอุปกรณ์เหล่านั้นได้โดยสะดวก และสิ่งที่นำมาตั้งแสดงนั้นไม่ควรจะตั้งแสดงของสิ่งเดียวกันตลอดปี แต่ควรจะปรับเปลี่ยนให้น่าสนใจ

9.5.5 มุมศิลปะ กิจกรรมศิลปะเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาเด็กได้หลายด้าน เช่น ทางด้านกล้ามเนื้อ ซึ่งจะช่วยให้อวัยวะของเด็กพร้อมที่จะจับดินสอเขียนหนังสือได้เมื่อไปเรียนใน ชั้นประถมศึกษา นอกจากนี้ยังช่วยในการพัฒนาทางอารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา เด็กมีโอกาสดำเนินงานลำพังและทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักปรับตัวที่จะทำงานด้วยกันและส่งเสริมจินตนาการรวมความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น การจัดให้มีมุมศิลปะจึงเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กได้พัฒนา มากขึ้นและสนองความสนใจ ความต้องการของเด็กวัยนี้ได้เป็นอย่างดี มุมศิลปะเป็นมุมหนึ่งที่ต้อง ใช้สมาธิในการทำงาน จึงควรจัดให้อยู่ในบริเวณที่ต้องการความสงบ เช่นกัน อาจจัดเป็นโต๊ะ สำหรับให้เด็กทำงานศิลปะโดยมีผ้าพลาสติกหรือกระดาษปูกันเลอะเทอะก่อนทำงาน และจัดวาง อุปกรณ์ทำงานศิลปะไว้บนโต๊ะ หรือจัดให้กระดานขาหยั่งสำหรับเด็กเขียนระบายสีน้ำ

9.5.6 สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน คือ การจัด สภาพแวดล้อมภายในอาณาบริเวณรอบ ๆ สถานศึกษา รวมทั้งจัดสนามเด็ก พร้อมเครื่องเล่น สนาม จัดระวางรักษาความปลอดภัย ภายในบริเวณสถานศึกษาและบริเวณรอบนอกสถานศึกษา ดูแลรักษาความสะอาด ปลูกต้นไม้ ให้ความร่มรื่นรอบ ๆ บริเวณสถานศึกษา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นส่วนหนึ่งซึ่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก

9.5.7 บริเวณสนามเด็กเล่น ต้องจัดให้สอดคล้องกับหลักสูตร ดังนี้

1) สนามเด็กเล่น ควรมีพื้นผิวหลายประเภท เช่น ดิน หวาย หญ้า พื้นที่เป็น สำหรับเล่นของเล่นที่มีล้อ รวมทั้งที่ร่ม ที่โล่งแจ้ง พื้นดินสำหรับขุด ที่เล่นน้ำ บ่อทราย พร้อม อุปกรณ์ประกอบการเล่น เครื่องเล่นสนามสำหรับปีนป่าย ทรงตัว ฯลฯ ทั้งนี้ ต้องไม่ติดกับบริเวณ

ที่มีอันตราย ต้องหมั่นตรวจตราเครื่องเล่นให้อยู่ในสภาพแข็งแรง ปลอดภัยอยู่เสมอ และหมั่นดูแลเรื่องความสะอาด

2) ที่นั่งเล่นพักผ่อน จัดที่นั่งไว้ได้ต้นไม้มีร่มเงา อาจใช้กิจกรรมกลุ่มย่อย ๆ หรือกิจกรรมที่ต้องการความสงบ หรืออาจจัดเป็นลานนันทนาการให้ความรู้แก่เด็ก และผู้ปกครอง

3) บริเวณธรรมชาติ ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ พืชผักสวนครัว หากบริเวณสถานศึกษามีไม่มากนักอาจปลูกพืชในกระบะ หรือกระถาง

สรุป หลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นหลักสูตรแกนกลางที่แต่ละโรงเรียนนำมาปรับให้เข้ากับบริบทของโรงเรียน เพื่อนำไปใช้ในการจัดการการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่โรงเรียนตั้งอยู่ หลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัยจะประกอบด้วยส่วนสำคัญ 10 หัวข้อ คือ ปรัชญาการศึกษาระดับปฐมวัย หลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จุดหมายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย คุณลักษณะตามวัย โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัย การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดประสบการณ์ การเขียนแผนการจัดการประสบการณ์ การประเมิน พัฒนาการ การจัดสภาพแวดล้อม ทั้งหมดที่กล่าวมานี้จะต้องถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยของแต่ละโรงเรียน

แนวคิดการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

1. ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มีนักวิชาการได้ให้ความหมายที่หลากหลาย ดังนี้

เยวพา เดชะคุปต์ (2542 : 14) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาสมอง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มีชื่อเรียกต่างกันไปหลายชื่อ ซึ่งแต่ละโปรแกรมก็มีวิธีการและลักษณะในการจัดกิจกรรมซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยพัฒนาเด็กเล็กในรูปแบบต่าง ๆ กัน

สุรียา สุระเสียง (2547 : 26) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี เพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจสติปัญญา บุคลิกภาพ และสังคม เพื่อรับการศึกษาในระดับต่อไป

สมเดช สีแสง (2549 : 9) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาความพร้อมของเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สติปัญญา บุคลิกภาพและสังคม เพื่อรับการศึกษาในระดับต่อไป

นภเนตร ธรรมบวร (2551 : 4) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อพัฒนาการในเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 8 ขวบ หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในที่นี่รวมถึงการจัดการศึกษาแบบเป็นทางการ (Formal group setting) และการจัดการศึกษาแบบไม่เป็นทางการ (Informal group setting) ด้วยเพราะการเรียนรู้ของเด็กในช่วงวัยดังกล่าวถือเป็นรากฐานของการเรียนรู้ในอนาคต

Good (1945 : 200) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง โครงการหรือหลักสูตรที่จัดสำหรับเด็กในโรงเรียนเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล หรือชั้นอนุบาลปีที่ 1 - ชั้นอนุบาลปีที่ 3

Hymens (Hymens ; อ้างถึงใน เขียวพา เดชะคุปต์. 2542 : 14) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างกันไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้ เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546 : 50) ได้สรุปว่า การศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดในสถานะของการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาแก่เด็กทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ในการจัดการศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัยต้องอาศัยแนวคิดและหลักการ เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และได้สรุปแนวคิดในการจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษาต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1. เด็ก การจัดการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับตัวเด็กในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู การปลูกฝัง การฝึก และการให้เด็กได้ปฏิบัติจริง สิ่งแวดล้อมและสิ่งที่จะช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ของเด็ก

2. ผู้บริหาร จะต้องเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของเด็ก หลักสูตรก่อนประถมศึกษา หลักการจัดการศึกษาอย่างละเอียด การเลือกครูและผูปฏิบัติงานกับเด็กได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้ครูและผูปฏิบัติงานกับเด็กได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้ครูและผูปฏิบัติงานกับเด็กพัฒนาความรู้ให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

3. การดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องเหมาะสม ได้แก่ การจัดอาคาร สถานที่มีครุอนุบาล วิชาการอบรมเลี้ยงดู เครื่องเล่น เครื่องใช้วัสดุอุปกรณ์ การจัดกิจกรรมประจำวัน และความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อการพัฒนาและการให้การศึกษาแก่เด็ก

4. การปรับปรุงหลักสูตร ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ได้มีการพัฒนาแนวการจัดการสหกรณ์ โดยปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรปฐมวัย

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดในสถานะของการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาแก่เด็กทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยประกอบด้วยงานหลัก 6 งาน แต่ละงานมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546 : 56 – 58)

1. การบริหารงานด้านวิชาการ งานบริหารงานด้านวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญที่สุด จุดมุ่งหมายของการบริหารงานด้านวิชาการเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย มีดังนี้

- 1.1 เพื่อวางแผนในการดำเนินงานการจัดชั้นเด็กเล็กของโรงเรียน
- 1.2 เพื่อจัดทำโครงการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรและปรับปรุงใช้ให้

เหมาะสม

1.3 เพื่อจัดหาสื่อการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.4 เพื่อนิเทศและควบคุมการสอนของครูให้ดำเนินไปตามโครงการ

1.5 เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการส่งเสริมการเรียนการสอน

1.6 เพื่อดำเนินการวัดและประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัยให้ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ในคู่มือครู

1.7 เพื่อสนับสนุนให้มีการค้นคว้า ทดลอง ปรับปรุงวิธีการสอน

2. งานด้านบุคลากร การบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนเป็นหัวใจของการบริหาร เพราะงานทุกชนิดของหน่วยงานทุกประเภทในโรงเรียนจะดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ และสำเร็จตามเป้าหมาย มีจุดมุ่งหมายที่ควรยึดในการบริหารดังนี้

2.1 เพื่อกำหนดแนวทางเกี่ยวกับบุคคลที่จะต้องดำเนินงานของปฐมวัยเป็นแนวทางปฏิบัติของบุคคลที่รับผิดชอบ

2.2 เพื่อจัดแบ่งหน่วยงานที่จะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะเกี่ยวกับการเรียน การสอน

2.3 เพื่อการบังคับบัญชาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการจัดการศึกษาปฐมวัยซึ่งรวมถึงการที่จะให้บุคลากรทำงาน โดยความเข้าใจและให้ได้ผลดี

2.4 เพื่อควบคุมให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานตามแผนและนโยบาย

3. งานบริหารด้านกิจการนักเรียน งานบริหารด้านกิจการนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ มีจุดมุ่งหมายในการบริหารดังนี้

3.1 เพื่อศึกษา กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานเรื่องการจัดชั้นเรียนในระดับปฐมวัย

3.2 เพื่อจัดทำเขตบริการของโรงเรียนที่สามารถให้บริการเรื่องการเปิดชั้นเด็กปฐมวัยของโรงเรียนแก่ชุมชน

3.3 เพื่อจัดการบริหารเรื่องสุขภาพ อาหารกลางวัน

3.4 เพื่อปฐมวัยพิเศษผู้ปกครองนักเรียนในวันเปิดเรียนวันแรก

3.5 เพื่อส่งเสริมกิจกรรมให้เด็กปฐมวัยมีวัฒนธรรมและจริยธรรมที่ดี

4. งานบริหารด้านธุรการ การเงินและพัสดุ งานบริหารโรงเรียนนอกจากจะเป็นการปรับปรุงยกระดับของโรงเรียนตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา การปฏิบัติงานในกิจการประจำวันทุกอย่างต้องถูกต้องตามหลักวิชาการ และระเบียบต่าง ๆ ดังนั้นในการจัดการศึกษาปฐมวัยมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

4.1 เพื่อดำเนินงานสารบรรณให้เป็นไปโดยเรียบร้อย

4.2 เพื่อควบคุมการดำเนินงานทั่วไป โดยเฉพาะการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยให้เป็นไปตามแผนของทางราชการ

4.3 เพื่อควบคุมดูแลให้การปฏิบัติเกี่ยวกับการเงิน พักสั ครุภัณฑ์ประจำโรงเรียนดำเนินไปอย่างถูกต้องตามระเบียบทางราชการ

4.4 เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์และประสานงานระหว่างโรงเรียน และหน่วยงานอื่น ๆ ในด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ

5. งานบริหารด้านอาคารสถานที่ จุดหมายของการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในการบริหารด้านอาคารสถานที่ที่มีดังต่อไปนี้

5.1 เพื่อจัดห้องเรียนและสถานที่ที่จะส่งเสริมการเรียนการสอน

5.2 เพื่อดูแล รักษา และปรับปรุงอาคารสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย และจัดหาอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัย

6. งานบริหารด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การจัดการศึกษาปฐมวัยในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เน้นที่การให้ชุมชนเกิดความรู้สึกว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน จะต้องให้ความร่วมมือและช่วยเหลือ ในขณะเดียวกันชุมชนก็จะได้รับประโยชน์จากโรงเรียนด้วย ดังนั้นจึงมีจุดมุ่งหมายดังนี้

6.1 เพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนมีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์พัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ ตัวเด็กจะเป็นศูนย์กลางที่ดีในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยเฉพาะเด็กปฐมวัย โรงเรียนสามารถสร้างความสัมพันธ์ได้ง่าย

6.2 เพื่อประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้ชุมชนได้ทราบถึงการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ทำให้ชุมชนทราบถึงปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ในโอกาสที่โรงเรียนจะต้องได้รับความช่วยเหลือระดมทุน (เยาวภา เตชะคุปต์. 2542 : 53 – 59)

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการบริหารการศึกษาระดับปฐมวัย ประกอบด้วยงานหลัก 6 งาน ที่สำคัญ คือ การบริหารงานด้านวิชาการ งานด้านบุคลากร งานบริหารด้านกิจการนักเรียน งานบริหารด้านธุรการ การเงินและพัสดุ งานบริหารด้านอาคารสถานที่ และ งานบริหารด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นต้น

3. หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2547 : 7-8) ได้กล่าวถึงหลักการการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ว่า เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาเด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้

3.1 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท

3.2 ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามสภาพพื้นที่ของชุมชน สังคมและวัฒนธรรมไทย

3.3 พัฒนาเด็กโดยผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย

3.4 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและความสุข

3.5 ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็กหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ขวบนั้นเป็น

หลักการที่คำนึงถึงการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมเพื่อโอกาสในการพัฒนาเด็กทุกด้าน ตามลำดับขั้นตอนของการพัฒนา อย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ การจัดการศึกษาปฐมวัยยัง เน้นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาครอบครัวของเด็กทุกประเภททั้งเด็กปกติ เด็กด้อย โอกาสและเด็กพิเศษโดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลและเน้นเด็กเป็นสำคัญ ชุมชนเป็น ผู้เชื่อมโยงองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้แก่เด็ก ทั้งยังเปิดโอกาสให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยผ่านการเล่นซึ่ง เป็นการพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็ก และผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยเด็กเล็กโดยมีผู้ใหญ่ เป็นแบบอย่างที่ดีของการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ในการเรียนรู้ที่สามารถดำรง ชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข ซึ่งต้องได้รับการประสานความร่วมมือจากครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน (2549 : 45) ได้กล่าวถึงหลักการของการจัดการศึกษาปฐมวัยมี 5 ข้อ ดังนี้

1. หลักการพัฒนาตนเองโดยองค์รวม โดยเริ่มจากการพัฒนาด้านร่างกาย ให้มีความแข็งแรงสมบูรณ์ กระตุ้นสมองให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ พัฒนาด้านจิตใจ และอารมณ์ ให้เป็นผู้มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เชื่อมมั่นในตนเอง ระวังแฉ่งใส สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ พัฒนาด้านสังคม โดยให้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รวมทั้งพัฒนาสติปัญญา ส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์บนวิถีชีวิตของเด็กตามสภาพครอบครัว บริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
2. หลักการจัดประสบการณ์ที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ โดยจัดการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรักความเอาใจใส่ และการเรียนรู้ผ่านการเล่น และกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นเรียนให้สนุก เล่นให้มีความรู้ และเกิดพัฒนาการเหมาะสมกับวัยได้อย่างสมดุล
3. หลักการสร้างเสริมความเป็นไทย โดยการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย และความเป็นชาติไทย ที่มีวัฒนธรรมอันดีงาม เคารพนับถือ และกตัญญูแก่เวทที่ต่อบิดามารดา มีชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ เป็นศูนย์รวมจิตใจ ทำให้เกิดความรัก และภาคภูมิใจในตนเอง ทั้งครอบครัวและประเทศไทย
4. หลักความร่วมมือ โดยครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา ร่วมมือกัน ในการอบรมเลี้ยงดู และพัฒนา ให้เด็กมีพัฒนาการเหมาะสมกับวัย สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข ตลอดจนพร้อมที่จะเรียนรู้ในการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป
5. หลักแห่งความสอดคล้อง อุดมการณ์และมาตรฐานในการจัดการศึกษาปฐมวัย ต้องสอดคล้องกับสารบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นโยบายการศึกษาของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภาสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและสัมพันธ์เชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นอกจากนี้ ยังมีการจัดกิจกรรมในรูปแบบของการเล่น ที่จะทำให้เด็กสนุกสนาน เกิดการเรียนรู้ และค้นพบ การรู้จักแบ่งประเภท การจัดกลุ่ม การแก้ปัญหา การใช้ภาษา ตลอดจน เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดังนั้น หลักการจัดการอนุบาลศึกษาที่ดี ต้องเป็นแนวทางที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาอนุบาลให้สูงมากที่สุด และดีที่สุด ถึงแม้จะปฏิบัติให้ครบทั้งหมดได้ยาก แต่โรงเรียนก็สามารถจัดทำกิจกรรมอื่นทดแทนได้ นอกจากนั้นการจัดตามหลักการต่างๆ จึงไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณเพิ่มเติม แต่อยู่ที่การพัฒนาตนเองของบุคลากรในโรงเรียน เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้สามารถจัดอนุบาลศึกษาได้อย่างถูกต้อง โดยอาศัยผลการวิจัย และทฤษฎีพัฒนาการเด็กอย่างแท้จริง เพื่อให้เด็กแต่ละคนพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพของตนเอง ด้วยองค์ประกอบ 10 ประการของหลักการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการทุกด้านของเด็กได้อย่างครบถ้วน ดังนี้

1. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ครูควรให้ความสนิทสนม ให้การยอมรับในบุคลิกภาพและความเป็นตัวของตัวเอง และผู้อื่น ครูควรส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กด้วยกัน เพื่อให้เกิดพัฒนาการด้านต่างๆ โดยเฉพาะทางด้านสังคม และสติปัญญา มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ซึ่งจะพัฒนาได้จากการที่ผู้ใหญ่ ให้การส่งเสริม สนับสนุน และให้คำแนะนำ ในทางที่ดี เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน นอกจากนั้นเด็กจะพัฒนาทางด้านสังคม และสติปัญญา ได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนด้วยกัน

2. แนวการจัดประสบการณ์ ควรส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวาและให้ได้รับประสบการณ์หลากหลาย จากการทำกิจกรรม และการเล่น โดยให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก เพราะหลักสูตรไม่ได้เป็นเพียงเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน หรือการกำหนดแผนการจัดกิจกรรมเท่านั้น หากยังรวมถึงตารางกิจกรรมประจำวัน การใช้สื่อและอุปกรณ์การเปลี่ยนกิจกรรมหนึ่งไปสู่กิจกรรมหนึ่ง การใช้กิจกรรมประจำวันกับเด็ก ในการนำหลักสูตรไปใช้กับเด็กควรใช้หลักที่ว่า เด็กเรียนรู้จากการทำด้วยตัวของเด็กเอง และจากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม ซึ่งจะเป็นการพัฒนาความคิดรวบยอดให้แก่เด็ก

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองได้รับทราบข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามาเยี่ยมโรงเรียนและมีส่วนสนับสนุนในการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก เพราะเด็กมีความผูกพันเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว โรงเรียนควรให้ความสำคัญแก่ครอบครัวเด็กด้วย จึงจะสามารถจัดการศึกษาที่สนองความ

ต้องการของเด็กได้อย่างเหมาะสม โรงเรียนควรพัฒนาวิธีการทำงานร่วมกับผู้ปกครองให้มีประสิทธิภาพการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียนควรตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่าผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อชีวิตของเด็กเป็นอันดับแรก

4. คุณสมบัติของครูและการพัฒนาครู โรงเรียนต้องการผู้ที่มีความเข้าใจในพัฒนาการและความต้องการของเด็ก เพราะคุณภาพของบุคลากรเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดต่อคุณภาพของหลักสูตรอนุบาลศึกษา การวิจัยพบว่า การฝึกอบรมบุคลากรเรื่องการพัฒนาเด็ก หรือ การศึกษาอนุบาลมีความสัมพันธ์กับผลที่เกิดขึ้นแก่เด็ก เช่น ทำให้เด็กมีความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ดีขึ้น และพัฒนาทางภาษาและสติปัญญาดีขึ้น

5 การบริหารงานโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต้องให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก ผู้ปกครอง และบุคลากร เพราะวิธีการบริหารโรงเรียนจะมีผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมในโรงเรียนในทุกเรื่อง การบริหารที่มีคุณภาพดี การบริหารที่มีประสิทธิภาพจะสร้างสรรค์ให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดดูแลเด็กให้มีคุณภาพการบริหารที่มีประสิทธิภาพรวมถึงการสื่อสารที่ดี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน มีความมั่นคงทางการเงินและให้ความสนใจต่อความต้องการและสภาพการทำงานของบุคลากร

6. ควรให้ครูได้เพียงพอที่จะเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจและสติปัญญา เพราะสิ่งสำคัญที่จะกำหนดคุณภาพของโรงเรียนคือ การจัดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากร ซึ่งควรคำนึงถึงความรู้ความสามารถและอัตราส่วนที่เหมาะสมซึ่งจะมีผลต่อการดูแลเด็กแต่ละคน จากผลการวิจัยยืนยันว่า ครูที่รับผิดชอบเด็กจำนวนน้อยจะมีผลต่อพัฒนาการของเด็ก เช่น ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับเด็ก ลดความก้าวร้าวและทำให้เด็กมีความร่วมมือกันมากขึ้น เป็นต้น

7. การจัดสิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจความเรียบร้อย เพื่อเป็นการส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก เพราะสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มีผลต่อพฤติกรรมของเด็กและพัฒนาการทั้งของเด็กและผู้ใหญ่ การจัดพื้นที่และสื่ออย่างมีคุณภาพมีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กและปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

8. สุขอนามัยและความปลอดภัย มีการป้องกันโรคและส่งเสริมสุขอนามัยและความปลอดภัยทั้งของเด็กและผู้ใหญ่ เพราะการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขอนามัยเป็นสิ่งสำคัญยิ่งกว่าการวางแผนหลักสูตรที่ดี หรือปฏิสัมพันธ์ทางบวกระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ไม่สามารถทดแทนสิ่งแวดล้อมที่เป็นอันตรายต่อเด็กได้ โรงเรียนอนุบาลที่มีคุณภาพต้องมุ่งป้องกัน

การเจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุและเตรียมการสำหรับเหตุฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้นตลอดจนให้การศึกษาแก่เด็กในด้านการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย

9. การบริการอาหารที่มีประโยชน์และคุณค่า จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของร่างกายอารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาให้แก่เด็ก และผู้ใหญ่ เพราะเด็กต้องได้รับอาหารที่เพียงพอได้รับการเรียนรู้เกี่ยวกับนิสัยการกินอาหารที่ถูกต้อง

10. การประเมินประสิทธิภาพของโรงเรียนว่าบรรลุเป้าหมายของเด็ก ผู้ปกครองและบุคลากรหรือไม่นั้น จำเป็นต้องมีและจัดทำอย่างมีระบบ เพื่อให้แน่ใจว่าการจัดการศึกษามีคุณภาพและรักษามาตรฐานไว้ เพราะการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอและเป็นระบบเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อปรับปรุงและรักษาระดับคุณภาพของโรงเรียน การประเมินจึงขึ้นอยู่กับเป้าหมายและความต้องการที่จะชี้จุดด้อยตามองค์ประกอบของหลักการจัดการศึกษาอนุบาลที่ดี

ราศี ทองสวัสดิ์ (2542 : 3 - 8) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ดังนี้

1. พัฒนาเด็กโดยองค์รวม โดยผ่านการเล่น คือเด็กได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกายอารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามหลักสูตรพุทธศักราช 2540

2. ยึดปรัชญาการศึกษาในระดับอนุบาล เช่น เปสตาลอซซี (Pestalozzi) นักการศึกษาชาวฝรั่งเศส มีแนวคิดว่าการศึกษาต้องเป็นไปตามธรรมชาติและเป็นการพัฒนาเด็กทั้งทางด้านร่างกายและสติปัญญาในความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กไม่ว่าจะเป็นด้านความสนใจความต้องการหรือระดับความสามารถของการเรียนรู้ ถือว่าการสอนให้คนมีใจเมตตากรุณาต่อกัน มีคุณค่ามากกว่าการสอนให้มีความรู้ หลักการที่ใช้สอนนั้น ครูจะต้องคำนึงถึงธรรมชาติและความพร้อมของเด็กเป็นสำคัญ สอนให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงและลงมือค้นหาความรู้ด้วยการใช้ประสาทสัมผัสและเห็นว่าเด็กไม่ควรถูกบังคับให้เรียนรู้ด้วยการท่องจำ แต่ต้องใช้เวลาและประสบการณ์แก่เด็กในการทำความเข้าใจ เป็นต้น ซึ่งเพียเจต์ (Piaget) เชื่อว่าเด็กวัย 2 - 7 ขวบ สติปัญญากำลังพัฒนาอยู่ในขั้นก่อนปฏิบัติการ (Pre - operation Stage) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กวัย 4 - 6 ขวบ เป็นวัยที่พัฒนาทางภาษาเป็นไปในลักษณะ ยังเข้าใจความหมายของคำและเรื่องราวยังไม่แจ่มแจ้ง ดังนั้นจึงควรได้เรียนรู้ผ่านการสัมผัส สார்วจ ทดลองและลงมือกระทำต่อวัตถุด้วยตนเอง ในขณะที่โฟรเบล (Froebel) เชื่อว่าครูควรส่งเสริมพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กให้เจริญขึ้นด้วยการกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อย่างเสรีโดยใช้การเล่นและกิจกรรมเป็นเครื่องมือเพราะการเล่นเป็นการทำงานและการเรียนรู้ของเด็ก

3. จัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก เพราะการจัดประสบการณ์หรือการจัดการเรียนการสอนแก่เด็ก หากจัดได้สอดคล้องกับพัฒนาการย่อมจะช่วยให้เด็กได้พื้นฐานที่ดีสำหรับชีวิตในอนาคต แต่หากจัดได้ไม่เหมาะสม นอกจากจะทำให้เด็กไม่พัฒนาเท่าที่ควรแล้วยัง

จะทำให้เกิดความ เบื่อหน่าย มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียน และไม่ได้พื้นฐานที่ดีสำคัญสำหรับชีวิต ในอนาคต

4. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เด็กแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา การจะจัดประสบการณ์เป็นแบบเดียวกัน สำหรับทุกคนย่อมไม่เป็นผลดี

5. จัดประสบการณ์ในรูปของกิจกรรมการบูรณาการ และจัดกิจกรรมอย่างสมดุล

6. ปลูกฝังความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และขนบธรรมเนียมประเพณี ของชาติที่กล่าวมาเป็นหลักในการจัดการศึกษาอนุบาลศึกษา ซึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนควรที่จะพัฒนาตามองค์ประกอบทั้ง 10 ประการ เพราะสอดคล้องปรัชญาการศึกษา และหลักสูตรการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย พ.ศ. 2540 เป็นการให้การศึกษาแก่เด็กทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกายอารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญาตามวัย และความสามารถแต่ละบุคคล เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และโรงเรียนต้องมีการ ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเด็กทราบถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อให้ ผู้ปกครองเข้าใจ ตระหนักในคุณค่าและให้ความร่วมมือกับโรงเรียน

จากหลักการศึกษাপฐมวัย สรุปได้ว่า การศึกษাপฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรก เกิดจนถึง 5 ปี ซึ่งอยู่บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูที่ดี ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความ เข้าใจของทุกคนและเพื่อพัฒนากับการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กทุก ๆ ด้าน คือด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจและสติปัญญา

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แนวคิดการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

การนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร ผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรในระบบสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้สอน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และชุมชนมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพ ของเด็ก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2547 : 111-115)

1. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา

การจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยในระบบสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาท ดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและมีวิสัยทัศน์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

2. คัดเลือกบุคลากรที่ทำงานกับเด็ก เช่น ผู้สอน พี่เลี้ยง อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงคุณสมบัติหลักของบุคลากร ดังนี้

2.1 มีวุฒิทางการศึกษาด้านอนุบาลศึกษา การศึกษาปฐมวัยหรือผ่านการอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

2.2 มีความรักเด็ก จิตใจดี มีอารมณ์ขันและใจเย็น ให้ความเป็นกันเองกับเด็กอย่างเสมอภาค

2.3 มีบุคลิกของความเป็นผู้สอน เข้าใจและยอมรับธรรมชาติของเด็กตามวัย

2.4 พูดจาสุภาพเรียบร้อย ชัดเจนเป็นแบบอย่างได้

2.5 ความเป็นระเบียบ สะอาด และรู้จักประหยัด

2.6 มีความขยัน อดทน ซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานมนหน้าที่และการปฏิบัติต่อเด็ก

2.7 มีอารมณ์ร่วมกับเด็ก รู้จักรับฟัง พิจารณาเรื่องราวปัญหาต่างๆ ของเด็ก และตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลด้วยความเป็นธรรม

2.8 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตสมบูรณ์

3. ส่งเสริมการจัดบริการทางการศึกษาให้เด็ก ได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง เสมอภาค และปฏิบัติตามรับเด็กตามเกณฑ์ที่กำหนด

4. ส่งเสริมให้ผู้สอนและผู้ปฏิบัติงานกับเด็กพัฒนาตนเองมีความรู้ ก้าวหน้าอยู่เสมอ

5. เป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยร่วมให้ความเห็นชอบ กำหนดวิสัยทัศน์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กทุกช่วงอายุ

6. สร้างความร่วมมือและประสานงานกับบุคลากรทุกฝ่ายในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

7. จัดให้มีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับตัวเด็ก งานวิชาการหลักสูตรอย่างเป็นระบบ และมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษา

8. สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้

9. นิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร โดยจัดให้มีการนิเทศภายในอย่างมีระบบ

10. กำกับ ติดตามให้มีการประเมินคุณภาพในสถานศึกษาและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพเด็ก

11. กำกับ ติดตาม ให้มีการประเมินการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อนำผลจากการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาสาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก บริบทสังคมและให้ความทันสมัย

สรุปว่า ผู้บริหารของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา จะต้องคอยกำกับติดตามการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย คือ คอยดูว่าครูผู้สอนระดับชั้นปฐมวัยในโรงเรียนของท่านได้กรอบแนวคิดในการจัดการศึกษาปฐมวัย 6 มาเป็นกรอบ หรือแนวทางในการจัดการศึกษา เพื่อหล่อหลอมรวมเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก เพื่อให้การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนของท่านมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น

2. บทบาทครูผู้สอนระดับปฐมวัย

การพัฒนาคุณภาพเด็ก โดยถือว่าเด็กมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้เด็กสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติ สอดคล้องกับพัฒนาการและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น ผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งที่จะทำให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวบรรลุจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนจึงควรมีบทบาท/หน้าที่ ดังนี้

1. บทบาทในฐานะผู้เสริมสร้างการเรียนรู้

1.1 จัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กที่เด็กกำหนดขึ้นด้วยตนเอง และผู้สอนกับเด็กร่วมกันกำหนด โดยเสริมสร้างพัฒนาการเด็กให้ครอบคลุมทุกด้าน

1.2 ส่งเสริมให้เด็กใช้ข้อมูลแวดล้อม ศักยภาพของตัวเด็ก และหลักทางวิชาการในการผลิต กระทำ หรือหาคำตอบในสิ่งที่เด็กเรียนรู้อย่างมีเหตุผล

1.3 กระตุ้นให้เด็กร่วมคิด แก้ปัญหา ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเองด้วยวิธีการศึกษาที่นำไปสู่การใฝ่รู้ และพัฒนาตนเอง

1.4 จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สร้างเสริมให้เด็กทำกิจกรรมได้เต็มตามศักยภาพและความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.5 สอดแทรกการอบรมด้านจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

1.6 ใช้กิจกรรมการเล่นเป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.7 ใช้ปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างผู้สอนและเด็กในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

1.8 จัดการประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพจริงและนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพเด็กเต็มตามศักยภาพ

2. บทบาทในฐานะผู้ดูแลเด็ก

2.1 สังเกตและส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

2.2 ฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

2.3 ฝึกให้เด็กมีความเชื่อมั่น มีความภาคภูมิใจในตนเองและกล้าแสดงออก

2.4 ฝึกการเรียนรู้หน้าที่ ความมีวินัยและการมีนิสัยที่ดี

2.5 จำแนกพฤติกรรม สร้างเสริมลักษณะนิสัยและแก้ปัญหาเฉพาะบุคคล

2.6 ประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา บ้าน และชุมชน เพื่อให้เด็ก ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและมีมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

3. บทบาทในฐานะนักพัฒนาเทคโนโลยีการสอน

3.1 นำนวัตกรรม เทคโนโลยีทางการสอนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับ สภาพบริบทสังคม ชุมชน และท้องถิ่น

3.2 ใช้เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการเสริมสร้างการเรียนรู้ ให้แก่เด็ก

3.3 จัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร / กระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาสื่อการเรียนรู้

3.4 พัฒนาค้นคว้าให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีคุณลักษณะของผู้ใฝ่รู้ มี วิสัยทัศน์และทันสมัยทันเหตุการณ์ในยุคของข้อมูลข่าวสาร

4. บทบาทในฐานะผู้บริหารหลักสูตร

4.1 ทำหน้าที่วางแผน กำหนดหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้

4.2 จัดทำแผนการจัดการที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ให้เด็กมีอิสระในการเรียนรู้ทั้งกายและใจ เปิดโอกาสให้เด็กเล่น/ทำงานและเรียนรู้ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

4.3 ประเมินผลการใช้หลักสูตร เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนา หลักสูตรให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น

สรุปว่า ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จะต้องความรู้ และเป็นผู้แสวงหาความรู้ในเรื่อง หลักสูตรการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อนำไปใช้ในการจัดทำแผนการจัดการที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ และแบบฝึกทักษะของเด็ก และสามารถนำ แผนการจัดการที่ปรับไปจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กได้อย่างมีคุณภาพ

3. บทบาทประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยผู้ที่มีส่วนร่วมที่สำคัญอีกคนหนึ่ง คือ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีการประสานความร่วมมือเพื่อร่วมกันพัฒนาตามศักยภาพประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีบทบาทในการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้ มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ในบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาสมาคม/ชมรมผู้ปกครอง

1. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการของสถานศึกษา
2. เป็นศูนย์การเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ ให้เด็กได้เรียนรู้ และมีประสบการณ์จากสถานการณ์จริง
3. ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา
4. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
5. ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
6. มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทำหน้าที่เสนอแนะในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

สรุปว่า งานวิจัยเรื่องนี้ถึงแม้ว่าประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง แต่ท่านและคณะกรรมการสถานศึกษาก็ยังมีความสำคัญเพราะว่า จะต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนา สนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนเพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพ และประสิทธิภาพยิ่งขึ้นตลอดไป

4. บทบาทของพ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาที่จัดให้แก่เด็ก ที่ผู้สอนและพ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องสื่อสารกันตลอดเวลา เพื่อความเข้าใจตรงกันและพร้อมร่วมมือกันในการจัดการศึกษาให้กับเด็ก ดังนั้น พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษา และให้ความเห็นชอบ กำหนดแผนการเรียนรู้ของเด็กร่วมกับผู้สอนและเด็ก
2. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา และกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กตามศักยภาพ

3. เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ จัดบรรยากาศในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้
4. สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น
5. อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก
6. ป้องกันและแก้ไข้ปัญหา พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ตลอดจนส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยประสานความร่วมมือกับผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง
7. เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการปฏิบัติตน ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และมีคุณธรรมนำไปสู่การพัฒนาให้เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้
8. มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กและในการประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

สรุปว่า พ่อแม่เด็กหรือผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมและสนับสนุนส่งเสริมให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ จะอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน และส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก เพื่อเป็นการให้ความร่วมมือกันระหว่างผู้ปกครองกับครูผู้สอนในการช่วยกันส่งเสริมสนับสนุนทำให้เกิดความเข้าใจกันเป็นอันดี ทั้งสองฝ่ายจะได้รับรู้ข้อมูลและพฤติกรรมของเด็ก หากพบเด็กมีปัญหาจะได้ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาได้ทันที

5. บทบาทของชุมชน

การปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ชุมชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีการประสานความร่วมมือเพื่อร่วมกันพัฒนาตามศักยภาพ ชุมชนจึงมีบทบาทในการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ในบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา สมาคม/ชมรมผู้ปกครอง
2. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการของสถานศึกษา
3. เป็นศูนย์การเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ให้เด็กได้เรียนรู้และมีประสบการณ์จากสถานการณ์จริง
4. ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา
5. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

6. ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาคารของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

7. มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทำหน้าที่ในการเสนอแนะการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

สรุปว่า ชุมชนจะต้องให้การสนับสนุนส่งเสริม ร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษา สามารถพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้อง และบรรลุเป้าหมายตามที่ทางโรงเรียนตั้งไว้ โดยการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของประเทศชาติ

แนวคิดการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน

1. ประวัติความเป็นมาของสถานศึกษาเอกชน

การศึกษาเอกชน หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่เอกชนหรือคณะบุคคลเป็นผู้จัด โดยใช้ทรัพยากรของภาคเอกชน และจัดขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์อันจำกัดเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เท่านั้นในสถานศึกษาเหล่านี้หากมีจำนวนผู้เรียนรวมทุกผลัดมากกว่า 7 คนขึ้นไป สถานที่นั้นก็จะได้ชื่อว่าเป็น สถานศึกษาเอกชน การจัดการศึกษาเอกชนในประเทศไทยมีวิวัฒนาการมานาน ตั้งแต่สมัยล้านนาไทย และกรุงสุโขทัย ซึ่งประชาชนในภาคเหนือที่มีความเจริญรุ่งเรืองและมีความพร้อมมากกว่าได้รวมตัวกันจัด การเรียนการสอนให้รู้หนังสือประเภทต่าง ๆ และให้รู้วิชาชีพสำคัญๆ ส่วนบุตรหลานข้าราชการหรือราชินิกุล ก็เรียนกันในวังเป็นกลุ่มเล็ก ๆ

เอกชนที่มีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้นเรื่อยมาโดยใช้วัด วัง และบ้าน เป็นสถานศึกษามีภิกษุหรือเจ้านายในราชตระกูลเป็นผู้สอน ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชยุค กรุงศรีอยุธยาได้มีคณะมิชชันนารีนิกายโรมันคาทอลิกชาวฝรั่งเศสได้เข้ามาขอจัดตั้งโรงเรียนเพื่อเผยแพร่ ศาสนาและเริ่มระบบการจัดการศึกษาอย่างเป็นแบบแผนของประเทศตะวันตก โดยมุ่งสอนหลักธรรมของ พระผู้เป็นเจ้าของเพื่อเตรียมเด็กเป็นพระในคริสต์ศาสนา และมุ่งสอนให้ชาวเมืองมีความรู้พอที่จะทำราชการ ของพระเจ้าอยู่หัวโรงเรียนประเภทนี้จึงเรียกว่าโรงเรียนสามเณร สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงเห็นว่า ประชาชนกำลังเข้าเรียนเพิ่มขึ้นจึงโปรดเกล้าให้พระโหราธิบดีแต่งตำราจินตามณีเพื่อให้คนไทยเรียนรู้ภาษาไทย อย่างลึกซึ้งและไม่ลืมขนบธรรมเนียมไทย

ในปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาก็มีโรงเรียนสอนภาษาจีนขึ้นโดยกลุ่มชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้งรกรากในเมืองไทย ซึ่งยังมีความนิยมส่งบุตรหลานไปเรียนในประเทศจีน หรือให้เรียนรู้ภาษาจีนจึงมี การจ้างครูจีนมาสอนที่บ้านหรือตามศาลเจ้าให้เรียนรู้ประวัติ วรรณคดีจีนและภาษาจีน

หลังจากเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่าจนถึงสมัยกรุงธนบุรีนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่ถูกเผาทำลายไปโรงเรียนสามเณรยังคงพอมีเหลือบ้างแต่ก็ต้องซ่อมแซมกันใหม่ โรงเรียนเหล่านั้นมีขนาดเล็ก มี นักเรียนเพียง 5-6 คนเท่านั้น

แม้ว่าโรงเรียนสามเณรจะได้รับการฟื้นฟูขึ้นใหม่ ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ แต่ก็ไม่เจริญเหมือนสมัยก่อน จนกระทั่งมีคณะมิชชันนารีเผยแผ่ศาสนาในกายโปแตสแตนท์และเริ่มมีบทบาท ทางด้านการศึกษาในประเทศไทยเป็นครั้งแรก คณะมิชชันนารีกลุ่มนี้บางคนเป็นแพทย์ นักวิทยาศาสตร์ ครู และนักหนังสือพิมพ์จึงใช้วิชาชีพของตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมพร้อม ๆ กันไปกับการสอนศาสนาจึงสร้าง ความประทับใจให้แก่คนไทยมากกว่ากลุ่มที่มุ่งสอนและเผยแผ่ศาสนาอย่างเดียว โดยไม่เอื้อเพื่อวิทยาทาน แผนใหม่เหมือนพวกมิชชันนารีชาวฝรั่งเศส โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยคณะมิชชันนารีเหล่านี้จะแยกเป็นโรงเรียน สำหรับเด็กชายและโรงเรียนสำหรับผู้หญิงในสมัยนั้นเรียกกันว่า โรงเรียนเซนต์คิกตี้ โรงเรียนเหล่านี้ ได้แก่ โรงเรียนอรุณประดิษฐ์ โรงเรียนกุหลาบวังหลังหรือโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย โรงเรียนอัสสัมชัญ โรงเรียน กรุงเทพคริสเตียน ฯลฯ เป็นต้น

ค่านิยมเกี่ยวกับการศึกษาเริ่มเกิดขึ้นกับบุคคลชั้นสูงและค่อยขยายตัวไปสู่บุคคลทั่วไปอย่างกว้างขวาง จึงได้มีโรงเรียนเอกชนเปิดเพิ่มเติมขึ้นหลายแห่งซึ่งได้รับความนิยมมาก และมีคุณภาพดี ในปี 2446 สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้จัดตั้งโรงเรียนราชินีเป็นการส่วนพระองค์ ที่มณฑลนอักษ่างค์ สอนวิชาการและการช่างสตรีซึ่งมีชื่อเสียงและเป็น ที่นิยมมาก นักเรียนที่จบจากโรงเรียนนี้เป็นกำลังสำคัญของชาติในการอบรมสั่งสอนกุลบุตร กุลธิดาทางด้านการ ช่างตามโรงเรียนต่าง ๆ จำนวนมาก

โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยส่วนพระองค์เพื่อประโยชน์เฉพาะหมู่คณะได้วิวัฒนาการตั้งแต่โรงเรียนสามเณร และได้เปลี่ยนชื่อมาเป็นโรงเรียนเซนต์คิกตี้ โรงเรียนบุคคัล โรงเรียนราษฎร์และได้มี การตราพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาเอกชนฉบับแรกขึ้น คือ พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2461 และ ใช้ชื่อนี้มาตลอดจนมีการเปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนเอกชน ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2526 : 1-7)

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในหลายๆ ประเทศนั้น จัดขึ้นตามปรัชญาของนักจิตวิทยาพัฒนาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2539 : 14) นักการศึกษาต่างๆ ที่ยอมรับกันอย่างทั่วไปมานานกว่า 200 ปี จนถึงปัจจุบันและประเทศต่าง ๆ ใช้เป็นหลักในการ กำหนดและสร้างหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษามาโดยตลอด

ปรัชญาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

1. เด็กมีความแตกต่างระหว่างบุคคล (เปสตาลอสซี)
2. เด็กจะพัฒนาได้ดีจากการเล่น (เฟรเอเบล)
3. การฝึกประสาทสัมผัส 5 คือ การดู การฟัง การชิมรส การดมกลิ่น และการสัมผัส เป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การพัฒนาการด้านสติปัญญา (มอสเตสซอรี)
4. เด็กเรียนรู้จากการกระทำจากประสบการณ์ตรง (ดิวอี้ เพียเจท์)
5. สภาพแวดล้อมมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กในอนาคต (อิริคสัน)
6. การเร่งให้เรียนเป็นอันตรายยิ่งนัก (เดวิด เอลโคห์น) การจัดการศึกษาระดับก่อนศึกษายึดหลักการดังต่อไปนี้

7. ประสบการณ์ที่จัดให้เด็ก ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กครบทุกด้าน
8. ประสบการณ์ที่จัดให้เด็ก คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
9. เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยการเล่นและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง
10. สภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อพัฒนาการของเด็ก
11. บุคลากร มีคุณลักษณะ ที่เอื้อต่อการเสริมสร้าง พัฒนาการของเด็กและมีทักษะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

2. ประเภทและมาตรฐานของโรงเรียนเอกชน

ประเภทของโรงเรียนเอกชนที่อยู่ในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน นั้นมีหลายประเภทและหลายระดับด้วยกันตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ วันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2525 อาศัยอำนาจตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2536 : 50-51) ได้กำหนดรูปแบบประเภท และระดับของโรงเรียนเอกชน ไว้ดังนี้ ลักษณะของโรงเรียนสามารถแบ่งตามรูปแบบการจัดการได้ 3 ลักษณะใหญ่ คือ

1. โรงเรียนที่จัดการศึกษาเป็นรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียน
2. โรงเรียนที่จัดการศึกษาเป็นรูปแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียน
3. โรงเรียนที่จัดการศึกษาให้กับบุคคลที่มีลักษณะพิเศษหรือผิดปกติ หรือโรงเรียนที่จัดการศึกษาให้แก่ผู้ยากไร้หรือด้อยโอกาสทางการศึกษาโดยโรงเรียนใน 3 ลักษณะที่

กล่าวมา ยังแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของคนที่ได้รับการอนุมัติจาก กระทรวงศึกษาธิการ

สำหรับโรงเรียนในรูปแบบแรก คือ โรงเรียนที่จัดการศึกษาในระบบโรงเรียนสามารถ แบ่งออกเป็นประเภทหลัก คือ ประเภทสามัญศึกษาและอาชีวศึกษาโดยประเภทสามัญศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาส่วนประเภทอาชีวศึกษา แบ่งออกเป็นระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา

โรงเรียนในลักษณะที่สองเป็นโรงเรียนนอกระบบโรงเรียน คือ โรงเรียนที่จัดการศึกษานอกโรงเรียนอาชีวศึกษาประเภทเฉพาะกาล ประเภทสอนศาสนา ประเภทส่งคำสอน ประเภททววิชา ประเภทศิลปศึกษา

ส่วนโรงเรียนในลักษณะสุดท้าย คือ โรงเรียนการศึกษาพิเศษหรือโรงเรียนการศึกษา สงเคราะห์ ซึ่งจัดให้กับบุคคลที่มีลักษณะพิเศษ หรือมีความบกพร่องทางร่างกายสติปัญญา หรือจิตใจ หรือ บุคคลที่ด้อยโอกาส

มาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีระเบียบว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชน พ.ศ. 2531 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2535 : 112-118) ไว้ดังนี้

1. นักเรียน โรงเรียนที่เปิดหลักสูตร 3 ปี จะรับนักเรียนเข้าเรียนได้เมื่อนักเรียนมีอายุครบ 3 ปี ส่วนโรงเรียนที่เปิดหลักสูตร 2 ปี จะรับนักเรียนเข้าเรียนได้เมื่อนักเรียนมีอายุครบ 4 ปี
2. การจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อม โรงเรียนจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อมตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด และจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมแก่วัยของเด็กส่วนการประเมินผล ดำเนินการไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้เช่นเดียวกัน
3. การบริหารโรงเรียน จัดให้มีครูห้องเรียนละ 1 คนต่อนักเรียน 30 คน และถ้านักเรียนเกิน 30 คน ต้องมีพี่เลี้ยงอีก 1 คน พี่เลี้ยงดังกล่าวจะต้องเป็นหญิง
4. โรงเรียน สถานที่ และอาคาร บริเวณโรงเรียนต้องเป็นที่ดินผืนเดียวติดต่อกัน ไม่น้อยกว่า 90 ตารางวา ห้องเรียนแต่ละห้องพื้นที่ไม่น้อยกว่า 35 ตารางเมตร เป็นห้องโล่งที่ไม่มีเสาหรือสิ่งกีดขวาง อากาศถ่ายเท สะดวก โรงเรียนต้องจัดให้มีห้องประกอบอื่น ๆ ด้วย ได้แก่ ห้องบริการที่รับประทานอาหารห้องเตรียมอาหาร ห้องพยาบาลห้องนอนห้องน้ำ และห้องส้วม
5. ครูภัณฑ์และอุปกรณ์เตรียมความพร้อม ต้องมีโต๊ะสูงจากพื้นถึงขอบ 45-50 เซนติเมตร เก้าอี้หรือม้านั่งสูง 25-30 เซนติเมตร และอุปกรณ์ที่เป็นสำหรับรับประทานอาหาร

6. ห้องพยาบาล ต้องมียาสามัญประจำบ้าน สายวัดรอบอก กระโถน ที่นอน ผ้าปูที่นอน ที่วัดส่วนสูง และเครื่องเวชภัณฑ์ที่ใช้ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น รวมทั้งตู้สำหรับใส่ยา และเครื่องเก็บเวชภัณฑ์ ดังกล่าว

7. ห้องนอน ในกรณีที่พื้นห้องเป็นไม้ให้ใช้เสื่อปูนอนได้ แต่ถ้าหากพื้นเป็นซีเมนต์ต้องมี ที่รองนอนด้วย เช่น ที่นอน ผ้านวม หรือที่นอนฟองน้ำ ห้องน้ำต้องมีที่วางสบู่ ชันน้ำ และราวแขวนผ้า

นอกจากนี้อุปกรณ์การเตรียมความพร้อมจำพวกสื่อการเรียนการสอน เครื่องเล่นของเล่นก็ต้องจัดให้มีตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โรงเรียนที่ได้มาตรฐาน จะต้องมียอดประกอบ 10 ประการดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ มีจิตสำนึกใน การที่จะพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของสังคมผู้บริหารควรมีเวลาอยู่ประจำสถานศึกษาเพื่อดูแลการปฏิบัติงานภายในให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

2. มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข มุ่งเน้นการเรียนการสอนตามธรรมชาติ โดยให้ นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงและปลูกฝังเรื่องความสะอาด มีวินัยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีความรักสามัคคีรวมทั้งการจัด โรงเรียนให้มีความร่มรื่นมีต้นไม้ แหล่งน้ำ บ่อน้ำ ไร่ฝุ่นไร่ผลภาวะ

3. เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อม มีแผนผังเต็มรูปแบบมีห้องเรียน ห้องสมุด ห้อง คอมพิวเตอร์ ห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ ตลอดจนมีสนามกีฬาครบครันโดยให้เหมาะสมกับสภาพของ ห้องถิ่น RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

4. มีอุปกรณ์การเรียนการสอนครบครันโดยจัดซื้อในราคาท้องตลาดที่เป็นธรรม ทั้งให้เหมาะสมกับการใช้งานให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5. มีบุคลากร ครูผู้สอนครบตามเกณฑ์ หากขาดแคลนควรให้ครูที่เกษียณอายุ หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิมาช่วยสอนหรือให้มีระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

6. องค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะ เป็นทางด้านวิชาการ หรือ ด้านบริหาร เช่น กำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ได้แก่ การสอนภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาการสอนวิชาชีพการเกษตร การก่อสร้างการไฟฟ้า เป็นต้น

7. มีการเก็บค่าเล่าเรียน และค่าธรรมเนียมการศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษา และ จัดอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ครบครัน ทั้งนี้ให้ยกเว้นค่าเล่าเรียนสำหรับเด็กยากจนและ

จ่ายค่าตอบแทนให้นักเรียนในการพัฒนาหรือฝึกปฏิบัติ ฝึกอาชีพที่เกิดรายได้และเป็นประโยชน์แก่โรงเรียน เช่นการปลูกพืชผัก สวนครัว การเลี้ยงไก่ การเลี้ยงปลา เป็นต้น

8. มีการส่งเสริมให้กลุ่มบุคคลหรือชุมชน มีส่วนร่วมในการแสวงหาทรัพยากร เพื่อ สนับสนุนการบริหารการจัดการของสถานศึกษา การจัดสวัสดิการให้กับครู เช่น การจัดที่พัก ค่าตอบแทนค่า ล่วงเวลา ค่าสอนพิเศษ ค่าฝึกอบรมตลอดจนการแก้ไขปัญหาหนี้สินของครู

9. มีการวัดและประเมินผลทางการศึกษาที่มุ่งเน้นผลผลิต คือ คุณภาพของนักเรียนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

10. เป็นโรงเรียนที่ผู้นำท้องถิ่นและผู้ปกครองทุกระดับ ทุกประเภท ยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน (พิพัฒน์ วิเชียรสุวรรณ. 2544 : 127-128)

3. นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนต่อการจัดการศึกษา

การศึกษาที่จัดโดยเอกชนนั้นเป็นการศึกษาที่เป็นที่ยอมรับของชาติมาแต่เริ่มแรก ในโครงการการศึกษา พ.ศ. 2441 ซึ่งถือว่าเป็นแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับแรกก็ได้แสดงความปรารถนา ที่เข้าควบคุมดูแลสถานศึกษาเอกชนพร้อมกับการสนับสนุนเกี่ยวกับการเงิน ครู และวัสดุอุปกรณ์การเรียน

ในแผนการศึกษาชาติ 2 ฉบับแรก คือ พ.ศ. 2475 และ พ.ศ. 2479 ได้แสดงการยินยอมให้คณะบุคคลจัดตั้งสถานศึกษาเอกชนได้ โดยถือเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐ ในการให้ การศึกษาแก่ประชาชนแต่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ และการอุดหนุน ส่งเสริมตามสมควร แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2494 ก็ให้ความสำคัญแก่การศึกษาเอกชนมากที่สุด มีการส่งเสริมให้เอกชนจัดตั้ง สถานศึกษาเอกชนมากขึ้น แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2503 ก็ระบุว่า รัฐพึงส่งเสริมและอุดหนุนโรงเรียนราษฎร์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2512 มีการแก้ไขเพิ่มเติมแผนการศึกษา พ.ศ. 2503 โดยให้คณะบุคคลและเอกชนจัดตั้ง

สถานศึกษาเอกชนได้ถึงระดับอุดมศึกษา พร้อมกันนี้ก็ให้มีพระราชบัญญัติวิทยาลัย เอกชน พ.ศ. 2512 เกิดขึ้น ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ได้มีการปรับปรุงสาระ สำคัญโดยสรุป คือ การอุดหนุนส่งเสริมได้เน้น ทางด้านวิชาการและได้เปิดโอกาสให้คณะบุคคลหรือเอกชนเข้าร่วมรับภาระในการจัดการศึกษาได้ หากผู้นั้น มีความสามารถ มีคุณสมบัติเหมาะสมและมีเจตจำนงที่จะจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ส่วนรวมโดยไม่แสวงหา ผลกำไรเกินควร

ในกฎหมายรัฐธรรมนูญก็มีถึง 5 ฉบับ ที่ได้บัญญัติเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาเอกชนไว้ อย่างกว้าง ๆ มีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้ “การจัดระบบการศึกษาอบรมเป็นหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะ สถานศึกษา ทั้งปวงย่อมอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ” ฉะนั้น สถานศึกษาเอกชนไม่ว่าจะเป็น โรงเรียน วิทยาลัย หรือ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนย่อมอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐด้วย สอดคล้องกับแผนการศึกษาทุกฉบับ ที่ประกาศใช้ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา

รัฐมิได้ทำหน้าที่ควบคุมดูแลโรงเรียนเอกชนแต่เพียงอย่างเดียว รัฐยังให้ความสำคัญ ต่อการส่งเสริมให้โรงเรียนมีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นเสนอให้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ ในกระทรวงศึกษาธิการ เพิ่มบทบาทในการควบคุม ดูแลและสนับสนุนกิจการโรงเรียนราษฎร์ ให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ให้มีการปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนให้สูงขึ้น สอดคล้องกับนโยบาย โครงการและเอกลักษณ์ในการจัดการศึกษาของชาติ รวมทั้งแนวการจัดการศึกษาภาคบังคับที่รัฐจะเร่งจัด ให้ทั่วถึงบริบูรณ์ โดยให้เอกชนร่วมรับภาระการจัดในขอบเขตที่รัฐกำหนด นอกจากนี้ รัฐยังสนับสนุนให้เกิด ความคล่องตัวในด้านการบริหารและพัฒนาทางวิชาการให้ก้าวหน้าได้มาตรฐานหลักการเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน

1. รัฐเปิดโอกาสให้มีโรงเรียนเอกชน เพื่อสนองความต้องการของกลุ่มผู้เรียนและ เปิดโอกาสให้เอกชนร่วมภาระในการจัดการศึกษาของชาติ และเพื่อเป็นการเปรียบเทียบเชิงคุณภาพและ สนับสนุนนวัตกรรมทางด้านการศึกษา ซึ่งเอกชนมีความคล่องตัวในการปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนรัฐบาล

2. รัฐจะเปิดโอกาสให้โรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษา มีคุณภาพและมาตรฐาน ปรับค่าธรรมเนียมนการเรียนได้ในอัตราที่สมควร โดยโรงเรียนจะต้องจัดทุนการศึกษาจำนวนหนึ่งแก่นักเรียน ที่ยากจน

3. รัฐจะให้การอุดหนุนโรงเรียนเอกชนที่มีคุณภาพปานกลางและต่ำ เพื่อให้โรงเรียนสามารถปรับปรุงคุณภาพ ให้ดียิ่งขึ้นและสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยรายได้ของโรงเรียน

4. รัฐจะให้การอุดหนุนโรงเรียนของเอกชนของสถาบันศาสนามูลนิธิเอกชนที่จัดตั้ง โดยพระราชประสงค์และสถาบันที่จัดตั้งโดยไม่หวังผลกำไรที่จัดได้คุณภาพ และเป็นไปตามระเบียบ ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

5. รัฐจะให้การส่งเสริมและช่วยเหลือโรงเรียนเอกชนสายสามัญ ระดับต่ำกว่า อุดมศึกษาในด้านวิชาการให้มากขึ้น

6. รัฐจะให้การอุดหนุนเป็นเงินสมทบกองทุนสงเคราะห์ครูใหญ่และครูโรงเรียน ราษฎร์ ตามกฎหมายต่อไป

3.1 แนวนโยบายการจัดการศึกษาเอกชน

3.1.1 นโยบายหลัก

ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2525 เป็นต้นมา นโยบายของรัฐต่อการจัดการศึกษาเอกชนสายสามัญระดับต่ำกว่าอุดมศึกษามีดังนี้

รัฐเปิดโอกาสให้เอกชนที่มีความสามารถมีคุณสมบัติเหมาะสมและมีเจตจำนงที่จะจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นผู้จัดร่วมจัดและร่วมรับภาระในการจัดการศึกษา โดยรัฐให้มี การส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาเอกชนมีความคล่องตัวในการดำเนินการ ทั้งด้านวิชาการ และการบริหาร รวมทั้งการปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาเอกชนทุกระดับและประเภทการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษา ของเอกชนมีคุณภาพทัดเทียมกับการจัดการศึกษาของรัฐ

1) นโยบายการจัดการศึกษาของเอกชนต่อการจัดการศึกษาระดับก่อน ประถมศึกษา

1.1) รัฐสนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชน ท้องถิ่น เอกชน หรือคณะบุคคลเป็น ผู้ให้การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาทั้งในระบบโรงเรียน เช่น โรงเรียนอนุบาล และ นอกโรงเรียน เช่น ศูนย์พัฒนาเด็ก

1.2) รัฐจะจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา เฉพาะเพื่อการวิจัยทดลอง เพื่อเป็นการพัฒนารูปแบบให้เป็นตัวอย่างและจัดการศึกษาในท้องถิ่นที่ด้อยกว่าในเชิงเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะกลุ่มเด็กที่มีโอกาสน้อยในการได้รับการบริการเชิงสังคม

2) นโยบายการจัดโรงเรียนเอกชนของหน่วยงานของรัฐ

รัฐไม่ควรให้หน่วยงานของรัฐ ที่ไม่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาเข้ามาจัด การศึกษา แม้ในรูปของโรงเรียนเอกชน เว้นแต่ในกรณีที่มีความจำเป็นอย่างแท้จริง ส่วนโรงเรียนที่มีอยู่แล้ว ให้ดำเนินมาตรการดังนี้

2.1) จัดตั้งเป็นมูลนิธิเพื่อดำเนินการโรงเรียนเอกชน

2.2) หากทำตามข้อ (1) ไม่ได้ให้โอนโรงเรียนที่มีอยู่ให้กับส่วนราชการที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

2.3) ในส่วนราชการที่รับผิดชอบตามข้อ (2.1) จัดตั้งโรงเรียนที่ ส่วนราชการต่าง ๆ ร้องขอให้เป็นที่พิเศษ

2.3.1) การอุดหนุน ส่งเสริม และช่วยเหลือการศึกษาเอกชน

2.3.2) การอุดหนุนและช่วยเหลือการศึกษาเอกชนนั้น รัฐมี วัตถุประสงค์ที่สำคัญ 5 ประการ คือ

(1) เพื่อเป็นการจูงใจให้คณะบุคคลและเอกชนเข้ามาร่วมรับภาระ จัดการศึกษา เพื่อให้มีสถานศึกษามากขึ้น ผู้เรียนมีโอกาสเข้าเรียนมากขึ้น

(2) เพื่อให้สถานศึกษามีความมั่นคง สามารถดำเนิน

กิจการอย่างมีประสิทธิภาพ

(3) เพื่อให้การศึกษาที่เอกชนจัดมีคุณภาพทัดเทียมกับที่
รัฐจัด

(4) เพื่อเป็นการผ่อนคลาย มิให้สถานศึกษาเอกชน ขึ้น
ค่าธรรมเนียมเรียน ให้เป็น ที่เดือดร้อนแก่ผู้ปกครองนักเรียน รัฐจึงเข้ารับภาระแทนผู้ปกครอง
นักเรียนในบางส่วนบางเวลา

(5) เพื่อเป็นการบำรุงขวัญและกำลังใจของครู อันจะทำให้
ประสิทธิภาพและ คุณภาพของการศึกษาเอกชน รัฐจึงได้จัดให้มีสวัสดิการและการสงเคราะห์
รวมทั้งให้มีการจ่ายเงินเดือนครู เต็มตามวุฒิด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
2526 : 7-13)

ในส่วนของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐาน
โรงเรียน อนุบาลเอกชน พ.ศ. 2531 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2531) มีแนวนโยบายในการจัด
การศึกษาระดับอนุบาล โรงเรียนเอกชนว่าเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมนักเรียนอายุ 3-5 ปี
โดยบริบูรณ์ให้เหมาะสมกับวัยของ นักเรียนทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และ
จิตใจ พัฒนาแนวการจัดประสบการณ์ คู่มือครู สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวัยของ
นักเรียนและมีบุคลากรที่มีความรู้ ประสบการณ์และผ่านการอบรม มาโดยเฉพาะในด้านนักเรียน
เข้าเรียนนั้น ต้องมีอายุครบ 3 ปี สำหรับโรงเรียนที่เปิดสอนหลักสูตร 3 ปี และ เมื่อนักเรียนอายุ
ครบ 4 ปี สำหรับโรงเรียนที่เปิดหลักสูตร 2 ปี นับถึงวันเปิดภาคเรียนทุกโรงเรียนสามารถรับ
นักเรียนได้ทุกภาคเรียน มีการตรวจสุขภาพและเสริมภูมิคุ้มกันตามหลักเกณฑ์ที่ทางสำนักงาน
คณะกรรมการ การศึกษาเอกชนกำหนดและนักเรียนที่สำเร็จชั้นอนุบาลปีที่ 3 จะต้องมีคุณสมบัติ
ซึ่งแสดงว่าได้พัฒนา การเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาและจิตใจ ตาม
กำหนดด้วย

การเตรียมความพร้อมนั้นโรงเรียนจะต้องมีการจัดเตรียมความพร้อม
ตามแนวการจัดประสบการณ์ แผนประสบการณ์ คู่มือครู ให้นักเรียนมีการพักผ่อนการรับประทานอาหาร
อาหารให้สมดุลและ เพียงพอต่อความต้องการของเด็กแต่ละวัย พร้อมทั้งมีการประเมินผลการจัด
ประสบการณ์ตามหลักเกณฑ์ ที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

ด้านการบริหารโรงเรียน ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการและครูใหญ่ต้องมีการ
จัด ดำเนินการ ด้านวิชาการ กิจกรรมนักเรียน การเงินและธุรการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดผู้ได้รับ
ใบอนุญาต ผู้จัดการโรงเรียนอนุบาลต้องผ่านการฝึกอบรมด้วย ในการจัดห้องเรียนนั้นจะต้องมีครู
ห้องเรียนละ 1 คน ต่อนักเรียน 30 คน ถ้ามีนักเรียนเกิน 30 คน ต้องมีพี่เลี้ยงอีก 1 คน โดยพี่
เลี้ยงต้องเป็นเพศหญิง มีความรู้ ไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นหลักสูตร พ.ศ. 2521 หรือเทียบเท่า

ได้ผ่านการฝึกอบรมตามที่สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนดให้มีประสบการณ์ที่เหมาะสมในการดูแลเด็ก มีร่างกายสมบูรณ์ ไม่ ติดยาเสพติดและเป็นโรคติดต่อร้ายแรง พี่เลี้ยงจะทำหน้าที่ช่วยเหลือใครในการจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อม ดูแลความปลอดภัย ความเรียบร้อย อำนวยความสะดวกและการให้บริการต่างๆ แก่นักเรียน โดย ไม่ทำหน้าที่สอน

โรงเรียนอนุบาลที่ตั้งขึ้นใหม่จะต้องอยู่ห่างจากโรงเรียนที่ตั้งอยู่เดิมไม่น้อยกว่า 300 เมตร บนเส้นทางคมนาคม บริเวณโรงเรียนจะต้องมีพื้นที่ ติดต่อกันไม่น้อยกว่า 90 ตารางวา และมีสิทธิ์ ในที่ดินนั้นไม่น้อยกว่า 3 ปี มีรั้วแสดงบริเวณโรงเรียนเป็นสัดส่วน ตั้งอยู่ในพื้นที่ ไม่มีสิ่งกีดขวางให้เกิดอันตราย แก่นักเรียน มีพื้นที่ให้นักเรียนได้เล่น ไม่น้อยกว่า 1.2 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน และในบริเวณโรงเรียน และอาคารเรียน ต้องไม่เป็นสถานที่รับเลี้ยงเด็กหรือดำเนินกิจการอื่น หรือเป็นที่อยู่อาศัยของบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับกิจการโรงเรียน อาคารเรียนต้องมีขนาดตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง มีแสงสว่างที่เพียงพอ มี การระบายอากาศได้อย่างสะดวก มีทางเข้าออก 2 ทาง ห้องเรียนหนึ่ง ๆ ต้องมีนักเรียนไม่เกิน 40 คน มี ห้องบริการ ห้องรับประทานอาหาร ห้องพยาบาล ห้องนอน ห้องส้วมที่ถูกสุขลักษณะ และเป็นไปตามกฎกระทรวงกำหนด

ตารางที่ 5 แสดงรายชื่อโรงเรียนเอกชนในจังหวัดมหาสารคาม

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียน	สถานที่ตั้ง	ชื่อผู้บริหาร
เขต 1			
1	อนุบาลกิตติยา	เมืองมหาสารคาม	นางนิตยา ศรีปัดดา
2	อนุบาลอภิสิทธิ์ปัญญา	เมืองมหาสารคาม	นายจรัส คำรัตน์
3	อนุบาลสุกุลรัตน์	เมืองมหาสารคาม	นางสุภาพร จิรวิทยานันท์
4	พระกุมารมหาสารคาม	เมืองมหาสารคาม	ซิสเตอร์ศรีสุดา ประณะลา
5	อนุบาลพรเทพ	เมืองมหาสารคาม	นางพรวลี เข้มแข็ง
6	อนุบาลศรีจันทร์	เมืองมหาสารคาม	นางมยุรา ศรีจันทร์
7	อนุบาลมาลีรัตน์	บรบือ	นายปกรณ์ ชินเนหันนา
8	การกุศลวัดสถาน สงเคราะห์	มหาสารคาม	นายพิมล โยธายุทธ
9	พัฒนศึกษา	เมืองมหาสารคาม	น.ส.บงกชธร โคตรสมบัติ
10	อนุบาลกรอบสุข	กันทรวิชัย	น.ส.รื่บกานต์ สิทธิสวนจิก

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียน	สถานที่ตั้ง	ชื่อผู้บริหาร
11	อนุบาลชาญวิทยา	กันทรวิชัย	นางยุวดี เนื่องโนราช
12	อนุบาลฉันทพร	แกดำ	นางสาวฉันทพร ปฐวีกุล
เขต 2			
1	อนุบาลเอี่ยมสุข	พยัคฆภูมิพิสัย	นางสาวประพรรณศรี ศุภสารัมย์
2	พระกุมารศึกษาพยัค	พยัคฆภูมิพิสัย	ชิสเตอร์รัตนารี สัญลักษณ์
3	รุ่งอรุณวิทย์	วาปีปทุม	ดร.สุวิมล สุขศรี
4	วรัญญาวิทย์	นาเชือก	นายณรงค์กร กมล
5	อนุบาลวรัญญาวิทย์	นาเชือก	นางสาวอมรรวรรณ สุภาพันธ์
6	วัดป่านาเชือก	นายจันทา ปินะเก	นายจันทา ปินะเก
7	อนุบาลอุ้นรัก	ยางสีสุราช	นางชุตานันท์ จันทะปลาขาว
8	ศุภประภา	นาเชือก	นายประศาสตร์ ชุบสุวรรณ
9	อนุบาลเรียบร้อย	นาเชือก	นางกัลยาณี เรียบร้อย
10	วิทยาลัยเทคโนโลยี พนิชยการ	นาเชือก	นายยอด ขนไฟโรจน์
เขต 3			
1	มัธยมกลางโกสุม	โกสุมพิสัย	นายปัญญา ประวรระณะ
2	วัดกลางโกสุม	โกสุมพิสัย	นายศักดิ์สิทธิ์ เกษวงษา
3	อนุบาลสายรุ้ง	โกสุมพิสัย	นายวิฑริวัฒน์ วิชัย
4	อนุบาลพิสมัย	โกสุมพิสัย	นางพิสมัย ชัยอมฤต
5	อนุบาลเกียรติขจร	เชียงใหม่	นางสาววรินทร์ ภายขุนทด
6	เกียรติขจรวิทยา	เชียงใหม่	เกียรติขจร ชัยอมฤต
7	อนุบาลจอนวิทยกุล	เชียงใหม่	นางอาภรณ์ แสงยศ
8	จอนวิทยกุล	เชียงใหม่	นางอาภรณ์ แสงยศ
9	จันทนาศึกษา	เชียงใหม่	นางสาวจันทนภา แสงวงการ
10	เทคโนโลยีเชียงใหม่	เชียงใหม่	นายสุนทร โพธิ์รุกษ์
11	อนุบาลณัฐชาวดี	เชียงใหม่	นายประสิทธิ์ หลอดคำ

4. แนวคิดการดำเนินงานระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน

ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดการดำเนินงานระดับปฐมวัยตามกรอบแนวคิดของสำนักคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2554 : 9 –10) และได้นำมาอธิบายประกอบกับแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิด 6 ด้าน ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. สื่อการเรียนการสอน
3. ครูผู้สอน
4. การจัดสภาพแวดล้อม
5. การบริการนักเรียน
6. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

4.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2550 : 10-11) ได้สรุปว่า การจัดการเรียน การสอน สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งหมายถึงกระบวนการที่จะทำให้เด็กได้รับความรู้มีทักษะปฏิบัติและเห็นในสิ่งต่างๆ ที่ครูต้องการให้รู้โดยสอดคล้องกับลักษณะความใคร่รู้ใคร่เรียนของเด็กสำหรับการเรียนการสอน

เยาวพา เดชะคุปต์ (2551 : 1) ได้สรุปว่า การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ควรจัดในลักษณะของ “การเล่นปนเรียน” ซึ่งจะสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กในวัยนี้มากที่สุด และในการสอนก็ควรจัดในรูปของการเตรียมความพร้อม หรือการจัดกิจกรรม เพื่อให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดจากการเล่น การกระทำและการลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ในการจัดกิจกรรมไม่ควรเน้นการอ่านออกเขียนได้เป็นสำคัญ แต่ควรให้เด็กได้รับการฝึกการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาตนเอง ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อม ๆ กัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2552 : 45) ได้สรุปว่าเด็กปฐมวัย ลักษณะของประสบการณ์การเรียนรู้มีลักษณะเฉพาะที่สำคัญดังนี้

1. เด็กต้องได้สัมผัสจับต้องโดยตรงด้วยตนเอง ไม่ว่าจะป็นประสบการณ์ในชั้นเรียนหรือนอกชั้นเรียนเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม
2. เด็กเป็นผู้ริเริ่มเป็นผู้เลือกสิ่งที่ตนเองต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. เนื้อหาหรือสาระที่เรียนรู้มีความหมาย กล่าวคือเหมาะกับอายุของเด็ก
4. ประสบการณ์การเรียนรู้มีความต่อเนื่อง
5. สนับสนุนและให้โอกาสในการใช้ภาษาการมีปฏิสัมพันธ์ด้วยการสื่อสาร

6. สร้างเสริมประสบการณ์สัมพันธ์กับผู้อื่นเพื่อการแลกเปลี่ยน

ประสบการณ์และการสร้างเสริมกิจกรรมทางสังคม

7. มีการสรุปแนวคิดและความรู้จากกิจกรรม มีการสะท้อนการเรียนรู้ อย่างมีระเบียบวิธีและมีการนำเสนอร่วมด้วยขอช่วยในการจัดกิจกรรมประจำวันดังกล่าว ประกอบด้วยกิจกรรมที่มุ่งพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ พัฒนากล้ามเนื้อเล็ก พัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาสังคมนิสัย พัฒนาการคิด พัฒนาภาษา และกิจกรรมส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ หน่วยงานนิเทศก์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 31) ได้กล่าวถึงแนวการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัย มีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. เป็นประสบการณ์ที่มุ่งส่งเสริมให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
2. เป็นประสบการณ์ที่มุ่งเสริมสร้างพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์จิตใจสติปัญญา และสังคม เพื่อปูพื้นฐานชีวิตที่ดีให้เด็กไทย
3. เป็นประสบการณ์ที่มุ่งปลูกฝังให้เด็กมีพื้นฐานที่ดีด้านคุณธรรม และจริยธรรม
4. เป็นประสบการณ์ที่มุ่งสนองความต้องการและความสนใจของเด็ก โดยให้สอดคล้องกับบุคลิกภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2553 : 19) ซึ่งหลักในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยว่าควรมีขอช่วยโดยพิจารณาภาพเด็กโดยส่วนรวมทั้งหมด เป็นหลักในการจัดประสบการณ์ให้กับเขา เหล่านั้น ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ควรสอน กระตุ้น และส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็กให้เจริญเติบโตไปพร้อม ๆ กัน โดยยึดหลักว่าเด็กคือใคร และเด็กต้องการอะไร การจัดการศึกษาปฐมวัยนั้น พื้นฐานสำคัญควรยึดหลักดังต่อไปนี้ คือ

1. เด็กมีพัฒนาการทุกขั้นตอน ดังนั้น ควรจัดเตรียมการศึกษาให้เหมาะสมกับระดับนั้น ๆ
2. เพิ่มความสามารถในการพัฒนาเด็ก โดยเน้นให้เด็กมีความมั่นใจในตนเองและเห็นคุณค่าของตนเอง
3. พัฒนาการทางด้านร่างกายและอารมณ์ให้ดีอยู่เสมอ
4. เด็กมีความต้องการให้ผู้ใหญ่หรือเพื่อนเด็กอื่น ๆ ร่วมให้เขาต้องตัดสินใจด้วยประสบการณ์ตนเอง ไม่ควบคุมเด็กทุกด้าน ปล่อยให้เรียนรู้และตัดสินใจที่จะกระทำกิจกรรมอะไรด้วยตนเอง

5. เด็กต้องการให้ผู้ใหญ่ยอมรับเด็กว่า มีอำนาจในตัวเองในเรื่องของการมีประสบการณ์ที่กว้างขึ้น ความรู้ และความฉลาด

6. เด็กต้องการผลที่ดีที่สุดจากการสนองตอบกลับมาจากผู้ใหญ่และเพื่อน ๆ ซึ่งมีคุณสมบัติที่ควรแก่เด็กนั้น ได้แก่ ความสามารถ ความซื่อสัตย์ ความใจดี เมตตา การยอมรับ ความแตกต่างของผู้อื่น เด็กต้องการความสัมพันธ์ หรือประสบการณ์กับผู้ใหญ่ซึ่งเต็มใจทำในสิ่งที่มีค่าและดูแลรักษาอย่างมีค่าความต้องการทั้ง 6 ประการนี้ ควรเป็นหลักของความรับผิดชอบที่ผู้ใหญ่ควรจัดให้เด็กสำหรับชีวิตที่มีคุณค่าแก่เด็กทุกคน ดังนั้น จึงเป็นความหมายอย่างลึกซึ้ง การจัดแนวประสบการณ์ให้สำหรับเด็กปฐมวัย ถือเป็นหัวใจหลักในการจัดการศึกษากับเด็ก การจัดแนวประสบการณ์ให้สำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของเด็กนั้น ควรมีแนวทางเน้นการพัฒนาสติปัญญา โดยการที่เด็กค่อย ๆ เรียนรู้ในกลุ่มเด็ก ทำกิจกรรมร่วมกันในโครงการต่าง ๆ เพื่อที่สนองตอบประสบการณ์ที่จัดให้กับเด็ก ควรให้เด็กมีโอกาส สังเกต ทดลอง สอบถาม และเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมในแง่มุมต่าง ๆ รู้จักปรับตัวเองเข้ากับสังคม ไม่นั่นให้สอนเนื้อหาทางวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2554 : 1) ได้ยึดจุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ไว้ ดังนี้

1. ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา
2. อบรมเลี้ยงดูและปลูกฝังให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเอง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
3. ปลูกฝังให้มีคุณธรรม จริยธรรมและมีความรักในศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่ดำรงมา
4. เตรียมเด็กให้มีทักษะพื้นฐานที่จะเรียนในระดับประถมศึกษาต่อไป

โดยสรุป ด้านการจัดการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้นักเรียนมีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาการจัดการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง การปรับปรุงกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพและสนองความต้องการของชุมชน การปลูกฝังให้นักเรียนมีระเบียบวินัย การสอนเน้นให้นักเรียนกล้าแสดงออก และมีความมั่นใจ มีการปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมโดยการปฏิบัติจริง การติดตามพัฒนาการของนักเรียนอย่างใกล้ชิด การสอนมีการฝึกทักษะการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เช่น การใช้สายตา การใช้มือ และการสนับสนุนให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้นักเรียนคิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาเป็นได้เหมาะสมตามวัย

4.2 สื่อการเรียนการสอน

กฤษยา ตันติผลาชีวะ (2550 : 12-18) ได้แบ่งประเภทสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. อุปกรณ์การเรียนรู้ในชั้นเรียน อุปกรณ์ทุกชนิดในห้องเรียนมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กทั้งสิ้นและจำเป็นที่ต้องจัดหาหรือดูแลให้มีขึ้น การจัดมุมสำหรับเด็กที่เด็กสามารถเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางตามความสนใจต้องมีอุปกรณ์เล่นเพียงพอ แต่ละชั้นเรียนควรจัดอุปกรณ์สำหรับเล่นตามมุมที่เด็กสามารถนำมาเล่นได้เมื่อถึงชั่วโมงพักหรือชั่วโมงการเล่นอิสระ ลักษณะของอุปกรณ์การเล่นตามมุมต้องสอดคล้องกับทฤษฎี เช่น มุมบ้านต้องมีอุปกรณ์เครื่องเรือน ภาชนะ งานครัวต่างๆ มุมวิทยาศาสตร์มีอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ เช่น แว่นขยาย อ่างเลี้ยงปลา ภาชนะปลูกพืช เป็นต้น การจัดมุมไม่จำเป็นต้องคงที่ เป็นมุมทุกๆ ห้องเรียน อาจจัดเป็นห้องรวมที่เด็กสามารถหมุนเวียนเข้าเล่นได้โดยไม่แย่งชิงหรือเบียดเสียดขึ้นอยู่กับการออกแบบชั้นเรียน ถ้าห้องเรียนใหญ่การจัดมุมง่ายขึ้นสามารถจัดแยกเป็นส่วนการเรียน ส่วนมุมเล่นได้ในตัว แต่บางโรงเรียนห้องเล็กแคบอาจจัดมุมแยกจากห้องเรียนได้ ทั้งนี้เด็กต้องสะดวกในการใช้เพื่อการเล่นตามมุม

2. อุปกรณ์การเล่น เด็กก่อนประถมศึกษาเป็นวัยที่มีพลังกายมาก กระฉับกระเฉงเด็กต้องการเล่นต้องการวิ่ง กระโดด กลิ้ง ล้มอย่างตั้งใจ การเล่นกลางแจ้งมีความหมายกับเด็กมากชั่วโมงเล่นกลางแจ้งเป็นชั่วโมงอิสระอย่างหนึ่งและจำเป็นที่ครูต้องจัดให้มีขึ้นเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อใหญ่ การทรงตัว การสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ต้องใช้ พละกำลังให้กับเด็กการเรียนรู้ความหนักเบาข้อโต้แย้งจะพบมากในการเล่นกลางแจ้ง ดังนั้นเด็กควรมีโอกาสได้เล่นกลางแจ้งอย่างสม่ำเสมอ

3. อุปกรณ์การเรียนรู้สำหรับประดิษฐ์เอง

4. อุปกรณ์เทคโนโลยี การเรียนรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์เทคโนโลยี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2551 : 118-120) ได้ให้

คุณลักษณะสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย

1. สอดคล้องกับหลักสูตรแผนการจัดกิจกรรม รวมทั้งจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรม

2. เน้นให้เด็กได้เล่นร่วมกันเพื่อพัฒนาด้านสังคม ทำให้เด็กเกิดนิสัยชอบอยู่เป็นกลุ่มเป็นหมู่มีเพื่อนจากการเรียนรู้จักการเสียสละและการให้อภัย

3. เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก

4. ส่งเสริมให้เด็กเกิดทักษะกระบวนการพัฒนาความพร้อมตาม

หลักสูตร กระตุ้นให้เกิดจินตนาการสร้างสรรค์พัฒนาด้านร่างกายให้ใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ พัฒนา ด้านอารมณ์โดยเด็กจะใช้การเล่นเป็นการระบายอารมณ์ต่าง ๆ ออกไป เช่น รักตุ๊กตา มีที่พึ่งทางใจ เล่นดนตรีจะทำให้เด็กเกิดอารมณ์แจ่มใสและพัฒนาด้านสติปัญญาการเล่นสื่อ-เครื่องเล่นที่ดี ทำให้เด็กได้ใช้ความคิดเกิดไหวพริบ ได้ความรู้จากการเล่นเพิ่มขึ้นคุณลักษณะอื่น ๆ

อุษา วัชรินทร์เสวี (2552 : 70) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยต้องเหมาะสมกับวัยของเด็กมีปริมาณที่เพียงพอ มีหลากหลายและมีความทนทานโดยจัดวางไว้บนชั้นเตี้ย ๆ ให้เด็กสามารถหยิบใช้ได้ การจัดสื่อและอุปกรณ์ ควรพิจารณาหลาย ๆ ด้าน โดยคำนึงสามารถหยิบ ใช้ได้ การจัดสื่อและอุปกรณ์ควรพิจารณาหลาย ๆ ด้านโดยคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสมของสื่อ นั้น ๆ เด็กทุกวัยต้องการสื่อและอุปกรณ์ที่เร้าใจ สามารถลงมือทำให้ด้วยตนเองเป็น การช่วยกระตุ้นประสาทสัมผัสต่าง ๆ สื่อการเรียนรู้นั้นจะต้องมีความปลอดภัย ไม่มีเหลี่ยม ผิววัสดุควรเรียบ ไม่มีเสี้ยนที่จะตำมือเด็ก มีความแข็งแรงไม่ชำรุดแตกหักง่าย มีสีสันทันทีไม่เป็นอันตรายกับเด็ก สื่อการเรียนรู้อาจต้องเร้าความสนใจของเด็กเหมาะสมกับวัย มีคุณภาพดี มีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลาเพื่อได้ส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาเด็กต่อไป สื่อการเรียนรู้นั้นควรจะเน้นสื่อจากของจริงรวมทั้งสื่อตามมุมต่างๆ สื่อเครื่องเล่นสนามล้วนแต่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญาของเด็กให้เกิดการเรียนรู้ต่อไป

เบญญา แสงมลิ (2553 : 71-72) ได้สรุปสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. สื่อจะต้องหาง่าย อยู่รอบตัวเด็ก เหมาะสมที่เด็กเรียนรู้ เช่น สิ่งของเครื่องใช้ เป็นต้น

2. สื่อจะต้องมีความปลอดภัย ประหยัดทั้งเวลา และราคา

3. สื่อจะต้องตรงกับเป้าหมายการสอน เพื่อจัดประสบการณ์ความพร้อมของแต่ละด้าน

พร้อมของแต่ละด้าน

4. สื่อจะต้องสะดวกในการใช้สอน

5. สื่อควรสอดคล้องกับวัยและความสามารถของเด็ก

6. สื่อชนิดเดียว อาจให้ประสบการณ์หลายด้านก็ได้

7. สื่อชนิดเดียวใช้จัดประสบการณ์ไปสู่วิชาต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กันได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2553 : 60) ได้สรุปว่าสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยสื่อจะต้องเป็นสื่อทุกชนิดซึ่งจะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทั้งทาง ร่างกาย

สังคม อารมณ์ และสติปัญญา สื่อต่าง ๆ มีหลายชนิดซึ่งอาจกล่าวได้ว่า สิ่งใดก็ตามที่เป็น
เครื่องช่วยให้ได้ระดับปฐมวัยมีพัฒนาการดังกล่าวแล้ว ก็นับว่าเป็น “สื่อ” ได้ อันได้แก่

1. ครู ครูเป็นสื่อที่นับได้ว่ามีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นผู้ที่ก่อให้เกิด
ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในการเรียนรู้ และเป็นสื่อที่จะนำสื่ออื่นให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียน
การสอน หากปราศจากครู การเรียนการสอนก็จะไม่มีผลแก่เด็กในวัยนี้อย่างแน่นอน

2. สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ สื่อชนิดนี้ครูหรือผู้ใช้ไม่จำเป็นต้อง
จัดทำขึ้นเพราะมีอยู่แล้วตามธรรมชาติเพียงแต่ผู้ใช้จะต้องเลือกให้ถูกตามความมุ่งหมาย

3. สื่อที่ต้องจัดทำขึ้น สื่อชนิดนี้มีมากมายหลายชนิด ได้แก่ ของจริง
ของจำลองภาพถ่าย ภาพวาด บัตรคำ เกม กิจกรรม ฯลฯ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2553 : 68) ได้สรุปว่าสื่อ
การเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยมี 3 ประเภท คือ

1. ประเภทวัสดุ เช่น สี กระดาษ ขอลูก แผ่นภาพ ฯลฯ
2. ประเภทอุปกรณ์ คือ สื่อที่เป็นเครื่องมือ เช่น วิทยุ วีดิโอ กระดาน
ดำ ฯลฯ

3. ประเภทวิธีการ กระบวนการจัดกิจกรรม ได้แก่ การสาธิต การ
ทดลอง เกม บทบาทสมมติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2553 : 23) ได้สรุปว่าสื่อการ
เรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย ควรมีลักษณะดังนี้

1. สื่อจะต้องสามารถช่วยส่งเสริมการพัฒนาการหลาย ๆ ด้าน
2. สื่อจะต้องเหมาะสมกับวัย
3. สื่อหรือของเล่นที่ดีควรเป็นของจริง
4. สื่อควรเป็นสิ่งที่เร้าความสนใจให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 49-63) ได้สรุปว่าสื่อการเรียนการสอน
สำหรับเด็กปฐมวัย คือตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวเนื้อหาจากผู้ส่งไปยังผู้รับในการเรียนการ
สอน สื่อเป็นตัวกลางนำความรู้จากครูสู่เด็กทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ช่วย
ให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมเข้าใจยากกลายเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจ
ง่าย รวดเร็ว เพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง การนำสื่อมาใช้ส่งเสริมพัฒนาการ
เด็กระดับก่อนประถมศึกษาสื่อประกอบการจัดกิจกรรม สำหรับเด็กปฐมวัยจะเรียนรู้จากสิ่งที่เป็น
นามธรรมจึงควรจัดหาสื่อที่เป็นของจริงให้มากที่สุดหรือสื่อที่เป็นของจำลองเพื่อเด็กจะได้สัมผัส
จากของจริง เพราะเด็กจะจดจำไปตลอดชีวิตถ้าเป็นรูปภาพก็ควรหาภาพที่มีลักษณะใกล้เคียง

หรือเหมือนของจริงมากที่สุด สื่อในการจัดกิจกรรมนั้นจะเน้นพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 49-63) ได้สรุปว่า สื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย มีวิธีการเลือกสื่อ ดังนี้

1. เลือกให้ตรงกับจุดมุ่งหมายและเรื่องที่สอน
2. เลือกให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก
3. เลือกให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นที่เด็กอยู่หรือ

สถานภาพของโรงเรียน

4. มีวิธีการใช้ง่ายและนำไปใช้ได้หลายกิจกรรม
5. มีความถูกต้องตามเนื้อหาและทันสมัย
6. มีคุณภาพดี
7. เลือกสื่อที่เด็กเข้าใจง่ายในเวลาสั้นๆ ไม่ซับซ้อน
8. เลือกสื่อที่สามารถสัมผัสได้
9. เลือกสื่อเพื่อใช้ฝึกและส่งเสริมการคิดเป็น ทำเป็น และกล้าแสดง

ความคิดเห็นด้วยความมั่นใจ

ดังนั้น สื่อการเรียนการสอนมีความจำเป็นในการนำมาใช้เพื่อประกอบการเรียนการสอนมากโดยเฉพาะในระดับอนุบาล ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้การช่วยเหลือแนะนำ ส่งเสริมให้ครูนำทรัพยากรที่มีอยู่มาผลิตเป็นสื่อ รู้จักการเก็บบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน เพราะนับว่าสื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญที่เป็นตัวเราให้เด็กเกิดความสนใจในกระบวนการเรียนการสอน มีหน้าที่เป็นตัวนำความต้องการของครูไปสู่ตัวนักเรียนอย่างถูกต้องและรวดเร็ว เป็นผลให้เด็กเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายของการสอนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กวัยอนุบาล มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เพราะสื่อการเรียนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของเด็กอนุบาลในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะสื่อจะช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง โดยผ่านประสาทสัมผัสและยังช่วยให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกคิดสร้างสรรค์ตามจินตนาการ

โดยสรุป ด้านสื่อการเรียนการสอน หมายถึง การใช้สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนเป็นสื่อที่หาง่ายใช้สะดวกและเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน สื่อที่ใช้มีความปลอดภัยและช่วยเร้าความสนใจให้นักเรียนอยากรู้ อยากรูเห็นสื่อที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา กิจกรรม และการจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อม สามารถใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น การจำ สี ขนาด และ

การนับจำนวน ฯลฯ สื่อมีปริมาณเพียงพอทุกกิจกรรม การเลือกสื่อเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก การใช้สื่อการเรียนการสอนต้องให้ครูได้ผ่านการฝึกอบรมมาก่อน มีการกำกับดูแลการใช้อุปกรณ์ สื่อตลอดเวลา

4.3 ครูผู้สอน

พัชรี สวนแก้ว (2554 : 33) ได้สรุปว่า ครูผู้สอนจะช่วยให้เด็กเกิดความพร้อมในการเรียนโดยเฉพาะครูสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีบุคลิกภาพดี มีใจรักและเมตตาเด็ก อ่อนโยนมีเมตตา ยิ้มแย้มแจ่มใส พุดจาไพเราะอ่อนหวาน เอาใจใส่เด็กมีเทคนิคการสอนน่าสนใจ จะช่วยให้เด็กสนใจอยากรู้ อยากเห็นในสิ่งที่ครูสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2554 : 76-77) ได้สรุปว่า บทบาทหน้าที่ของครูอนุบาลในโรงเรียน

1. การรับผิดชอบต่อตนเอง ได้แก่ พัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า รู้จักแนวทางในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กอนุบาล การรักษาสุขภาพทางกายและสุขภาพทางจิตให้ดี อยู่เสมอ มีความกระตือรือร้น มีใจรักด้านอนุบาล มีความเข้าใจตนเอง และรู้จักประเมินตน เข้าใจกิจวัตร ในการปฏิบัติงานของตนเอง

2. การรับผิดชอบต่อเด็ก ได้แก่ สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเด็ก รู้จักปฏิบัติตนต่อตนเอง ยอมรับและเคารพความเป็นเอกลักษณ์บุคคลและส่งเสริมให้เด็กช่วยตนเองและควบคุมตนเองได้ครูต้องเป็นผู้นำ เป็นผู้กระตุ้นและผู้นำ ช่วยสร้างเด็กให้มีภาพพจน์ที่ดีต่อตนเอง ช่วยให้เด็กพัฒนาถึงขีดความสามารถเขา

3. การรับผิดชอบต่อพ่อแม่ของเด็ก และชุมชน ได้แก่ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อพ่อแม่ของเด็ก เป็นที่ปรึกษาที่ดี และช่วยวางแผนงานในการพัฒนาให้เด็กเป็นคนดี ให้ความจริงใจกับเด็กและผู้ปกครองทั้งต่อหน้าและลับหลัง ทำความรู้จักเด็กและพื้นฐานทางครอบครัวของเด็กรายบุคคล เปิดโอกาสให้หน่วยงานชุมชนได้มาให้ความรู้แก่เด็กในโรงเรียน หรือเด็กไปร่วมกิจกรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนตามความเหมาะสม

4. การรับผิดชอบต่อเพื่อนครูด้วยกัน ได้แก่ สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเพื่อนครูสนับสนุนและยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนครู แลกเปลี่ยนความก้าวหน้าทางด้านวิชาการของเพื่อนครู ส่งเสริมความก้าวหน้าทางด้านวิชาการของเพื่อนครู

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2542 : 68-73) ครูอนุบาลที่ดีควรมีลักษณะอย่างไร

1. ด้านการแต่งกาย คือ บุคลิกภาพ ลักษณะท่าที อุบิสัยและพฤติกรรมของผู้ที่เป็นครู

2. ด้านความรู้ ครูควรมีความรู้วุฒิการศึกษาด้านวิชาครูอนุบาล หรือได้รับการอบรม ด้านอนุบาลมีความเข้าใจในพัฒนาการเด็ก

3. ด้านคุณธรรม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญมากสำหรับครูอนุบาลเพราะเป็นแบบของเด็กคุณธรรมต่างๆ ที่จำเป็น

สรุปคุณลักษณะเด่นที่สำคัญของครูปฐมวัยคือ จะต้องเป็นคนที่มีอารมณ์ดี มั่นคง ใจเย็น ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมออีกทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ

เยาวพา เดชะคุปต์ (2551 : 110-111) คุณสมบัติของครูที่สอนระดับปฐมวัย ได้แก่

1. มีบุคลิกภาพเป็นแบบอย่างที่ดีเกี่ยวกับท่าทาง
2. วาจาสุภาพ น้ำเสียงอ่อนโยน
3. ยิ้มแย้มแจ่มใส ยิ้มง่าย นำพูด นำคบหาสมาคมด้วย
4. มีความรักเด็กและปฏิบัติต่อเด็กทุกคนด้วยความรักอย่างแท้จริงและ

เสมอหน้ากัน

5. อารมณ์ดี ใจเย็น
6. เมตตา กรุณา
7. ความเป็นระเบียบ สะอาด และประหยัด
8. อุตุน
9. ขยัน เอาใจใส่ต่อหน้าที่
10. ซื่อสัตย์
11. ยุติธรรมและตัดสินใจดี
12. เข้าใจธรรมชาติและความต้องการของเด็กเล็กๆ
13. ชอบศิลปะ
14. สุขภาพดี
15. แคล่วคล่องว่องไว

การจัดบุคลากรให้เพียงพอกับเด็ก เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ใกล้ชิด

ยิ่งขึ้นสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เกิดประโยชน์แก่เด็ก ให้คำแนะนำและให้การดูแลแก่เด็ก ได้ทันที อัตราส่วนของบุคลากรต่อเด็กจะขึ้นอยู่กับอายุของเด็ก ประเภทของกิจกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษควรจัดบุคลากรให้รับผิดชอบดูแลเด็กตลอดเวลา จัดหาบุคลากรไว้แทนเมื่อ คนหนึ่งไม่อยู่หรือมีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้นแม้ว่าบุคลากรจะไม่มาทำงาน อัตราส่วนระหว่างบุคลากรกับเด็กควรคงไว้ตามเดิม

บุญเยี่ยม จิตดอน (2553 : 331) ได้กล่าวถึง บทบาทและบุคลิกภาพของครูปฐมวัยไว้ ดังนี้ ครูปฐมวัยเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งที่จะช่วยให้เด็กรู้สึกเป็นสุข สนุกสนานและปลอดภัย เมื่ออยู่ในสถานศึกษา เด็กจะประทับใจสถานศึกษา อยากมาพบครู พบเพื่อน หรือมีความพร้อมในการเรียนรู้หรือไม่เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับการปฏิบัติของครูปฐมวัย เพื่อให้การปฏิบัติงานครูปฐมวัยมีประสิทธิภาพ บทบาทสำคัญอันดับแรกที่ครูปฐมวัยควรจะต้องคำนึง คือ บทบาทต่อตนเอง ซึ่งมีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. เตรียมตัวให้พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ ได้แก่ ต้องแต่งตัวให้เรียบร้อย สวยงามทำให้เด็กสนใจในตัวครู การแต่งตัวไม่จำเป็นต้องทันสมัย ต้องให้กะทัดรัด เคลื่อนไหวได้คล่องแคล่ว

2. เตรียมบรรยากาศที่ดี เพราะสภาพแวดล้อมนับว่ามีอิทธิพลและความสำคัญแก่เด็กอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กปฐมวัย ดังนั้น ครูควรจัดสภาพภายในห้องเรียนให้เป็นทั้งที่เล่นที่เรียน ที่พักผ่อนของเด็ก และจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เด็กสามารถเลือกหาประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และตามความต้องการของเด็ก เด็กจะได้เจริญเติบโตเต็มที่ มีการริเริ่ม สร้างสรรค์ สามารถคิดทำ และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ครูจะต้องจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่น่าสนใจไว้หลายอย่าง

3. เตรียมจัดการเรียนการสอนให้น่าสนใจ ครูต้องศึกษาว่า แนวการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ เพื่อให้ทราบขอบข่ายของประสบการณ์ว่ามีจุดประสงค์ในการเรียนรู้อย่างไร จะได้จัดกิจกรรมและประสบการณ์ได้ตรงและถูกต้องสำหรับการจัดกิจกรรมนั้น ครูจะต้องจัดรูปแบบให้เหมาะสมกับวัยและความต้องการของเด็ก

4. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ครูอนุบาลจะต้องเป็นผู้รอบรู้ หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและเสาะแสวงหาวิทยาการใหม่ ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

5. ประเมินผลตนเอง ครูควรต้องประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองอยู่เสมอๆ ใน ทุก ๆ ด้าน เพื่อนำไปพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ต่อไป

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2553 : 32) ได้สรุปว่า ครูที่ดีและมีประสิทธิภาพจะต้องมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. ต้องเป็นนักมนุษย (Humanist) คือ เป็นผู้ที่รักนักเรียนอย่างจริงจัง ให้ความอบอุ่น มีความเข้าใจนักเรียน มีความยุติธรรม

2. เป็นผู้ที่มีความรู้ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนการสอน คือ ครูต้องเข้าใจธรรมชาติของกระบวนการเรียนรู้ และสามารถที่จะใช้วิธีสอนที่เหมาะสม

และจูงใจให้นักเรียนอยากเรียนรู้ ครูต้องใช้วิธีการประเมินผลที่สามารถทำนายได้ว่าการเรียนรู้ได้เกิดขึ้นจริง

3. เป็นผู้ที่มีรู้จักนักเรียน ครูไม่เพียงแต่เป็นผู้สอนนักเรียนทางวิชาการเท่านั้น แต่เป็นผู้มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพของนักเรียนด้วย ฉะนั้น ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการ เพื่อจะช่วยนักเรียนให้มีพัฒนาการทั้งด้านสติปัญญาและด้านบุคลิกภาพด้วย โดยทำตนเป็นผู้ส่งเสริมพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนให้ไปในทางบวก เพื่อให้นักเรียนจะได้เจริญเติบโตเป็นบุคคลที่มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่า มีความภูมิใจในตัวเองและมีความสุขตามอัตภาพ

4. เป็นผู้ที่มีคุณวุฒิทางวิชาการ โดยเฉพาะในวิชาต่าง ๆ ที่ตนจะต้องสอน

5. จะต้องเป็นผู้ที่นิยมในวิธีการวิทยาศาสตร์และเข้าใจกฎแห่งพฤติกรรม และเป็นนักวิทยาศาสตร์พฤติกรรม

ฉวีวรรณ กินาวาตี (2551 : 102) ได้สรุปว่า โรงเรียนเป็นสถานที่แห่งที่สองที่สำคัญมากต่อการพัฒนาพฤติกรรมของเด็ก บทบาทของครูในโรงเรียนในการอบรมเด็ก นับเป็นบทบาทสำคัญรองจากบิดามารดา บุคคลที่มีความสำคัญต่อพฤติกรรมของเด็กในโรงเรียนก็คือ “ครู” ซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียนและเป็นผู้ก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนารอบด้านในตัวเด็ก

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า “ครู” คือ ผู้ที่มีความสำคัญ และควรได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำความรู้ที่ได้รับจากการพัฒนาไปใช้ในการเรียนการสอน อันจะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน

ปรีชา คัมภีร์ปกรณัม และคณะ (2553 : 277) ได้สรุปว่า การพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาระดับอนุบาล จะต้องครอบคลุมสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การให้ความรู้หรือแนวคิดในการทำงาน งานในสถานศึกษาระดับอนุบาลมีหลายลักษณะและหลายประเภท งานบางอย่าง เช่น งานที่อยู่ในความรับผิดชอบของครู เกี่ยวกับการจัด กิจกรรมและประสบการณ์ให้แก่เด็ก จำเป็นต้องอาศัยความรู้และแนวคิดใหม่ ๆ มาใช้ในการ ปรับปรุงเทคนิคและวิธีการในการจัดกิจกรรมให้มีความหลากหลาย และน่าสนใจสำหรับเด็ก ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องพยายามสนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งนอกจากจะมีประโยชน์ต่อตัวครูโดยตรงแล้ว ยังสามารถช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กได้อีกด้วย

2. การเพิ่มพูนทักษะและความสามารถในการปฏิบัติงาน มีความสำคัญ เช่นเดียวกับการให้ความรู้และแนวคิดกับครูปฐมวัยหรือบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษาระดับอนุบาลแต่การให้ความรู้หรือแนวคิดเพียงอย่างเดียวในบางครั้งอาจไม่เพียงพอ เพราะผู้ปฏิบัติไม่สามารถนำไปใช้ได้ เช่น การให้ความรู้ครูเกี่ยวกับเทคนิคการเล่นิทาน จะสามารถช่วยให้ครูมีความมั่นใจและสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้มากยิ่งขึ้น

3. การเพิ่มพูนคุณวุฒิของครูผู้สอน เมื่อครูผู้สอนปฏิบัติงานได้ระยะหนึ่ง จะเริ่มอยากเพิ่มพูนความรู้หรือคุณวุฒิของตนเอง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ร่วมงานคนอื่นมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าตนเอง มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เพราะจบการศึกษามาไม่ตรงกับงานที่ปฏิบัติอยู่ หรือต้องการความก้าวหน้าในอาชีพการงาน ดังนั้น ผู้บริการต้องหาทางส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูที่ต้องการเพิ่มพูนคุณวุฒิและปฏิบัติงานมานานพอสมควรได้มีโอกาสศึกษาต่อ ซึ่งการกระทำดังกล่าวนอกจากจะทำให้สถานศึกษาปฐมวัยได้ครูที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคตแล้วยังจะทำให้ขวัญและกำลังใจของครูดีขึ้นอีกด้วย

การพัฒนาครูในสถานศึกษาระดับอนุบาล สามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น พื้นฐานเดิมของครู จุดมุ่งหมายของการพัฒนา ความต้องการของสถานศึกษา งบประมาณหรือการสนับสนุนจากผู้บริหาร ฯลฯ รูปแบบทั่วไปของการพัฒนาครูผู้สอนอาจจัดได้ 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การฝึกอบรม เป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจ และแนวความคิด เฉพาะเรื่องอาจทำโดยโรงเรียนจัดเอง ร่วมกับกลุ่มโรงเรียนอื่น ร่วมกับหน่วยงานอื่น และวิทยาการจะต้องมีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน

2. การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการให้ความรู้ และแนวความคิด ควบคู่ไปกับการให้ครูผู้สอนได้ลงมือปฏิบัติ

3. การศึกษาดูงาน เป็นการเปิดโอกาสให้ครูผู้สอน ได้ศึกษาและดูเทคนิคของบุคลากรในสถานศึกษาอื่น ๆ ที่มีผลงานดีเด่น และเป็นที่ยอมรับของบุคคลในวงวิชาการปฐมวัยศึกษา

4. การศึกษาต่อ เป็นการพัฒนาให้ครูผู้สอนได้รับทั้งความรู้ ความสามารถ และแนวความคิดใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น

จะเห็นได้ว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการสร้างเด็กระดับอนุบาล ครูจะต้องให้เด็กมีความเชื่อมั่นได้ว่าจะเป็นผู้นำของเด็กได้ โดยจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการสอนและมีคุณลักษณะที่ดีของความเป็นครู ตลอดจนตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของการเป็นครู และที่สำคัญที่สุดก็คือ ครูควรมีการพัฒนาตนเองในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อที่จะได้รับความรู้

และประสบการณ์ใหม่ เพื่อนำไปถ่ายทอดให้แก่เด็ก อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เด็ก ซึ่งถือเป็นอนาคตของชาติในโอกาสต่อไป

โดยสรุป ด้านครูผู้สอน หมายถึง การจัดวางตัวครูในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการเรียนการสอนได้เหมาะสม ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการเรียนการสอนมีความรับผิดชอบและมีการดูแลเอาใจใส่นักเรียนของท่าน ครูในโรงเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีที่เหมาะสมครุมีอารมณ์ดี ใจเย็น รับฟังเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก จำนวนครูเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ครูผู้สอนผ่านการฝึกอบรมก่อนทำการสอน ครูมีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ทักทายผู้ปกครองถามทุกข์สุขและรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง

4.4 การจัดสภาพแวดล้อม

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2552 : 44) ได้สรุปว่า สภาพแวดล้อมเป็นสภาวะรอบตัวมนุษย์ซึ่งครอบคลุมสภาพภูมิศาสตร์ เหตุการณ์ สภาพการณ์ วัฒนธรรม และค่านิยมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางร่างกาย สติปัญญา ความเชื่อ แนวคิด และลักษณะนิสัยส่วนรวมของตน อันได้แก่

1. สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน อันได้แก่ สถานที่ตั้ง ขนาดบริเวณ สนามอาคารเรียน อาคารประกอบ มีความสำคัญ และส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมเด็กทั้งทางด้านร่างกายอารมณ์ สังคม และสติปัญญา
2. บุคลากรภายในโรงเรียน ทั้งที่ทำหน้าที่สอน ให้การศึกษาอบรม โดยตรงและทำหน้าที่ให้บริการต่าง ๆ นับตั้งแต่ ครูใหญ่ ครูประจำชั้น คนงาน ภารโรง จะมีส่วนสำคัญในการพัฒนา พฤติกรรมเด็ก เด็กเรียนรู้และปฏิบัติตามตัวอย่างของบุคลากรที่แวดล้อมเด็ก
3. เพื่อนเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของเด็ก นับแต่เด็กมาโรงเรียน เด็กมีการติดต่อสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกันมาก จากการเล่น ทำงาน และอยู่ใกล้ชิดติดกับกลุ่มเพื่อน ทำให้เด็กเรียนรู้และเลียนแบบจากเพื่อนทั้งความคิดและการกระทำ ทั้งนี้เพื่อต้องการการ ยอมรับจากกลุ่มเพื่อนให้เป็นพวกเดียวกัน
4. ประสบการณ์ในโรงเรียนที่จัดให้แก่เด็ก ทั้งกิจกรรมในหลักสูตรและ กิจกรรมเสริมหลักสูตร ตลอดจนการจัดให้บริการต่าง ๆ แก่เด็ก มีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างและเอื้ออำนวยในการพัฒนาพฤติกรรมของเด็ก ให้เจริญเติบโตเป็นเยาวชนสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ

สภาพแวดล้อมที่ดีภายในโรงเรียน ควรมีการจัดและการใช้อาคารสถานที่อย่างเหมาะสม การรักษาความสะอาดควรคำนึงถึงการจัดตกแต่งอาคารสถานที่ให้สวยงามเป็นระเบียบและรักษาให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ทุกเมื่อ การแบ่งหน้าที่กันทำงานเกี่ยวกับอาคาร

สถานที่ การวางระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน การดูแลให้ทุกคนได้ปฏิบัติตามระเบียบที่วางไว้ ตลอดจนการสร้างขนบธรรมเนียมที่ดีของโรงเรียนด้วย เพราะสภาพแวดล้อมที่ดีย่อมส่งเสริมให้เด็กเจริญเติบโต มีร่างกายแข็งแรง มีอนามัยดี อารมณ์แจ่มใส กระตือรือร้น มีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน ต่อครู และต่อการเรียน มีการปรับตัวเข้ากับครู เพื่อนและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนได้อย่างราบรื่น และเรียนด้วยความสนุกสนาน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจและได้รับความรู้อย่างดี สามารถนำไปใช้คิดแก้ปัญหา และปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ในที่สุด ก็นับได้ว่าสภาพแวดล้อมที่ดีส่งผลให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนวางไว้

พรณี ชูทัย เจนจิต (2555 : 173) ได้สรุปว่า พัฒนาการทางสติปัญญา เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม พันธุกรรมจะเป็นตัวกำหนดความสามารถของสติปัญญา และสิ่งแวดล้อม จะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาระดับสติปัญญาต่อไป ภายในขอบเขตที่พันธุกรรมวางไว้ การจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมในวัยเด็กจะสามารถช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางสติปัญญาถึงขีดความสามารถที่แต่ละคนมีอยู่การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนอนุบาลนั้นมีความสำคัญมากสำหรับ เด็กปฐมวัยเนื่องจากเป็นวัยที่สนใจที่จะเรียนรู้ สังเกต ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสสิ่งต่าง ๆ การจัดสภาพแวดล้อมจึงควรจัดให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กและสอดคล้องกับสภาพ ความต้องการของหลักสูตรของโรงเรียนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเด็ก การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนนั้นจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่นและจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสมกับการทำกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างครูและเด็ก การจัดพื้นที่มุมประสบการณ์มุมเคลื่อนไหว และมุมเล่นให้เหมาะสมกับสภาพห้องเรียน ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนนั้นจะต้องมีการจัดเครื่องเล่นสนาม สนามเด็กเล่น บ่อน้ำ บ่อทราย ควรจัดให้มีจำนวนเพียงพอกับเด็ก และจะต้องแข็งแรง ทนทาน และไม่มีอันตรายกับเด็ก ดูแลรักษาความสะอาด มีต้นไม้ให้ความร่มรื่นรอบๆ บริเวณโรงเรียนสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2552 : 88-94) หมายถึง สิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพ ได้แก่ สภาพของห้องเรียน โรงเรียน และสิ่งแวดล้อมทางด้านจิตใจ ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง อุปกรณ์ซึ่งครูต้องพัฒนาและดำรงสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ทางบวก ในความเอาใจใส่และความปลอดภัยแก่เด็กสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ จะกระตุ้นเด็กได้

1. สสำรวจอย่างกระฉับกระเฉง ด้วยประสาททั้งหมด
2. ค้นพบความสัมพันธ์ต่างๆ ผ่านประสบการณ์ตรง
3. จับต้อง เปลี่ยนรูป และประกอบวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ

4. เดิน วิ่ง และปีน ขณะที่กำลังพัฒนาและการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ต่าง ๆ

5. ระวังเอาใจใส่ความต้องการต่าง ๆ จุดมุ่งหมายต่าง ๆ

6. เกิดทักษะต่าง ๆ ด้วยการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ซึ่ง

7. จัดที่ว่างเพื่อทำงานอย่างเพียงพอ สามารถเข้าไปใช้ได้ง่าย และปลอดภัย

8. ความแตกต่างระหว่างพื้นที่ทำงานต่างๆ

9. จัดวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย

10. จัดพื้นที่ทำงานต่าง ๆ และวัสดุอุปกรณ์ที่ดึงดูดใจ

11. พิจารณาตำแหน่งของพื้นที่ทำงานต่าง ๆ

12. จัดเก็บของอย่างเพียงพอและเด็กสามารถเข้าไปใช้ได้ง่ายและปลอดภัย

การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนอนุบาลเอกชน มีความสำคัญต่อเด็กเนื่องจากธรรมชาติของเด็กในวัยนี้สนใจที่จะเรียนรู้ ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว

ดังนั้น การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็กจึงมีความสำคัญเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็กมาก เด็กสามารถเรียนรู้จากการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการรับรู้ของเด็กด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 จึงจำเป็นต้องจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของหลักสูตร เพื่อผลให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเด็กการจัดอาคารสถานที่และห้องเรียนเด็กปฐมวัย (Indoor Space) ในการจัดอาคารสถานที่และห้องเรียนของเด็กปฐมวัยนั้นควรเน้นถึง การเคลื่อนไหว เนื่องจากเด็กเล็กจะมีการเคลื่อนไหวที่รวดเร็ว การจัดอาคารสถานที่และห้องเรียนจึงต้องมีเนื้อที่มีขนาดใหญ่เหมาะสมสำหรับเด็กได้ทำกิจกรรมต่างๆ ภายในห้องเรียนและจัดอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้มีขนาดเหมาะสมกับเด็ก มีการจัดตกแต่งห้องเรียนให้มีสีสันสวยงาม ได้รับความสนใจและมีความแข็งแรงการจัดอาคารสถานที่และห้องเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยควรคำนึงว่า เด็กมีความแตกต่างจากผู้ใหญ่ ความต้องการในการใช้เนื้อที่จึงแตกต่างกันเพราะเด็กตัวเล็กแต่จะเคลื่อนไหวรวดเร็วและต้องการเนื้อที่มาก ห้องเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยควรมีขนาดใหญ่พอที่เด็ก จะทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้โดยไม่รู้สึกรออัด การจัดสภาพภายในห้องเรียนควรมีชีวิตชีวา มีสภาพคล้ายบ้านและมีความยืดหยุ่น รูปทรงของห้องเรียนควรเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเคลื่อนไหว

และทำกิจกรรมได้สะดวก ห้องเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยควรอยู่ติดพื้นดินและไม่ควรมีชอกมุมที่เด็กจะหลบซ่อนได้ ควรมีห้องน้ำ อ่างน้ำและอ่างล้างมือเอาไว้ในห้อง ประตูทางเข้าควรอยู่ระดับเดียวกับพื้นถนน ขนาดห้องเรียนควรใหญ่พอที่เด็กจะพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ได้ ห้องเรียนที่เหมาะสมควรมีขนาด 40x60 ตารางฟุตต่อเด็ก 1 คน ควรมีเนื้อที่นอกห้องเรียนที่ใช้เป็นสนามเล่น และบริเวณที่จะใช้ปลูกต้นไม้หรือทำสวนครัว

เยาวพา เดชชะคุปต์ (2551 : 136) ได้สรุปว่า ภายในห้องเรียนควรมีบริเวณที่เด็กจะทำงานคนเดียวได้ ซึ่งควรจัดเป็นเอกเทศแยกจากเด็กอื่น ๆ โดยให้เด็กสามารถทำงานคนเดียวหรือกับครูโดยใช้สมาธิต่างๆ ได้โดยบริเวณดังกล่าวอาจจะใช้สำหรับทดสอบเด็กทั้งเดี่ยวและกลุ่มได้ บริเวณดังกล่าวนี้อาจจะใช้ชั้นวางหนังสือหรือฉากเตี้ย ๆ กันให้เป็นสัดส่วน แต่ให้อยู่ในสายตาของครูที่จะมองเห็นได้ การจัดห้องเรียนสำหรับเด็กควรเป็นห้องขนาดใหญ่มากกว่าห้องเล็กๆ หลายห้อง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนของบุคลากรที่มีอยู่ หลักในการพิจารณาการจัดอาคารสถานที่สำหรับศูนย์เด็กปฐมวัยในการพิจารณาจัดอาคารสถานที่ตั้งสำหรับศูนย์เด็กปฐมวัยนั้น มีแนวทางในการจัดอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ และบุคลากรของศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนทั้งในเมืองและชนบทเอาไว้ดังนี้

1. หลักการอาคารสถานที่ที่จัดจะต้องเป็นไปตามลักษณะท้องถิ่นง่ายและเป็นไปได้ตามลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นโดยยึดหลัก ประหยัด ปลอดภัย และสะอาด
2. ทำเลที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านชาวบ้านไปมาและรับส่งเด็กได้สะดวก ปลอดภัย เช่น วัด ศูนย์อนามัยหรือโรงเรียนในท้องถิ่นซึ่งจะทำให้มีโอกาสดำเนินการ เช่น ถ้าอยู่ใกล้สถานีอนามัยก็จะได้รับความสะดวกทางด้านสุขภาพอนามัยและอุบัติเหตุต่างๆ ได้
3. บริเวณศูนย์ต้องสะอาด มีที่ว่างโล่งพอที่เด็กจะวิ่งเล่นได้อย่างปลอดภัย
4. อาคารต้องแข็งแรง ปลอดภัย สะอาด มีอากาศถ่ายเทได้ดี มีแสงสว่างเพียงพอ
5. ครุภัณฑ์ โต๊ะและเก้าอี้ มีขนาดพอเหมาะกับเด็กเป็นแบบง่ายๆ เพื่อจัดเป็นแบบง่ายๆ เพื่อจัดเป็นรูปต่างๆ ได้ตามประโยชน์การใช้สอย

อุษา วิชรินทร์เสรี (2552 : 74-75) ได้สรุปว่า การจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนต้องปลอดภัย สะอาด ดึงดูดใจและกว้างขวางพอ อย่างน้อยห้องเด็กเล่นควรมีพื้นที่ 35 ตารางฟุตต่อเด็ก 1 คนและ 75 ตารางฟุตต่อเด็ก 1 คน สำหรับสนามเด็กเล่นพื้นที่ภายในที่จำกัดอาจทดแทนได้ด้วยพื้นที่ภายนอกที่มีร่มเงา ส่วนพื้นที่ภายนอกอาจทดแทนด้วยพื้นที่ภายในบางส่วน สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนจะต้องดึงดูดความสนใจ มีสี

สดีในการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ สภาพของห้องและบริเวณอาคาร ควรจัดให้ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะห้องทุกห้อง และบริเวณอาคารควรมีแสงสว่างเพียงพอและ มีการระบายอากาศที่ดีมีระบบป้องกันอุบัติเหตุจากไฟฟ้า ปลั๊กไฟควรปิดให้มิดชิดหรืออยู่ในที่สูงที่ พ้นมือเด็ก พื้นห้องควรเป็นวัสดุที่ไม่ลื่นและสามารถทำความสะอาดได้ง่าย ต้องปราศจากสิ่งกีด ขวางที่เป็นอันตรายแก่เด็ก ควรลบบหรือมีเครื่องป้องกันเหลี่ยมมุมของอาคาร บันได ตู้ และโต๊ะ ต่างๆ เพื่อลดอันตรายหากเกิดอุบัติเหตุไม่ใช่อุปกรณ์ที่มีสีซึ่งมีสารตะกั่ว

ความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมต่อเด็กปฐมวัย การจัด

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและมีคุณค่าจะช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงและเกิดการเรียนรู้ ที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลรอบข้าง นอกจากนั้นยังช่วยให้เด็ก ได้ค้นคว้า ทดลองสังเกต หาเหตุผล แก่ปัญหา และขยายประสบการณ์ได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งประสบการณ์ต่างๆ

นภเนตร ธรรมบวร (2554 : 164-165) ได้ให้ความสำคัญของการจัด สภาพแวดล้อมต่อเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. ช่วย让孩子ได้รับประสบการณ์ตรงได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5
2. ช่วย让孩子ได้เรียนรู้ในการเข้าสังคมและอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นซึ่งจะ เป็น พื้นฐานในการใช้ชีวิตต่อไปในสังคม
3. ช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น ค้นคว้า ทดลอง สังเกต คิดหาเหตุผล และแก้ปัญหาซึ่งเป็นพื้นฐานของกระบวนการคิดของเด็กต่อไปในอนาคต
4. ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็กอันได้แก่ พัฒนาการด้าน ร่างกาย อารมณ์สังคม และสติปัญญา

ดังนั้น การจัดประสบการณ์และกิจกรรมระดับปฐมวัย เพื่อให้เด็กเกิดการ เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น นอกจากครูจะต้องสามารถนำแนวการจัดประสบการณ์มาวาง แผนการจัดอย่างดีแล้ว ครูจะต้องมีความสามารถในการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อ ต่อการเรียนรู้ของเด็กด้วย

โดยสรุป ด้านการจัดสภาพแวดล้อม หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมให้มี ลักษณะเหมือนอยู่ที่บ้าน การจัดอาคารเรียนมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน มีความแข็งแรง สะอาด มีระเบียบเรียบร้อย สีเย็นตา แสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวกและมีบรรยากาศ การเรียนรู้ บริเวณและสิ่งแวดล้อมมีความสวยงาม ร่มรื่นปลอดภัย การจัดห้องเรียนและห้อง ประกอบถูกสุขลักษณะ การจัดมุมพักผ่อนเพื่อให้เด็กได้ใช้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ การดูแลรักษา ความสะอาดของอาคารสถานที่เช่น ห้องน้ำ ห้องเรียน ห้องอาหาร โต๊ะและเก้าอี้มีลักษณะ เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

4.5 การบริการนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2554 : 19) ได้ให้ความหมายของการบริการนักเรียนว่า การบริการนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของงานกิจการนักเรียน ซึ่งจัดบริการให้นักเรียนวัยอนุบาล ควรมีจุดมุ่งหมายเพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกปลอดภัยและให้ผลเต็มที่ต่อการเพิ่มพูนความสมบูรณ์ และประสบการณ์ชีวิตโดยตรงแก่นักเรียนเป็นอย่างดีและทั่วถึง นอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอน การบริการนักเรียน ได้แก่ การจัดบริการความปลอดภัยของนักเรียน การจัดบริการสุขภาพอนามัย การจัดบริการด้านโภชนาการ เป็นต้น

1. การบริการอาหารกลางวัน อาหารมีความสำคัญที่สุดต่อสุขภาพกาย และสุขภาพจิตทั้งทางตรงและทางอ้อม และเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่สุดต่อกระบวนการศึกษา เด็กวัยอนุบาลศึกษาต้องได้รับอาหารที่มีประโยชน์ จำนวนพอเพียง และควรรับประทานอาหารตามกำหนดเวลา เพื่อความเจริญเติบโตของร่างกายและสมอง

2. การบริการด้านสุขภาพอนามัยในโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อโรงเรียน เพราะจะช่วยให้นักเรียนได้เจริญเติบโตและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ไปในทิศทางที่ถูกต้องการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้บริการทางด้านป้องกันรักษาและส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนทุกคนในโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

3. การจัดบริการความปลอดภัยนักเรียน งานความปลอดภัยในสถานศึกษาอนุบาลเป็นงานที่สำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถละเลยได้ เนื่องจากปัจจุบันระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัยภายในสถานศึกษา และการป้องกันมิให้เด็กมีอันตรายจากสิ่งต่าง ๆ ในขณะที่เด็กอยู่ในความรับผิดชอบของสถานศึกษาถูกกำหนดบังคับใช้ทั้งสถานศึกษาภายในประเทศและต่างประเทศ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2552 : 133)

Deroche and Kaiser (1987 ; อ้างถึงใน อารมณ สุวรรณपाल. 2552 : 133) ได้ให้ความหมายของความปลอดภัยในสถานศึกษาว่า การดำเนินการทุกวิถีทางที่จะทำให้เด็กปลอดภัยทั้งในห้องเรียน และบริเวณสถานศึกษา การเดินทางไปและกลับจากบ้าน และสถานศึกษาอย่างปลอดภัย

สมใจ ทิพย์ชัยเมธา (2551 : 551) ได้กล่าวถึง เรื่อง สวัสดิศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยว่า ภายในโรงเรียนควรมีการป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น เช่น อุบัติเหตุจากปลั๊กไฟ สิ่งที่มีอันตรายต่าง ๆ ควรเก็บให้พ้นมือเด็ก โรงเรียนควรให้สวัสดิศึกษาในกิจวัตรประจำวันแก่เด็กวัยก่อนเรียน ซึ่งหมายถึงกิจกรรมที่เด็ก ๆ ต้องทำซ้ำ ๆ อยู่ทุกวัน ครูต้องพยายามแนะนำให้เด็กสามารถทำได้ถูกต้อง เช่น การใช้ห้องน้ำ การขึ้นลงบันได การเล่นกับเพื่อน

การใช้เครื่องเล่นสนาม สิ่งเหล่านี้หากเด็กกระทำอย่างรีบร้อนรุนแรง ไม่ระมัดระวังอาจเกิดอันตรายบาดเจ็บได้

จากข้อความข้างต้น จึงสรุปได้ว่า งานบริการความปลอดภัยของสถานศึกษา เป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งผู้บริหารควรตระหนักและเตรียมการทุกวิธีการเพื่อให้เด็กได้รับปลอดภัยในขณะที่อยู่ในสถานศึกษาและหมายรวมถึงขณะที่เดินทางมายังสถานศึกษาและออกจากสถานศึกษาไปสู่บ้าน ให้ได้รับความปลอดภัย

4.5.1 การบริการด้านอาคารสถานที่

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2552 : 5-6) ได้กำหนดการบริการด้านอาคารสถานที่ไว้ดังนี้

1. ห้องเรียน ต้องมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 35 ตารางเมตร และต้องเป็นห้องโล่ง ไม่มีเสาหรือสิ่งกีดขวาง การระบายอากาศของห้องเรียนต้องถ่ายเทได้ดี ห้องเรียนมีทางเข้าออก 2 ทาง แต่ละทางต้องกว้างไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร และมีแสงสว่างส่องทั่วถึง
2. ห้องนอน ต้องมีสัดส่วนพื้นที่ต่อนักเรียนไม่น้อยกว่า 1.2 ตารางเมตร
3. ห้องน้ำ ห้องส้วม ต้องมีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ มีบังตาหรือประตูส้วม โดยไม่มีกลิ่นประตู และต้องตั้งอยู่ไม่ไกลจากห้องเรียนหรืออยู่ในห้องเรียน

สุภาพร เทพสุวรรณ (2551 : 41) ได้สรุปว่า การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนอนุบาลจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบการจัดบริการสุขภาพ 5 องค์ประกอบ คือ การตรวจสุขภาพ การส่งเสริมโภชนาการ การป้องกันโรค การปฐมพยาบาล และสวัสดิภาพ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การตรวจสุขภาพด้านร่างกายและจิตใจ เช่น
  - 1.1 มีการตรวจสุขภาพโดยแพทย์หรือพยาบาล ทุกภาคเรียน
  - 1.2 ครูเป็นผู้ตรวจสุขภาพนักเรียนเป็นประจำทุกวัน
  - 1.3 ครูประเมินสุขภาพจิตตามอาการต่าง ๆ ของนักเรียนด้านอารมณ์ เช่น หงุดหงิดง่าย ปรับตัวยากโดยการจดบันทึก
- 1.4 การประเมินสุขภาพด้านการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง ตรวจสอบทางสายตาการได้ยิน
- 1.5 ทำรายงานสุขภาพ

การจัดบริการสุขภาพเป็นหน้าที่สำคัญมากที่สุดของโรงเรียน เพราะการมีสุขภาพและจิตที่ดีนำไปสู่การมีชีวิตที่มีคุณภาพ โรงเรียนอนุบาลที่มีมาตรฐานต้องมีการส่งเสริม

สุขภาพเด็กที่ถูกต้อง มีสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนที่ถูกสุขลักษณะ มีการป้องกันโรคในโรงเรียน มีสวัสดิการและมีห้องปฐมพยาบาล

อุษา วัชรินทร์เสวี (2552 : 72-73) ได้สรุปว่า การให้บริการเด็กปฐมวัยต้องการบันทึกสุขภาพของเด็กแต่ละคนการบันทึกสุขภาพของเด็กจะต้องเป็นปัจจุบัน แสดงถึงการตรวจสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ แข็งแรงดีภายในระยะเวลา 6 เดือนก่อนเข้าเรียน และมีประวัติการสร้างภูมิคุ้มกันโรค ข้อมูลเหล่านี้อาจเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติ การเจ็บป่วย เช่น อาการแพ้สารหรือยา อาการเรื้อรัง และข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการเจ็บป่วย เช่น อาการแพ้สารหรือยา อาการเรื้อรัง และข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพที่จำเป็นอื่น ๆ ควรแจ้งให้บุคลากรทุกฝ่ายได้ทราบ บุคลากรต้องสนใจดูแลสุขภาพของเด็กแต่ละคนและควรได้รับการฝึกให้รู้จักสังเกต อาการเจ็บป่วยตลอดจนปัญหาพัฒนาการของเด็ก ปัญหาสุขภาพ และอุบัติเหตุของเด็กแต่ละคนต้องมีการจดบันทึกไว้อย่างถูกต้องเพื่อจะได้รายงานให้บุคลากรอื่น ๆ และผู้ปกครองทราบ มีการจัดบุคลากรรับผิดชอบเพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ ดูแลเด็กป่วยและป้องกันเด็กที่มีสุขภาพดีข้อกำหนดนั้นเป็นสิ่งจำเป็น ที่ผู้ปกครองและบุคลากรจะต้องเข้าใจตรงกัน การแยกเด็กที่ป่วยออกอาจจะไม่จำเป็นเสมอไป ควรได้มีการปรึกษากับศูนย์อนามัยในชุมชนที่โรงเรียนติดต่อได้สะดวก ถ้าเด็กที่ป่วยเป็นโรคที่ไม่ติดต่อและได้รับการดูแลอย่างถูกต้องเหมาะสมก็ไม่จำเป็นต้องแยกเด็กออกไป การแยกเด็กออกไปควรเป็นการป้องกันโรคที่สำคัญ ๆ เช่น ไข้หวัด อุจจาระร่วงจากการติดเชื้อ คางทูม ตาแดง หิด อีสุกอีใสหรือโรคแทรกซ้อนอื่น ๆ เช่น เหา การแยกตัวเด็กที่ป่วยออกไปจะเป็นการปกป้องเด็กที่มีสุขภาพดีไม่ให้ติดโรค

โดยสรุป ด้านการบริการนักเรียน หมายถึง การจัดอาหาร น้ำดื่ม ให้นักเรียนอย่างทั่วถึง และสะอาด ถูกหลักอนามัย การจัดสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้สำหรับการบริการเพียงพอเป็นสัดส่วน การติดตามนักเรียนที่เจ็บป่วย ขาดเรียนทางโทรศัพท์และเยี่ยมนักเรียนที่ป่วยนอนพักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล บริการตรวจสุขภาพร่างกาย ตรวจสอบการรับภูมิคุ้มกันของนักเรียนโดยกุมารแพทย์ปีละครั้ง การบันทึกสุขภาพประจำตัวนักเรียน การสอนให้นักเรียนรู้จักระวังตนเองให้ปลอดภัยจากการเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ การกำหนดให้มีครูเวรหน้าประตูคอยรับส่งนักเรียนอย่างเพียงพอ สภาพของยานพาหนะตลอดจนความปลอดภัยในการจัดบริการรถรับส่งนักเรียน และมาตรการในการช่วยเหลือและป้องกันอุบัติเหตุแก่นักเรียน

4.6 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2552 : 5-6) ได้กล่าวว่า งานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การประสานสัมพันธ์กับชุมชนและการจัดบริการสิ่งต่าง ๆ ในโรงเรียนเพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายหลัก คือ การจัดการเรียนการสอนใน

ระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียนระดับปฐมวัย บ้านและโรงเรียนระดับปฐมวัยมีบทบาทหน้าที่ร่วมกันในการสั่งสอนและอบรมเลี้ยงดูให้เด็กเจริญเติบโตและมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจสังคม และสติปัญญา ถึงแม้ว่าเด็กอนุบาลจะใช้เวลาส่วนหนึ่งในโรงเรียนระดับปฐมวัย แต่เด็กในวัยนี้ยังคงต้องการความรัก ความอบอุ่น และความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดจากบิดามารดา ผู้ปกครองตั้งนั้น ทั้งครูและผู้ปกครองจะต้องมีความเข้าใจอันดีต่อกัน รวมทั้งมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพื่อที่จะได้ร่วมมือร่วมใจกันในการพัฒนาเด็ก รวมทั้งช่วยจัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวเด็กให้มากที่สุด โรงเรียนระดับปฐมวัยมีบทบาทที่สำคัญในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านโรงเรียนและชุมชนจะประสบความสำเร็จหรือไม่อยู่ที่สิ่งสำคัญประการแรก คือ ทศนคติต่อการสร้างความสัมพันธ์ เมื่อท่านมีทัศนคติที่ดีต่อการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ท่านจะเป็นผู้เปิดประตูห้องเรียน เปิดประตูโรงเรียนด้วยท่าทีที่เป็นมิตร หากครูไม่เป็นผู้ริเริ่มต้นก็ยากที่ผู้ปกครองและชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็ก การร่วมมือกันระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนจะก่อให้เกิดประโยชน์ซึ่งกันและกันและเอื้อประโยชน์ต่อเด็กโดยตรง ได้แก่

1. ได้แลกเปลี่ยนความรู้และสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองในการจัดการศึกษาให้บุตรหลานตลอดจนบทบาทของพ่อแม่ในการทำงานร่วมกับครูในการส่งเสริมพัฒนาการลูก
2. เมื่อเข้ามาร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนทำให้พ่อแม่ได้เห็นวิธีการจัดกิจกรรมของคุณครูและสามารถนำกลับไปใช้กับลูกที่บ้านได้
3. ทำให้พ่อแม่รวมถึงปู่ย่าตายายที่เข้าร่วมกิจกรรมกับเด็กๆ เห็นว่าตนเองมีคุณค่าสามารถนำความรู้ความชำนาญของตนมาถ่ายทอดให้กับเด็กได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2552 : 79-86) ได้สรุปเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. การส่งเอกสารเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนการแจ้งข่าวมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการสื่อสาร สร้างความเข้าใจ ก่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีระหว่างกัน ยังเป็นการลดความขัดแย้งกันในเรื่องของดำเนินงานเป็นอย่างดี

1.1 การจัดทำจุลสาร จดหมายข่าวหรือเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ บางโรงเรียนจัดส่งให้ผู้ปกครองเป็นรายสัปดาห์ รายเดือนหรือบางแห่งภาคเรียนละครั้งในจุลสาร

1.2 การจัดทำป้ายประกาศข่าวสารต่างๆ อาจมีเนื้อหาสาระเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ได้แก่ ป้ายต้อนรับการเปิดเรียน

1.3 จัดหมายแจ้งข่าวอย่างทางการและไม่เป็นทางการ

1.4 จัดทำคู่มือผู้ปกครอง

2. การพบปะพูดคุยหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

2.1 การประชุมระหว่างผู้ปกครองและครู

2.2 การติดต่อทางโทรศัพท์

2.3 การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ

2.4 การเยี่ยมบ้านเด็ก

2.5 การจัดทำสมุดสื่อสารบ้านและโรงเรียนหรือจดหมายเวียน สมุด

สื่อสารบ้านและโรงเรียน จะเป็นการสื่อสาร 2 ทาง

3. การเยี่ยมโรงเรียน

3.1 การเปิดให้ชมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของเด็ก

3.2 การจัดแสดงนิทรรศการ และผลงานเด็ก

4. การส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก

4.1 เชิญชวนให้ผู้ปกครองเข้ามาร่วมกิจกรรมของห้องเรียน

4.2 เชิญชวนผู้ปกครองและชุมชนร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ

4.3 การเชิญผู้ปกครองหรือบุคคลอาชีพต่าง ๆ ที่มีความรู้ความชำนาญ

มาเป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ให้กับเด็ก ๆ ในชั้นเรียนในการจัดการศึกษาในปัจจุบันผู้ปกครองและชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ความรู้กับนักเรียนเป็นอย่างมาก เช่น การนำภูมิปัญญาของท้องถิ่นเข้ามาสอน การเชิญผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร มีการพานักเรียนไปทัศนศึกษาในสถานที่ต่าง ๆ มีการแจ้งข่าวสารหรือเข้ามาร่วมกิจกรรมของนักเรียนภายในโรงเรียนมากขึ้นเพื่อให้เด็กได้รับความรู้และทำให้ผู้ปกครองทราบถึงทิศทางการเรียนการสอนและช่วยกันพัฒนาโรงเรียนให้เป็น โรงเรียนที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

ลิตี สายล้ำ (2551 : 59-60) ได้สรุปว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านโรงเรียน และชุมชน ไว้ดังนี้

1. เพื่อป้องกันการเข้าใจผิดระหว่างครูและผู้ปกครองของเด็ก ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองบางคนอาจรักและเชื่อคำพูดของเด็กมากเกินไปจนขาดเหตุผล

2. เพื่อส่งเสริมความสามัคคีปรองดองระหว่างครูและผู้ปกครองในการที่จะช่วยกันหาแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

3. เพื่อให้ครูและผู้ปกครองได้มีโอกาสพบปะพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดกิจกรรมและประสบการณ์สำหรับเด็กให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. เพื่อให้ครูและผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กขณะอยู่ในโรงเรียนและอยู่ที่บ้าน

5. เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับแนวการดำเนินงานของโรงเรียนอันจะทำให้ผู้ปกครองเกิดความสนใจที่จะให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนต่อไป

Stoops and Rafferty (1966 : 515 – 519 ; อ้างถึงใน ชีรรัตน์ กิจจาร์ักษ์. 2542 : 237) ได้สรุปหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงาน อื่นไว้ 5 ประการ คือ

1. ต้องมีทั้งการให้และการรับข่าวสารต่อชุมชน คือ บุคลากรในโรงเรียนจะต้องทราบความเป็นไปของชุมชนและในขณะเดียวกันโรงเรียนก็ต้องแถลงให้ประชาชนทราบถึงปัญหาและวิธีการดำเนินงานของโรงเรียน

2. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะได้ผลคืออยู่ที่การใช้วิธีการหลายอย่างในเวลาเดียวกัน

3. ต้องพยายามให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียนให้มากที่สุด

4. งานที่จัดทำให้กับชุมชน ควรเป็นงานที่กระทำอย่างต่อเนื่องกัน

5. โรงเรียนควรให้ข้อมูลที่น่าสนใจและง่ายต่อการเข้าใจและสอดคล้องกับ

สภาพปัจจุบัน

Lyons, P.A. Robbins and Smith (1983 : 3-4) ได้สรุปว่า ความสัมพันธ์ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน (Information Exchange) และความสัมพันธ์ส่วนตัว (Interpersonal Relations) ความสัมพันธ์ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนข้อมูล หมายถึง การที่ผู้ปกครอง และบุคลากรในโรงเรียนระดับอนุบาลติดต่อสื่อสารกันด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก จนเกิดความสนิทสนมและคุ้นเคย ซึ่งข้อมูลนี้อาจจะเป็นข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็ได้ ตัวอย่างข้อมูลที่บุคลากรของโรงเรียนส่งให้ผู้ปกครอง เช่น ความก้าวหน้าของพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก อัตราการเจริญเติบโตของเด็ก กิจกรรมที่เด็กทำในโรงเรียน การหาพฤติกรรมของเด็กขณะอยู่ในสถานศึกษา ฯลฯ สำหรับข้อมูลที่ผู้ปกครองส่วนมากส่งให้บุคลากรของโรงเรียนจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กขณะอยู่ที่บ้าน หรือสิ่งที่ผู้ปกครองคาดหวังหรือวิตกกังวลเกี่ยวกับ ตัวเด็กและโรงเรียน เช่น เด็กไม่สนใจทำกิจกรรมที่

ครูมอบหมายให้ หรือ ความปลอดภัยเกี่ยวกับการจัดรถรับส่งเด็ก เป็นต้น จากการแลกเปลี่ยน ข้อมูลเหล่านี้จะทำให้ทั้งบุคลากรของโรงเรียนและ ผู้ปกครองมีความใกล้ชิดและเห็นความสำคัญ ในบทบาทซึ่งกันและกันในอนาคตที่จะช่วยพัฒนาเด็กให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ความสัมพันธ์ ส่วนตัว ส่วนมากจะเกิดหลังความสัมพันธ์ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนข้อมูล กล่าวคือ เมื่อผู้ปกครอง และบุคลากรของโรงเรียนระดับอนุบาลได้รู้จักกันแล้วต่อมาได้มีโอกาสพบปะพูดคุยจากสนทนากันจน มีความสนิทสนมและรู้ข้อมูลส่วนตัวซึ่งกันและกันพอสมควร สามารถแสดงความคิดเห็นของ ตนเองได้โดยที่ไม่ต้องกังวลว่าอีกฝ่ายจะเข้าใจผิดสามารถทำงานร่วมกันได้ แต่ทั้งนี้ไม่ได้ หมายความว่า ผู้ปกครองและบุคลากรของโรงเรียนระดับอนุบาลจะต้องเป็นเพื่อนสนิทกัน การสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ดีกับผู้ปกครอง เป็นสิ่งที่มีความสำคัญแต่บางครั้งก็กระทำไต่ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าผู้ปกครองและบุคลากรของโรงเรียนมีฐานะเศรษฐกิจทางสังคมและ วัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองจะไม่เต็มใจติดต่อหรือมี ปฏิสัมพันธ์กับ โรงเรียนและตัวบุคลากรของโรงเรียนเองก็อาจจะคิดว่าผู้ปกครองเป็นบุคคลที่ไม่น่าสนใจจะติดต่อ หรือสมาคมด้วย และบางคนอาจจะคิดว่าผู้ปกครองเป็นบุคคลที่มีอันตรายไม่น่าคบหาสมาคมด้วย ความสัมพันธ์ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความสัมพันธ์โดยส่วนตัว มีความจำเป็นทั้งสอง อย่างก็จะได้เกิดแนวทางที่จะช่วยกันพัฒนาเด็กให้เป็นแนวทางเดียวกันเพื่อปฏิสัมพันธ์ระหว่าง บ้านและโรงเรียนได้ใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2554 : 45-46) ได้สรุปว่า การ กำหนดให้งานชุมชนสัมพันธ์เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการรับรองมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา โดยโรงเรียนจะต้องมีการสร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เหมาะสมกับ สภาพของโรงเรียน ระดับการศึกษา และ ชุมชนสำหรับสถานศึกษาระดับอนุบาล งาน ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนมีความสำคัญ

วนนาท รักษ์สกุลไทย (2552 : 172) ได้สรุปถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง บ้าน โรงเรียน และชุมชนไว้ดังนี้

1. ช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โดยเฉพาะกับ สถาบันครอบครัว เพราะความศรัทธาและความเชื่อมั่นในคุณภาพ และมาตรฐานของผู้ปกครองที่มีต่อสถานศึกษาระดับอนุบาล จะเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้ารับบริการ
2. ช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เกิดแก่สถานศึกษาระดับอนุบาล ทำให้ ครอบครัวและชุมชนยอมรับและมีความศรัทธาต่อองค์กรอันจะนำไปสู่ประสิทธิผลของการบริหาร โดยภาพรวมได้ในที่สุด

3. ช่วยให้สถาบันครอบครัวและชุมชนได้รับบริการทางวิชาการต่าง ๆ

ที่เป็นประโยชน์นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต นำความเจริญไปสู่สังคมและประเทศชาติต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2554 : 234) ได้สรุปถึงความสำคัญและคุณค่าของสายสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนไว้ว่า เด็กมีความผูกพันและเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว พวกเขาต้องการความรัก ความอบอุ่นจากครอบครัวเป็นอันดับแรก ดังนั้น พ่อแม่จึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อชีวิตของเด็กเป็นอย่างมาก จนสามารถกล่าวได้ว่า พ่อแม่คือ ครูคนแรกของลูก ซึ่งความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียนในการประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กนั้นจะต้องดำเนินการบนรากฐานของความเข้าใจที่ดีต่อกัน เพราะการไปโรงเรียนของเด็กวัยอนุบาลนี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อนและสำคัญมากด้วย ถือเป็น การปูพื้นฐานการศึกษาเบื้องต้นแก่ชีวิต ทั้งยังเป็นสถานะที่เด็กต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมจากบ้านและคนใกล้ชิดไปสู่สถานที่แปลกใหม่ คนแปลกหน้า และกิจวัตรประจำวันที่ไม่เหมือนเดิม โรงเรียนต้องพัฒนาและหาวิธีการทำงานร่วมกับผู้ปกครองให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาที่สนองความต้องการของเด็กได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนเป็นกระบวนการ 2 ทาง คือ จากบ้านไปยังโรงเรียน และจากโรงเรียนไปยังบ้าน ซึ่งโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1. ข่าวสารประจำสัปดาห์ ครูอาจจะแจ้งข่าวสารของโรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบ โดยใช้จดหมายที่สั้นกะทัดรัด น่าสนใจ และให้ความรู้สึกอบอุ่น เป็นมิตร เพื่อกระตุ้นผู้ปกครองให้อ่าน และรู้สึกว่าจะจดหมายนั้นเจาะจงมาที่ผู้ปกครองโดยตรง และตรงไหนที่ครูต้องการจะเน้นควรขีด เส้นใต้ไว้ข่าวสารสำหรับผู้ปกครองทั่วไป ประเภทรายสัปดาห์จะประกอบด้วยเนื้อหาส่วนสำคัญ 4 ส่วน ซึ่งสถานศึกษาสามารถดัดแปลงได้ตามความเหมาะสม (วรรณาท รักษสกุลไทย, 2552 : 188) ดังนี้

1.1 รายละเอียดของเนื้อหาและกิจกรรมที่เด็กจะได้รับ และเรียนรู้ในสัปดาห์นั้น

1.2 กิจกรรมเสนอแนะประเภท “เล่นกับลูก” เช่น การร้องเพลง วาดภาพ หรือเล่นนิทาน เป็นต้น

1.3 รายการเมนูอาหารประจำสัปดาห์ เพื่อให้ผู้ปกครองรับทราบและสามารถสนทนากับลูก พร้อมทั้งติดตามตรวจสอบคุณภาพโภชนาการได้

1.4 ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง เพื่อให้สถานศึกษา รับทราบ ปรับปรุง หรือปฏิบัติ

2. จุลสาร การพิมพ์จุลสารเพื่อประชาสัมพันธ์ความเป็นไป หรือสรุปกิจกรรมที่ผ่านมา หรือที่เกิดขึ้นในอดีต ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปกครองทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหวของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งนิยมแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ส่วนของบรรณาธิการ เป็นการกล่าวทักทายและชี้แจงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ต้องการเน้น

ส่วนที่ 2 เรื่องราวของเด็ก ซึ่งมักจะเป็นการเล่าสู่ถึงพฤติกรรมที่น่ารัก น่าสนใจ เพื่อให้ผู้ปกครองติดตาม

ส่วนที่ 3 บทความความรู้ จะเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนาเด็ก หรืออื่นๆ ที่น่ารู้

ส่วนที่ 4 เบ็ดเตล็ด อาจจะเป็นคอลัมน์เล่นกับลูก เพื่อส่งเสริมสายสัมพันธ์ที่ดีในความรู้ คอลัมน์ร่วมสนุกจากผู้อ่าน อาจเป็นการทายปัญหา การต่อเติมภาพหรืออื่น ๆ

3. แผ่นป้ายนิเทศ จะเป็นการแสดงข้อมูลข่าวสาร วันสำคัญ ให้ผู้ปกครองรับทราบที่โรงเรียน โดยอาจทำได้ 3 ลักษณะ คือ

3.1 สถานศึกษาแสดงข้อมูลข่าวสารแก่ผู้ปกครองและชุมชนฝ่ายเดียว

3.2 ผู้ปกครองร่วมกับสถานศึกษาแสดงข้อมูลข่าวสารร่วมกัน

3.3 ผู้ปกครองแสดงข้อมูลข่าวสารฝ่ายเดียว

4. การเยี่ยมบ้านเด็ก เป็นกิจกรรมที่สำคัญกิจกรรมหนึ่งที่จะช่วยให้ครูทราบความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเด็กและเข้าใจพฤติกรรมของเด็กมากยิ่งขึ้น

วรรณาท รักษ์สกุลไทย (2552 : 197) ได้สรุปถึง วิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ดังนี้

1. มีการนัดหมายผู้ปกครองล่วงหน้าด้วยตนเองหรือจดหมาย
2. ไปเยี่ยมบ้านตามเวลานัดหมาย
3. พยายามสร้างบรรยากาศที่ดีและเป็นกันเองมากที่สุด
4. ใช้เวลาพูดคุยแต่พอเหมาะ แต่ให้เกิดประโยชน์
5. ถ้าเป็นการพูดคุยถึงปัญหาเด็ก ไม่ควรให้เด็กนั่งฟังด้วย
6. รักษา มารยาทของแขกที่ดี ไม่พูดความลับของครอบครัว
7. ลากลับด้วยท่าทีที่ประทับใจ

5. กิจกรรมวันเปิดบ้าน เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนในต่างประเทศนิยมมาก เป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเตรียมการเรียนการสอนให้ผู้ปกครองมาสังเกตการณ์และร่วมกิจกรรมกับเด็ก โดยมีการตกแต่งห้องเรียนด้วยผลงานของเด็ก มีการร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง

และทำท่าทางประกอบเพลงสั้น ๆ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองร่วมเล่นกับลูก ๆ เช่น บันทึมน้ำมัน เล่นเกมการศึกษา หรือเล่นต่อบล็อกด้วยกัน มีบรรยากาศอบอุ่น เป็นกันเอง ซึ่งครูต้องพร้อมที่จะสนทนาและตอบคำถามของผู้ปกครองด้วย

วรนาท รักสกุลไทย (2552 : 199) ได้สรุปว่า คุณภาพของสถานศึกษาจะต้องนำพา พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนพัฒนา รับผิดชอบ และตัดสินใจเกี่ยวกับเด็กของตน ดังนั้น การเชิญพ่อแม่ หรือผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมหนึ่งที่บุคลากรในสถานศึกษา และพ่อแม่ ผู้ปกครองมีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ และทำงานร่วมกัน เพื่อให้เด็กในความรับผิดชอบของทุกคนได้รับประโยชน์มากที่สุด

6. การปฐมนิเทศผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจกับผู้ปกครองในเรื่องการจัดการจัดประสบการณ์ กิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กอนุบาล และแนวนโยบายต่าง ๆ ของโรงเรียน รวมทั้งช่วยผู้ปกครองในการเตรียมลูกก่อนเข้าเรียน ซึ่งการจัดการปฐมนิเทศผู้ปกครองสามารถทำได้หลายรูปแบบ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2554 : 248-250) ได้เสนอไว้ 3 รูปแบบ ดังนี้

6.1 การปฐมนิเทศรวม เป็นการจัดปฐมนิเทศรวมร่วมกันในหอประชุมใหญ่ ตามกำหนดการปฐมนิเทศที่โรงเรียนต้องการชี้แจง และแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ มีการพาชมห้องเรียน และให้ผู้ปกครองเล่นอุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียน

6.2 การปฐมนิเทศตามห้องเรียน รูปแบบนี้จะแยกผู้ปกครองไปตามห้องเรียน แต่ก่อนที่จะเชิญผู้ปกครองไปตามห้องเรียน ควรมีการชี้แจงรวมเสียก่อน และแนะนำครูประจำชั้นของลูก ต่อจากนั้น แบ่งกลุ่มผู้ปกครองไปตามครูประจำชั้น เพื่อพาชมห้องเรียน ชี้แจงตารางกิจกรรมประจำวันที่จัดให้กับเด็ก

6.3 การปฐมนิเทศเป็นรายห้อง โดยทางโรงเรียนจะเชิญผู้ปกครองมาร่วมฟังแนวนโยบายและการจัดประสบการณ์การเตรียมความพร้อมของโรงเรียน เพียงครั้งละ 1-2 ห้องเรียน เท่านั้นในการปฐมนิเทศดังกล่าว โรงเรียนบางแห่งอาจกำหนดวันปฐมนิเทศไว้ ถึง 3 ครั้ง เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ปกครองในการที่จะมาเข้าร่วมจากกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ดังกล่าวข้างต้น เป็นกิจกรรมที่สามารถช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน หรือชุมชนกับโรงเรียนได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามต้อง

สรุปว่า ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การที่โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเป็นอย่างดี การให้การสนับสนุนร่วมปรึกษาหารือกันเป็นประจำ การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรม การส่งข่าวสารข้อมูลประชาสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมของ

ผู้ปกครอง การปฐมนิเทศก่อนเปิดภาคเรียนที่เหมาะสม การจัดให้ผู้ปกครองและครูพบปะเพื่อปรึกษาหารือเป็นประจำ การชี้แจงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กอย่างถูกต้องสมเหตุสมผล

สรุปได้ว่า แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยที่สำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของเด็ก ที่มีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเองในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระ เอื้อต่อการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมบูรณาการให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน โดยถือว่าการเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กและแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการพัฒนา ตามแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัย 6 ด้าน ครูผู้สอนจะต้องจัดให้ครอบคลุมทั้งหมดทุกด้าน เช่น การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมจะต้องมีการสร้าง และปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย และเหมาะสมกับความต้องการของชุมชนโดยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนชั้นปฐมวัย ผู้ปกครองเด็กมาร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอน การจัดสภาพแวดล้อม การบริการนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพราะว่าแนวคิดแต่ละด้านมีความสำคัญจะขาดด้านใดด้านหนึ่งก็จะทำให้การศึกษาระดับปฐมวัยไม่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพเท่าที่ควร

บริบทสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่บริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 ขึ้นตรงต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัยถึงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีการศึกษา 2558 มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 132 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม. 2558 : 33)

การรายงานผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ประจำปีการศึกษา 2558 จำนวน 30 โรงเรียน พบว่า ประสบปัญหาหลายประการ อาทิ ในด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ยังมีเด็กอายุ 3-5 ปี บางกลุ่มยังไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมในการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา เนื่องจากผู้ปกครองนักเรียนมีฐานะยากจน ทิ้งถิ่นฐานไปทำงานต่างถิ่น และ

ผู้ปกครองไม่ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมในการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา เนื่องจาก การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีปัญหาในการจัดการ การศึกษาด้านที่ 1 คือ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม หลักสูตรการศึกษาถือเป็นแนวทาง สำหรับจัดการศึกษา การสร้างหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนส่วนมากไม่คำนึงถึงขั้นตอนในการ ปรับปรุงหลักสูตรจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเป็นหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย เช่น ไม่มีการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรปฐมวัย พ.ศ. 2546 ไม่ได้มีการประชุมวางแผนการจัดทำ หลักสูตร ส่วนมากแล้วจะเป็นหน้าที่ของครูผู้จัดทำหลักสูตร ออกหน่วยการเรียนรู้และหาแผนการ จัดประสบการณ์สำหรับการนำไปใช้จัดประสบการณ์ให้กับเด็ก เมื่อขบวนการในการทำหลักสูตรไม่มี ประสิทธิภาพ ผลที่ได้รับ จึงทำให้ได้หลักสูตรที่ไม่มีคุณภาพ ด้านที่ 2 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริม พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กครูผู้ไม่จัดกิจที่ส่งเสริมพัฒนาการด้าน ต่าง ๆ ให้กับเด็กที่สำคัญพัฒนาการด้านสติปัญญา จึงทำให้พัฒนาการด้านนี้มีระดับคุณภาพต่ำ ด้านที่ 3 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก มีการจัดสภาพแวดล้อมภายใน ห้องเรียนที่ดีเหมาะแก่การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กแต่สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนมีการ ปรับปรุงยังไม่ค่อยดีเท่าที่ควรจะเป็น อย่างเด็กเล่นบางที่แห่งไม่ปลอดภัยสำหรับเด็ก ด้านที่ 4 ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ จะเห็นว่า ครูผู้สอนไม่มีการสอดแทรกคุณธรรม และจริยธรรมเข้าไป ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้เด็กขาดคุณธรรม และจริยธรรม นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านที่ 5 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก มีการประเมินพัฒนาการไม่ ครบคลุมพัฒนาการทุกด้าน ทุกกิจกรรมเป็นขาดเครื่องมือในการประเมินที่หลากหลาย ประเมิน แล้วไม่ได้นำผลการประเมินมาตัดสินผลการเรียนว่าได้หรือตกเพียงนำผลการวัดไปปรับปรุงการ จัดประสบการณ์ให้กับเด็ก ด้านที่ 6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวเด็ก ครูผู้สอนกับผู้ปกครองจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพื่อจะได้ช่วยกันพัฒนาปรับปรุง แก้ไขเด็ก ให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้น และพฤติกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและ ประเทศชาติ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด 2558 : 18 - 25)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ได้กำหนดหลักการ จัด ประสบการณ์ดังต่อไปนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด 2558 : 18 - 20)

1. การจัดประสบการณ์

1.1 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กเป็นองค์รวมอย่าง ต่อเนื่อง

1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

1.3 จัดให้เด็กได้รับพัฒนาการโดยให้ความสำคัญทั้งกระบวนการและผลผลิต

1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

1.5 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา

2. การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบเป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไรเมื่อใดและอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

1. หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวันและยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น

วัย 3 ขวบ มีความสนใจช่วงสั้นประมาณ 8 นาที

วัย 4 ขวบ มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 12 นาที

วัย 5 ขวบ มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 15 นาที

1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้ต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

1.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรีเช่นการเล่นตามมุมการเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

1.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

2. ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน ต้องให้ครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

2.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่างๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

2.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของ กล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่น เครื่อง เล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อม ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

2.3 การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้ เด็ก มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและ ศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่างๆผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการ ตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดคล้องและคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาส เอื้ออำนวย

2.4 การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่าง เหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มี นิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติ กิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความ สะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของ เข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

2.5 การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนกเปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้ สนทนา อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูล ต่างๆ ทดลองศึกษาออกสถานที่ ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสม กับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็น รายบุคคลและเป็นกลุ่ม

2.6 การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอด ความรู้สึก ความนึกคิด ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษา ให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และ บุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรม ทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

2.7 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้ พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้

ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่าง ๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ เช่น แท่งไม้รูปทรงต่าง ๆ ฯลฯ

สรุปได้ว่า การดำเนินงานระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม นับว่ายังประสบปัญหาหลายประการ ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว เริ่มตั้งแต่ การวางแผน การกำหนดนโยบาย การดำเนินงานที่จะส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา ที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

กนกพร ชูชะเอม (2550 : 86-87) ได้ศึกษา สภาพการจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฐมวัยในสถานศึกษาระดับปฐมวัยเอกชน จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษา สภาพการจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฐมวัยในสถานศึกษาระดับปฐมวัยเอกชน จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่าง ครู จำนวน 246 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับสภาพการจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฐมวัยในสถานศึกษาระดับ ปฐมวัยเอกชน จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับมากที่สุดโดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ด้านการบริหารสถานศึกษา ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร และด้านการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม 2) ผลการเปรียบเทียบระดับสภาพการจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฐมวัยในสถานศึกษาระดับปฐมวัยเอกชน จังหวัดนครปฐมจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะ สภาพการจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฐมวัยในสถานศึกษา ระดับปฐมวัยเอกชน จังหวัดนครปฐม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา คือ 1) ควรมีการส่งเสริมและ สนับสนุนให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมวางแผนและแนวทางการจัดการเรียนรู้ของเด็ก 2) ควรเชิญ วิทยากรและผู้มีประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ร่วมวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย

อวยชัย เลิศยะโส (2550 : 140-143) ได้ศึกษา การดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษา การดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร

สถานศึกษา ครูผู้สอนระดับปฐมวัย และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 379 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ และด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับปฐมวัย และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

หฤทัย อรุณศิริ (2551 : 97) ได้ศึกษา รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรี มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษา รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรี กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่าการจัดการศึกษา ด้านการจัดสภาพแวดล้อมนอกชั้นเรียนมีพื้นที่ให้เด็กสำหรับทำกิจกรรมกลางแจ้ง มีสนามที่มีร่มเงา มีการดูแลความสะอาดปลูกและประดับต้นไม้ ขาดความเป็นสัดส่วนของสนามเด็กเล่น ไม่มีบ่อน้ำและบ่อทราย เครื่องสันทนาการที่ใช้ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย การจัดสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียนพบว่า สิ่งที่โรงเรียนเทศบาลขาด คือ ไม่มีที่เก็บของใช้ส่วนตัวของเด็ก ไม่มีการจัดมุมการเรียนรู้ ลักษณะครูปฐมวัยเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานบุคลิกภาพ สุขภาพ อารมณ์ดี มีปฏิสัมพันธ์ คอยช่วยเหลืองานในชุมชน มี 1 โรงเรียนที่ครูไม่มีคุณวุฒิ การศึกษาปฐมวัย การจัดโภชนาการสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานยกเว้น ไม่มีอาหารว่างตอนบ่าย 3 โรงเรียน มีการดูแลการกินของเด็ก โดยจัดอาหารให้แก่เด็กอิสลาม ความปลอดภัยของสถานศึกษาพบว่า มี 1 โรงเรียนที่เครื่องเล่นสนามมีสภาพใช้งานได้ดี ส่วนอีก 3 โรงเรียน เครื่องเล่นสนาม มีสภาพชำรุด และไม่มีห้องพยาบาลทั้ง 4 โรงเรียน การจัดการหลักสูตรสถานศึกษาทุกโรงเรียนได้มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเทศบาล มีเอกสารหลักสูตร และครูมีส่วนร่วม แต่มีการใช้แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นเพียง 1 โรงเรียน การจัดการเรียนการสอน เป็นการสอนเน้นวิชาการ

สุนัน ชันทะสิทธิ์ (2552 : 77-81) ได้ศึกษา การศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษา การศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นในจังหวัดเลย กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย จำนวน 218 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดประสบการณ์ รองลงมาได้แก่ การประเมิน พัฒนาการและสื่อการเรียนรู้ ตามลำดับ การจัดสภาพแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดประสบการณ์ รองลงมา ได้แก่การจัดสภาพแวดล้อมและสื่อการเรียนรู้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประเมินพัฒนาการ

3. ผู้บริหาร หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย ที่มีสถานภาพ ขนาดองค์กร และระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมและรายด้านได้แก่ ด้านการจัดประสบการณ์ และด้านการจัดสภาพแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการประเมินพัฒนาการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พรนภา อินแก้ว (2553 : 98-102) ได้ศึกษา การดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย วัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษา การดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร และครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 451 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ในด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ การบูรณาการการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก มีสภาพการปฏิบัติงานทั้ง 6 ด้านและในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนความต้องการในการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัย ในภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยความต้องการด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับความต้องการด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็กอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพ ลักษณะงาน ประสบการณ์ในงาน และขนาดโรงเรียน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สำหรับแนวทางการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย พบว่า ควร

ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ตามวงจรคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญกับการวางแผนการทำงานร่วมกัน การดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนด พร้อมทั้งมีการติดตาม ตรวจสอบประเมินผลทุกกิจกรรม ทุกขั้นตอนของการดำเนินงานและนำผลมาปรับปรุงพัฒนากระบวนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

สุรีย์ อมาตยพงศ์ (2553 : 83-85) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับปฐมวัย และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดการศึกษาของ โรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบประจำอำเภอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี วัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษา ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับปฐมวัย และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัย ต้นแบบประจำอำเภอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้สอนระดับปฐมวัย และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 394 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับปฐมวัย และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบประจำอำเภอ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับ ปฐมวัย และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน ศูนย์ เด็กปฐมวัยต้นแบบประจำอำเภอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนด้าน การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ และด้านการให้บริการ แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมทรัพย์ สุพโส (2555 : 102-106) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัย สำหรับศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม วัตถุประสงค์ ในการศึกษาเพื่อศึกษา การจัดการศึกษาปฐมวัย สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหาร ส่วนตำบล อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอนระดับ ปฐมวัย และคณะกรรมการศูนย์ จำนวน 241 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมและราย ด้านมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ

ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก และด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามขนาดองค์กร สถานภาพ ประสบการณ์ และลักษณะการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด พบว่า ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ควรมีการจัดฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ควรมีการจัดกิจกรรมการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาการที่ครบถ้วนของเด็ก ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรู้ ความเข้าใจหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย และมีการจัดฝึกอบรม ความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อ/นวัตกรรมของบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ ของเด็กควรให้มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการจัดประสบการณ์อย่างชัดเจน และมีการแจ้งผลการประเมินการจัดประสบการณ์ให้ผู้ดูแลเด็ก ทราบ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก ควรให้ครอบครัวของเด็กเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นประจำ

4. ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่มการจัดการศึกษาปฐมวัย มีแนวทางการพัฒนาใน 3 ด้าน คือ ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ เด็กควรได้เรียนรู้จากกิจกรรมที่หลากหลาย และมีการบูรณาการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญ ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ควรมีการแจ้งให้ฝ่ายต่างๆ รวมถึงประชาชนให้รับทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

เสาวณีย์ พูลลาภ (2555 : 130 – 132) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครอบครัวของ

เด็กด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ และด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ระดับปานกลางโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ และด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา เรียงตามลำดับคะแนนค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) สถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์การใช้หลักสูตรเพื่อให้ทราบถึงจุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหา และอุปสรรคของการใช้หลักสูตร และควรมีการปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง 2) ควรมีเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินอย่างหลากหลายเพื่อประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ให้ครอบคลุม ทุกด้าน และ 3) ควรมีการประเมินพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอรอบด้าน และให้เป็นการประเมินตามสภาพจริง

สาวิตรี พังงา (2555 : 103) ได้ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลปราโมชพัฒนา พบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษา ของโรงเรียนดังนี้ 1) ลักษณะบทบาท และหน้าที่ของครู ความคาดหวังให้ครูเอาใจใส่เด็กเข้าใจ ธรรมชาติ และความต้องการของเด็ก ครูใจดี รัก และเมตตาต่อเด็ก และครูควรมีความรู้เกี่ยวกับ จิตวิทยาเด็ก วิธีการใช้สื่อและอุปกรณ์ รวมถึงวิธีการสอนในระดับก่อน ประถมศึกษา 2) การจัดประสบการณ์ และกิจกรรมการเรียนการสอน คาดหวังให้เน้น การจัดประสบการณ์ที่มุ่งพัฒนาให้นักเรียนมีความเจริญเติบโตทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมุ่งให้นักเรียนกล้าแสดงออก ส่วนกิจกรรมเสริมทักษะเน้นการเรียนภาษาอังกฤษกับชาวต่างประเทศ คอมพิวเตอร์ และ การวาดภาพระบายสี 3) สื่อการเรียนการสอน คาดหวังให้เน้นสื่อที่ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สื่อที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง และใช้ร่วมกับผู้อื่น สื่อที่โรงเรียนควรจัด ได้แก่ เกมฝึกสมอง ชนิดต่าง ๆ หนังสือนิทาน และอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ที่ใช้ได้ง่าย 4) การประเมินผลคาดหวังให้ทำการประเมินผลเดือนละครั้ง โดยวิธีการสังเกต การตรวจผลงาน รวมทั้งการใช้แบบทดสอบ และนำเอาผลการประเมินไปพัฒนานักเรียนให้ดีขึ้น 5) การจัดสภาพแวดล้อม คาดหวังให้โรงเรียนมีอาคารสถานที่ที่มั่นคงแข็งแรง มีสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่เหมาะสมกับนักเรียน 6) การจัดบริการให้กับนักเรียน คาดหวังให้มีการจัดครูพี่เลี้ยงคอยดูแลความปลอดภัยขณะนั่งรถรับ-ส่งนักเรียน และคอยดูแลเรื่องการรับ-ส่งนักเรียนจากผู้ปกครองมีบริการ อาหารกลางวัน อาหารว่างที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ 7) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง คาดหวังให้โรงเรียนมีการแจ้ง ข่าวสารให้ทราบอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดแสดงผลงานนักเรียนให้ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของ ผู้ปกครอง เมื่อเปรียบเทียบความคาดหวัง และความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อสภาพจริงของโรงเรียน พบว่า มีความแตกต่างกันในเรื่องการ

จัดการเรียนเสริมทักษะให้แก่นักเรียน สื่อการเรียนการสอนที่ โรงเรียนควรจัด และความถี่ของการประเมินผลพัฒนาการนักเรียน

สิริชชา บุญงาม (2556 : 97) ได้ศึกษาสภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนเอกชนภาคตะวันออก พบว่า สภาพปัญหาการจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ปกครองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพความต้องการอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบสภาพจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ปกครองจำแนกตามระดับการศึกษา และอาชีพของผู้ปกครองไม่แตกต่างกัน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

DeLaney, B. (2000 : 349 - A) ได้ศึกษาความร่วมมือของผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับท้องถิ่น ภายใต้ระบบของโรงเรียนแห่งรัฐโดยเน้นการศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีบทบาทในฐานะตัวแทนที่อยู่ในคณะกรรมการโรงเรียน ที่เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนความพึงพอใจและไม่พอใจต่อช่องทางในการสื่อสาร ผลการศึกษาพบว่า ความแตกต่างของการวิสัยทัศน์เกี่ยวกับบทบาทในการตัดสินใจของผู้ปกครองกับการมีวิสัยทัศน์ของนักศึกษา มีผลทำให้เกิดความตึงเครียดระหว่างกลุ่มทั้งสองได้ ช่องทางการสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองที่เหมาะสมจะต้องเกี่ยวข้องกับเด็กหรือ สถานการณ์ที่ไม่ก่อให้เกิดการโต้แย้งระหว่างกันได้ เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารแบบสองทางอย่างเปิดเผยและต่อเนื่องจะเพิ่มให้ผู้ปกครองมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและลดการเพิกเฉยลงได้ การไม่ส่งเสริมให้มีการร่วมมืออย่างใกล้ชิดและเปิดเผยจะนำไปสู่การโต้แย้งและประท้วงเกิดขึ้นได้ และเสียงเรียกร้องนักธุรกิจมืออาชีพ มีบทบาทมากกว่าเสียงเรียกร้องจากบุคคลในกลุ่มอื่น ๆ ในการทำให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

Buford, J. F. (2000 : 904 - A) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองที่มีต่อการเรียนการสอนระดับอนุบาล ได้ข้อเสนอจากผลการวิจัยพบว่า การสอนชั้นอนุบาลควรเน้นพัฒนาการอารมณ์เป็นลำดับแรก การพัฒนาการทางร่างกายเป็นลำดับถัดมาและควรมีกิจกรรมที่จะช่วยให้เด็กมีกิจกรรมที่จะช่วยให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองให้มากที่สุดจากผลการศึกษางานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัย นอกจากจะมุ่งให้เด็กมีความพร้อมในอันที่จะเรียนในระดับประถมศึกษาได้ดี ยังเป็นการศึกษาพื้นฐานที่สำคัญ ที่จะทำให้เด็กมีชีวิตในอนาคตสมบูรณ์ยิ่งขึ้น การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยจะมีผลไปตลอดชีวิต หากเด็กได้รับการดูแลที่ดี ได้รับความรักความอบอุ่นจะทำให้เด็กเป็นคนสดชื่นแจ่มใส มองโลกในแง่ดี การพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและสถาบันหลายฝ่ายตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน

ชุมชน สิ่งแวดล้อม ตลอดจนองค์กรที่มีหน้าที่จัดการศึกษาและจัดบริการพื้นฐานให้แก่เด็ก และองค์การบริหารส่วนตำบลยังเข้าใจในสภาพและแนวทางในการพัฒนาการศึกษาน้อย และยังเห็นว่าการจัดการศึกษามีไขปัญหาเร่งด่วน เมื่อจัดสรรงบประมาณก็จัดให้โดยอ้อม ไม่จัดให้โดยตรง และที่สำคัญบุคลากรมีไม่เพียงพอและขาดประสบการณ์ในการจัดการศึกษา

Garcia, S. and Richley, B. (2000 : 3185 – A) ได้ศึกษาความคิดเห็นในการวางแผนการจัดหลักสูตรสำหรับนักเรียนอนุบาลเปอร์โตริกัน ผลการวิจัยครั้งนี้ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ คือ 1) ด้านหลักสูตร ควรสอนให้นักเรียนทราบถึงวัฒนธรรม ภูมิใจความเป็นพลเมืองของประเทศตนเอง และควรจัดให้นักเรียนมีกิจกรรม และประสบการณ์ 2) ด้านการเรียนการสอน ครูควรเป็นผู้นำแนวปฏิบัติในการเรียนรู้ และควรมีอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับ ความเข้าใจของนักเรียน ครูควรเป็นผู้มีวุฒิทางการสอนปฐมวัยโดยเฉพาะ 3) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนควรมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด

Black, Sarah Ellizabeth Bucher. (2001 : 304 - A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางสังคมและรูปแบบของการสื่อสารในเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความคุ้นเคยและไม่คุ้นเคยกัน ผลการวิจัยพบว่า ความแตกต่างของสถานภาพทางสังคมในรูปแบบของการสื่อสารจะมีความสัมพันธ์กับเพศ และสถานภาพของเด็กที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคยกัน เด็กหญิง จะมีสัดส่วนของการพูดคุยต่อเนื่องสูงกว่าเด็กเพศชาย แต่เด็กชายมีสัดส่วนของการพูดคุยแบบไม่ต่อเนื่องสูงกว่าเด็กหญิง

Ramji (2002 : 412 - A) ได้ศึกษาการจัดระดับปฐมวัยและสร้างเครื่องมือสำหรับประเมินโรงเรียนระดับปฐมวัย (Pre-primary Institutions their Supervision) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการศึกษาปฐมวัยในอินเดีย การนิเทศโรงเรียนในเรื่องสุขภาพอนามัย โภชนาการ รวมทั้งการจัดการศึกษาและแบบประเมินโรงเรียน ซึ่งมีหัวข้อต่าง ๆ คือ อาคารสถานที่ ครู นักเรียน การจัดกิจกรรมของนักเรียน การประเมินแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดีมาก ปานกลาง พอใช้ แบบประเมินนี้ผู้ควบคุมดูแลการจัดระดับปฐมวัยเป็นผู้ประเมิน พร้อมกันนี้รามจี ได้เสนอแนะให้ผู้ดูแลของปฐมวัยและผู้ใช้แบบประเมินแนะนำครูให้เลือกกิจกรรมที่เหมาะสม กับความสนใจของนักเรียน

Delaney. R. (2007 : 24 –28) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน และความคิดเช่นนี้ทำให้เขาประสบความสำเร็จจะทำให้เกิดการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ สาธารณชนให้การสนับสนุนอย่างเต็มใจ และทำให้เกิดความเป็นประชาธิปไตยที่เข้มแข็งขึ้น แต่ถ้าไม่สามารถทำได้จะส่งผลทำให้สาธารณชนมีความไม่พึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้ การศึกษาครั้งนี้ได้เห็นข้อมูล

โดยการสังเกตการณ์ประชุมคณะกรรมการโรงเรียนและสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 6 คน โดยเน้นการสำรวจความต้องการและความปรารถนาของผู้ปกครองที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผลการศึกษาโดยสรุปพบว่า เมื่อใดที่ผู้ปกครองนักเรียนเลือกเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียน จะทำให้พวกเขาเข้าร่วมด้วยความพึงพอใจหรือเต็มใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ถ้าผู้นำทางการศึกษาไม่ยอมรับหรือไม่รับรู้ เพียงกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต้องทำให้โรงเรียนเกิดความแตกแยกไปจากสาธารณชน ซึ่งจะส่งผลการสนับสนุนการจัดการศึกษาของสาธารณชนลดน้อยลงไปได้

Brittingham, K. V. (2009 : 1406 - A) ได้ศึกษาลักษณะการเปรียบเทียบความร่วมมือที่ประสบผลสำเร็จระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชนของโรงเรียนแห่งหนึ่งในมลรัฐวิสคอนซิน ซึ่งโรงเรียนจะต้องปฏิบัติตามเป้าหมายข้อที่ 8 ของการศึกษาแห่งชาติได้ระบุว่า “ทุกโรงเรียนจะต้องส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกับครอบครัวในการส่งเสริมให้นักเรียนมีความเจริญงอกงามในด้านสังคม อารมณ์ และวิชาการ” โรงเรียนดังกล่าว มีความเชื่อว่า คุณภาพการสอนจะต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยครูจะต้องมีการสื่อสารเป็นประจำให้ผู้ปกครองทราบว่าโรงเรียนได้สอนอะไรให้กับลูกหลานของเขา สอนอย่างไร และผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนอย่างไร ลักษณะสำคัญที่โรงเรียนแห่งนี้ได้ปฏิบัติก็คือ ยึดหลักภาวะผู้นำ ความร่วมมือในการสื่อสารโดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาสภาพต่างๆในการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชน และครอบครัว สิ่งนี้เป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความร่วมมือดังกล่าวจะต้องเกิดขึ้นภายใต้บรรยากาศความร่วมมือที่เน้นการไว้วางใจซึ่งกันและกัน ให้ทุกฝ่ายเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการร่วมกัน และมีการสื่อสารระหว่างกันอย่างตรงไปตรงมา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ สรุปว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กที่มีอายุ 3 – 5 ปี ซึ่งเป็นวัยที่ร่างกายและสมองกำลังเจริญเติบโต เด็กควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก ความเข้าใจใส่ใจจากครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็กในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยโรงเรียนจะต้องจัดการศึกษาให้ครอบคลุมตามจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยต้องยึดปรัชญา แนวคิด และหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ กิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับครู เพื่อให้การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย เป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม มีรายละเอียดและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม มีรายละเอียดและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. กลุ่มเป้าหมาย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การนำเสนอข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ
โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

1.2 เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ
โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม จำแนกตาม
สถานภาพ ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และ
คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม ปีการศึกษา 2558 จาก 27 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม. 2558 : 10) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 108 คน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย 150 คน
และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 243 คน รวมทั้งสิ้น 501 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับ
ปฐมวัย และคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2558 มีจำนวนทั้งสิ้น 217 คน กำหนดขนาดของกลุ่ม
ตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน และการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random
Sampling) ตามสัดส่วนบุคลากรในแต่ละโรงเรียน (บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 44) ได้กลุ่ม
ตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 47 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 65 คน และ
คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 105 คน ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	รายชื่อโรงเรียน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
		ผู้บริหาร	ครู	คณะกรรมการฯ	ผู้บริหาร	ครู	คณะกรรมการฯ
เขต 1							
1	อนุบาลกิติยา	4	10	9	2	4	4
2	อนุบาลอภิสิทธิ์ปัญญา	4	8	9	2	3	4
3	อนุบาลสกุรัตน์	4	6	9	2	3	4
4	พระกุมารมหาสารคาม	4	9	9	2	4	4
5	อนุบาลพรเทพ	4	5	9	2	2	4
6	อนุบาลศรีจันทร์	4	6	9	2	3	4
7	อนุบาลมาลีรัตน์	4	4	9	2	2	4
8	การกุศลวัดสถาน สงเคราะห์	4	4	9	2	2	4
9	พัฒนศึกษา	4	4	9	2	2	4
10	อนุบาลกรอบสุข	4	4	9	2	2	4
11	อนุบาลชาลยวิทยา	4	5	9	2	2	4
12	อนุบาลธัญพร	4	4	9	2	2	4
เขต 2							
1	อนุบาลเอี่ยมสุข	4	9	9	2	4	4
2	พระกุมารศึกษาพยัค	4	9	9	2	4	4
3	รุ่งอรุณวิทย์	4	4	9	2	2	4
4	วรัญญาวิทย์	4	4	9	2	2	4
5	วัดบ้านนาเชือก	4	5	9	2	2	4
6	อนุบาลอุ้นรัก	4	4	9	2	2	4
7	ศุภประภา	4	5	9	2	2	4
8	อนุบาลเรียบร้อย	4	3	9	2	1	4

ลำดับ	รายชื่อโรงเรียน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
		ผู้บริหาร	ครู	คณะกรรมการฯ	ผู้บริหาร	ครู	คณะกรรมการฯ
เขต 3							
1	อนุบาลสายรุ้ง	4	5	9	2	2	4
2	อนุบาลพิสมัย	4	7	9	2	3	4
3	อนุบาลเกียรติขจร	4	6	9	2	3	4
4	เกียรติขจรวิทยา	4	4	9	2	2	4
5	อนุบาลจอนวิทยกุล	4	8	9	2	3	4
6	จันทนาศึกษา	4	4	9	2	2	4
7	อนุบาลณัฐชาติ	4	4	9	2	2	4
รวม		108	150	243	47	65	105

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) สื่อการเรียนการสอน 3) ครูผู้สอน 4) การจัดสภาพแวดล้อม 5) การบริการนักเรียน และ 6) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 82) มีเกณฑ์การตรวจให้คะแนน ดังนี้

เกณฑ์กำหนดน้ำหนักและมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

คะแนน 5 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนน 4	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
คะแนน 3	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	ปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลผล 5 ระดับ ดังนี้		
4.51 - 5.00	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire)

เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะ

2.2 วิธีการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 และหลักสูตรของสถานศึกษาเอกชนปี 2550 เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม

2.2.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม ตามแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert Scale)

2.2.3 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด

2.2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณา ปรับปรุง

2.2.5 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุง ตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสม ครอบคลุมของเนื้อหา (IOC) ความชัดเจนของภาษาและความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ดังนี้

1) ผศ.ดร.ไพศาล วรคำ วุฒิการศึกษา ค.ต. (วิจัยประเมินผล) ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาหลักสูตรและการประเมินผล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมินผล

2) ผศ.ว่าที่.รต.ดร.อริญ ชุยกะเดื่อง วุฒิการศึกษา กศ.ด. (วิจัยและประเมินผลการศึกษา) ตำแหน่งรองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ ด้านสถิติและการวิจัย

3) อาจารย์อนุสรณ์ ภูสินแก่น วุฒิการศึกษา กศ.ม. (บริหารการศึกษา) ตำแหน่งอาจารย์ประจำสาขาการบริหารจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และภาษา

2.2.6 ปรับปรุงแบบสอบถามตามที่ยุ่เชี่ยวชาญเสนอแนะซึ่งได้พิจารณาว่าควรเลือกใช้คำที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับปัญหาการดำเนินงานในปัจจุบัน ซึ่งผลการประเมินค่า IOC เท่ากับ 0.67 – 1.00

2.2.7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารครูผู้สอนระดับปฐมวัย และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โรงเรียนละ 3 ฉบับ จำนวน 10 แห่ง ได้แก่ 1) โรงเรียนหลักเมือง 2) โรงเรียนอนุบาลมหาสารคาม 3) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 4) โรงเรียนท่าขอนยาง 5) โรงเรียนบ้านท่าสองคอน 6) โรงเรียนบรบือ 7) โรงเรียนอนุบาลกันทร 8) โรงเรียนอนุบาลแกดำ 9) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 16 และ 10) โรงเรียนบ้านเขื่อน (เขื่อนศึกษาการ)

2.2.8 นำแบบสอบถามที่ได้จากการนำไปทดลองใช้ไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.33 – 0.72 และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.96

2.2.9 สร้างเครื่องมือฉบับจริงเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม แล้วดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยได้ขอหนังสือขอความร่วมมือ ในการจัดเก็บข้อมูลจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้วิจัยได้ไปจัดส่งแบบสอบถาม และข้อเสนอแนะให้กลุ่มตัวอย่างในช่วงวันที่ 1 – 5 พฤษภาคม 2559 และกำหนดรับคืนภายใน 20 วัน ด้วยตนเอง

3.3 ผู้วิจัยได้แจ้งจุดประสงค์การทำวิจัย และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษาเอกชนได้ทราบ แล้วให้แจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบตามสถานภาพที่กำหนด และนัดหมายวันเวลาเพื่อจะได้มารับภายหลัง

3.4 เมื่อครบกำหนดผู้วิจัยได้ไปรับแบบสอบถามด้วยตนเองตามระยะเวลาที่นัดหมาย แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่างตรวจนับและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามปรากฏว่ามีจำนวน 107 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพ ขนาดสถานศึกษาและจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F – test (One-way ANOVA) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของ Scheffe'

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพื่อหาค่าความถี่ในการดำเนินงานระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติ ดังนี้

5.1 สถิติที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

5.1.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยการวิเคราะห์ค่า IOC (Item Objective Congruence Index) ของแบบสอบถามเป็นรายข้อ (บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 116)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหาหรือระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

5.1.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) (บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 130)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อที่พิจารณาใน r - distribution
	$\sum X$	แทน	คะแนนรวมของการตอบแบบสอบถามของผู้ตอบแต่ละคน
	$\sum Y$	แทน	คะแนนรวมในแต่ละข้อกระทงของผู้ตอบแบบสอบถาม
	Σ	แทน	ผลรวม

5.1.3 สถิติที่ใช้หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) จากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 116)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum S_1^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$$\sum s_i^2 \text{ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ}$$

$$s^2 \text{ แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม}$$

5.2 สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย

5.2.1 การหาร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 122)

$$p = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ	p	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการ
	n	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

5.2.2 การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 123)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนข้อมูล

5.2.3 การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

(บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 126)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

5.2.4 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้การทดสอบความแปรปรวนทางเดียวโดยใช้ F – test (F. Test One Way) (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. 2551 : 67-78)

$$F = \frac{MSb}{MSw}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤติจากการแจกแจง แบบ F
	MSb	แทน	ค่าประมาณของความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม (Mean square between groups)
	MSw	แทน	ค่าประมาณของความแปรปรวนภายในกลุ่ม (Mean square within groups)

5.2.5 สถิติที่ใช้ในการทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีของ Scheffe'

เมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเป็นรายคู่ ผู้วิจัยจะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่เป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe') ซึ่งมีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 117)

$$F = \frac{(M_1 - M_2)^2}{MS_w \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right) (K-1)}$$

เมื่อ	M_1 และ M_2	แทน	ค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม ที่ต้องการทดสอบความแตกต่าง
	n_1 และ n_2	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ที่นำมาทดสอบ
	$df = (K-1), (K-2)$	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม มีรายละเอียดและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในครั้งนี้ได้ทำการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 2 คน และ คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 1 คน รวม 5 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และเป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นครูแกนนำในโรงเรียนที่เป็นต้นแบบการสอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย

1. ดร.สุวิมล สุขศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนรุ่งอรุณวิทย์
2. นางสาวประพรรณศรี ศุภาสารัมภ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเอี่ยมสุข
3. สัมภาษณ์นางสาวนฤมล พันหล่อมโส ครูผู้สอนระดับปฐมวัย
4. นางสาวอลิสา ขาดิพันธ์จันทร์ ครูผู้สอนระดับปฐมวัย
5. นายวัชรินทร์ วิชโย กรรมการสถานศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) (บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 90) มีขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

- 2.1 กำหนดจุดมุ่งหมายที่แน่นอนในการสัมภาษณ์
- 2.2 สร้างคำถามให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ให้ครอบคลุม
- 2.3 เรียงข้อคำถามตามลำดับ ตามหัวข้อที่ได้วางโครงสร้างไว้
- 2.4 ปรับปรุง แก้ไข ข้อคำถามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะ
- 2.5 เลือกประเด็นข้อคำถามที่เหมาะสมเพื่อดำเนินการสัมภาษณ์ซึ่งประกอบด้วย
  - 2.5.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
  - 2.5.2 สื่อการเรียนการสอน
  - 2.5.3 ครูผู้สอน
  - 2.5.4 การจัดสภาพแวดล้อม
  - 2.5.5 การบริการนักเรียน

2.5.6 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำการรวบรวมข้อมูลตามประเด็นการสัมภาษณ์ แล้วนำผลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) (สุภางค์ จันทวานิช. 2555 : 131)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Induction) จากการสัมภาษณ์ประกอบกับเอกสารอื่น ๆ (สุภางค์ จันทวานิช. 2555 : 144)

5. การนำเสนอข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จึงนำเสนอในลักษณะข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) (สุภางค์ จันทวานิช. 2555 : 131)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัย เรื่อง ปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

ระยะที่ 1 ศึกษาปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F – distribution
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติของข้อมูล โดยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตาราง แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม จำแนกตาม
สถานภาพตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ
โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตอนมีดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละสถานภาพส่วนตัวจำแนกตามสถานภาพ ขนาดสถานศึกษา และ
ประสบการณ์ในการทำงาน

สถานภาพส่วนตัว	กลุ่มตัวอย่าง (n= 217)	
	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานภาพ		
ผู้บริหารสถานศึกษา	47	21.66
ครูผู้สอนระดับปฐมวัย	65	29.95
คณะกรรมการสถานศึกษา	105	48.39
รวม	217	100.00
2. ขนาดสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก	100	46.08
ขนาดกลาง	73	33.64
ขนาดใหญ่	44	20.28
รวม	217	100.00
3. ประสบการณ์ในการทำงาน		
1 – 5 ปี	45	20.74
5 - 10 ปี	80	36.87
10 ปีขึ้นไป	92	42.40
รวม	217	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 48.39 รองลงมาครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 29.95 และเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 21.66 เมื่อพิจารณาจำแนกตามขนาดสถานศึกษา ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 46.08 รองลงมาคือ สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 33.64 และสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 20.28 มีประสบการณ์ในการทำงานส่วนใหญ่ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 42.40 รองลงมา 5 - 10 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 36.87 และ 1 - 5 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 20.74

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ดังตารางที่ 8 - 14

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของโรงเรียนเอกชน	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.50	0.82	น้อย
2. ด้านสื่อการเรียนการสอน	2.61	0.79	ปานกลาง
3. ด้านครูผู้สอน	2.44	0.89	น้อย
4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	2.49	0.89	น้อย
5. ด้านการบริการนักเรียน	2.64	0.79	ปานกลาง
6. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน	2.39	0.86	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.51	0.84	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน และระดับน้อย 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านการบริการ

นักเรียน ($\bar{x} = 2.64$) ด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{x} = 2.61$) และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 2.50$)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับปัญหาการดำเนินงาน		
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
1. การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้นักเรียนมีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา	2.47	0.90	น้อย
2. การจัดกิจกรรมเพื่อปูพื้นฐานในการเรียนรู้เรื่องต่างๆ โดยการจัดมุมการเล่น การอ่าน ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง	2.43	0.83	น้อย
3. การจัดประสบการณ์ของโรงเรียนได้เชิญคณะกรรมการและผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมและมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพและสนองความต้องการของชุมชน	2.53	0.97	ปานกลาง
4. โรงเรียนได้สนับสนุนกิจกรรมด้านวินัย คุณธรรม การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ปลูกฝังให้นักเรียนมีระเบียบวินัย	2.40	0.80	น้อย
5. การสนับสนุนให้สอนกิจกรรมหน้าชั้นเรียนให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ เน้นให้นักเรียนกล้าแสดงออก และมีความมั่นใจ	2.48	0.99	น้อย
6. มีการปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมโดยสนับสนุนให้จัดกิจกรรมไปวัดในวันสำคัญทางพุทธศาสนา	2.42	0.89	น้อย
7. โรงเรียนติดตามพัฒนาการของนักเรียนอย่างใกล้ชิดโดยการติดตามประเมินผลอย่างใกล้ชิด	2.57	0.93	ปานกลาง

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับปัญหาการดำเนินงาน		
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
8. การสอนมีการฝึกทักษะการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เช่น การใช้สายตา การใช้มือ โดยจัดกิจกรรม กลางแจ้ง กิจกรรมการปั้น กิจกรรมการทำอาหาร เป็นต้น	2.47	0.93	น้อย
9. การสนับสนุนให้นักเรียนให้มีกิจกรรมการเรียนการสอน เน้นให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็นแก้ปัญหาเป็นโดย กำหนดปัญหาให้นักเรียนได้แบ่งกลุ่มและระดม ความคิดที่จะแก้ปัญหาได้เหมาะสมตามวัย	2.42	0.80	น้อย
รวม	2.46	0.89	น้อย

จากตารางที่ 9 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ และระดับน้อย 7 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ โรงเรียนติดตามพัฒนาการของนักเรียนอย่างใกล้ชิดโดยการติดตามประเมินผลอย่างใกล้ชิด ($\bar{x} = 2.57$) การจัดประสบการณ์ของโรงเรียนได้เชิญคณะกรรมการและผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมและมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพและสนองความต้องการของชุมชน ($\bar{x} = 2.53$) และการสนับสนุนให้สอนกิจกรรมหน้าชั้นเรียนให้นักเรียนได้แสดงความสามารถเน้นให้นักเรียนกล้าแสดงออก และมีความมั่นใจ ($\bar{x} = 2.48$)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม
ด้านสื่อการเรียนการสอน

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ด้านสื่อการเรียนการสอน	ระดับปัญหาการดำเนินงาน		
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
1. ลักษณะของสื่อจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ในการ เรียนการสอนเป็นสื่อที่หาง่ายมีอยู่ในท้องถิ่นใช้ สะดวกและเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน	2.53	0.89	ปานกลาง
2. สื่อที่ใช้เกี่ยวกับการเรียนการสอนเป็นสื่อที่มีความ ปลอดภัยและช่วยสร้างความสนใจให้นักเรียน อยากรู้ อยากเห็น	2.51	0.88	ปานกลาง
3. สื่อที่เป็นภาพธรรมชาติ ภาพสัตว์ ที่ใช้สอดคล้อง กับเนื้อหา กิจกรรม และการจัดประสบการณ์ เตรียมความพร้อม	2.41	0.80	น้อย
4. สื่อที่ได้จากวัสดุธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่ เมล็ดพันธุ์ ชนิดหนึ่ง ๆ สามารถใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น การจำ สี ขนาด และการนับจำนวน ฯลฯ	2.64	1.05	ปานกลาง
5. สื่อที่โรงเรียนได้จัดหา และจัดทำจากความร่วมมือ ของชุมชน และผู้ปกครองมีปริมาณเพียงพอทุก กิจกรรม	2.54	0.93	ปานกลาง
6. การเลือกสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมทางโรงเรียน และคณะกรรมการต้องพิจารณาถึงความเหมาะสม และเป็นประโยชน์กับพัฒนาการของเด็ก	2.53	0.87	ปานกลาง
7. การใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ ที่ได้ จัดหาและพัฒนาขึ้นต้องให้ครูได้ผ่านการฝึกอบรม มาก่อน	2.49	0.90	น้อย

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ด้านสื่อการเรียนการสอน	ระดับปัญหาการดำเนินงาน		
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
8. สถานที่ในห้องเรียน และนอกห้องเรียนควรจัดให้ เหมาะสมกับการใช้สื่อและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูเลือกใช้งาน	2.45	0.80	น้อย
9. ขณะทำการสอนครูต้องกำกับดูแลการใช้อุปกรณ์ สื่อต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา	2.49	0.89	น้อย
รวม	2.51	0.89	ปานกลาง

จากตารางที่ 10 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน
เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ด้านสื่อการเรียนการสอน
โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับ
ปานกลาง 5 ข้อ และระดับน้อย 4 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่
สื่อที่ได้จากวัสดุธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่ เมล็ดพันธุ์ ชนิดหนึ่ง ๆ สามารถใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง
เช่น การจำ สี ขนาด และการนับจำนวน ฯลฯ ($\bar{x} = 2.64$) สื่อที่โรงเรียนได้จัดหา และจัดทำจาก
ความร่วมมือของชุมชน และผู้ปกครองมีปริมาณเพียงพอทุกกิจกรรม ($\bar{x} = 2.54$) ลักษณะของสื่อ
จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ในการเรียนการสอนเป็นสื่อที่หาง่ายมีอยู่ในท้องถิ่นใช้สะดวกและ
เหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน และการเลือกสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมทางโรงเรียนและ
คณะกรรมการต้องพิจารณาถึงความเหมาะสม และเป็นประโยชน์กับพัฒนาการของเด็ก
($\bar{x} = 2.53$)

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม
ด้านครูผู้สอน

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ด้านครูผู้สอน	ระดับปัญหาการดำเนินงาน		
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
1. ทางโรงเรียนได้จัดวางตัวครูในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการเรียนการสอนได้เหมาะสม	2.47	1.04	น้อย
2. ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการเรียนการสอนมีความ รับผิดชอบและมีการดูแลเอาใจใส่นักเรียนของ ท่าน	2.32	0.76	น้อย
3. ครูในโรงเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีได้ เหมาะสม	2.41	0.98	น้อย
4. ครูมีอารมณ์ดี ใจเย็น รับฟังเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก	2.52	1.05	ปานกลาง
5. จำนวนครูเพียงพอกับจำนวนนักเรียน	2.57	1.03	ปานกลาง
6. ครูผู้สอนต้องผ่านการฝึกอบรมก่อนทำการสอน	2.46	0.96	น้อย
7. ครูมีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ทักทายผู้ปกครอง ถามทุกข์สุขและรับฟังความคิดเห็นของ ผู้ปกครอง	2.42	0.94	น้อย
รวม	2.45	0.97	น้อย

จากตารางที่ 11 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน
เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ด้านครูผู้สอน โดยรวมมี
ปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ
และระดับน้อย 5 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ จำนวนครูเพียงพอ
กับจำนวนนักเรียน ($\bar{x} = 2.57$) ครูมีอารมณ์ดี ใจเย็น รับฟังเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก ($\bar{x} = 2.52$)
และทางโรงเรียนได้จัดวางตัวครูในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการเรียนการสอนได้เหมาะสม ($\bar{x} = 2.47$)

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม
ด้านการจัดสภาพแวดล้อม

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	ระดับปัญหาการดำเนินงาน		
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
1. โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมให้มีลักษณะเหมือนอยู่ ที่บ้าน	2.52	0.98	ปานกลาง
2. การจัดอาคารเรียนสำหรับระดับอนุบาลของ โรงเรียนมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ระดับอนุบาล	2.61	1.16	ปานกลาง
3. สภาพของอาคารเรียนมีระเบียบเรียบร้อย สีเย็น ตา แสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวกและมี บรรยากาศการเรียนรู้	2.43	0.96	น้อย
4. บริเวณและสิ่งแวดลอมของโรงเรียนมีความ สวยงาม ร่มรื่นปลอดภัย และส่งเสริมการเรียนรู้ แก่นักเรียน	2.47	0.98	น้อย
5. การจัดห้องเรียนและห้องประกอบถูกสุขลักษณะ และเอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการ สอน	2.48	0.99	น้อย
6. มีการจัดมุมพักผ่อนเพื่อให้เด็กได้ใช้ในการจัด กิจกรรมต่าง ๆ	2.33	0.93	น้อย
7. โรงเรียนมีการดูแลรักษาความสะอาดของอาคาร สถานที่เช่น ห้องน้ำ ห้องเรียน ห้องอาหาร	2.42	0.98	น้อย
8. โต๊ะและเก้าอี้มีลักษณะเหมาะสมกับวัยของ นักเรียน	2.47	0.97	น้อย
รวม	2.47	0.99	น้อย

จากตารางที่ 12 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษา
ระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม โดยรวมมีปัญหายอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ และระดับน้อย 6 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การจัดหาการเรียนสำหรับระดับอนุบาลของโรงเรียนมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียนระดับอนุบาล ($\bar{x} = 2.61$) โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมให้มีลักษณะเหมือนอยู่ที่บ้าน ($\bar{x} = 2.52$) และการจัดห้องเรียนและห้องประกอบถูกสุขลักษณะและเอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 2.48$)

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ด้านการบริการ

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ด้านการบริการ	ระดับปัญหาการดำเนินงาน		
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
1. จัดอาหาร น้ำดื่ม ให้นักเรียนอย่างทั่วถึง และ สะอาด ถูกหลักอนามัย	2.51	0.90	ปานกลาง
2. สถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้สำหรับการ บริการเพียงพอเป็นสัดส่วน สะอาดถูกหลัก สุขาภิบาลและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	2.55	0.85	ปานกลาง
3. โรงเรียนได้จัดบริการให้อาหารเสริม เช่น นม ในช่วงพักเช้า และบ่าย	2.54	0.85	ปานกลาง
4. การติดตามนักเรียนที่เจ็บป่วย ขาดเรียนทาง โทรศัพท์และเยี่ยมนักเรียนที่ป่วยนอนพักรักษาตัว อยู่ที่โรงพยาบาล	2.52	0.88	ปานกลาง
5. บริการตรวจสอบสภาพร่างกาย ตรวจสอบการรับ ภูมิคุ้มกันของนักเรียนโดยกุมารแพทย์ปีละครั้ง	2.53	0.82	ปานกลาง
6. โรงเรียนได้จัดบริการตรวจสอบสภาพฟันโดย ทันตแพทย์ปีละ 2 ครั้ง	2.49	0.82	น้อย

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ด้านการบริการ	ระดับปัญหาการดำเนินงาน		
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
7. บันทึกสุขภาพประจำตัวนักเรียนเกี่ยวกับน้ำหนัก ส่วนสูงและติดตามประเมินผลพัฒนาการโดย กุมารแพทย์	2.47	0.83	น้อย
8. สอนให้นักเรียนรู้จักระวังตนเองให้ปลอดภัยจาก การเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ	2.48	0.84	น้อย
9. มีครูเวรหน้าประตูคอยรับ-ส่งนักเรียนอย่าง เพียงพอ	2.49	0.82	น้อย
10. สภาพของยานพาหนะตลอดจนความปลอดภัยใน การจัดบริการรถรับ-ส่งนักเรียน	2.53	0.83	ปานกลาง
11. พนักงานขับรถมีวินัย มีความสามารถในการขับรถ	2.55	0.80	ปานกลาง
12. มาตรการในการช่วยเหลือและป้องกันอุบัติเหตุแก่นักเรียน	2.56	0.84	ปานกลาง
รวม	2.52	0.84	ปานกลาง

จากตารางที่ 13 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ด้านการบริการ โดยรวมมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 8 ข้อ และระดับน้อย 4 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ มาตรการในการช่วยเหลือและป้องกันอุบัติเหตุแก่นักเรียน ($\bar{x} = 2.56$) สถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้สำหรับการบริการเพียงพอเป็นสัดส่วน สะอาดถูกหลักสุขาภิบาลและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน พนักงานขับรถมีวินัย มีความสามารถในการขับรถ ($\bar{x} = 2.55$) และโรงเรียนได้จัดบริการให้อาหารเสริม เช่น นม ในช่วงพักเช้า และบ่าย ($\bar{x} = 2.54$)

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	ระดับปัญหาการดำเนินงาน		
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
1. โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเป็นอย่างดีเนื่องจากได้รับการประสานความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง	2.41	0.88	น้อย
2. โรงเรียนและชุมชนมีการให้การสนับสนุนร่วมปรึกษาหารือกันเป็นประจำ	2.38	0.84	น้อย
3. โรงเรียนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันปฐมนิเทศ วันแม่ วันสำคัญทางศาสนา	2.39	0.85	น้อย
4. การส่งข่าวสารข้อมูลประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนถึงมือผู้ปกครอง	2.47	0.91	น้อย
5. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นไปตามความสมัครใจ	2.47	0.88	น้อย
6. จัดให้มีการปฐมนิเทศก่อนเปิดภาคเรียนที่เหมาะสม	2.42	0.85	น้อย
7. จัดให้ผู้ปกครองและครูพบปะเพื่อปรึกษาหารือเป็นประจำ	2.35	0.86	น้อย
8. โรงเรียนแก้ไขและชี้แจงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กอย่างถูกต้องสมเหตุสมผล	2.37	0.87	น้อย
รวม	2.41	0.87	น้อย

จากตารางที่ 14 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับน้อย 8 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การส่งข่าวสารข้อมูล

ประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนถึงมือผู้ปกครอง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นไปตามความสมัครใจ ($\bar{x} = 2.47$) จัดให้มีการปฐมนิเทศก่อนเปิดภาคเรียนที่เหมาะสม ($\bar{x} = 2.42$) และโรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเป็นอย่างดีเนื่องจากได้รับการประสานความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 2.41$)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษามหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้าน

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน	สถานภาพ											
	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=47)			ครูผู้สอนระดับปฐมวัย (n=65)			คณะกรรมการสถานศึกษา (n=105)			รวม (n=217)		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน	2.54	0.69	ปานกลาง	2.35	0.49	น้อย	2.50	0.82	น้อย	2.50	0.82	น้อย
2. ด้านสื่อการเรียนการสอน	2.44	0.72	น้อย	2.39	0.55	น้อย	2.61	0.79	ปานกลาง	2.61	0.79	ปานกลาง
3. ด้านครูผู้สอน	2.53	0.80	ปานกลาง	2.41	0.54	น้อย	2.44	0.89	น้อย	2.44	0.89	น้อย
4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	2.56	0.81	ปานกลาง	2.40	0.55	น้อย	2.49	0.89	น้อย	2.49	0.89	น้อย
5. ด้านการบริการนักเรียน	2.56	0.84	ปานกลาง	2.30	0.60	น้อย	2.64	0.79	ปานกลาง	2.64	0.79	ปานกลาง
6. ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	2.53	0.90	ปานกลาง	2.36	0.61	น้อย	2.39	0.86	น้อย	2.39	0.86	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.53	0.79	ปานกลาง	2.37	0.56	น้อย	2.51	0.84	ปานกลาง	2.51	0.84	ปานกลาง

จากตารางที่ 15 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน และระดับน้อย 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ได้แก่ ด้านการบริการนักเรียน ($\bar{x} = 2.64$) ด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{x} = 2.61$) และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 2.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 5 ด้าน ระดับน้อย 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการบริการนักเรียน ($\bar{x} = 2.56$) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.54$) ด้านครูผู้สอน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ($\bar{x} = 3.53$) ครูผู้สอนระดับปฐมวัย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อย 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านครูผู้สอน ($\bar{x} = 2.41$) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ($\bar{x} = 2.40$) และด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{x} = 2.39$) คณะกรรมการสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อย 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านการบริการนักเรียน ($\bar{x} = 3.64$) ด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.61$) และ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.50$)

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษามหาสารคาม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน	ขนาดสถานศึกษา											
	ขนาดเล็ก (n=100)			ขนาดกลาง (n=73)			ขนาดใหญ่ (n=44)			รวม (n=217)		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน	2.38	0.68	น้อย	2.57	0.68	ปานกลาง	2.49	0.79	น้อย	2.50	0.82	น้อย
2. ด้านสื่อการเรียนการสอน	2.49	0.72	น้อย	2.54	0.67	ปานกลาง	2.50	0.79	น้อย	2.61	0.79	ปานกลาง
3. ด้านครูผู้สอน	2.37	0.76	น้อย	2.55	0.76	ปานกลาง	2.48	0.83	น้อย	2.44	0.89	น้อย
4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	2.40	0.76	น้อย	2.56	0.76	ปานกลาง	2.52	0.87	ปานกลาง	2.49	0.89	น้อย
5. ด้านการบริการนักเรียน	2.50	0.70	น้อย	2.49	0.80	น้อย	2.62	0.85	ปานกลาง	2.64	0.79	ปานกลาง
6. ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	2.30	0.72	น้อย	2.48	0.81	น้อย	2.55	0.94	ปานกลาง	2.39	0.86	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.41	0.72	น้อย	2.53	0.75	ปานกลาง	2.53	0.85	ปานกลาง	2.51	0.84	ปานกลาง

จากตารางที่ 16 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยรวมมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน และระดับน้อย 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ได้แก่ ด้านการบริการนักเรียน ($\bar{x} = 2.64$) ด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{x} = 2.61$) และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 2.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 3.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อย 6 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านการบริการนักเรียน ($\bar{x} = 3.50$) ด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.49$) และด้านการจัดสภาพแวดล้อม ($\bar{x} = 2.40$) บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน และระดับน้อย 2 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.57$) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ($\bar{x} = 2.56$) และด้านครูผู้สอน ($\bar{x} = 2.55$) บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน และระดับน้อย 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านการบริการนักเรียน ($\bar{x} = 3.62$) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ($\bar{x} = 2.55$) และด้านการจัดสภาพแวดล้อม ($\bar{x} = 3.52$)

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคาม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน	ประสบการณ์ในการทำงาน											
	1 - 5 ปี (n=45)			5 - 10 ปี (n=80)			10 ปีขึ้นไป (n=92)			รวม (n=217)		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน	2.46	0.75	น้อย	2.57	0.68	ปานกลาง	2.38	0.70	น้อย	2.50	0.82	น้อย
2. ด้านสื่อการเรียนการสอน	2.47	0.77	น้อย	2.54	0.67	ปานกลาง	2.50	0.72	น้อย	2.61	0.79	ปานกลาง
3. ด้านครูผู้สอน	2.45	0.81	น้อย	2.55	0.76	ปานกลาง	2.37	0.78	น้อย	2.44	0.89	น้อย
4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	2.49	0.85	น้อย	2.57	0.76	ปานกลาง	2.39	0.77	น้อย	2.49	0.89	น้อย
5. ด้านการบริการนักเรียน	2.62	0.91	ปานกลาง	2.48	0.78	น้อย	2.51	0.67	ปานกลาง	2.64	0.79	ปานกลาง
6. ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	2.55	1.00	ปานกลาง	2.47	0.79	น้อย	2.29	0.69	น้อย	2.39	0.86	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.51	0.85	ปานกลาง	2.53	0.74	ปานกลาง	2.41	0.72	น้อย	2.51	0.84	ปานกลาง

จากตารางที่ 17 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยรวมมีปัญหอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน และระดับน้อย 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ได้แก่ ด้านการบริการนักเรียน ($\bar{x} = 2.64$) ด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{x} = 2.61$) และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 2.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 0 – 5 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน และระดับน้อย 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านการบริการนักเรียน ($\bar{x} = 2.62$) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ($\bar{x} = 2.55$) และด้านการจัดสภาพแวดล้อม ($\bar{x} = 2.49$) บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5 – 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน และระดับน้อย 2 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการจัดสภาพแวดล้อม ($\bar{x} = 2.57$) ด้านครูผู้สอน ($\bar{x} = 2.55$) และด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{x} = 2.54$) บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา การดำเนินงาน จัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน และระดับน้อย 5 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านการบริการนักเรียน ($\bar{x} = 3.51$) ด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{x} = 2.50$) และด้านการจัดสภาพแวดล้อม ($\bar{x} = 2.39$)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตารางที่ 18 แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ
โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม
โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานภาพ

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน	SS	DF	MS	F	p-value
1. ด้านการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน	1.201 106.676 107.877	2 214 216	0.600 0.498	1.204	0.302
2. ด้านสื่อการเรียนการสอน	2.310 107.315 109.625	2 214 216	1.155 0.501	2.303	0.102
3. ด้านครูผู้สอน	0.428 130.334 130.762	2 214 216	0.214 0.609	0.351	0.704
4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	0.749 132.290 133.039	2 214 216	0.375 0.618	0.606	0.546
5. ด้านการบริการนักเรียน	4.792 121.690 126.482	2 214 216	2.396 0.569	4.214	0.016*
6. ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	0.894 137.247 138.141	2 214 216	0.447 0.641	0.697	0.499
รวม	1.023 88.494 89.517	2 214 216	0.512 0.414	1.237	0.292

หมายเหตุ* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p\text{-value} \leq .05$)

จากตารางที่ 18 พบว่า บุคลากรที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม โดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการบริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพบความแตกต่างจึงนำมาทดสอบรายคู่ตามวิธีของเซฟเฟ่ ดังนี้

ตารางที่ 19 การทดสอบรายคู่ปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม ด้านการบริการนักเรียน จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ		ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครูผู้สอนระดับ ปฐมวัย	คณะกรรมการ สถานศึกษา
	$\bar{x}$	2.56	2.30	2.64
ผู้บริหารสถานศึกษา	2.56	-	0.27	0.08
ครูผู้สอนระดับปฐมวัย	2.30		-	0.34*
คณะกรรมการ สถานศึกษา	2.64			-

หมายเหตุ* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p\text{-value} \leq .05$)

จากตารางที่ 19 พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม ด้านบริการแตกต่างกับครูผู้สอนระดับปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 20 แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ
โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม
โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน	SS	DF	MS	F	p-value
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน	1.609	2	0.804	1.620	0.200
	106.268	214	0.497		
	107.877	216			
2. ด้านสื่อการเรียนการสอน	0.082	2	0.041	0.080	0.923
	109.543	214	0.512		
	109.625	216			
3. ด้านครูผู้สอน	1.421	2	0.710	1.175	0.311
	129.342	214	0.604		
	130.762	216			
4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	1.238	2	0.619	1.005	0.368
	131.801	214	0.616		
	133.039	216			
5. ด้านการบริการนักเรียน	0.529	2	0.265	0.449	0.639
	125.953	214	0.589		
	126.482	216			
6. ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	2.269	2	1.134	1.787	0.170
	135.872	214	0.635		
	138.141	216			
รวม	0.796	2	0.398	0.960	0.384
	88.721	214	0.415		
	89.517	216			

หมายเหตุ* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p\text{-value} \leq .05$)

จากตารางที่ 20 พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 21 แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยภาพรวม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน	SS	DF	MS	F	p-value
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1.634	2	0.817	1.646	0.195
	106.242	214	0.496		
	107.877	216			
2. ด้านสื่อการเรียนการสอน	0.156	2	0.078	0.152	0.859
	109.469	214	0.512		
	109.625	216			
3. ด้านครูผู้สอน	1.502	2	0.751	1.243	0.290
	129.260	214	0.604		
	130.762	216			
4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	1.358	2	0.679	1.103	0.334
	131.681	214	0.615		
	133.039	216			
5. ด้านการบริการนักเรียน	0.607	2	0.303	0.516	0.598
	125.876	214	0.588		
	126.482	216			
6. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	2.528	2	1.264	1.995	0.139
	135.613	214	0.634		
	138.141	216			
รวม	0.737	2	0.369	0.889	0.413
	88.780	214	0.415		
	89.517	216			

หมายเหตุ* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p\text{-value} \leq .05$)

จากตารางที่ 21 พบว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ดังตารางที่ 22

ตารางที่ 22 ความถี่ของข้อเสนอแนะการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

รายการ	สภาพปัญหา/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	การจัดประสบการณ์และการเรียนการสอนโดยให้เด็กพัฒนาผ่านการเล่น การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ยังไม่ชัดเจน	15
	การจัดการเรียนการสอนควรเป็นไปตามพัฒนาการของเด็ก ไม่ควรเน้นเนื้อหาทางวิชาการมากเกินไป	14
	ควรให้เด็กทำกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการให้มาก	2
ด้านสื่อการเรียนการสอน	สื่อ/อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ยังไม่ปลอดภัย สะอาดอยู่ในสภาพดีที่จะใช้งาน	30
	สื่อ/อุปกรณ์การเรียนการสอนยังไม่หลากหลายทันสมัย มีคุณภาพเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	6
	สื่อการเรียนการสอนตรงกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาการสอน	3
ด้านครูผู้สอน	บทบาทของครูผู้สอนในการเป็นตัวแทนของพ่อแม่ยังไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของพ่อแม่	31
	ควรจัดอัตราส่วนระหว่างครูกับเด็กให้เหมาะสม ไม่ควรมีเด็กมากเกินไป เพราะจะทำให้ดูแลได้ไม่ทั่วถึง	5

รายการ	สภาพปัญหา/ข้อเสนอแนะ	ความถี่
ด้านการจัด สภาพแวดล้อม	จัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนยังไม่สวยงาม สะอาด เหมาะสมและปลอดภัย	21
	เครื่องเล่นสนาม เช่น ซิงช้า กระดานหก กระดาน สลับ ราวไต่บันได โหน ฯลฯ มีความแข็งแรง ปลอดภัยและได้รับการตรวจตราซ่อมแซมอยู่ เสมอหากเกิดการชำรุด	5
	การจัดห้องเรียน ไม่ควรมีเด็กมากเกินไป ทำให้คับแคบ ทำกิจกรรมไม่สะดวก	2
	ควรจัดแบ่งห้องต่างๆ ให้เป็นสัดส่วน เช่น ห้องนอน ห้องเรียน ห้องพยาบาล	1
ด้านการบริการ นักเรียน	การบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับข้อคิดเห็นที่ส่งเสริม ศักยภาพและให้คำปรึกษาแนะแนวเกี่ยวกับปัญหา พัฒนาการของนักเรียนยังไม่ชัดเจน	25
	โรงเรียนมีบริการแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ของ นักเรียน	6
	โรงเรียนมีการติดตามนักเรียนเมื่อเจ็บป่วยอย่างต่อเนื่อง โดยทางโทรศัพท์หรือไปเยี่ยมที่บ้าน	2
	โรงเรียนมีมาตรการในการดูแลความปลอดภัยของเด็ก ให้ เหมาะสม	1
ด้านความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน	ควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ได้มีกิจกรรมที่ให้ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมทำกับเด็กๆ ให้มากและมีอย่าง สม่ำเสมอ	19
	ควรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของทางโรงเรียน ให้ผู้ปกครองทราบอย่างทั่วถึง	7
	โรงเรียนเชิญผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ให้ความรู้กับนักเรียน	2

จากตารางที่ 22 พบว่า ข้อเสนอแนะการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม สามารถสรุปประเด็นสำคัญ คือ

1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า การจัดประสบการณ์และการเรียนการสอนโดยให้เด็กพัฒนาผ่านการเล่น การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ยังไม่ชัดเจน ($f = 15$) การจัดการเรียนการสอนควรเป็นไปตามพัฒนาการของเด็ก ไม่ควรเน้นเนื้อหาทางวิชาการมากเกินไป ($f = 4$) และควรให้เด็กทำกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการให้มาก ($f = 2$)
2. ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า สื่อ/อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ยังไม่ปลอดภัย สะอาดอยู่ในสภาพดีที่จะใช้งาน ($f = 30$) สื่อ/อุปกรณ์การเรียนการสอนยังไม่หลากหลายทันสมัย มีคุณภาพเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($f = 6$) สื่อการเรียนการสอนไม่ตรงกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาการสอน ($f = 3$)
3. ด้านครูผู้สอน พบว่า บทบาทของครูผู้สอนในการเป็นตัวแทนของพ่อแม่ยังไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของพ่อแม่ ($f = 31$) และควรจัดอัตราส่วนระหว่างครูกับเด็กให้เหมาะสม ไม่ควรมีเด็กมากเกินไป เพราะจะทำให้ดูแลได้ไม่ทั่วถึง ($f = 5$)
4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม พบว่า จัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนยังไม่สวยงาม สะอาด เหมาะสมและปลอดภัย ($f = 21$) เครื่องเล่นสนาม เช่น ชิงช้า กระดานหก กระดานสั้น ราวไต่บันได โหน ฯลฯ มีความแข็งแรงปลอดภัยและได้รับการตรวจตราซ่อมแซมอยู่เสมอหากเกิดการชำรุด ($f = 5$) การจัดห้องเรียน ไม่ควรมีเด็กมากเกินไป ทำให้คับแคบ ทำกิจกรรมไม่สะดวก ($f = 2$) ควรจัดแบ่งห้องต่างๆ ให้เป็นสัดส่วน เช่น ห้องนอน ห้องเรียน ห้องพยาบาล ($f = 1$)
5. ด้านการบริการนักเรียน พบว่า การบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับข้อคิดเห็นที่ส่งเสริมศักยภาพและให้คำปรึกษาแนะแนวเกี่ยวกับปัญหาพัฒนาการของนักเรียนยังไม่ชัดเจน ($f = 25$) โรงเรียนมีบริการแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ของนักเรียน ($f = 6$) โรงเรียนมีการติดตามนักเรียนเมื่อเจ็บป่วยอย่างต่อเนื่องโดยทางโทรศัพท์หรือไปเยี่ยมที่บ้าน ($f = 2$) โรงเรียนมีมาตรการในการดูแลความปลอดภัยของเด็ก ให้เหมาะสม ($f = 1$)
6. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า ควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ได้มีกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมทำกับเด็กๆ ให้มากและมีอย่างสม่ำเสมอ ($f = 19$) ควรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของทางโรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบอย่างทั่วถึง ($f = 7$) โรงเรียนเชิญผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้กับนักเรียน ($f = 2$)

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ผลการสัมภาษณ์

1. ด้านการจัดประสบการณ์และการเรียนการสอน สรุปได้ว่า โรงเรียนควรจัด
ประสบการณ์และการเรียนการสอนโดยให้เด็กพัฒนาผ่าน การเล่น การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5
ได้เคลื่อนไหวให้เด็กได้เรียนรู้โดยการค้นคว้า สืบค้น สำรวจ สังเกต และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง
มีการจัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้ รวมทั้งจัดประสบการณ์
เพื่อให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพโดยเหมาะสมกับวัย อายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ ดัง
บทสัมภาษณ์บางตอน ดังนี้

“... โรงเรียนควรจัดประสบการณ์และการเรียนการสอนโดยให้เด็กพัฒนาผ่าน การ
เล่น การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ...”

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 1. 10 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

“... โรงเรียนควรจัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้
รวมทั้งจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพโดยเหมาะสมกับวัย อายุ วุฒิภาวะ
และระดับพัฒนาการ ...”

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 2. 10 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

“... โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนปฐมวัยได้สืบค้น สำรวจ สังเกต และ คิด
แก้ปัญหาด้วยตนเอง มีการจัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้
...”

(ครูผู้สอนคนที่ 1. 18 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

“... มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพโดย
เหมาะสมกับวัย อายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ ...”

(ครูผู้สอนคนที่ 2. 10 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

“... โรงเรียนควรส่งเสริมการจัดประสบการณ์เพื่อเน้นให้มีการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5
ได้เคลื่อนไหว มีการจัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ...”

(กรรมการสถานศึกษา. 10 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

2. ด้านครูผู้สอน

เด็กก่อนวัยเรียนเป็นวัยที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญในการอบรมเด็กทรงจากพ่อแม่ โรงเรียนเป็นสถานที่ ที่จะช่วยอบรมเด็ก เด็กจะเริ่มเข้ามาอยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ พบปะคนแปลกหน้า คือ ครู และเพื่อน ๆ เมื่อเด็กจากพ่อแม่มาโรงเรียน เด็กจะยึดครูแทนพ่อแม่ของตน ดังนั้น ครูจึงมีอิทธิพลต่อเด็กมากในการเสริมสร้างบุคลิกภาพ และลักษณะที่พึงงามเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีของเด็กได้ ลักษณะที่ปรากฏภายนอกและภายในของครูนับตั้งแต่ รูปร่าง หน้าตา กิริยา ท่าทางการพูดจา แรงจูงใจ สติปัญญา ความคิดเห็น ความสามารถ ปฏิกริยาตอบสนองทางอารมณ์ บุคลิกภาพจึงถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน ดังบทสัมภาษณ์บางตอน ดังนี้

“... ครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการอบรมเด็กทรงจากพ่อแม่ โรงเรียนเป็นสถานที่ ที่จะช่วยอบรมเด็ก เด็กจะเริ่มเข้ามาอยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ พบปะคนแปลกหน้า คือ ครู และเพื่อน ๆ ดังนั้นครูผู้สอนควรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับเด็กเพื่อให้เด็กมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับการส่งเสริมประสบการณ์ที่พึงงาม ...”

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 1. 10 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

“... สถานศึกษาควรส่งเสริมด้านบุคลิกลักษณะภายนอกและภายในของครูนับตั้งแต่รูปร่าง หน้าตา กิริยา ท่าทาง การพูดจา แรงจูงใจ สติปัญญา ความคิดเห็น ความสามารถ ปฏิกริยาตอบสนองทางอารมณ์ที่สอดคล้องกับการจัดประสบการณ์ ...”

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 2. 13 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

“... ครูผู้สอนควรมีบุคลิกภาพที่เป็นมิตรไมตรีต่อเด็กซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดความคุ้นเคยและยอมรับในการ ...”

(ครูผู้สอนคนที่ 1. 18 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

“... สถานศึกษาควรส่งเสริมการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านบุคลิกภาพ บทบาทการจัดการเรียนการสอน และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนเพื่อเป็นการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัยที่มีคุณภาพ ...”

(ครูผู้สอนคนที่ 2. 10 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

“... เด็กก่อนวัยเรียนเป็นวัยที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญในการอบรมเด็กออกจากพ่อแม่ โรงเรียนเป็นสถานที่ ที่จะช่วยอบรมเด็ก เด็กจะเริ่มเข้ามาอยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ พบปะคนแปลกหน้า คือ ครู และเพื่อน ๆ เมื่อเด็กจากพ่อแม่มาโรงเรียน เด็กจะยึดครูแทนพ่อแม่ของตน ดังนั้น ครูจึงมีอิทธิพลต่อเด็กมากในการเสริมสร้าง ดังนั้นสถานศึกษาควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอน ...”

(กรรมการสถานศึกษา. 10 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

3. ด้านสื่อการเรียนการสอน

สื่อเป็นเครื่องมือช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดประสงค์ที่ต้องการเสนอเรื่องราวความรู้ ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว ในการเลือกวัสดุ อุปกรณ์สำหรับเด็กต้องแน่ใจว่าวัสดุอุปกรณ์ต่างๆปลอดภัย สะอาดอยู่ในสภาพดี มีความเหมาะสมกับความสามารถตามวัยและความสนใจของเด็ก รวมทั้งส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็ก ซึ่งต้องมีการส่งเสริมให้จัดหาสื่อ อุปกรณ์การเรียนให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปรับปรุงด้านห้องเรียนให้สอดคล้องกับผู้เรียน ดังบทสัมภาษณ์บางตอน ดังนี้

“... ซึ่งต้องมีการส่งเสริมให้จัดหาสื่อ อุปกรณ์การเรียนให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปรับปรุงด้านห้องเรียนให้สอดคล้องกับผู้เรียน...”

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 1. 10 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

“... ต้องมีการจัดหาสื่อเพื่อช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดประสงค์ที่ต้องการเสนอเรื่องราวความรู้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว ในการเลือกวัสดุ อุปกรณ์สำหรับเด็กต้องแน่ใจว่าวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ปลอดภัย สะอาดอยู่ในสภาพดี มีความเหมาะสมกับความสามารถตามวัย ...”

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 2. 13 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

“... ควรส่งเสริมให้มีการใช้สื่อ อุปกรณ์สำหรับเด็กต้องแน่ใจว่าวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ปลอดภัย สะอาดอยู่ในสภาพดี มีความเหมาะสมกับความสามารถตามวัยและความสนใจของเด็ก รวมทั้งส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็ก ...”

(ครูผู้สอนคนที่ 1. 18 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

“...ส่งเสริมให้จัดหาสื่อ อุปกรณ์การเรียนที่มีคุณภาพที่ผ่านการตรวจสอบของ คณะกรรมการให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปรับปรุงด้านห้องเรียนให้สอดคล้องกับผู้เรียน ...”

(ครูผู้สอนคนที่ 2. 10 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

“... ควรส่งเสริมการใช้สื่อที่มีคุณภาพเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว ในการเลือกวัสดุ อุปกรณ์สำหรับเด็กต้องแน่ใจว่าวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ปลอดภัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน...”

(กรรมการสถานศึกษา. 10 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม

การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน อาคารเรียนจะต้องมั่นคงแข็งแรง และปลอดภัย ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเท ใต้เท้า มีขนาดมาตรฐานเหมาะสมและมีจำนวนเพียงพอกับเด็กทางเดินภายในอาคารเรียนต้องราบเรียบไม่เป็นขั้นทำให้เกิดการสะดุด หกล้ม พื้นอาคารไม่ลื่น บันไดไม่ชันเกินความสามารถในการก้าวเท้าของเด็ก และต้องมีราวบันไดจับตลอดแนว เด็กในวัยนี้จะซุกซนอาจจะวิ่งชนเสาอาคารเรียนได้ดังนั้นเสาอาคารไม่ควรเป็นเหลี่ยม ควรจะเป็นเสากลม เพื่อลดอุบัติเหตุอันอาจเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ทุกอาคารต้องได้รับการตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรงเป็นระยะ ๆ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองในความปลอดภัยของลูกหลาน ดังบทสัมภาษณ์บางตอน ดังนี้

“... ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน อาคารเรียนจะต้องมั่นคงแข็งแรง และปลอดภัย ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเท ใต้เท้า มีขนาดมาตรฐาน เหมาะสม และมีจำนวนเพียงพอกับเด็ก ทางเดินภายในอาคารเรียนต้องราบเรียบไม่เป็นขั้นทำให้เกิดการสะดุด หกล้ม พื้นอาคารไม่ลื่น ...”

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 1. 10 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

“... ควรจัดให้ห้องเรียนมีอากาศถ่ายเท โด๊ะ แก้อี้ มีขนาดมาตรฐาน เหมาะสมและมีจำนวนเพียงพอกับเด็ก ทางเดินภายในอาคารเรียนต้องราบเรียบไม่เป็นขั้นทำให้เกิดการสะดุด หกล้ม พื้นอาคารไม่ลื่น ...”

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 2. 13 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

“... การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนต้องมีความปลอดภัย มีแสงสว่างที่เพียงพอ พื้นที่ต้องมีความปลอดภัยรั้วรอบขอบชิด ซึ่งจะช่วยให้การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ...”

(ครูผู้สอนคนที่ 1. 18 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

“... เสอาอาคารไม่ควรเป็นเหลี่ยมควรจะเป็นเสากลม เพื่อลดอุบัติเหตุอันอาจจะเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ทุกอาคารต้องได้รับการตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรงเป็นระยะๆ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองในความปลอดภัยของลูกหลาน ...”

(ครูผู้สอนคนที่ 2. 10 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

“... ทางเดินภายในอาคารเรียนต้องราบเรียบไม่เป็นขั้นทำให้เกิดการสะดุด หกล้ม พื้นอาคารไม่ลื่น บันไดไม่ชันเกินความสามารถในการก้าวเท้าของเด็ก และต้องมีราวบันไดจับตลอดแนว ...”

(กรรมการสถานศึกษา. 10 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

5. ด้านการบริการนักเรียน

โรงเรียนควรจัดให้มีบริการด้านให้คำปรึกษา/แนะแนวโดยให้มีการประชุม ระหว่างผู้ปกครองและครูอย่างน้อยเดือนละครั้ง เพื่อพบปะพูดคุยหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หาแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ป้องกันปัญหาตลอดจนร่วมกันนำพฤติกรรมของเด็กไปในทางที่เหมาะสม พฤติกรรมบางอย่างที่ไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นที่โรงเรียน เช่น พฤติกรรมก้าวร้าวอาจมีผลมาจากบ้าน เช่น กรณีเด็กมีความอิจฉาน้องที่บ้านเมื่อมาโรงเรียนก็จะมาทำร้ายเพื่อนที่ตัวเล็กกว่า การแก้ปัญหาจะได้ผลก็ต่อเมื่อครูและผู้ปกครองต้องปรึกษาหารือกันเพื่อหาสาเหตุและแก้ปัญหาาร่วมกัน ดังบทสัมภาษณ์บางตอน ดังนี้

“... โรงเรียนควรจัดให้มีบริการด้านให้คำปรึกษา/แนะแนวโดยให้มีการประชุมระหว่างผู้ปกครองและครูอย่างน้อยเดือนละครั้ง เพื่อพบปะพูดคุยหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ...”

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 1. 10 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

“... โรงเรียนควรมีการประชุม ระหว่างผู้ปกครองและครูเพื่อเสนอแนะปัญหา และขอความร่วมมือในการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ...”

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 2. 13 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

“... โรงเรียนควรจัดให้มีบริการด้านให้คำปรึกษา/แนะแนวเพื่อพบปะพูดคุยหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หาแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ป้องกันปัญหาตลอดจนร่วมกันนำพฤติกรรมของเด็กไปในทางที่เหมาะสม พฤติกรรมบางอย่างที่ไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นที่โรงเรียน เช่น พฤติกรรมก้าวร้าวอาจมีผลมาจาก ...”

(ครูผู้สอนคนที่ 1. 18 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

“... โรงเรียนควรมีการแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนจะได้ผลก็ต่อเมื่อครูและผู้ปกครองต้องปรึกษาร่วมกันเพื่อหาสาเหตุและแก้ปัญหาาร่วมกัน ...”

(ครูผู้สอนคนที่ 2. 10 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

“... ควรมีการป้องกันปัญหาตลอดจนร่วมกันนำพฤติกรรมของเด็กไปในทางที่เหมาะสม พฤติกรรมบางอย่างที่ไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นที่โรงเรียน เช่น พฤติกรรมก้าวร้าวอาจมีผลมาจากบ้าน เช่น กรณีเด็กมีความอิจฉาน้องที่บ้านเมื่อมาโรงเรียนก็จะมาทำร้ายเพื่อนที่ตัวเล็กกว่า การแก้ปัญหาจะได้ผลก็ต่อเมื่อครูและผู้ปกครองต้องปรึกษาร่วมกันเพื่อหาสาเหตุและแก้ปัญหาาร่วมกัน ...”

(กรรมการสถานศึกษา. 10 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

6. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง

โรงเรียนควรมีการแจ้งข่าวสารให้ผู้ปกครองได้ทราบเป็นระยะ เพราะการแจ้งข่าวสารมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสื่อสาร สร้างความเข้าใจก่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีระหว่างกัน เช่น แจ้งกิจกรรมภายในโรงเรียน ข่าวสารที่ผู้ปกครองควรทราบเรื่องราวของเด็ก ๆ หรือขอ

ความร่วมมือจากผู้ปกครอง อีกทั้งยังเป็นการลดความขัดแย้งกันของการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี เพราะผู้ปกครองจะเข้าใจวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ครูและโรงเรียนปฏิบัติ ตลอดจนเป็นการเผยแพร่การดำเนินงานของโรงเรียนอีกด้วย ดังบทสัมภาษณ์บางตอน ดังนี้

“...โรงเรียนมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานของนักเรียนให้ผู้ปกครองและชุมชน ทราบอย่างสม่ำเสมอ เกี่ยวกับคุณภาพการดำเนินงานของโรงเรียน สภาพปัญหาที่ต้องการการแก้ไข การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต่าง ๆ ...”

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 1. 10 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

“... โรงเรียนควรมีการขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง อีกทั้งยังเป็นการลดความขัดแย้งกันของการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี เพราะผู้ปกครองจะเข้าใจวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ครูและโรงเรียนปฏิบัติ ตลอดจนเป็นการเผยแพร่การดำเนินงานของโรงเรียนอีกด้วย ...”

(ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 2. 13 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

“... โรงเรียนควรส่งเสริมประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจก่อให้เกิดความร่วมมือที่ีระหว่างกัน เช่น แจ้งกิจกรรมภายในโรงเรียน ข่าวสารที่ผู้ปกครองควรทราบเรื่องราวของเด็ก ๆ หรือขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง อีกทั้งยังเป็นการลดความขัดแย้งกันของการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี เพราะผู้ปกครองจะเข้าใจวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ครูและโรงเรียนปฏิบัติ ตลอดจนเป็นการเผยแพร่การดำเนินงานของโรงเรียนอีกด้วย ...”

(ครูผู้สอนคนที่ 1. 18 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

“... การส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนผู้ปกครองได้รับรู้การดำเนินงานและขั้นตอนต่าง ๆ ขอความร่วมมือ และรับฟังข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์เป็นการลดความขัดแย้งกันของการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี เพราะผู้ปกครองจะเข้าใจวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ครูและโรงเรียนปฏิบัติ ตลอดจนเป็นการเผยแพร่การดำเนินงานของโรงเรียนอีกด้วย ...”

(ครูผู้สอนคนที่ 2. 10 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

“... ผู้ปกครอง ครู และผู้เกี่ยวข้องควรได้รับการประสานความร่วมมือ เพื่อการ
ประชุมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อพบปะพูดคุยหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หาแนวทาง
ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ...”

(กรรมการสถานศึกษา. 10 มิถุนายน 2559, สัมภาษณ์)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง เรื่อง ปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับ
ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม
ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัย ตามลำดับ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัย เรื่อง ปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับ
ปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ผู้วิจัย
ได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.51$)
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน และระดับน้อย 4 ด้าน โดย
เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ได้แก่ ด้านการบริการนักเรียน ($\bar{X} = 2.64$) ด้านสื่อ
การเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.61$) และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.50$)

1.1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย
($\bar{X} = 2.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ และระดับน้อย 7 ข้อ
โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ โรงเรียนติดตามพัฒนาการของนักเรียน
อย่างใกล้ชิดโดยการติดตามประเมินผลอย่างใกล้ชิด ($\bar{X} = 2.57$) การจัดประสบการณ์ของโรงเรียน
ได้เชิญคณะกรรมการและผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมและมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพและ
สนองความต้องการของชุมชน ($\bar{X} = 2.53$) และการสนับสนุนให้สอนกิจกรรมหน้าชั้นเรียนให้
นักเรียนได้แสดงความสามารถ เน้นให้นักเรียนกล้าแสดงออก และมีความมั่นใจ ($\bar{X} = 2.48$)

1.2 ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.51$)
เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 5 ข้อ และระดับน้อย 4 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย

จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ สื่อที่ได้จากวัสดุธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่ เมล็ดพันธุ์ ชนิดหนึ่ง ๆ สามารถใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น การจำ สี ขนาด และการนับจำนวน ฯลฯ ($\bar{X} = 2.64$) สื่อที่โรงเรียนได้จัดหา และจัดทำจากความร่วมมือของชุมชน และผู้ปกครองมีปริมาณเพียงพอทุกกิจกรรม ($\bar{X} = 2.54$) ลักษณะของสื่อจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ในการเรียนการสอนเป็นสื่อที่หาได้ง่ายมีอยู่ในท้องถิ่นใช้สะดวกและเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน และการเลือกสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมทางโรงเรียนและคณะกรรมการต้องพิจารณาถึงความเหมาะสม และเป็นประโยชน์กับพัฒนาการของเด็ก ($\bar{X} = 2.53$)

1.3 ด้านครูผู้สอน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ และระดับน้อย 5 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ จำนวนครูเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ($\bar{X} = 2.57$) ครูมีอาการดีใจ เย็น รับฟังเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก ($\bar{X} = 2.52$) และทางโรงเรียนได้จัดวางตัวครูในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการเรียนการสอนได้เหมาะสม ($\bar{X} = 2.47$)

1.4 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ และระดับน้อย 6 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การจัดอาคารเรียนสำหรับระดับอนุบาลของโรงเรียนมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียนระดับอนุบาล ($\bar{X} = 2.61$) โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมให้มีลักษณะเหมือนอยู่ที่บ้าน ($\bar{X} = 2.52$) และการจัดห้องเรียนและห้องประกอบถูกสุขลักษณะและเอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.48$)

1.5 ด้านการบริการ โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 8 ข้อ และระดับน้อย 4 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ มาตรการในการช่วยเหลือและป้องกันอุบัติเหตุแก่นักเรียน ($\bar{X} = 2.56$) สถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้สำหรับการบริการเพียงพอเป็นสัดส่วน สะอาดถูกหลักสุขาภิบาลและเหมาะสมกับวัยของนักเรียนพนักงานขับรถมีวินัย มีความสามารถในการขับรถ ($\bar{X} = 2.55$) และโรงเรียนได้จัดบริการให้อาหารเสริม เช่น นม ในช่วงพักเช้าและบ่าย ($\bar{X} = 2.54$)

1.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับน้อย 8 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การส่งข่าวสารข้อมูลประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนถึงมือผู้ปกครอง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นไปตามความสมัครใจ ($\bar{X} = 2.47$) จัดให้มีการปฐมนิเทศก่อนเปิดภาคเรียนที่เหมาะสม ($\bar{X} = 2.42$) และโรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเป็นอย่างดี เนื่องจากได้รับการประสานความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 2.41$)

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพ ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน สรุปได้ ดังนี้

2.1 บุคลากรที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการบริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน

2.3 บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

3.1 ด้านการจัดประสบการณ์และการเรียนการสอน โรงเรียนควรจัดประสบการณ์และการเรียนการสอนโดยให้เด็กพัฒนาผ่าน การเล่น การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหวให้เด็กได้เรียนรู้โดยการค้นคว้า สืบค้น สำรวจ สังเกต และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีการจัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้ รวมทั้งจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพโดยเหมาะสมกับวัย อายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ

3.2 ด้านครูผู้สอน ครูผู้สอนควรแสดงบทบาทในการเป็นตัวแทนของพ่อแม่ในการให้การดูแลเด็กก่อนวัยเรียน ครูจึงมีอิทธิพลต่อเด็กมากในการเสริมสร้างบุคลิกภาพ และลักษณะที่ดีงามเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีของเด็กได้ ลักษณะที่ปรากฏภายนอกและภายในของครูนับตั้งแต่รูปร่าง หน้าตา กิริยา ท่าทาง การพูดจา แรงจูงใจ สติปัญญา ความคิดเห็น ความสามารถ ปฏิกริยาตอบสนองทางอารมณ์ บุคลิกภาพจึงถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน

3.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน โรงเรียนควรมีการเลือกวัสดุ อุปกรณ์สำหรับเด็กต้องแน่ใจว่าวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ปลอดภัย สะอาดอยู่ในสภาพดี มีความเหมาะสมกับความสามารถตามวัยและความสนใจของเด็ก รวมทั้งส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์

สังคม และสติปัญญาของเด็ก ครูจะต้องตรวจสอบสื่อก่อนใช้และหลังใช้ทุกครั้ง และสื่อต้องอยู่ในสภาพดี

3.4 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม โรงเรียนควรมีการจัดสภาพแวดล้อม อาคารเรียนจะต้องมั่นคงแข็งแรง และปลอดภัย ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเท โดดเดี่ยว เก้าอี้มีขนาดมาตรฐาน เหมาะสมและมีจำนวนเพียงพอกับเด็กทางเดินภายในอาคารเรียนต้องราบเรียบไม่เป็นขั้นทำให้เกิดการสะดุด หกล้ม พื้นอาคารไม่ลื่น บันไดไม่ชันเกินความสามารถในการก้าวเท้าของเด็ก และต้องมีราวบันไดจับตลอดแนว เด็กในวัยนี้จะชุกจนอาจจะวิ่งชนเสาอาคารเรียนได้ ดังนั้นเสาอาคารไม่ควรเป็นเหลี่ยมควรจะเป็นเสากลม เพื่อลดอุบัติเหตุอันอาจจะเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ทุกอาคารต้องได้รับการตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรงเป็นระยะ ๆ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองในความปลอดภัยของลูกหลาน

3.5 ด้านการบริการนักเรียน โรงเรียนควรจัดให้มีบริการด้านให้คำปรึกษา/แนะแนวโดยให้มีการประชุม ระหว่างผู้ปกครองและครูอย่างน้อยเดือนละครั้ง เพื่อพบปะพูดคุยหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หาแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ป้องกันปัญหาตลอดจนร่วมกันนำพฤติกรรมของเด็กไปในทางที่เหมาะสม พฤติกรรมบางอย่างที่ไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นที่โรงเรียน เช่น พฤติกรรมก้าวร้าวอาจมีผลมาจากบ้าน เช่น กรณีเด็กมีความอิจฉาน้องที่บ้านเมื่อมาโรงเรียนก็จะมาทำร้ายเพื่อนที่ตัวเล็กกว่า การแก้ปัญหาจะได้ผลก็ต่อเมื่อครูและผู้ปกครองต้องปรึกษาหารือกันเพื่อหาสาเหตุและแก้ปัญหาาร่วมกัน

3.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง โรงเรียนควรมีการแจ้งข่าวสารให้ผู้ปกครองได้ทราบเป็นระยะ เพราะการแจ้งข่าวสารมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสื่อสาร สร้างความเข้าใจก่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีระหว่างกัน เช่น แจ้งกิจกรรมภายในโรงเรียน ข่าวสารที่ผู้ปกครองควรทราบเรื่องราวของเด็ก ๆ หรือขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง อีกทั้งยังเป็นการลดความขัดแย้งกันของการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี เพราะผู้ปกครองจะเข้าใจวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ครูและโรงเรียนปฏิบัติ ตลอดจนเป็นการเผยแพร่การดำเนินงานของโรงเรียนอีกด้วย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย พบประเด็นที่สำคัญในการนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการบริการนักเรียน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการ

สอนที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะบุคลากรผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจในความจำเป็นที่ต้องมีการจัดการศึกษาเอกชน เนื่องจากการตั้งขึ้นมาเพื่อเสริมช่องว่างที่สถาบันการศึกษาของรัฐบริการได้ไม่เพียงพอ และจัดขึ้นเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม หรือมีการพัฒนาการตามธรรมชาติเมื่อเด็กถึงวัยนั้น ๆ ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจเรื่องต่าง ๆ ของเด็กวัย 3-5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็ก แต่ละวัยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับพื้นฐานของการอบรมเลี้ยงดูสนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามสภาพภายใต้บริบทของสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ในครอบครัวที่แตกต่างกัน อยู่ในสังคมเมืองและสังคมชนบทซึ่งเหตุผลดังกล่าวทำให้มีปัญหาการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสิริชชา บุญงาม (2556 : 97) ได้ศึกษาสภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนเอกชนภาคตะวันออก พบว่า สภาพปัญหาการจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ปกครองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสุนัน ชันทะสิทธิ์ (2552 : 77-81) พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ โรงเรียนติดตามพัฒนาการของนักเรียนอย่างใกล้ชิดโดยการติดตามประเมินผลอย่างใกล้ชิด การจัดประสบการณ์ของโรงเรียนได้เชิญคณะกรรมการและผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมและมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพและสนองความต้องการของชุมชน และการสนับสนุนให้สอนกิจกรรมหน้าชั้นเรียนให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ เน้นให้นักเรียนกล้าแสดงออก และมีความมั่นใจ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะโรงเรียนเอกชน ระดับปฐมวัย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบริหารจัดการได้ดีกว่าหน่วยงานของรัฐอื่น ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาลการประชาสงเคราะห์ หรือวัด ซึ่งไม่ใช่หน่วยงานที่มีทักษะทางการจัดการศึกษา คุณภาพที่เล็ยง หรือครู จะต่างจากโรงเรียนเอกชนซึ่ง ส่วนหนึ่ง มองในภาพของการเป็นธุรกิจการศึกษา ต้องมองภาพของการแข่งขันในการบริการและคุณภาพ แต่อย่างไรก็ตามโรงเรียนเอกชน ระดับปฐมวัยด้วยกันยังมีความแตกต่างกันในเชิงคุณภาพส่วนใหญ่มักจะไม่มีความผูกพันและเชื่อมโยงกันระหว่างค่าใช้จ่ายที่ผู้ปกครองจะต้องจ่ายกับคุณภาพของการจัดการศึกษาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงทำให้ปัญหาการจัดการศึกษาในด้านนี้อยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับแนวคิดของกุลยา ตันติผลาชีวะ (2550 : 10-11) ได้สรุปว่า การจัดการเรียน การสอนเป็นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะทำให้เด็กได้รับความรู้มีทักษะปฏิบัติและเห็นในสิ่งต่างๆ ที่ครูต้องการให้รู้โดยสอดคล้องกับลักษณะความใคร่รู้ใคร่เรียนของเด็กสำหรับการเรียนการสอน

1.2 ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ สื่อที่ได้จากวัสดุธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่ เมล็ดพันธุ์ ชนิดหนึ่ง ๆ สามารถใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น การจำ สี ขนาด และการนับจำนวน ฯลฯ สื่อที่โรงเรียนได้จัดหา และจัดทำจากความร่วมมือของชุมชน และผู้ปกครองมีปริมาณเพียงพอทุกกิจกรรม ลักษณะของสื่อจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ใช้ในการเรียนการสอนเป็นสื่อที่หาง่ายมีอยู่ในท้องถิ่นใช้สะดวกและเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน และการเลือกสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมทางโรงเรียนและคณะกรรมการต้องพิจารณาถึงความเหมาะสม และเป็นประโยชน์กับพัฒนาการของเด็ก ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะสื่อการเรียนการสอนในปัจจุบันหาได้ง่ายมีการผลิต และจำหน่ายจากบริษัทผลิตสื่อทางการศึกษา ทุกรูปแบบ ทั้งสื่อผสม สื่อสำเร็จรูป สื่อสิ่งพิมพ์ แผ่นภูมิ แผ่นภาพ และอื่น ๆ ราคาก็ไม่สูงมากนัก เพราะมีการแข่งขันกันสูงมาก โรงเรียนและผู้ปกครองสามารถหาซื้อมาสอนเด็กได้ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน ประกอบกับระบบอินเทอร์เน็ตก็แพร่หลายอย่างมาก ทำให้เด็กนักเรียน ผู้ปกครอง โรงเรียน สามารถบริโภคข้อมูลต่าง ๆ ทางความรู้ ความบันเทิง ได้จากสื่ออินเทอร์เน็ต ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว สอดคล้องกับแนวคิดของอุษา วัชรินทร์เสวี (2552 : 70) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยต้องเหมาะสมกับวัยของเด็กมีปริมาณที่เพียงพอ มีหลากหลาย และมีความทนทานโดยจัดวางไว้บนชั้นเตี้ยๆ ให้เด็กสามารถหยิบใช้ได้ การจัดสื่อและอุปกรณ์ ควรพิจารณาหลายๆ ด้านโดยคำนึงสามารถหยิบใช้ได้ การจัดสื่อและอุปกรณ์ควรพิจารณาหลายๆ ด้านโดยคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสมของสื่อ นั้นๆ เด็กทุกวัยต้องการสื่อและอุปกรณ์ที่เร้าใจ สามารถลงมือทำได้ด้วยตนเองเป็น สื่อการเรียนรู้นั้นควรจะเน้นสื่อจากของจริง รวมทั้งสื่อตามมุมต่างๆ สื่อเครื่องเล่นสนามล้วนแต่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญาของเด็กให้เกิดการเรียนรู้ต่อไป

1.3 ด้านครูผู้สอน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ จำนวนครูเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ครูมีอารมณ์ดี ใจเย็น รับฟังเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก และทางโรงเรียนได้จัดวางตัวครูในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการเรียนการสอนได้เหมาะสมอาจเป็นเพราะ ครูอาจารย์ส่วนใหญ่ ได้รับการศึกษาทางด้านอนุบาลศึกษามาเป็นอย่างดีจากสถาบันการผลิตครู เพราะในระบบราชการมีการสอบบรรจุเป็นข้าราชการ จำนวนไม่มากนักในแต่ละปีการศึกษาจึงทำให้โรงเรียนเอกชน ระดับปฐมวัยมีโอกาสเลือกครูที่มีความรู้ความสามารถมาสอนนักเรียน ประกอบกับการประกันคุณภาพการศึกษาทำให้สถานศึกษาต่างๆ ต้องดำเนินงานทุกอย่างเพื่อให้ได้รับการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จึงทำให้ปัญหาด้านนี้อยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับแนวคิดของพัชรี สวนแก้ว (2554 : 33) ได้สรุปว่า ครูผู้สอนจะช่วยให้ นักเรียนเกิดความพร้อมในการเรียนโดยเฉพาะครูสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีบุคลิกภาพดี มีใจรักและ

เมตตาเด็ก อ่อนโยนนิ่มนวล ยิ้มแย้มแจ่มใส พุดจาไพเราะอ่อนหวาน เอาใจใส่เด็กมีเทคนิคการสอนน่าสนใจ จะช่วยให้เด็กสนใจอยากรู้อยากเห็นในสิ่งที่ครูสอน

1.4 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม โดยรวมมีปัญหายุ่งในระดับน้อย ได้แก่ การจัดอาคารเรียนสำหรับระดับอนุบาลของโรงเรียนมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียนระดับอนุบาล โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมให้มีลักษณะเหมือนอยู่ที่บ้าน และการจัดห้องเรียนและห้องประกอบถูกสุขลักษณะและเอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่โรงเรียนเอกชนได้จัดทำขึ้นมีบรรยากาศทางวิชาการจะมีอิทธิพลส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมาก โรงเรียนเอกชนจึงได้จัดสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศทางวิชาการได้ค่อนข้างดี คือ สภาพแวดล้อมทางการเรียน มีการบริหารของทุก ๆ อย่าง อย่างมีอาชีพมากขึ้น อันดับที่ 2 คือ สภาพแวดล้อมทางด้านอาคารสถานที่มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นอย่างดี และอันดับที่ 3 คือ สภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนมีการเตรียมครูที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนสอดคล้องกับแนวคิดของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2552 : 44) ได้สรุปว่า สภาพแวดล้อมเป็นสภาวะรอบตัวมนุษย์ซึ่งครอบคลุมสภาพภูมิศาสตร์ เหตุการณ์ สภาพการณ์ วัฒนธรรม และค่านิยมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางร่างกาย สติปัญญา ความเชื่อ แนวคิด และลักษณะนิสัยส่วนรวมของตน สภาพแวดล้อมที่ดีภายในโรงเรียน ควรมีการจัดและการใช้อาคารสถานที่อย่างเหมาะสม การรักษาความสะอาดควรคำนึงถึงการจัดตกแต่งอาคารสถานที่ให้สวยงามเป็นระเบียบและรักษาให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ทุกเมื่อ

1.5 ด้านการบริการ โดยรวมมีปัญหายุ่งในระดับปานกลาง ได้แก่ มาตรการในการช่วยเหลือและป้องกันอุบัติเหตุแก่นักเรียน สถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้สำหรับการบริการเพียงพอเป็นสัดส่วน สะอาดถูกหลักสุขาภิบาลและเหมาะสมกับวัยของนักเรียนพนักงานขับรถมีวินัย มีความสามารถในการขับรถ และโรงเรียนได้จัดบริการให้อาหารเสริม เช่น นม ในช่วงพักเช้าและบ่าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะมีถิ่นที่อยู่ไม่ไกลจากโรงเรียนมากนัก ประกอบกับสวัสดิการด้านอื่น เช่น อาหาร การจัดรถรับส่ง ส่วนมากผู้ประกอบการมักจะดูแลบุตรหลานของตนเองอย่างดีมากจากเรื่องเหล่านี้ เพราะเด็กวัยนี้จะมีอัตราการเจริญเติบโตในทุก ๆ ด้านสูงมาก และมีความน่ารัก น่าเอ็นดู และโรงเรียนส่วนมากก็จะจัดเก็บเงินเพื่อดูแลในส่วนของอาหารกลางวัน อาหารว่างอาหารเสริมรวมถึงรถรับส่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2554 : 19) ได้กล่าวว่า การบริการนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของงานกิจการนักเรียน ซึ่งจัดบริการให้นักเรียนวัยอนุบาล ควรมีจุดมุ่งหมายเพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกปลอดภัยและให้ผลเต็มที่ต่อการเพิ่มพูนความสมบูรณ์ และประสบการณ์ชีวิตโดยตรงแก่นักเรียน

เป็นอย่างดีและทั่วถึง นอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอน การบริการนักเรียน ได้แก่ การจัดบริการความปลอดภัยของนักเรียน การจัดบริการสุขภาพอนามัย การจัดบริการด้านโภชนาการ เป็นต้น

1.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การส่งข่าวสารข้อมูลประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนถึงมือผู้ปกครอง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นไปตามความสมัครใจ จัดให้มีการปฐมนิเทศก่อนเปิดภาคเรียนที่เหมาะสม และโรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเป็นอย่างดีเนื่องจากการประสานความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามทั้ง 3 เขต เป็นชุมชนเมือง ผสมชนบททำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับชุมชน และชุมชนกับชุมชนก็จะมีมากอันเนื่องมาจากวิถีชีวิต การประกอบอาชีพ สภาพเศรษฐกิจ ชนบรรมนิยมประเพณีที่เป็นแบบเดียวกันทำให้ความเอื้ออาทรต่อผู้อื่นจะมีมาก

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพ ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานไม่แตกต่างกัน ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เพราะบุคลากรทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหรือครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาก็มีภาระหน้าที่สำคัญ เช่นเดียวกัน คือ พยายามพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับการวิจัยของ สิริชชา บุญงาม (2556 : 97) พบว่า การเปรียบเทียบสภาพจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ปกครองจำแนกตามสถานภาพไม่แตกต่างกัน อวยชัย เลิศยะโส (2550 : 140-143) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับปฐมวัย และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีสถานภาพ ปฏิบัติงานในสถานศึกษา มีระยะเวลาการปฏิบัติงานต่างก็มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สุนัน ชันทะสิทธิ์ (2552 : 77-81) พบว่า ผู้บริหาร หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย ที่มีสถานภาพ ขนาดองค์กร และระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ต่างก็มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สุรีย์ อมาตยพงศ์ (2553 : 83-85) พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับปฐมวัย และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบประจำอำเภอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม พบว่า 3.1) ด้านการจัดประสบการณ์และการเรียนการสอน โรงเรียนควรจัดประสบการณ์และการเรียนการสอนโดยให้

เด็กพัฒนาผ่าน การเล่น การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหวให้เด็กได้เรียนรู้โดยการค้นคว้า สืบค้น สำรวจ สังเกต และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง 3.2) ด้านครูผู้สอน ครูผู้สอนควรแสดงบทบาทในการเป็นตัวแทนของพ่อแม่ในการให้การดูแลเด็กก่อนวัยเรียน โดยส่งเสริมบุคลิกภาพให้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอน 3.3) ด้านสื่อการเรียนการสอน โรงเรียนควรมีการเลือกวัสดุ อุปกรณ์สำหรับเด็กต้องแน่ใจว่าวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ปลอดภัย สะอาดอยู่ในสภาพดี มีความเหมาะสมกับความสามารถตามวัยและความสนใจของเด็ก 3.4) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม โรงเรียนควรมีการจัดสภาพแวดล้อม อาคารเรียนจะต้องมั่นคงแข็งแรง และปลอดภัย ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเท ได้ โต๊ะ เก้าอี้ มีขนาดมาตรฐาน เหมาะสมและมีจำนวนเพียงพอ กับเด็ก 3.5) ด้านการบริการนักเรียน โรงเรียนควรจัดให้มีบริการด้านให้คำปรึกษา/แนะแนวโดยให้มีการประชุม ระหว่างผู้ปกครองและครูอย่างน้อยเดือนละครั้ง และ 3.6) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง โรงเรียนควรมีการแจ้งข่าวสารให้ผู้ปกครองได้ทราบเป็นระยะ เพื่อสร้างความเข้าใจก่อให้เกิดความร่วมมือที่ระหว่างกันสอดคล้องกับการวิจัยของสาวตรี พังงา (2555 : 103) พบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษา ของโรงเรียนดังนี้ 1) ลักษณะ บทบาท และหน้าที่ของครู ความคาดหวังให้ครูเอาใจใส่เด็กเข้าใจ ธรรมชาติ และความต้องการของเด็ก ครูใจดี รัก และเมตตาต่อเด็ก และครูควรมีความรู้เกี่ยวกับ จิตวิทยาเด็ก วิธีการใช้สื่อ และอุปกรณ์ รวมถึงวิธีการสอนในระดับก่อนประถมศึกษา 2) การจัดประสบการณ์ และกิจกรรมการเรียนการสอน คาดหวังให้เน้น การจัดประสบการณ์ที่มุ่งพัฒนาให้นักเรียนมีความเจริญเติบโต ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมุ่งให้นักเรียนกล้าแสดงออก ส่วนกิจกรรมเสริมทักษะเน้นการเรียนภาษาอังกฤษกับชาวต่างประเทศ คอมพิวเตอร์ และการวาดภาพระบายสี 3) สื่อการเรียนการสอน คาดหวังให้เน้นสื่อที่ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สื่อที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง และใช้ร่วมกับผู้อื่น สื่อที่โรงเรียนควรมี ได้แก่ เกมฝึกสมอง ชนิดต่างๆ หนังสือนิทาน และอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ที่ใช้ได้ง่าย 4) การประเมินผลคาดหวัง ให้ทำการประเมินผลเดือนละครั้ง โดยวิธีการสังเกต การตรวจผลงาน รวมทั้งการใช้แบบทดสอบ และนำเอาผลการประเมินไปพัฒนานักเรียนให้ดีขึ้น 5) การจัดสภาพแวดล้อม คาดหวังให้โรงเรียนมีอาคารสถานที่ ที่มั่นคงแข็งแรง มีสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่เหมาะสมกับนักเรียน 6) การจัดบริการให้กับนักเรียน คาดหวังให้มีการจัดครูพี่เลี้ยงคอยดูแล ความปลอดภัยขณะนั่งรถรับ-ส่งนักเรียน และคอยดูแลเรื่องการรับ-ส่งนักเรียนจากผู้ปกครองมีบริการ อาหารกลางวัน อาหารว่างที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ และ 7) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง คาดหวังให้โรงเรียนมีการแจ้ง ข่าวสารให้ทราบอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดแสดงผลงานนักเรียนให้ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของ ผู้ปกครอง เมื่อ

เปรียบเทียบความคาดหวัง และความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อสภาพจริงของโรงเรียน พบว่า มีความแตกต่างกันในเรื่องการจัดการเรียนเสริมทักษะให้แก่นักเรียน สื่อการเรียนการสอนที่โรงเรียนควรจัด และความถี่ของการประเมินผลพัฒนาการนักเรียน และสมทรัพย์ สุทธิ (2555 : 102-106) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาปฐมวัย สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ พบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด พบว่า ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ควรมีการจัดฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ควรมีการจัดกิจกรรมการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาการที่ครบถ้วนของเด็ก ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ด้านการบูรณาการการเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรู้ความเข้าใจหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย และมีการจัดฝึกอบรม ความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อ/นวัตกรรมของบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กควรมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการจัดประสบการณ์อย่างชัดเจน และมีการแจ้งผลการประเมินการจัดประสบการณ์ให้ผู้ดูแลเด็กทราบ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวเด็ก ควรให้ครอบครัวของเด็กเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นประจำ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบประเด็นต่าง ๆ ที่ควรนำมาเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนติดตามพัฒนาการของนักเรียนอย่างใกล้ชิดโดยการติดตามประเมินผลอย่างใกล้ชิดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด ดังนั้น ครูผู้สอนควรวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของเด็ก โดยใช้สื่อและรูปแบบในการนำเสนอที่หลากหลายเพื่อดึงพัฒนาการของเด็กออกมาให้ได้มากที่สุดเพื่อให้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับคุณภาพ

1.2 ด้านสื่อการเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อที่ได้จากวัสดุธรรมชาติ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วน

ร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพื่อระดมแนวคิดในการเลือกใช้สื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ในการจัดประสบการณ์แก่ผู้เรียน และมีการปรับปรุง พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีความแปลกใหม่อยู่เสมอ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง

1.3 ด้านครูผู้สอน จากผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนครูไม่เพียงพอ กับจำนวนนักเรียน ดังนั้นโรงเรียนควรรับครูเพิ่มเติมตามจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น และควรส่งเสริมให้ผู้ช่วยครู/พี่เลี้ยงเข้ารับการอบรม และผ่านการอบรม ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพของบุคลากร และเป็นการยกระดับมาตรฐานในการจัดการศึกษาให้สูงขึ้น

1.4 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม จากผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดอาคารเรียนสำหรับระดับอนุบาลของโรงเรียนมีขนาดไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนระดับอนุบาล ดังนั้นโรงเรียนควรสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อการสร้างอาคารเรียนใหม่ และสำหรับอาคารเรียนเดิมควรจัดห้องเรียนให้สวยงาม สะอาด และมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนเด็ก โดยกำหนดจำนวนนักเรียนต่อห้องไม่ให้มีจำนวนมากจนเด็กเกิดความอึดอัดและทำให้ครูผู้สอน/ผู้ช่วยสอนไม่สามารถดูแลเด็กได้อย่างทั่วถึง

1.5 ด้านการบริการ จากผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับมาตรการในการช่วยเหลือและป้องกันอุบัติเหตุแก่นักเรียนยังไม่มีคุณภาพเพียงพอ ดังนั้นโรงเรียนควรมีการประชุมเพื่อประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง พนักงานขับรถ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้ความสำคัญรักษาความปลอดภัย โดยโรงเรียนจะจัดเวรยามเพื่อเฝ้าอำนวยความสะดวกในการเข้าออกโรงเรียนให้เกิดความปลอดภัยและมีความเป็นระเบียบ

1.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จากผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับ การส่งข่าวสารข้อมูลประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนถึงมือผู้ปกครอง และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นไปตามความสมัครใจยังไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้นโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง โรงเรียนและชุมชน มีการแจ้งข่าวประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ให้ชุมชนและผู้ปกครองได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบของโรงเรียนเอกชนระดับปฐมวัยที่พึงประสงค์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

2.2 ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กนกพร ชูชะเอม. (2550). สภาพการจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฐมวัยใน
สถานศึกษาระดับปฐมวัยเอกชน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2542). การวิเคราะห์สถิติ : สถิติเพื่อการตัดสินใจ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ
: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.
- กษิต์เดช จิวัน้อย. (2550). การประเมินผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วน
ตำบลตูมใหญ่ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. การศึกษาอิสระ รัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กิตติมา ปรีดีติลก. (2553). เอกสารการสอนการบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น.
กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- _____ . (2552). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษรการพิมพ์.
- เกียรติขจร ชัยอมฤต. (2550). การดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน
เอกชน ในจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.
- เกษม วัฒนชัย. (2551). “เป้าหมายและยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น,”
ใน วารสารการศึกษาไทย. ปีที่ 4 ฉบับที่ 45 ; 1-5.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2550). รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ : เอดิสันเพรส
โปรดักส์.
- เขมิกา นุ่มพุ่ม. (2553). การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลนครอุดรธานี.
วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2546). คู่มือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
สำหรับปฐมวัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2552). กำหนดมาตรฐานโรงเรียนอนุบาล
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____ . (2553). คู่มือผู้บริหารโรงเรียนเอกชน :
การบริหารงานการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2551). นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) พ.ศ. 2554-2559. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. (2552). คู่มือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ศุภสภาลาดพร้าว.
- _____. (2553). คู่มือการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ศุภสภาลาดพร้าว.
- _____. (2554). เอกสารประกอบการอบรมครูโรงเรียนเอกชน ระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
- จำเนียร พลหาญ. (2553). เอกสารประกอบการสอน รายวิชา หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2552). นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล คณะครุศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2544). หลักการสอนทั่วไป. ม.ป.ท. : ม.ป.ท.
- ดารุณี นิลน้อย. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระดับอนุบาล 3 ขวบ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลไทรย้อย อำเภอเนินมะปรางจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทองกร จิตสิงห์. (2550). การศึกษาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ท้องถิ่นจังหวัด จังหวัดมหาสารคาม. (2555). การส่งเสริมและจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กและผู้ด้อยโอกาส. มหาสารคาม : ท้องถิ่นจังหวัด จังหวัดมหาสารคาม, 2555.
- _____. (2556). แบบสำรวจข้อมูลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด (10 มิ.ย. 56) จังหวัดมหาสารคาม. มหาสารคาม : ท้องถิ่นจังหวัด จังหวัดมหาสารคาม.
- ธมนวรรณ ผลินยศ. (2553). การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลผักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธวัชชัย เปรมปรีดี. (2543). ปัจจัยที่จำเป็นในการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2554). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร : ธรรมดาเพรส.

- นภเนตร ธรรมบวร และ อารยา สุขวงศ์. (2549). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็ก
วัยต่ำกว่า 3 ขวบ. กรุงเทพฯ : โครงการบ้านหนูน้อย สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- นันทิยา รักตประจิด. (2548). การศึกษาความต้องการในการจัดการศึกษาปฐมวัยใน
สถานศึกษา ปฐมวัยของกองทัพอากาศ. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญเยี่ยม จิตรดอน. (2553). ฝึกอบรมครูและผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย.
นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง. (2545). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พรรณี ช. เจนจิต. (2555). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์การพิมพ์.
- พรนภา อินแก้ว. (2553). การดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเทศบาล
นครเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- เพชรรัตน์ เบี้ยเลี่ยม. (2551). การศึกษาปัญหาและการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็ก
ปฐมวัยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พัชรี สวนแก้ว. (2554). จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ดวงกมล.
- ภาวิศ ทองโรจน์. (2546). 10 อาการที่ต้องผ่าตัดการศึกษาไทย. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2552). เอกสารการสอนชุดวิชา สื่อการสอนระดับปฐมวัย.
พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.
- _____. (2553). เอกสารการสอนชุดวิชา พฤติกรรมการสอนปฐมวัยศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 9.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ยุพเยาว์ ใจงาม. (2540). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน. ปทุมธานี : เอ ทีปทุมธานี.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2549). การบริหารงาน. กรุงเทพฯ : เอส เอตีพรีนติ้ง.
- _____. (2551). กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- _____. (2552). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : เอฟีกราฟฟิคส์ดีไซน์.

- วรชิต ชิมเกตุ. (2554). ปัญหาการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วรรณาท รักสกุลไทย. (2552). การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วราภรณ์ รักวิจัย. (2545). การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์นการพิมพ์.
- วิชาการ, กรม. (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงาน. (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2547). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (อายุ3-6 ปี). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ศราวุธ สังกะเทศ. (2551). การประเมินประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนตำบลสบเตี๊ยะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2553). การดำเนินงานตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2552). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวง.
- _____. (2552). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : คุรุสภา.
- _____. (2549). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : พรึกหวานการพิมพ์.
- ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กรม. (2547). มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- _____. (2553). มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีพ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- สมใจ ทิพย์เมธา. (2555). การจัดการศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ : หนึ่งเจ็ดการพิมพ์.

- สมทรัพย์ สุทธิ. (2555). การจัดการศึกษาปฐมวัย สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สมบัติ สิงห์คำ. (2552). ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สมพร ทิตาพร. (2552). การจัดการการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาของโรงเรียนเอกชน. กรุงเทพฯ : หนึ่งเจ็ดการพิมพ์.
- สิทธิ สายล้ำ. (2551). ศาสตร์และศิลป์การเป็นครู. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครราชสีมา : งานเอกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- สิริชชา บุญงาม. (2556). สภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อ การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนเอกชนภาคตะวันออกเฉียง. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สาวิตรี พังงา. (2555). ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลปราโมชพัฒนา. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุชาดา สมสวนจิต. (2547). ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุชาดา วิยวุฒิ. “หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546,” วารสารวิชาการ. ปีที่ 10 : 14-21.
- สุภาพร เทพสุวรรณ. (2551). “เกณฑ์การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนอนุบาล,” วารสาร การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 : 41-63.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2553). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสธดา จิตรฉาย. (2555). สภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- อรุณี อ่อนสวัสดิ์. (2551). ระเบียบวิธีวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3 พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- อวยชัย เลิศยะโส. (2550). การดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อัครเดช วรหาร. (2548). ความสามารถในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลในเขตอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อาทิตย์ แก้วมณี. (2551). สภาพปัจจุบันปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล
จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- อารมณ สุวรรณपाल. (2553). การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาปฐมวัย หลักการแนะ
แนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 10. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อำพร พันธุ์งาม. (2553). สภาพและปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- อุดมลักษณ์ คำลือ. (2553). ทรรศนะต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของบุคลากรองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ คม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- อุษา วัชรินทร์เสวี. (2552). หลักสูตรและการจัดการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการ
อนุบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.
- Black, Sarah Ellizabeth Bucher. (2001). "The Relationship Bittern Socisal Status and
Patterns of Communication In Acquainted and unacquainted Preschool
Children," *Dissertation Abstracts International*. 47(6) : 3304-A ;November.
- Bradley, Vicki Lynnette. (2002). "Elizabeth Individual, Community and Profession :
Learning to Teach and Care for Young Children in Texas," *Dissertation
Abstracts International*. 62(12) : 4224-A ; June.
- Brittingham, K. V. (2009). "The Characterization of Successful School Family and
Community Partnerships," *Dissertation Abstracts International*. 59(5) : 14.
- Buford, J. F. (2000). "A Study of Faculty Development at a Historically
Black Medical School," *Dissertation Abstracts International*. 61(3) :
904 – A ; September.

- Brendan, D. (2000). **Initial management strategies for dyspepsia**. USA :
Cochrane Library.
- Delaney. R. (2007). **Understanding Public Policy**. Englewood Cliffs : Prentice Hall.
- Garcia, S. and Richley, B. (2006). **Managing by values: A corporate guide to living, being Alive, and Making a Living in the 21st Century**.
Houndmills. U.K.: Palgrave Macmilan.
- Gulick, L. and Urwick L. (1973). **Paper on the Sciences of Administration**.
New York : Institute of Public Administration.
- Hersey, P. and Blanchard II. (1982). **Kenneth Management Organizational Behavior**. New York : Prentice – Hall.
- Krejcie, R.V. and D.W. Morgan. (1970). **Educational and Psychological Measurement**. New York : Sage Publications, Inc,.
- Liang, Pi-Ming. (2002). "Parents Perceived Quality of and Satisfaction With Early Childhood Program : A Study of Taiwanese Parents Who Have a Child Enrolled in Kindergarten," **Dissertation Abstracts International**. 62(7) : 2338 – A ; January.
- Lyons, P.A. Robbins and Smith. (1983). **Involving Parents : A Handbook for participation in School**. Michigan : The High/Scope Press.
- Robbins, S.P. and Coulter, M. (2003). **Management**. NJ : Pearson Education.
- Sergiovanni. J. T. (1980). **Education Governance and Administration**. New Jersey : Prentice-Hall.
- Stoop, Emery and Rafferty, M. L. Jr. (1966). **Practice and Trends in School Administration**. New York : Ginn.
- Shermerthorn, W. E. (1966). **Management**. New York : John Wily and Sons.
- Williamson, Donna. (2004). **Readiness for School : A Study of Parent, Teacher and Preschool Provider Perspectives**. **Dissertation Abstracts International**. 64(12) : 4351- A.

ภาคผนวก ก

ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติมจำแนกตาม สถานภาพ ขนาดของสถานศึกษา
และประสบการณ์ในการทำงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำแนกตามสถานภาพ

	สถานภาพ							
	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=47)		ครูผู้สอนระดับปฐมวัย (n=65)		คณะกรรมการ สถานศึกษา (n=105)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน								
1. การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้นักเรียนมี พัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา	2.47	0.80	2.37	0.65	2.53	1.07	2.47	0.90
2. การจัดกิจกรรมเพื่อปูพื้นฐานในการเรียนรู้เรื่องต่างๆ โดยการจัดมุมการเล่น การอ่าน ให้นักเรียนได้เรียนรู้ ด้วยตนเอง	2.53	0.83	2.34	0.62	2.44	0.93	2.43	0.83
3. การจัดประสบการณ์ของโรงเรียนได้เชิญ คณะกรรมการและผู้ปกครองมีส่วนร่วมและมีการ ปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพและสนองความ ต้องการของชุมชน	2.66	0.98	2.29	0.68	2.61	1.10	2.53	0.97

	สถานภาพ							
	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=47)		ครูผู้สอนระดับปฐมวัย (n=65)		คณะกรรมการ สถานศึกษา (n=105)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
<p>ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน</p> <p>4. โรงเรียนได้สนับสนุนกิจกรรมด้านวินัย คุณธรรม การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ปฐมวัยให้นักเรียนมีระเบียบวินัย การสนับสนุนให้สอนกิจกรรมหน้าชั้นเรียนให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ เน้นให้นักเรียนกล้าแสดงออก และมีความมั่นใจ</p> <p>6. มีการปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมโดยสนับสนุนให้จัดกิจกรรมไปจัดในวันสำคัญทางพุทธศาสนา กิจกรรมการเล่านิทานคุณธรรม และสนับสนุนให้นักเรียนการปฏิบัติจริง</p>	2.53	0.75	2.29	0.65	2.40	0.89	2.40	0.80
	2.51	0.88	2.54	0.79	2.44	1.13	2.48	0.99
	2.47	0.88	2.34	0.67	2.46	1.02	2.42	0.89

	สถานภาพ							
	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=47)		ครูผู้สอนระดับปฐมวัย (n=65)		คณะกรรมการ สถานศึกษา (n=105)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน								
7. โรงเรียนติดตามพัฒนาการของนักเรียนอย่างใกล้ชิดโดยการติดตามประเมินผลอย่างใกล้ชิด	2.62	1.03	2.43	0.77	2.63	0.96	2.57	0.93
8. การสอนมีการฝึกทักษะการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เช่น การใช้สายตา การใช้มือ โดยจัดกิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมการปั้น กิจกรรมการทำอาหาร เป็นต้น	2.68	0.84	2.26	0.59	2.50	1.10	2.47	0.93
9. การสนับสนุนให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็นแก้ปัญหาเป็นโดยกำหนดปัญหาให้นักเรียนได้แบ่งกลุ่มและระดมความคิดที่จะแก้ปัญหาได้เหมาะสมตามวัย	2.45	0.72	2.37	0.52	2.44	0.96	2.42	0.80
รวม	2.54	0.69	2.35	0.49	2.50	0.82	2.46	0.89

ตารางภาคผนวกที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ด้านสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามสถานภาพ

	สถานภาพ						
	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=47)		ครูผู้สอนระดับปฐมวัย (n=65)		คณะกรรมการ สถานศึกษา (n=105)		รวม (n=217)
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ด้านสื่อการเรียนการสอน							
1. ลักษณะของสื่อจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ในการ เรียนการสอนเป็นสื่อที่หาง่ายมีอยู่ในท้องถิ่นใช้ สะดวกและเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน	2.43	0.83	2.38	0.74	2.68	0.98	2.53
2. สื่อที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนเป็นสื่อที่มีความ ปลอดภัยและช่วยสร้างความสนใจให้นักเรียนอยากรู้ อยากเห็น	2.32	0.69	2.43	0.77	2.64	1.00	2.51
3. สื่อที่เป็นภาพธรรมชาติ ภาพสัตว์ ที่ใช้สอดคล้องกับ เนื้อหา กิจกรรม และการจัดประสบการณ์เตรียม ความพร้อม	2.45	0.85	2.28	0.55	2.49	0.89	2.41
							0.80

	สถานภาพ							
	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=47)		ครูผู้สอนระดับปฐมวัย (n=65)		คณะกรรมาการสถานศึกษา (n=105)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
<p>ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ด้านสื่อการเรียนการสอน</p> <p>4. สื่อที่ได้จากวัสดุธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่ แล็คพินธุ์ ชนิดหนึ่ง ๆ สามารถใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น การจำ สี ขนาด และการนับจำนวน ฯลฯ</p> <p>5. สื่อที่โรงเรียนได้จัดทำ และจัดทำจากความร่วมมือของชุมชน และผู้ปกครองมีปริมาณเพียงพอทุกกิจกรรม</p> <p>6. การเลือกสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมทางโรงเรียนและ คณะกรรมการต้องพิจารณาถึงความเหมาะสม และ เป็นประโยชน์กับพัฒนาการของเด็ก</p> <p>7. การใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ ที่ได้จัดทำและพัฒนาขึ้นต้องให้ครูได้ผ่านการฝึกอบรมมาก่อน</p>	2.62	0.97	2.48	0.90	2.75	1.16	2.64	1.05
	2.30	0.78	2.45	0.71	2.71	1.08	2.54	0.93
	2.64	0.85	2.32	0.69	2.61	0.97	2.53	0.87
	2.43	0.90	2.43	0.75	2.56	0.98	2.49	0.90

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ด้านสื่อการเรียนการสอน	สถานภาพ							
	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=47)		ครูผู้สอนระดับปฐมวัย (n=65)		คณะกรรมการ สถานศึกษา (n=105)		รวม (n=217)	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
8. สถานที่ในห้องเรียน และนอกห้องเรียนควรจัดให้ เหมาะสมกับการใช้สื่อและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครู เลือกใช้งาน	2.43	0.88	2.38	0.70	2.50	0.83	2.45	0.80
9. ขณะทำการสอนครูต้องกำกับดูแลการใช้อุปกรณ์ สื่อ ต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา	2.38	0.87	2.42	0.75	2.59	0.98	2.49	0.89
รวม	2.44	0.72	2.39	0.55	2.61	0.79	2.51	0.89

ตารางสภาพหมวดที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ด้านครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ด้านครูผู้สอน	สถานภาพ							
	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=47)		ครูผู้สอนระดับปฐมวัย (n=65)		คณะกรรมการ สถานศึกษา (n=105)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ทางโรงเรียนได้จัดวางตัวครูในการปฏิบัติหน้าที่ตาม การเรียนการสอนได้เหมาะสม	2.45	0.93	2.43	0.85	2.50	1.19	2.47	1.04
2. ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการเรียนการสอนมีความ รับผิดชอบและมีการดูแลเอาใจใส่นักเรียนของท่าน	2.32	0.73	2.32	0.62	2.32	0.86	2.32	0.76
3. ครูในโรงเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีได้ เหมาะสม	2.45	0.90	2.40	0.68	2.41	1.17	2.41	0.98
4. ครูมีอารมณ์ดี ใจเย็น รับฟังเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับ เด็ก	2.66	1.20	2.52	0.90	2.46	1.06	2.52	1.05
5. จำนวนครูเพียงพอกับจำนวนนักเรียน	2.85	1.14	2.46	0.87	2.51	1.07	2.57	1.03

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ด้านครูผู้สอน	สถานภาพ							
	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=47)		ครูผู้สอนระดับปฐมวัย (n=65)		คณะกรรมการ สถานศึกษา (n=105)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
6. ครูผู้สอนต้องผ่านการฝึกอบรมก่อนทำการสอน	2.45	0.85	2.42	0.79	2.49	1.10	2.46	0.96
7. ครูมีหน้าตาอึดแอ้มแจ่มใส ทักทายผู้ปกครองถาม ทุกข์สุขและรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง	2.57	1.02	2.29	0.68	2.43	1.03	2.42	0.94
รวม	2.53	0.80	2.41	0.54	2.44	0.89	2.45	0.97

ตารางภาพผนวทที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ด้านการจัดสภาพแวดล้อม จำแนกตามสถานภาพ

	สถานภาพ							
	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=47)		ครูผู้สอนระดับปฐมวัย (n=65)		คณะกรรมการ สถานศึกษา (n=105)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	2.60	0.88	2.32	0.59	2.60	1.18	2.52	0.98
ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	2.68	1.18	2.52	0.99	2.64	1.25	2.61	1.16
1. โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมให้มีลักษณะเหมือนอยู่ที่ บ้าน	2.47	0.95	2.35	0.69	2.46	1.11	2.43	0.96
2. การจัดอาคารเรียนสำหรับระดับอนุบาลของโรงเรียน มีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียนระดับอนุบาล	2.51	0.93	2.42	0.79	2.49	1.10	2.47	0.98
3. สภาพของอาคารเรียนมีระเบียบเรียบร้อย สีเย็นตา แสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวกและมี บรรยากาศการเรียนรู้								
4. บริเวณและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนมีความสวยงาม ร่มรื่นปลอดภัย และส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักเรียน								

	สถานภาพ							
	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=47)		ครูผู้สอนระดับปฐมวัย (n=65)		คณะกรรมการ สถานศึกษา (n=105)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม								
5. การจัดห้องเรียนและห้องประกอบอุปกรณ์ลักษณะ และเอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน	2.57	0.99	2.42	0.79	2.49	1.10	2.48	0.99
6. มีการจัดมุมพักผ่อนเพื่อให้เด็กได้ใช้ในการจัด กิจกรรมต่าง ๆ	2.45	1.12	2.28	0.67	2.30	0.97	2.33	0.93
7. โรงเรียนมีการดูแลรักษาความสะอาดของอาคาร สถานที่เช่น ห้องน้ำ ห้องเรียน ห้องอาหาร	2.57	1.02	2.48	0.94	2.31	0.98	2.42	0.98
8. โต๊ะและเก้าอี้มีลักษณะเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	2.53	0.97	2.29	0.68	2.55	1.10	2.47	0.97
รวม	2.56	0.81	2.40	0.55	2.49	0.89	2.47	0.99

ตารางภาพผนวทที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ด้านการบริการนักเรียน จำแนกตามสถานภาพ

	สถานภาพ							
	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=47)		ครูผู้สอนระดับปฐมวัย (n=65)		คณะกรรการ สถานศึกษา (n=105)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ด้านการบริการนักเรียน								
1. จัดอาหาร น้ำดื่ม ให้นักเรียนอย่างทั่วถึง และสะอาด ถูกหลักอนามัย	2.53	0.97	2.29	0.70	2.64	0.95	2.51	0.90
2. สถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้สำหรับการ บริการเพียงพอเป็นส่วน สะอาดถูกหลัก สุขาภิบาลและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	2.49	0.88	2.32	0.73	2.72	0.88	2.55	0.85
3. โรงเรียนได้จัดบริการให้อาหารเสริม เช่น นม ในช่วง พักเช้า และบ่าย	2.55	0.90	2.31	0.73	2.68	0.87	2.54	0.85
4. การติดตามนักเรียนที่เจ็บป่วย ขาดเรียนทาง โทรศัพท์และเยี่ยมนักเรียนที่ป่วยนอนพักรักษาตัว อยู่ที่โรงพยาบาล	2.55	0.95	2.28	0.74	2.66	0.91	2.52	0.88

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน เอกชน ด้านการบริการนักเรียน	สถานภาพ					
	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=47)		ครูผู้สอนระดับปฐมวัย (n=65)		คณะกรรมการ สถานศึกษา (n=105)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
5. บริการตรวจสุขภาพร่างกาย ตรวจสอบการรับภูมิคุ้มกัน ของนักเรียนโดยกุมารแพทย์ปีละครั้ง	2.60	0.85	2.26	0.67	2.66	0.86
6. โรงเรียนได้จัดบริการตรวจสุขภาพฟัน โดยทันตแพทย์ปีละ 2 ครั้ง	2.55	0.85	2.25	0.66	2.61	0.86
7. บันทึกสุขภาพประจำตัวนักเรียนเกี่ยวกับน้ำหนัก ส่วนสูง และติดตามประเมินผลพัฒนาการโดยกุมารแพทย์	2.51	0.93	2.25	0.64	2.59	0.86
8. สอนให้นักเรียนรู้จักระวังตนเองให้ปลอดภัยจากการเกิด อุบัติเหตุต่าง ๆ	2.55	1.00	2.28	0.65	2.57	0.85
9. มีครูเวรหน้าประตูคอยรับ-ส่งนักเรียนอย่างเพียงพอ	2.60	0.97	2.25	0.61	2.59	0.84
10. สภาพของยานพาหนะตลอดจนความปลอดภัยในการ จัดบริการรถรับ-ส่งนักเรียน	2.66	0.87	2.25	0.61	2.65	0.90
11. พนักงานขับรถมีวินัย มีความสามารถในการขับรถ	2.60	1.01	2.40	0.63	2.62	0.79
12. มาตรการในการช่วยเหลือและป้องกันอุบัติเหตุแก่นักเรียน	2.53	0.97	2.40	0.70	2.68	0.84
รวม	2.56	0.84	2.30	0.60	2.64	0.79
รวม (n=217)			$\bar{X}$		$\bar{X}$	S.D.
			2.53		2.47	0.83
			2.49		2.48	0.84
			2.56		2.56	0.84
			2.52		2.52	0.84

ตารางภาคผนวกที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ตามทศวรรษที่ 20 คำนวณสัมพันธภาพระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามสถานภาพ

	สถานภาพ							
	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=47)		ครูผู้สอนระดับปฐมวัย (n=65)		คณะกรรมการ สถานศึกษา (n=105)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน								
1. โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเป็นอย่างดี เนื่องจากได้รับการประสานความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง	2.62	1.03	2.37	0.63	2.34	0.94	2.41	0.88
2. โรงเรียนและชุมชนมีการให้การสนับสนุนร่วมปรึกษาหารือกันเป็นประจำ	2.47	0.83	2.38	0.68	2.34	0.93	2.38	0.84
3. โรงเรียนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันปฐมนิเทศ วันแม่ วันสำคัญทางศาสนา	2.47	0.91	2.38	0.63	2.35	0.95	2.39	0.85
4. การส่งข่าวสารข้อมูลประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนถึงมือผู้ปกครอง	2.47	1.02	2.45	0.75	2.49	0.96	2.47	0.91

	สถานภาพ							
	ผู้บริหารสถานศึกษา (n=47)		ครูผู้สอนระดับปฐมวัย (n=65)		คณะกรรมาการ สถานศึกษา (n=105)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน								
5. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นไปตามความสมัคร ใจ	2.53	1.02	2.38	0.68	2.49	0.93	2.47	0.88
6. จัดให้มีการประชุมพิเศษก่อนเปิดภาคเรียนที่เหมาะสม	2.64	1.03	2.34	0.62	2.38	0.88	2.42	0.85
7. จัดให้ผู้ปกครองและครูพบปะเพื่อปรึกษาหารือเป็น ประจำ	2.62	0.95	2.26	0.64	2.28	0.91	2.35	0.86
8. โรงเรียนแก้ไขและชี้แจงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็ก อย่างถูกต้องเหมาะสมที่สุดผล	2.47	0.95	2.26	0.67	2.40	0.94	2.37	0.87
รวม	2.53	0.90	2.36	0.61	2.39	0.86	2.41	0.87

ตารางภาคผนวกที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษาตอนต้น ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

	ขนาดของสถานศึกษา						
	ขนาดเล็ก (n=100)		ขนาดกลาง (n=73)		ขนาดใหญ่ (n=44)		รวม (n=217)
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน							
1. การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้นักเรียนมีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา	2.37	0.87	2.64	0.96	2.41	0.84	2.47
2. การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาในการเรียนรู้เรื่องต่างๆ โดยการจัดมุมการเล่น การอ่าน ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง	2.32	0.79	2.55	0.83	2.48	0.88	2.43
3. การจัดประสบการณ์ของโรงเรียนได้เชิญ คณะกรรมการและผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมและมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพและสนองความต้องการของชุมชน	2.48	0.99	2.58	0.98	2.55	0.93	2.53
4. โรงเรียนได้สนับสนุนกิจกรรมด้านวินัย คุณธรรม การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ปลูกฝังให้นักเรียนมีระเบียบวินัย	2.31	0.77	2.44	0.73	2.52	0.95	2.40

	ขนาดของสถานศึกษา							
	ขนาดเล็ก (n=100)		ขนาดกลาง (n=73)		ขนาดใหญ่ (n=44)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน								
9. การสนับสนุนให้มีกิจกรรมการเรียนการสอน เน้นให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็นแก้ปัญหาเป็นโดย กำหนดปัญหาให้นักเรียนได้แบ่งกลุ่มและระดม ความคิดที่จะแก้ปัญหาได้เหมาะสมตามวัย	2.32	0.87	2.55	0.67	2.43	0.79	2.42	0.80
รวม	2.38	0.68	2.57	0.68	2.49	0.79	2.46	0.89

ตารางภาคผนวกที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น ด้านสื่อการเรียนการสอน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

	ขนาดของสถานศึกษา							
	ขนาดเล็ก (n=100)		ขนาดกลาง (n=73)		ขนาดใหญ่ (n=44)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ด้านสื่อการเรียนการสอน								
1. ลักษณะของสื่อจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ในการเรียนการสอนเป็นสื่อที่หาง่ายมีอยู่ในท้องถิ่นใช้สะดวกและเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน	2.54	0.89	2.59	0.81	2.43	1.00	2.53	0.89
2. สื่อที่ใช้เกี่ยวกับการเรียนการสอนเป็นสื่อที่มีความปลอดภัยและช่วยสร้างความสนใจให้นักเรียนอยากดูอยากเห็น	2.60	0.95	2.44	0.76	2.41	0.90	2.51	0.88
3. สื่อที่เป็นภาพธรรมชาติ ภาพสัตว์ ที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา กิจกรรม และการจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อม	2.34	0.78	2.47	0.77	2.50	0.88	2.41	0.80

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ด้านสื่อการเรียนการสอน	ขนาดของสถานศึกษา						
	ขนาดเล็ก (n=100)		ขนาดกลาง (n=73)		ขนาดใหญ่ (n=44)		รวม (n=217)
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$
4. สื่อที่ได้จากวัสดุธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่ เมล็ดพันธุ์ ชนิดหนึ่ง ๆ สามารถใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น การจำ สีส ขนาด และการนับจำนวน ฯลฯ	2.64	1.02	2.67	1.08	2.59	1.09	2.64
5. สื่อที่โรงเรียนได้จัดทำ และจัดทำจากความร่วมมือของชุมชน และผู้ปกครองมีปริมาณเพียงพอทุกกิจกรรม	2.47	0.86	2.71	1.09	2.43	0.79	2.54
6. การเลือกสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมทางโรงเรียนและคณะกรรมการต้องพิจารณาถึงความเหมาะสม และเป็นประโยชน์กับพัฒนาการของเด็ก	2.48	0.90	2.49	0.82	2.70	0.88	2.53
7. การใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ ที่ได้จัดทำและพัฒนาขึ้นต้องให้ครูได้ผ่านการฝึกอบรมมาก่อน	2.48	0.90	2.55	0.85	2.43	0.97	2.49

	ขนาดของสถานศึกษา							
	ขนาดเล็ก (n=100)		ขนาดกลาง (n=73)		ขนาดใหญ่ (n=44)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ด้านสื่อการเรียนการสอน								
8. สถานที่ในห้องเรียน และนอกห้องเรียนควรจัดให้เหมาะสมกับการใช้สื่อและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูเลือกใช้งาน	2.44	0.80	2.44	0.76	2.48	0.90	2.45	0.80
9. ขณะทำการสอนครูต้องกำกับดูแลการใช้อุปกรณ์ สื่อต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา	2.46	0.89	2.55	0.87	2.48	0.95	2.49	0.89
รวม	2.49	0.72	2.54	0.67	2.50	0.79	2.51	0.89

ตารางภาคผนวกที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ด้านคุณผู้สอน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

	ขนาดของสถานศึกษา							
	ขนาดเล็ก (n=100)		ขนาดกลาง (n=73)		ขนาดใหญ่ (n=44)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนด้านคุณผู้สอน								
1. ทางโรงเรียนได้จัดวางตัวครูในการปฏิบัติหน้าที่ด้าน	2.38	1.06	2.56	0.94	2.50	1.13	2.47	1.04
2. การเรียนการสอนได้เหมาะสม								
3. ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการเรียนการสอนมีความ	2.26	0.79	2.40	0.78	2.34	0.68	2.32	0.76
4. รับผิดชอบและมีการดูแลเอาใจใส่นักเรียนของท่าน								
5. ครูในโรงเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีได้	2.32	1.02	2.52	0.96	2.45	0.93	2.41	0.98
6. เหมาะสม								
7. ครูมีอารมณ์ดี ใจเย็น รับฟังเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับ	2.38	0.95	2.73	1.08	2.50	1.15	2.52	1.05
เด็ก								
8. จำนวนครูเพียงพอกับจำนวนนักเรียน	2.46	1.00	2.58	1.04	2.82	1.08	2.57	1.03
9. ครูผู้สอนต้องผ่านการฝึกอบรมก่อนทำการสอน	2.41	0.98	2.58	0.97	2.36	0.92	2.46	0.96
10. ครูมีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ทักทายผู้ปกครอง								
11. ทุกข์สุขและรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง	2.37	0.94	2.48	0.91	2.43	0.97	2.42	0.94
รวม	2.37	0.76	2.55	0.76	2.48	0.83	2.45	0.97

ตารางภาคผนวกที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ด้านการจัดสภาพแวดล้อม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	ขนาดของสถานศึกษา							
	ขนาดเล็ก (n=100)		ขนาดกลาง (n=73)		ขนาดใหญ่ (n=44)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมให้มีลักษณะเหมือนอยู่ที่ บ้าน	2.42	0.97	2.60	1.04	2.59	0.90	2.52	0.98
2. การจัดการเรียนสำหรับระดับอนุบาลของโรงเรียน มีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียนระดับอนุบาล	2.54	1.15	2.74	1.19	2.57	1.13	2.61	1.16
3. สภาพของอาคารเรียนมีระเบียบเรียบร้อย สีเย็นตา แสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวกและมี บรรยากาศการเรียนรู้	2.38	0.99	2.49	0.96	2.43	0.93	2.43	0.96
4. บริเวณและสิ่งแวดลอมของโรงเรียนมีความสวยงาม ร่มรื่นปลอดภัย และส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักเรียน	2.41	0.98	2.58	0.97	2.43	1.00	2.47	0.98
5. การจัดห้องเรียนและห้องประกอบอภิถาศึกษณะ และเอื้ออำนวยความสะดวกการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.41	0.98	2.58	0.97	2.50	1.07	2.48	0.99
6. มีการจัดมุมพักผ่อนเพื่อให้เด็กได้ใช้ในการจัด กิจกรรมต่าง ๆ	2.21	0.86	2.40	0.85	2.48	1.17	2.33	0.93

	ขนาดของสถานศึกษา							
	ขนาดเล็ก (n=100)		ขนาดกลาง (n=73)		ขนาดใหญ่ (n=44)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม								
7. โรงเรียนมีการดูแลรักษาความสะอาดของอาคารสถานที่เช่น ท่อน้ำ ท้องเรียน ท้องอาหาร	2.29	0.95	2.53	1.00	2.52	1.00	2.42	0.98
8. โต๊ะและเก้าอี้มีลักษณะเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	2.42	0.98	2.47	0.91	2.59	1.04	2.47	0.97
รวม	2.40	0.76	2.56	0.76	2.52	0.87	2.47	0.99

ตารางภาคผนวกที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ด้านการบริการนักเรียน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ด้านการบริการนักเรียน	ขนาดของสถานศึกษา							
	ขนาดเล็ก (n=100)		ขนาดกลาง (n=73)		ขนาดใหญ่ (n=44)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. จัดอาหาร น้ดื่ม ให้นักเรียนอย่างทั่วถึง และสะอาด ถูกหลักอนามัย	2.49	0.88	2.44	0.83	2.68	1.03	2.51	0.90
2. สถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้สำหรับการ บริการเพียงพอเป็นสัดส่วน สะอาดถูกหลัก สุขาภิบาลและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	2.59	0.82	2.49	0.84	2.57	0.97	2.55	0.85
3. โรงเรียนได้จัดบริการให้อาหารเสริม เช่น นม ในช่วง พักเช้า และบ่าย	2.55	0.81	2.51	0.87	2.57	0.93	2.54	0.85
4. การติดตามนักเรียนที่เจ็บป่วย ขาดเรียนทาง โทรศัพท์และเยี่ยมนักเรียนที่ป่วยนอนพักรักษาตัว อยู่ที่โรงพยาบาล	2.52	0.83	2.45	0.87	2.64	1.01	2.52	0.88

	ขนาดของสถานศึกษา							
	ขนาดเล็ก (n=100)		ขนาดกลาง (n=73)		ขนาดใหญ่ (n=44)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ด้านการบริการนักเรียน								
5. บริการตรวจสอบสุขภาพร่างกาย ตรวจสอบการรับภูมิคุ้มกันของนักเรียนโดยกุมารแพทย์ปีละครั้ง	2.51	0.78	2.45	0.82	2.68	0.91	2.53	0.82
6. โรงเรียนได้จัดบริการตรวจสอบสุขภาพฟันโดยทันตแพทย์ปีละ 2 ครั้ง	2.46	0.77	2.48	0.87	2.57	0.85	2.49	0.82
7. บันทึกสุขภาพประจำตัวนักเรียนเกี่ยวกับน้ำหนัก ส่วนสูงและติดตามประเมินผลพัฒนาการโดยกุมารแพทย์	2.45	0.78	2.42	0.82	2.59	0.95	2.47	0.83
8. สอนให้นักเรียนรู้จักระวังตนเองให้ปลอดภัยจากการเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ	2.44	0.77	2.45	0.82	2.61	1.02	2.48	0.84
9. มีคู่มือหน้าประตูคอยรับ-ส่งนักเรียนอย่างเพียงพอ	2.46	0.76	2.47	0.82	2.59	0.97	2.49	0.82
10. สภาพของยานพาหนะตลอดจนความปลอดภัยในการจัดบริการรถรับ-ส่งนักเรียน	2.52	0.83	2.47	0.82	2.66	0.86	2.53	0.83
11. พนักงานขับรถมีวินัย มีความสามารถในการขับรถ	2.47	0.69	2.60	0.81	2.64	1.01	2.55	0.80
12. มาตรการในการช่วยเหลือและป้องกันอุบัติเหตุแก่นักเรียน	2.56	0.80	2.56	0.82	2.57	0.97	2.56	0.84
รวม	2.50	0.70	2.49	0.80	2.62	0.85	2.52	0.84

ตารางภาคผนวกที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ด้านความสัมพันธาระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ด้านความสัมพันธาระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	ขนาดของสถานศึกษา							
	ขนาดเล็ก (n=100)		ขนาดกลาง (n=73)		ขนาดใหญ่ (n=44)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเป็นอย่างดี เนื่องจากได้รับการประสานความร่วมมือจากผู้มีส่วน เกี่ยวข้องต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง	2.26	0.80	2.51	0.84	2.59	1.09	2.41	0.88
2. โรงเรียนและชุมชนมีการให้การสนับสนุนร่วม ปรึกษาหารือกันเป็นประจำ	2.28	0.78	2.49	0.84	2.43	0.95	2.38	0.84
3. โรงเรียนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรม วันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันปฐมนิเทศ วันแม่ วันสำคัญ ทางทางศาสนา	2.29	0.81	2.49	0.84	2.43	0.97	2.39	0.85
4. การส่งข่าวสารข้อมูลประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนถึง มีผู้ปกครอง	2.41	0.85	2.52	0.88	2.52	1.09	2.47	0.91
5. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นไปตามความสมัคร ใจ	2.38	0.83	2.49	0.84	2.61	1.06	2.47	0.88

	ขนาดของสถานศึกษา							
	ขนาดเล็ก (n=100)		ขนาดกลาง (n=73)		ขนาดใหญ่ (n=44)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	2.28	0.75	2.49	0.84	2.64	1.04	2.42	0.85
6. จัดให้มีการประชุมในเขตก่อนเปิดภาคเรียนที่เหมาะสม	2.19	0.77	2.41	0.86	2.59	0.97	2.35	0.86
7. จัดให้ผู้ปกครองและครูพบปะเพื่อปรึกษาหารือเป็นประจำ	2.30	0.82	2.37	0.84	2.55	1.00	2.37	0.87
8. โรงเรียนแก้ไขและชี้แจงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กอย่างถูกต้องเหมาะสมที่สุดผล	2.30	0.72	2.48	0.81	2.55	0.94	2.41	0.87
รวม								

ตารางภาคผนวกที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

	ประสบการณ์ในการทำงาน							
	1 - 5 ปี (n=45)		5 - 10 ปี (n=80)		10 ปีขึ้นไป (n=92)		รวม (n=217)	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ด้านการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน								
1. การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้นักเรียนมีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา	2.42	0.84	2.63	0.95	2.36	0.88	2.47	0.90
2. การจัดการกิจกรรมเพื่อปูพื้นฐานในการเรียนรู้เรื่องต่างๆ โดยการจัดมุมเกมการเล่น การอ่าน ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง	2.47	0.87	2.55	0.83	2.30	0.79	2.43	0.83
3. การจัดประสบการณ์ของโรงเรียนได้เชิญ คณะกรรมการและผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมและมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพและสนองความต้องการของชุมชน	2.49	0.89	2.58	0.96	2.50	1.02	2.53	0.97
4. โรงเรียนได้สนับสนุนกิจกรรมด้านวินัย คุณธรรม การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ปลูกฝังให้นักเรียนมีระเบียบวินัย	2.49	0.89	2.45	0.74	2.30	0.79	2.40	0.80

	ประสบการณ์ในการทำงาน								
	1 - 5 ปี (n=45)		5 - 10 ปี (n=80)		10 ปีขึ้นไป (n=92)		รวม (n=217)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน									
5. การสนับสนุนให้สอนกิจกรรมหน้าชั้นเรียนให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ เน้นให้นักเรียนกล้าแสดงออก และมีความมั่นใจ	2.38	0.98	2.71	0.90	2.34	1.03	2.48	0.99	
6. มีการปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมโดยสนับสนุนให้จัดกิจกรรมไปวัดในวันสำคัญทางพุทธศาสนา กิจกรรมการเล่าทานคุณธรรม และสนับสนุนให้นักเรียนการปฏิบัติจริง	2.44	1.01	2.55	0.86	2.30	0.86	2.42	0.89	
7. โรงเรียนติดตามพัฒนาการของนักเรียนอย่างใกล้ชิด โดยการติดตามประเมินผลอย่างใกล้ชิด	2.49	1.01	2.59	0.85	2.59	0.95	2.57	0.93	
8. การสอนมีการฝึกทักษะการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เช่น การใช้สายตา การใช้มือ โดยจัดกิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมการปั้น กิจกรรมการทำอาหาร เป็นต้น	2.53	0.81	2.56	0.97	2.35	0.94	2.47	0.93	

	ประสบการณ์ในการทำงาน							
	1 - 5 ปี (n=45)		5 - 10 ปี (n=80)		10 ปีขึ้นไป (n=92)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน								
9. การสนับสนุนให้มหัศจรรย์การเรียนการสอน เน้นให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็นแก้ปัญหาเป็นโดย กำหนดปัญหาให้นักเรียนได้แบ่งกลุ่มและระดม ความคิดที่จะแก้ปัญหาได้เหมาะสมตามวัย	2.38	0.75	2.55	0.67	2.33	0.90	2.42	0.80
รวม	2.46	0.75	2.57	0.68	2.38	0.70	2.46	0.89

ตารางภาคผนวกที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ด้านสื่อการเรียนรู้การสอน จำนวนตามประสบการณ์ในการทำงาน

	ประสบการณ์ในการทำงาน							
	1 - 5 ปี (n=45)		5 - 10 ปี (n=80)		10 ปีขึ้นไป (n=92)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ด้านสื่อการเรียนรู้การสอน								
1. ลักษณะของสื่อจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ในการเรียนการสอนเป็นสื่อที่หาง่ายมีอยู่ในท้องถิ่นใช้สะดวกและเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน	2.40	0.99	2.58	0.79	2.57	0.92	2.53	0.89
2. สื่อที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนเป็นสื่อที่มีความปลอดภัยและช่วยสร้างความสนใจให้นักเรียนอยากรู้	2.38	0.83	2.45	0.78	2.62	0.98	2.51	0.88
3. สื่อที่เป็นภาพธรรมชาติ ภาพสัตว์ ที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา กิจกรรม และการจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อม	2.49	0.87	2.46	0.76	2.34	0.79	2.41	0.80
4. สื่อที่ได้จากวัสดุธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่ เมล็ดพันธุ์ ชนิดหนึ่ง ๆ สามารถใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น การจำ สี ขนาด และการนับจำนวน ฯลฯ	2.56	1.06	2.68	1.06	2.65	1.04	2.64	1.05

	ประสบการณ์ในการทำงาน							
	1 - 5 ปี (n=45)		5 - 10 ปี (n=80)		10 ปีขึ้นไป (n=92)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ด้านสื่อการเรียนการสอน								
5. สื่อที่โรงเรียนได้จัดทำ และจัดทำจากความร่วมมือของชุมชน และผู้ปกครองมีปริมาณเพียงพอทุกกิจกรรม	2.40	0.78	2.69	1.06	2.49	0.87	2.54	0.93
6. การเลือกสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมทางโรงเรียนและคณะกรรมการต้องพิจารณาถึงความเหมาะสม และเป็นประโยชน์กับพัฒนาการของเด็ก	2.71	0.89	2.48	0.80	2.49	0.92	2.53	0.87
7. การใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ ที่ได้จัดทำและพัฒนาขึ้นต้องให้ครูได้ผ่านการฝึกอบรมมาก่อน	2.42	0.94	2.55	0.86	2.48	0.92	2.49	0.90
8. สถานที่ในห้องเรียน และนอกห้องเรียนควรจัดให้เหมาะสมกับการใช้สื่อและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูเลือกใช้งาน	2.44	0.87	2.46	0.78	2.43	0.80	2.45	0.80
9. ขณะทำการสอนครูต้องกำกับดูแลการใช้อุปกรณ์ สื่อต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา	2.42	0.87	2.58	0.90	2.46	0.91	2.49	0.89
รวม	2.47	0.77	2.54	0.67	2.50	0.72	2.51	0.89

ตารางภาคผนวกที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ด้านครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ด้านครูผู้สอน	ประสบการณ์ในการทำงาน							
	1 - 5 ปี (n=45)		5 - 10 ปี (n=80)		10 ปีขึ้นไป (n=92)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ทางโรงเรียนได้จ้างตัวครูในการปฏิบัติหน้าที่ด้าน การเรียนการสอนได้เหมาะสม	2.44	1.03	2.58	0.96	2.38	1.10	2.47	1.04
2. ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการศึกษาเรียนการสอนมีความ รับผิดชอบและมีการดูแลเอาใจใส่นักเรียนของท่าน	2.33	0.71	2.40	0.76	2.25	0.79	2.32	0.76
3. ครูในโรงเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีได้ เหมาะสม	2.36	0.83	2.55	0.97	2.33	1.06	2.41	0.98
4. ครูมีอารมณ์ดี โกรธเย็น รับฟังเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับ เด็ก	2.51	1.18	2.71	1.06	2.36	0.94	2.52	1.05
5. จำนวนครูเพียงพอกับจำนวนนักเรียน	2.82	1.11	2.56	1.02	2.46	1.00	2.57	1.03
6. ครูผู้สอนต้องผ่านการฝึกอบรมก่อนทำการสอน	2.31	0.85	2.59	0.96	2.41	1.01	2.46	0.96
7. ครูมีหน้าตาอึดแอ้มแจ่มใส ทักทายผู้ปกครองถาม ทุกข์สุขและรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง	2.38	0.94	2.49	0.90	2.38	0.97	2.42	0.94
รวม	2.45	0.81	2.55	0.76	2.37	0.78	2.45	0.97

ตารางภาคผนวกที่ 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ด้านการจัดสภาพแวดล้อม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

	ประสบการณ์ในการทำงาน							
	1 - 5 ปี (n=45)		5 - 10 ปี (n=80)		10 ปีขึ้นไป (n=92)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนด้านสภาพแวดล้อม								
1. โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมให้มีลักษณะเหมือนอยู่ที่บ้าน	2.51	0.84	2.61	1.02	2.43	1.00	2.52	0.98
2. การจัดการเรียนสำหรับระดับอนุบาลของโรงเรียนมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียนระดับอนุบาล	2.58	1.14	2.73	1.17	2.53	1.16	2.61	1.16
3. สภาพของอาคารเรียนมีระเบียบเรียบร้อย สีเย็นตา แสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวกและมีบรรยากาศการเรียนรู้	2.40	0.91	2.50	0.94	2.38	1.01	2.43	0.96
4. บริเวณและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนมีความสวยงาม ร่มรื่นปลอดภัย และส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักเรียน	2.38	0.94	2.59	0.96	2.41	1.01	2.47	0.98
5. การจัดห้องเรียนและห้องประกอบอุปกรณ์ลักษณะและเนื้อหาอำนวยความสะดวกกิจกรรมการเรียนการสอน	2.44	1.01	2.59	0.96	2.41	1.01	2.48	0.99

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชนด้านการศึกษาสุขภาพแวดล้อม	ประสบการณ์ในการทำงาน							
	1 - 5 ปี (n=45)		5 - 10 ปี (n=80)		10 ปีขึ้นไป (n=92)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
6. มีการจัดมุมพักผ่อนเพื่อให้เด็กได้ใช้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ	2.47	1.18	2.41	0.85	2.18	0.84	2.33	0.93
7. โรงเรียนมีการดูแลรักษาความสะอาดของอาคารสถานที่เช่น ห้องน้ำ ห้องเรียน ห้องอาหาร	2.53	1.01	2.54	0.99	2.26	0.94	2.42	0.98
8. โต๊ะและเก้าอี้มีลักษณะเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	2.56	1.06	2.49	0.91	2.41	0.97	2.47	0.97
รวม	2.49	0.85	2.57	0.76	2.39	0.77	2.47	0.99

ตารางภาคผนวกที่ 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ด้านการบริการนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชน ด้านการบริการนักเรียน	ประสบการณ์ในการทำงาน							
	1 - 5 ปี (n=45)		5 - 10 ปี (n=80)		10 ปีขึ้นไป (n=92)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. จัดอาหาร น้ำดื่ม ให้นักเรียนอย่างทั่วถึง และสะอาด ถูกหลักอนามัย	2.60	1.03	2.48	0.86	2.50	0.87	2.51	0.90
2. สถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้สำหรับการ บริการเพียงพอเป็นสัดส่วน สะอาดถูกหลัก สุขาภิบาลและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	2.56	0.99	2.51	0.84	2.59	0.80	2.55	0.85
3. โรงเรียนได้จัดบริการให้อาหารเสริม เช่น นม ในช่วง พักเช้า และบ่าย	2.60	0.96	2.50	0.86	2.54	0.79	2.54	0.85
4. การติดตามนักเรียนที่เจ็บป่วย ขาดเรียนทาง โทรศัพท์และเยี่ยมนักเรียนที่ป่วยนอนพักรักษาตัว อยู่ที่โรงพยาบาล	2.60	1.01	2.46	0.89	2.53	0.82	2.52	0.88

	ประสบการณ์ในการทำงาน							
	1 - 5 ปี (n=45)		5 - 10 ปี (n=80)		10 ปีขึ้นไป (n=92)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ด้านการบริการนักเรียน								
5. บริการตรวจสอบสุขภาพร่างกาย ตรวจสอบการรับภูมิคุ้มกันของนักเรียนโดยกุมารแพทย์ปีละครั้ง	2.69	0.95	2.45	0.81	2.51	0.76	2.53	0.82
6. โรงเรียนได้จัดบริการตรวจสอบสุขภาพฟันโดยทันตแพทย์ปีละ 2 ครั้ง	2.60	0.91	2.45	0.84	2.47	0.75	2.49	0.82
7. บันทึกสุขภาพประจำตัวนักเรียนเกี่ยวกับน้ำหนัก ส่วนสูงและติดตามประเมินผลพัฒนาการโดยกุมารแพทย์	2.58	0.99	2.43	0.81	2.46	0.76	2.47	0.83
8. สอนให้นักเรียนรู้จักระวังตนเองให้ปลอดภัยจากการเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ	2.60	1.05	2.45	0.81	2.45	0.75	2.48	0.84
9. มีคู่มือรพน้ำประตูดอยรับ-ส่งนักเรียนอย่างเพียงพอ	2.64	1.03	2.44	0.79	2.46	0.73	2.49	0.82
10. สภาพของยานพาหนะตลอดจนความปลอดภัยในการจัดบริการรับ-ส่งนักเรียน	2.71	0.92	2.44	0.79	2.52	0.82	2.53	0.83
11. พนักงานขับรถมีวินัย มีความสามารถในการขับรถ	2.64	1.07	2.58	0.79	2.48	0.65	2.55	0.80
12. มาตรการในการช่วยเหลือและป้องกันอุบัติเหตุแก่นักเรียน	2.58	1.03	2.55	0.79	2.57	0.77	2.56	0.84
รวม	2.62	0.91	2.48	0.78	2.51	0.67	2.52	0.84

ตารางภาคผนวกที่ 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	ประสบการณ์ในการทำงาน							
	1 - 5 ปี (n=45)		5 - 10 ปี (n=80)		10 ปีขึ้นไป (n=92)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเป็นอย่างดี เนื่องจากได้รับการประสานความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง	2.60	1.14	2.50	0.81	2.24	0.78	2.41	0.88
2. โรงเรียนและชุมชนมีการให้การสนับสนุนร่วมปรึกษาหารือกันเป็นประจำ	2.47	1.01	2.48	0.81	2.26	0.75	2.38	0.84
3. โรงเรียนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันปฐมนิเทศ วันแม่ วันสำคัญทางศาสนา	2.44	1.03	2.49	0.81	2.27	0.79	2.39	0.85
4. การส่งข่าวสารข้อมูลประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนถึงมีผู้ปกครอง	2.51	1.14	2.51	0.86	2.41	0.84	2.47	0.91

	ประสบการณ์ในการทำงาน							
	1 – 5 ปี (n=45)		5 – 10 ปี (n=80)		10 ปีขึ้นไป (n=92)		รวม (n=217)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน								
5. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นไปตามความสมัครใจ	2.60	1.12	2.49	0.81	2.38	0.81	2.47	0.88
6. จัดให้มีการปฐมนิเทศก่อนเปิดภาคเรียนที่เหมาะสม	2.67	1.09	2.48	0.81	2.26	0.72	2.42	0.85
7. จัดให้ผู้ปกครองและครูพบปะเพื่อปรึกษาหารือเป็นประจำ	2.64	1.00	2.40	0.85	2.15	0.74	2.35	0.86
8. โรงเรียนแก้ไขและชี้แจงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กอย่างถูกต้องเหมาะสมผล	2.51	1.01	2.39	0.85	2.29	0.81	2.37	0.87
รวม	2.55	1.00	2.47	0.79	2.29	0.69	2.41	0.87

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ
โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

.....

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานการจัดการ
ศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม จำนวน 6 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5
ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) เพื่อให้
ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน
เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

ข้อมูลจากแบบสอบถามสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยฉบับนี้ ผู้ศึกษาจะ
เก็บเป็นความลับและจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น และเพื่อประโยชน์ใน
การพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษาต่อไป

จึงขอความร่วมมือจากท่าน ได้โปรดกรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อและตรงกับ
ความเป็นจริงมากที่สุด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

นางชูดานันท์ จันทะปลาขาว

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

1. สถานภาพ

- ( ) ผู้บริหารสถานศึกษา
- ( ) ครูผู้สอนระดับปฐมวัย
- ( ) คณะกรรมการสถานศึกษา

2. ขนาดสถานศึกษา

- ( ) ขนาดเล็ก
- ( ) ขนาดกลาง
- ( ) ขนาดใหญ่

3. ประสบการณ์ในการทำงาน

- ( ) 1 – 5 ปี
- ( ) 5 – 10 ปี
- ( ) 10 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

ของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของท่าน โดยกำหนด ดังนี้

หมายเลข	5	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานมากที่สุด
หมายเลข	4	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานมาก
หมายเลข	3	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานปานกลาง
หมายเลข	2	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานน้อย
หมายเลข	1	หมายถึง	มีปัญหาการดำเนินงานน้อยที่สุด

ลำดับ	สภาพปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัย	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						
1.	การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้นักเรียนมีพัฒนาการ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และ สติปัญญา					
2.	การจัดกิจกรรมเพื่อปูพื้นฐานในการเรียนรู้เรื่องต่างๆ โดยการจัดมุมการเล่น การอ่าน ให้นักเรียนได้เรียนรู้ ด้วยตนเอง					
3.	การจัดประสบการณ์ของโรงเรียนได้เชิญคณะกรรมการ และผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมและมีการปรับปรุงให้ สอดคล้องกับสภาพและสนองความต้องการของชุมชน					
4.	โรงเรียนได้สนับสนุนกิจกรรมด้านวินัย คุณธรรม การ พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ปลุกฝังให้นักเรียนมี ระเบียบวินัย					
5.	การสนับสนุนให้สอนกิจกรรมหน้าชั้นเรียนให้ นักเรียนได้แสดงความสามารถ เน้นให้นักเรียนกล้า แสดงออก และมีความมั่นใจ					
6.	มีการปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมโดยสนับสนุนให้ จัดกิจกรรมไปวัดในวันสำคัญทางพุทธศาสนา กิจกรรม การเล่านิทานคุณธรรม และสนับสนุนให้นักเรียนการ ปฏิบัติจริง					
7.	โรงเรียนติดตามพัฒนาการของนักเรียนอย่างใกล้ชิด โดยการติดตามประเมินผลอย่างใกล้ชิด					
8.	การสอนมีการฝึกทักษะการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เช่น การใช้สายตา การใช้มือ โดยจัดกิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมการปั้น กิจกรรมการทำอาหาร เป็นต้น					

ลำดับ	สภาพปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัย	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
9.	การสนับสนุนให้มีกิจกรรมการเรียนการสอน เน้นให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็นแก้ปัญหาเป็นโดย กำหนดปัญหาให้นักเรียนได้แบ่งกลุ่มและระดม ความคิดที่จะแก้ปัญหาได้เหมาะสมตามวัย					
2. ด้านสื่อการเรียนการสอน						
10.	ลักษณะของสื่อจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ในการ เรียนการสอนเป็นสื่อที่หาง่ายมีอยู่ในท้องถิ่นใช้ สะดวกและเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน					
11.	สื่อที่ใช้เกี่ยวกับการเรียนการสอนเป็นสื่อที่มีความ ปลอดภัยและช่วยสร้างความสนใจให้นักเรียนอยากรู้ อยากเห็น					
12.	สื่อที่เป็นภาพธรรมชาติ ภาพสัตว์ ที่ใช้สอดคล้องกับ เนื้อหา กิจกรรม และการจัดประสบการณ์เตรียม ความพร้อม					
13.	สื่อที่ได้จากวัสดุธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่ เมล็ดพันธุ์ ชนิดหนึ่ง ๆ สามารถใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น การจำ สี ขนาด และการนับจำนวน ฯลฯ					
14.	สื่อที่โรงเรียนได้จัดหา และจัดทำจากความร่วมมือ ของชุมชน และผู้ปกครองมีปริมาณเพียงพอทุก กิจกรรม					
15.	การเลือกสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมทางโรงเรียน และคณะกรรมการต้องพิจารณาถึงความเหมาะสม และเป็นประโยชน์กับพัฒนาการของเด็ก					
16.	การใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ ที่ได้ จัดหาและพัฒนาขึ้นต้องให้ครูได้ผ่านการฝึกอบรม มาก่อน					

ลำดับ	สภาพปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัย	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
17.	สถานที่ในห้องเรียน และนอกห้องเรียนควรจัดให้ เหมาะสมกับการใช้สื่อและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครู เลือกใช้งาน					
18.	ขณะทำการสอนครูต้องกำกับดูแลการใช้อุปกรณ์ สื่อต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา					
3. ด้านครูผู้สอน						
19.	ทางโรงเรียนได้จัดวางตัวครูในการปฏิบัติหน้าที่ด้าน การเรียนการสอนได้เหมาะสม					
20.	ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการเรียนการสอนมีความ รับผิดชอบและมีการดูแลเอาใจใส่นักเรียนของท่าน					
21.	ครูในโรงเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีได้ เหมาะสม					
22.	ครูมีอารมณ์ดี ใจเย็น รับฟังเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับ เด็ก					
23.	จำนวนครูเพียงพอกับจำนวนนักเรียน					
24.	ครูผู้สอนต้องผ่านการฝึกอบรมก่อนทำการสอน					
25.	ครูมีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ทักทายผู้ปกครองถาม ทุกข์สุขและรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง					
4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม						
26.	โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมให้มีลักษณะเหมือนอยู่ที่ บ้าน					
27.	การจัดอาคารเรียนสำหรับระดับอนุบาลของ โรงเรียนมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียนระดับ อนุบาล					
28.	สภาพของอาคารเรียนมีระเบียบเรียบร้อย สีเย็นตา แสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวกและมี บรรยากาศการเรียนรู้อย่างดี					

ลำดับ	สภาพปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัย	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
29.	บริเวณและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนมีความสวยงาม ร่มรื่นปลอดภัย และส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักเรียน					
30.	การจัดห้องเรียนและห้องประกอบถูกสุขลักษณะ และเอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
31.	มีการจัดมุมพักผ่อนเพื่อให้เด็กได้ใช้ในการจัด กิจกรรมต่าง ๆ					
32.	โรงเรียนมีการดูแลรักษาความสะอาดของอาคาร สถานที่เช่น ห้องน้ำ ห้องเรียน ห้องอาหาร					
33.	โต๊ะและเก้าอี้มีลักษณะเหมาะสมกับวัยของนักเรียน					
34.	5. ด้านการบริการนักเรียน จัดอาหาร น้ำดื่ม ให้นักเรียนอย่างทั่วถึง และ สะอาด ถูกหลักอนามัย					
35.	สถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้สำหรับการ บริการเพียงพอเป็นสัดส่วน สะอาดถูกหลัก สุขาภิบาลและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน					
36.	โรงเรียนได้จัดบริการให้อาหารเสริม เช่น นม ในช่วงพักเช้า และบ่าย					
37.	การติดตามนักเรียนที่เจ็บป่วย ขาดเรียนทาง โทรศัพท์และเยี่ยมนักเรียนที่ป่วยนอนพักรักษาตัว อยู่ที่โรงพยาบาล					
38.	บริการตรวจสุขภาพร่างกาย ตรวจสอบการรับ ภูมิคุ้มกันของนักเรียนโดยกุมารแพทย์ปีละครั้ง					
39.	โรงเรียนได้จัดบริการตรวจสุขภาพฟันโดยทันต แพทย์ปีละ 2 ครั้ง					
40.	บันทึกสุขภาพประจำตัวนักเรียนเกี่ยวกับน้ำหนัก ส่วนสูงและติดตามประเมินผลพัฒนาการโดยกุมาร แพทย์					

ลำดับ	สภาพปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัย	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
41.	สอนให้นักเรียนรู้จักระวังตนเองให้ปลอดภัยจาก การเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ					
42.	มีครูเวรหน้าประตูคอยรับ-ส่งนักเรียนอย่างเพียงพอ					
43.	สภาพของยานพาหนะตลอดจนความปลอดภัยใน การจัดบริการรถรับ-ส่งนักเรียน					
44.	พนักงานขับรถมีวินัย มีความสามารถในการขับรถ					
45.	มาตรการในการช่วยเหลือและป้องกันอุบัติเหตุแก่ นักเรียน					
46.	6. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเป็นอย่างดี เนื่องจากได้รับการประสานความร่วมมือจากผู้มี ส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง					
47.	โรงเรียนและชุมชนมีการให้การสนับสนุนร่วม ปรึกษาหารือกันเป็นประจำ					
48.	โรงเรียนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรม วันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันปฐมนิเทศ วันแม่ วันสำคัญ ทางศาสนา					
49.	การส่งข่าวสารข้อมูลประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนถึง มือผู้ปกครอง					
50.	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นไปตามความสมัคร ใจ					
51.	จัดให้มีการปฐมนิเทศก่อนเปิดภาคเรียนที่เหมาะสม					
52.	จัดให้ผู้ปกครองและครูพบปะเพื่อปรึกษาหารือเป็น ประจำ					
53.	โรงเรียนแก้ไขและชี้แจงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็ก อย่างถูกต้องสมเหตุสมผล					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการดำเนินงานระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

คำชี้แจง โปรดให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษาเอกชนตาม
หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยในประเด็น ต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ท่านมีแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

2. สื่อการเรียนการสอน

ท่านมีแนวทางในการจัดสื่อการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

3. ครูผู้สอน

ท่านมีแนวทางในการพัฒนาครูผู้สอนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

4. การจัดสภาพแวดล้อม

ท่านมีแนวทางในการจัดการจัดสภาพแวดล้อมอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

5. การบริการนักเรียน

ท่านมีแนวทางในการบริการนักเรียนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

6. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ท่านมีแนวทางในการจัดความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม และให้ข้อเสนอแนะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสัมภาษณ์

แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

.....

ผู้ให้สัมภาษณ์ .....

ตำแหน่ง ..... หน่วยงาน .....

เรื่องที่สัมภาษณ์ แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม

ผู้สัมภาษณ์ .....

สถานที่ .....

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .... เริ่มเวลา ..... น. ถึง ..... น.

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ท่านมีแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนด้านการ
จัดกิจกรรมการเรียนการสอน อย่างไรบ้าง

.....
 .....
 .....
 .....
 .....

2. สื่อการเรียนการสอน

ท่านมีแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนด้านสื่อ
การเรียนการสอน อย่างไรบ้าง

.....
 .....
 .....
 .....
 .....

3. ครูผู้สอน

ท่านมีแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนด้าน
ครูผู้สอน อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

4. การจัดสภาพแวดล้อม

ท่านมีแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนด้านการ
จัดสภาพแวดล้อม อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

5. การบริการนักเรียน

ท่านมีแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนด้านการ
บริการนักเรียน อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

6. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ท่านมีแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนด้าน
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

7. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค
คุณภาพของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 19 แสดงค่าการประเมิน ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม
สำหรับผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

ข้อที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม ΣR	เฉลี่ย IOC	ความ สอดคล้อง
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน							
1	การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้นักเรียนมีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
2	การจัดกิจกรรมเพื่อปูพื้นฐานในการเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ โดยการจัดมุมการเล่น การอ่าน ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
3	การจัดประสบการณ์ของโรงเรียนได้เชิญคณะกรรมการและผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมและมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพและสนองความต้องการของชุมชน	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
4	โรงเรียนได้สนับสนุนกิจกรรมด้านวินัย คุณธรรม การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ปลูกฝังให้นักเรียนมีระเบียบวินัย	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
5	การสนับสนุนให้สอนกิจกรรมหน้าชั้นเรียนให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ เน้นให้นักเรียนกล้าแสดงออก และมีความมั่นใจ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

ข้อที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม ΣR	เฉลี่ย IOC	ความ สอดคล้อง
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
6	มีการปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมโดยสนับสนุนให้จัด กิจกรรมไปวัดในวันสำคัญทาง พุทธศาสนา กิจกรรมการเล่า นิทานคุณธรรม และสนับสนุน ให้นักเรียนการปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
7	โรงเรียนติดตามพัฒนาการ ของนักเรียนอย่างใกล้ชิดโดย การติดตามประเมินผลอย่าง ใกล้ชิด	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
8	การสอนมีการฝึกทักษะการใช้ ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เช่น การ ใช้สายตา การใช้มือ โดยจัด กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรม การปั้น กิจกรรมการ ทำอาหาร เป็นต้น	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
9	การสนับสนุนให้มี กิจกรรมการเรียนการสอน เน้นให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นโดยกำหนด ปัญหาให้นักเรียนได้แบ่งกลุ่ม และระดมความคิดที่จะ แก้ปัญหาได้เหมาะสมตามวัย	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

ข้อที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม ΣR	เฉลี่ย IOC	ความ สอดคล้อง
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ด้านสื่อการเรียนการสอน							
10	ลักษณะของสื่อจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ในการเรียนการสอนเป็นสื่อที่หาง่ายมีอยู่ในท้องถิ่นใช้สะดวกและเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
11	สื่อที่ใช้เกี่ยวกับการเรียนการสอนเป็นสื่อที่มีความปลอดภัยและช่วยสร้างความสนใจให้นักเรียนอยากรู้ อยากเห็น	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
12	สื่อที่เป็นภาพธรรมชาติ ภาพสัตว์ ที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา กิจกรรม และการจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อม	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
13	สื่อที่ได้จากวัสดุธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่เมล็ดพันธุ์ ชนิดหนึ่ง ๆ สามารถใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น การจำ สี ขนาด และการนับจำนวน ฯลฯ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
14	สื่อที่โรงเรียนได้จัดหา และจัดทำจากความร่วมมือของชุมชน และผู้ปกครองมีปริมาณเพียงพอทุกกิจกรรม	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

ข้อที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม ΣR	เฉลี่ย IOC	ความ สอดคล้อง
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
15.	การเลือกสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมทางโรงเรียนและคณะกรรมการต้องพิจารณาถึงความเหมาะสม และเป็นประโยชน์กับพัฒนาการของเด็ก	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
16.	การใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ ที่ได้จัดหาและพัฒนาขึ้นต้องให้ครูได้ผ่านการฝึกอบรมมาก่อน	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
17.	สถานที่ในห้องเรียน และนอกห้องเรียนควรจัดให้เหมาะสมกับการใช้สื่อและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูเลือกใช้ในงาน	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
18.	ขณะทำการสอนครูต้องกำกับดูแลการใช้อุปกรณ์ สื่อต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
ด้านครูผู้สอน							

19.	ทางโรงเรียนได้จัดวางตัวครูในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการเรียนการสอนได้เหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
20.	ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการเรียนการสอนมีความรับผิดชอบและมีการดูแลเอาใจใส่นักเรียนของท่าน	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
21.	ครูในโรงเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีได้เหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

ข้อที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม ΣR	เฉลี่ย IOC	ความ สอดคล้อง
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
22.	ครูมีอารมณ์ดี ใจเย็น รับฟัง เรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
23.	จำนวนครูเพียงพอกับจำนวน นักเรียน	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
24.	ครูผู้สอนต้องผ่านการ ฝึกอบรมก่อนทำการสอน	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
25	ครูมีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ทักทายผู้ปกครองถามทุกข์สุข และรับฟังความคิดเห็นของ ผู้ปกครอง	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
ด้านการจัดสภาพแวดล้อม							
26	โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมให้ มีลักษณะเหมือนอยู่ที่บ้าน	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
27	การจัดอาคารเรียนสำหรับ ระดับอนุบาลของโรงเรียนมี ขนาดเหมาะสมกับจำนวน นักเรียนระดับอนุบาล	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
28	สภาพของอาคารเรียนมี ระเบียบเรียบร้อย สีเย็นตา แสงสว่างเพียงพอ อากาศ ถ่ายเทสะดวกและมี บรรยากาศการเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
29	บริเวณและสิ่งแวดล้อมของ โรงเรียนมีความสวยงาม ร่ม รื่นปลอดภัย และส่งเสริมการ เรียนรู้แก่นักเรียน	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

ข้อที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม ΣR	เฉลี่ย IOC	ความ สอดคล้อง
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
30	การจัดห้องเรียนและห้อง ประกอบถูกสุขลักษณะและ เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
31	มีการจัดมุมพักผ่อนเพื่อให้เด็ก ได้ใช้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
32	โรงเรียนมีการดูแลรักษาความ สะอาดของอาคารสถานที่เช่น ห้องน้ำ ห้องเรียน ห้องอาหาร	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
33	โต๊ะและเก้าอี้มีลักษณะ เหมาะสมกับวัยของนักเรียน	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
ด้านการบริการนักเรียน							
34	จัดอาหาร น้ำดื่ม ให้นักเรียน อย่างทั่วถึง และสะอาด ถูก หลักอนามัย	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
35	สถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้สำหรับการบริการ เพียงพอเป็นสัดส่วน สะอาด ถูกหลักสุขาภิบาลและ เหมาะสมกับวัยของนักเรียน	+1	+1	0	+2	0.67	สอดคล้อง
36	โรงเรียนได้จัดบริการให้ อาหารเสริม เช่น นม ในช่วง พักเช้า และบ่าย	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
37	การติดตามนักเรียนที่เจ็บป่วย ขาดเรียนทางโทรศัพท์และ เยี่ยมนักเรียนที่ป่วยนอนพัก รักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

ข้อที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม ΣR	เฉลี่ย IOC	ความ สอดคล้อง
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
38	บริการตรวจสุขภาพร่างกาย ตรวจสอบการรับภูมิคุ้มกัน ของนักเรียนโดยกุมารแพทย์ปี ละครั้ง	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
39	โรงเรียนได้จัดบริการตรวจ สุขภาพฟันโดยทันตแพทย์ปี ละ 2 ครั้ง	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
40	บันทึกสุขภาพประจำตัว นักเรียนเกี่ยวกับน้ำหนัก ส่วนสูงและติดตามประเมินผล พัฒนาการโดยกุมารแพทย์	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
41	สอนให้นักเรียนรู้จักระวัง ตนเองให้ปลอดภัยจากการ เกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
42	มีครูเวรหน้าประตูคอยรับ-ส่ง นักเรียนอย่างเพียงพอ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
43	สภาพของยานพาหนะ ตลอดจนความปลอดภัยใน การจัดบริการรถรับ-ส่ง นักเรียน	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
44	พนักงานขับรถมีวินัย มี ความสามารถในการขับรถ	+1	+1	0	+2	0.67	สอดคล้อง
45	มาตรการในการช่วยเหลือและ ป้องกันอุบัติเหตุแก่นักเรียน	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

ข้อที่	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม ΣR	เฉลี่ย IOC	ความ สอดคล้อง
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน							
46	โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเป็นอย่างดีเนื่องจากได้รับการประสานความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
47	โรงเรียนและชุมชนมีการให้การสนับสนุนร่วมปรึกษาหารือกันเป็นประจำ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
48	โรงเรียนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันปฐมนิเทศ วันแม่ วันสำคัญทางทางศาสนา	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
49	การส่งข่าวสารข้อมูลประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนถึงมือผู้ปกครอง	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
50	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นไปตามความสมัครใจ	+1	+1	0	+2	0.67	สอดคล้อง
51	จัดให้มีการปฐมนิเทศก่อนเปิดภาคเรียนที่เหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
52	จัดให้ผู้ปกครองและครูพบปะเพื่อปรึกษาหารือเป็นประจำ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
53	โรงเรียนแก้ไขและชี้แจงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กอย่างถูกต้องสมเหตุสมผล	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

ตารางภาคผนวกที่ 20 แสดงค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) ของแบบสอบถาม	ค่าความเชื่อมั่นรายข้อตาม วิธีของครอนบาค (α)
1	0.43	0.96
2	0.46	0.96
3	0.55	0.96
4	0.59	0.96
5	0.43	0.96
6	0.39	0.96
7	0.33	0.96
8	0.43	0.96
9	0.59	0.96
10	0.65	0.96
11	0.65	0.96
12	0.43	0.96
13	0.40	0.96
14	0.58	0.96
15	0.52	0.96
16	0.55	0.96
17	0.66	0.96
18	0.61	0.96
19	0.49	0.96
20	0.56	0.96
21	0.60	0.96
22	0.56	0.96
23	0.47	0.96
24	0.68	0.96
25	0.72	0.96
26	0.58	0.96

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) ของแบบสอบถาม	ค่าความเชื่อมั่นรายข้อตาม วิธีของครอนบาค (α)
27	0.36	0.96
28	0.54	0.96
29	0.60	0.96
30	0.52	0.96
31	0.56	0.96
32	0.45	0.96
33	0.69	0.96
34	0.54	0.96
35	0.63	0.96
36	0.57	0.96
37	0.56	0.96
38	0.63	0.96
39	0.66	0.96
40	0.67	0.96
41	0.50	0.96
42	0.64	0.96
43	0.60	0.96
44	0.65	0.96
45	0.66	0.96
46	0.67	0.96
47	0.72	0.96
48	0.65	0.96
49	0.61	0.96
50	0.63	0.96
51	0.52	0.96
52	0.60	0.96
53	0.66	0.96
	ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.33-0.72	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.96

Reliability
Scale: ALL VARIABLES
Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.963	53

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
v1	199.23	349.633	.432	.962
v2	198.47	352.671	.462	.962
v3	198.60	346.869	.547	.962
v4	198.43	345.220	.589	.962
v5	198.37	349.895	.431	.962
v6	198.73	345.926	.386	.963
v7	198.87	349.637	.330	.963
v8	199.23	349.633	.432	.962
v9	198.53	345.913	.585	.962
v10	199.17	346.489	.650	.962
v11	198.47	341.775	.651	.962
v12	199.23	349.633	.432	.962
v13	199.27	349.582	.396	.963
v14	198.53	346.051	.578	.962
v15	198.10	343.748	.524	.962
v16	198.70	343.321	.548	.962
v17	198.73	341.237	.663	.962
v18	198.50	344.741	.607	.962

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
v19	199.37	350.171	.490	.962
v20	198.60	346.662	.557	.962
v21	198.53	341.913	.598	.962
v22	198.47	345.223	.557	.962
v23	198.40	351.145	.465	.962
v24	198.57	339.220	.681	.961
v25	198.57	338.116	.723	.961
v26	198.60	342.662	.575	.962
v27	199.30	351.528	.362	.963
v28	198.70	346.976	.538	.962
v29	198.43	343.771	.596	.962
v30	198.53	345.982	.523	.962
v31	198.53	346.464	.558	.962
v32	198.57	350.599	.447	.962
v33	198.30	347.734	.687	.962
v34	198.57	347.495	.544	.962
v35	198.73	342.133	.626	.962
v36	198.53	346.326	.565	.962
v37	199.17	345.247	.564	.962
v38	198.40	348.662	.632	.962
v39	198.53	342.878	.662	.962
v40	198.40	343.007	.665	.962
v41	198.33	348.092	.503	.962
v42	198.60	337.834	.637	.962
v43	198.73	341.582	.603	.962

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
v44	199.10	341.679	.649	.962
v45	198.50	343.707	.656	.962
v46	199.10	342.576	.668	.962
v47	198.43	339.564	.717	.961
v48	199.10	341.679	.649	.962
v49	199.13	341.637	.609	.962
v50	198.50	344.259	.630	.962
v51	198.10	343.748	.524	.962
v52	198.67	341.126	.603	.962
v53	198.73	341.237	.663	.962

ภาคผนวก ง
หนังสืออนุมัติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ โทร. ๑๖๗

ที่ บศ. ๐๑๙/๒๕๕๙

วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผศ.ดร.ไพศาล วรคำ

ด้วย นางชุตานันท์ จันทะปลาขาว รหัสประจำตัว M๕๐๒๑๒๑๕๐๔ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ

ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา

ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล

ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย

อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์สุทัศน์ แก้วคำ)

รองคณบดี รักษาราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ โทร. ๑๖๗

ที่ บค. ๐๑๘/๒๕๕๙

วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผศ.ว่าที่ รต.ดร.อรุณ ชูยกระเดื่อง

ด้วย นางชุตานันท์ จันทะปลาขาว รหัสประจำตัว M๕๐๒๑๒๑๕๐๔ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ

ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา

ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล

ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย

อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์สุทัศน์ แก้วคำ)

รองคณบดี รักษาราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ โท. ๑๖๗

ที่ บศ. ๐๑๗/๒๕๕๙

วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์อนุสรณ์ ภูสินแก่น

ด้วย นางชุตานันท์ จันทะปลาขาว รหัสประจำตัว M๕๐๒๑๒๑๔๐๔ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ” เพื่อให้การวิจัยดำเนินการด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ

ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา

ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล

ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย

อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(อาจารย์สุทัศน์ แก้วคำ)

รองคณบดี รักษาราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว ๑๙๖๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๕๔๐๐๑

๒๘ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยใช้สถานที่ทดลองเก็บรวบรวมข้อมูล (Try Out)

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

ด้วย นางชูดานันท์ จันทะปลาขาว รหัสประจำตัว M๕๐๒๑๒๑๔๐๔ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากร และกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับปฐมวัย คณะกรรมการสถานศึกษาปฐมวัย จำนวน ๓๐ คน เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์สุทัศน์ แก้วคำ)

รองคณบดี รักษาราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา

คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ ๐ -๔๓๗๒-๒๑๑๘๘ ต่อ ๑๖๗

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว ๑๙๖๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๒๘ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

ด้วย นางชุตานันท์ จันทะปลาขาว รหัสประจำตัว M๕๐๒๑๒๔๐๔ นักศึกษา
ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาสารคาม
กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัญหาการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม” เพื่อให้การวิจัยดำเนิน
ไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวม
ข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากร และกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนใน
ระดับปฐมวัย คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน ๒๑๗ คน เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตาม
วัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์สุทัศน์ แก้วคำ)

รองคณบดี รักษาราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา

คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ ๐ -๔๓๗๒-๒๑๑๘๘ ต่อ ๑๖๗

ภาคผนวก จ
ภาพประกอบการวิจัยระยะที่ 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

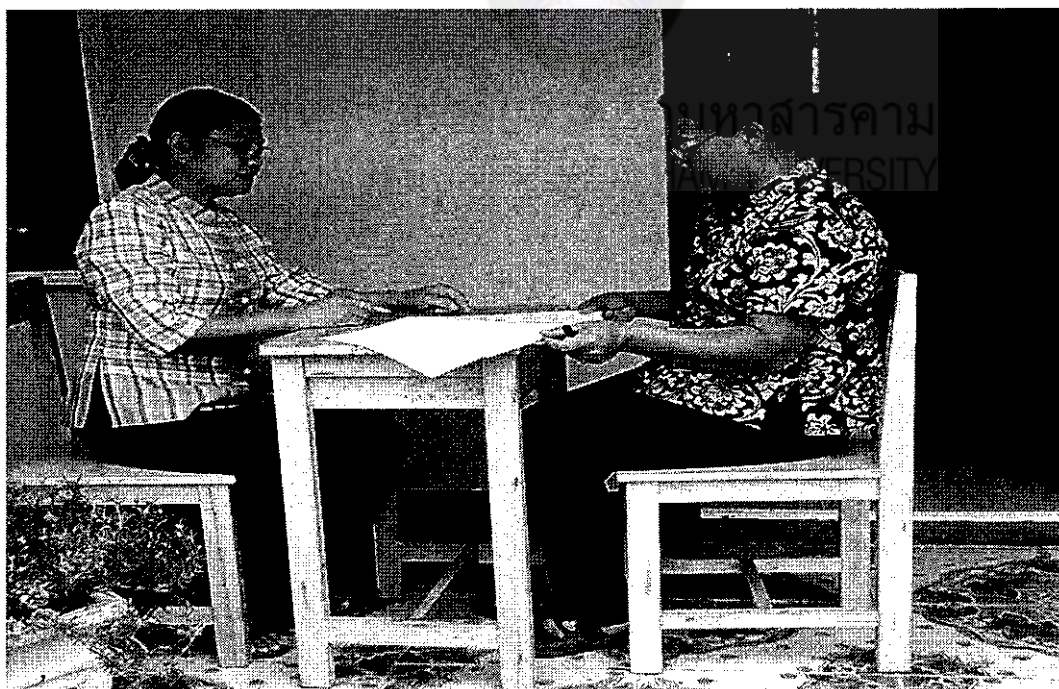
ภาพภาคผนวกที่ 1 สัมภาษณ์ดร.สุวิมล สุขศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนรุ่งอรุณวิทย์

ภาพภาคผนวกที่ 2 สัมภาษณ์นางสาวประพรรณศรี ศุภาสารัมภ์ ผู้อำนวยการโรงเรียน อนุบาลเอี่ยมสุข

ภาพภาคผนวกที่ 3 สัมภาษณ์นางสาวปะการัง แชนงแก้ว ครูผู้สอนระดับปฐมวัย

ภาพภาคผนวกที่ 4 สัมภาษณ์นางสาวอลิสสา ชาติพันธ์จันทร์ ครูผู้สอนระดับปฐมวัย

ภาพภาคผนวกที่ 5 สัมภาษณ์ นายวัชรินทร์ วิชโย กรรมการสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล นางชูดานันท์ จันทะปลาขาว
วัน เดือน ปีเกิด 22 ตุลาคม 2509
ภูมิลำเนาเกิด อำเภอทะเลเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน 57 หมู่ที่ 9 ตำบลยางสีสุราช อำเภอยางสีสุราช
จังหวัดมหาสารคาม
ตำแหน่งหน้าที่ ผู้อำนวยการและผู้จัดการ โรงเรียนอนุบาลอุ่มรัก
สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนอนุบาลอุ่มรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา
มหาสารคาม เขต 2

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2548 ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.)
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
สถาบันราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2559 ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.)

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY